Urząd Miejski w Suwałkach
Copyright by Urząd Miejski w Suwałkach
Opracowanie:
Biuro Prezydenta Miasta

Opracowanie graficzne, skład DTP:
Xpression, www.druk.suwalki.pl

Spis treści

I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA
1.1. Położenie ... 6
1.2. Struktura terenów miejskich ... 8
1.3. Demografia ... 11
II INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
2.1. Ochrona Zdrowia ... 14
2.2. Pomoc społeczna ... 23
2.3. Oświata ... 39
2.4 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego ... 50
2.5. Promocja Miasta ... 66
2.6 Turystyka ... 69
2.8 Bezpieczeństwo publiczne ... 80
III STREFA GOSPODARCZA
3.1 Podmioty gospodarcze ... 88
3.2. Rynek pracy ... 99
3.3. Inwestycje ... 101
3.4 Budżet Obywatelski ... 104
IV INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
4.1. Infrastruktura drogowa ... 106
4.2. Infrastruktura komunalna ... 108
4.3. Transport ... 121
4.4. Zasoby mieszkaniowe ... 122
V PRZESTRZEŃ MIEJSKA
5.1. Środowisko przyrodnicze ... 126
5.2 Planowanie przestrzenne ... 131
5.3 Gospodarka nieruchomościami ... 134
VII ZARZĄDZANIE MIASTEM
6.1. Finanse miasta ... 138
VII ZARZĄDZANIE MIASTEM
7.1. Władze Suwałk ... 148
7.2 Urząd Miejski ... 150
7.3 Współpraca międzynarodowa w 2018 r. ... 156
7.4 Współpraca miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi ... 161
VII ZARZĄDZANIE MIASTEM
8.1 Porozumienia międzygminne ... 166
8.2 Stowarzyszenia JST ... 167
8.3 Miasto w rankingach, konkursach ... 169

NOTATKI ... 170

Szanowni Państwo

Mam zaszczyt przekazać Państwu dziesiąty Raport o stanie miasta. To publikacja, która w kompleksowy, usystematyzowany i przejrzysty sposób pokazuje najważniejsze dziedziny życia Suwałk: społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną, przestrzeń miejską oraz zarządzanie miastem według stanu na koniec 2018 roku.

Tym razem Raport o stanie miasta ma jeszcze inny charakter. W związku ze zmianą Ustawy o samorządzie gminnym od 2019 roku włodarze lokalnych samorządów mają obowiązek, by przedstawić dokument jakim jest „Raport" Radnym przy okazji głosowania nad udzieleniem absolutorium za rok poprzedni.

Raport ma dostarczyć Państwu rzetelnej i niezbędnej wiedzy na temat stanu naszego miasta i pozwolić na wyrobienie własnej opinii na ten temat.

Rok 2018 upłynął przede wszystkim pod znakiem wielu działań społecznych. W Suwałkach, jak i w całym kraju, obchodziliśmy 100-lecie odzyskania Niepodległości przez Polskę. W związku z tym w naszym mieście zorganizowano aż 70 różnych wydarzeń związanych z tą rocznicą.

Z początkiem roku rozpoczęliśmy także przygotowania do wdrożenia programu „Suwalskiej Karty Mieszkańca". Karta zaczęła obowiązywać od 1 września, a dzięki niej suwalskie dzieci i młodzież mogą m.in. korzystać bezpłatnie z komunikacji miejskiej.

Uruchomiliśmy także nowoczesne narzędzia elektroniczne. Dzięki specjalnym aplikacjom mobilnym od lutego suwalczanie mogą sprawdzać jakość powietrza w naszym mieście, a od czerwca zgłaszać problemy, czy też usterki, jakie zaobserwują na terenie Suwałk.

Pod koniec 2018 roku rozpoczęliśmy pracę nad uruchomieniem tzw. „bonu żłobkowego" dla dzieci, które korzystają z oferty żłobków prywatnych i klubów dziecięcych. Planujemy go wprowadzić w życie od września 2019 roku.

Rok 2018 był też okresem realizacji olbrzymich, jak na skalę naszego miasta, inwestycji. 6 kwietnia uroczyście zainaugurowaliśmy budowę hali sportowo-widowiskowej „Suwałki ARENA" poprzez wmurowanie aktu erekcyjnego. Obiekt będzie gotowy jeszcze w tym roku.

18 maja ogłosiliśmy przetarg na budowę pasa startowego w Suwałkach. Inwestycja rozpoczęła się 25 września poprzez symboliczne wbicie łopaty pod tę inwestycję. Do połowy 2019 roku wykonawca zrealizuje ją za kwotę blisko 27 mln zł. 10 mln zł na tę inwestycję przekazały Miastu Suwałki Fabryki Mebli FORTE. 6 mln zł przeznaczył na ten cel Samorząd Województwa Podlaskiego.

17 października została oddana do użytkowania ulica Leśna w Suwałkach. To pierwszy z odcinków powstającej w Suwałkach tzw. „Trasy Wschodniej". Łącznie na inwestycje w 2018 roku przeznaczyliśmy ponad 100 mln zł.

Godne, przyjazne życie w mieście, to przede wszystkim możliwość zatrudnienia.

12 kwietnia została oficjalnie otwarta fabryka płyt wiórowych firmy „Tanne" – spółki córki Fabryk Mebli FORTE. Wmurowano też kamień węgielny pod budowę fabryki mebli.

Kompleksowe wsparcie mieszkańców przejawiło się również w inwestycjach związanych z oświatą. Zakończyły się pierwsze etapy termomodernizacji suwalskich przedszkoli i szkół, a rozpoczęły się inwestycje w szkoły zawodowe. 17 października przyznano Miastu Suwałki dofinansowanie w wysokości 3,5 mln zł na rozbudowę Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach. 9 listopada podpisałem umowę na realizację tej inwestycji. Za 4,6 mln zł wykona ją jedna z suwalskich firm.

Zakończył się też szereg inwestycji w drogi osiedlowe.

Miasto przyjazne mieszkańcom to też bogata oferta kulturalna i sportowa. W 2018 roku zakończył się remont budynku Muzeum im. Marii Konopnickiej, znanej poetki urodzonej w Suwałkach oraz rozpoczęła się modernizacja Suwalskiego Ośrodka Kultury przy ul. Noniewicza. Odbyła się kolejna edycja Suwałki Blues Festivalu. W kwestii sportu jednym z największych wydarzeń z tej dziedziny w 2018 roku było zorganizowanie w Suwałkach na stadionie lekkoatletycznym PZLA Mistrzostw Polski w Wielobojach i Sztafetach. Impreza tego typu została w Polsce zorganizowana po raz pierwszy. W Mistrzostwach wystartowało blisko 700 uczestników ze 112 klubów.

Przed nami, jak zawsze, bardzo wiele pracy. Mam jednak przekonanie, że kierunek zmian, które sukcesywnie wprowadzamy od kilku lat, jest właściwy, co potwierdzają głosy mieszkańców Suwałk wyrażone chociażby w październikowych wyborach samorządowych, w których Suwalczanie udzielili mi ogromnego kredytu zaufania wybierając mnie w pierwszej turze na 3 kadencję na stanowisko Prezydenta Suwałk.

Pragnę zrobić wszystko, aby obecny czas wykorzystać jak najlepiej dla naszego miasta i Państwa – jego mieszkańców.

Z poważaniem

Prezydent Miasta Suwałk

Czesław Renkiewicz

1 Ogólna charakterystyka miasta

1.1. Położenie

Polska, województwo, region

Suwałki położone są w północno-wschodniej Polsce, w północnej części województwa podlaskiego w pobliżu granic z Litwą, Białorusią i Rosją (Obwodem Kaliningradzkim). Suwałki są miastem na prawach powiatu, siedzibą licznych instytucji administracji rządowej i samorządowej. Na obszarze 65,5 km^2 mieszka ok. 69,8 tys. osób. Suwałki są drugim co do wielkości, po Białymstoku, miastem w województwie podlaskim.

Miasto leży w obszarze „Zielonych Płuc Europy" w terenie bardzo atrakcyjnym pod względem turystyczno-krajobrazowym, na styku z obrzeżem Puszczy Augustowskiej, w sąsiedztwie Wigierskiego Parku Narodowego i Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Przez Suwałki przepływa rzeka Czarna Hańcza, a w niewielkiej odległości od centrum znajdują się miejskie tereny rekreacyjne z zalewem „Arkadia". Ponadto przez teren miasta przebiegają: droga krajowa nr 8 Warszawa-Białystok-Suwałki-Budzisko-Granica Państwa oraz linie kolejowe Białystok-Suwałki-Trakiszki i Suwałki-Olecko-Ełk.

O dotychczasowym rozwoju miasta decydowało jego położenie, bowiem Suwałki powstały w latach 70 XVII wieku jako ośrodek wymiany handlowej przy starym trakcie wiodącym z Grodna przez Sejny do Przerośli i Królewca. Obecnie Suwałki położone są na szlaku komunikacyjnym łączącym Europę Zachodnią z państwami nadbałtyckimi oraz Półwyspu Skandynawskiego i północno-zachodniej części Rosji, na trasie projektowanej drogi transportowej szybkiego ruchu Via Baltica oraz trasie kolejowej Rail Baltica.

Najważniejsze dokumenty strategiczne

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2020 przyjęta uchwałą nr LI/563/2014 RM w Suwałkach z dnia 30 lipca 2014 r. jest dokumentem, który dosto-

Zalew Arkadia

sowuje wizję głównych kierunków rozwoju miasta Suwałki do aktualnych tendencji wynikających z polityki spójności UE oraz procesów decentralizacyjnych i globalizacyjnych w gospodarce. Strategia stanowi podstawę do podejmowania działań na rzecz rozwoju miasta. W strategii przewidziano system jej monitorowania zgodnie, z którym raport z realizacji strategii jest przygotowywany w cyklach dwuletnich, na podstawie analizy wskaźników kontekstowych o charakterze ogólnym, odwołujących się do ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej Suwałk i odpowiadających swoim zakresem pośrednio celom operacyjnym w ramach danego celu strategicznego. Dodatkowo, jako uzupełnienie systemu monitorowania strategii przygotowano dokument o charakterze wdrożeniowym w stosunku do strategii, tj. „Dokument Implementacyjny do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2020 z perspektywą do roku 2023", w którym uszczegółowiono do poziomu działań wszystkie cele strategiczne i operacyjne. Strategia jest wdrażana i monitorowana zgodnie z planem.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk, przyjęte Uchwałą nr XX/232/2016 z 25 maja 2016 r. jest elementem systemu planowania przestrzennego Miasta. Określa ono politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego.

Zadaniami Studium są: wyrażenie polityki gminy w sferze rozwoju przestrzennego, określającej lokalne problemy, potrzeby i aspiracje, określenie ustaleń wiążących przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz umożliwienie koordynacji planów miejscowych i innych opracowań planistycznych, określenie zakresu interesu publicznego, ustanowienie podstawy do negocjacji warunków wprowadzenia programów wojewódzkich i rządowych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ustanowienie źródła informacji, idei i wizji rozwojowych, które mogą być wykorzystane do promocji miasta.

Najbliżsi sąsiedzi zagraniczni

Republika Litewska: poprzez przejście graniczne w Budzisku (osobowe i towarowe)

– 28 km od Suwałk; poprzez przejście graniczne w Ogrodnikach (osobowe) – 43 km od Suwałk; ponadto poprzez przejście graniczne kolejowe w Trakiszkach – 33 km od Suwałk.

Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej: poprzez przejście graniczne osobowe w Gołdapi – 68 km od Suwałk;

Republika Białorusi: poprzez przejście graniczne w Kuźnicy Białostockiej (towarowo-osobowe i kolejowe) – 125 km od Suwałk.

Przez miasto przebiegają ważne szlaki komunikacyjne – z Berlina przez Warszawę do Sankt Petersburga oraz z Warszawy do Helsinek (przyszła droga tranzytowa szybkiego ruchu Via Baltica łącząca kraje bałtyckie z Europą Zachodnią) oraz szlak kolejowy (przyszła Rail Baltica). Obecnie obsługa komunikacyjna miasta odbywa się poprzez drogę krajową nr 8, będącą częścią międzynarodowej trasy E 67 oraz trasę kolejową z Warszawy przez Białystok na Litwę.

1.2. Struktura terenów miejskich

Struktura użytkowania terenów

Gmina Miasto Suwałki obejmuje obszar 6 551 ha. Wśród użytkowników gruntowych dominują użytki rolne – 50%, grunty zabudowane i zurbanizowane – 22%, lasy i użytki leśne – 14 %, tereny komunikacyjne – 10%.

W 2018 r. struktura użytkowania gruntów nieznacznie się zmieniła. W stosunku do roku 2017 zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych (o 48 ha). Zwiększyła się natomiast powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych o 27 ha, terenów komunikacyjnych o 18 ha, powierzchnia wód o 1 ha, a także terenów różnych i nieużytków o 2 ha. Natomiast użytki leśne utrzymały się na takim samym poziomie.

Tabela 1.2.1 Zmiany w strukturze użytków gruntowych w latach 2016-2018

Rodzaj gruntów	2016	2017	2018
Użytki rolne	3 455	3 344	3 296
Użytki leśne	932	935	935
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1 293	1 390	1 417
Tereny komunikacyjne	599	615	633
Wody	78	76	77
Tereny różne i nieużytki	194	191	193
Razem	**6 551**	**6 551**	**6 551**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Wykres 1.2.1 Struktura użytkowania gruntów w 2018 roku

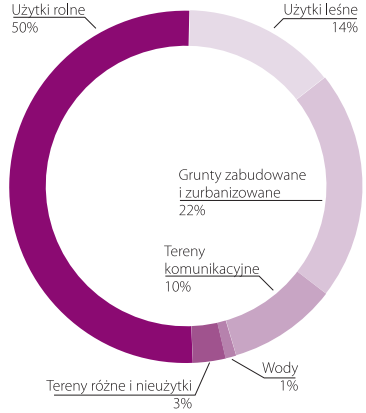

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Podział przestrzenno-geodezyjny miasta

Obręb 1

Najbardziej na północ wysunięta część miasta zajmująca 8,78 km^2 o łącznej liczbie mieszkańców około 15 100 osób i gęstości zaludnienia około 1 800 osób na km^2. Północną część obrębu stanowią obszary rolnicze i leśne. Na terenie obrębu znajdują się dwie drogi wylotowe: w kierunku Budziska (droga krajowa nr 8) i Jeleniewa (droga wojewódzka nr 655). W skład obrębu wchodzi Osiedle Północ II wraz z najgęściej zaludnioną ulicą w mieście – ul. A. Wierusza – Kowalskiego oraz znaczna część ul. Szwajcaria.

Obręb 2

Północno-zachodni obręb miasta zajmuje obszar 5,95 km^2 o łącznej liczbie mieszkańców około 6 550 osób i gęstości zaludnienia 1 100 osób na km^2. Tworzą go przede wszystkim Osiedle Niepodległości i sołectwo Krzywólka.

Obręb 3

Część zachodnia miasta obejmuje obszar o wielkości 8,80 km^2. Zamieszkiwany jest przez około 3 750 osób, natomiast gęstość zaludnienia wynosi około 430 osób na km^2. Tworzą go przede wszystkim dwa osiedla domków jednorodzinnych; Osiedle Staszica oraz Osiedle Piastowskie. Przez obręb przebiega również droga wylotowa w kierunku Filipowa.

Obręb 4

Północno-wschodnia część miasta zajmuje obszar 6,36 km^2, na którym mieszka około 12 000 osób. Gęstość zaludnienia około 1 900 osób na km^2. Dominuje tu tzw. zabudowa wielorodzinna (Osiedle Północ I i Osiedle Kolejowe) oraz tereny rolnicze. W skład obrębu wchodzą również ul. Szwajcaria oraz Czarnoziem.

Obręb 5

Północna część centrum zajmuje obszar 1,83 km^2 z około 10 600 mieszkańcami i gęstością zaludnienia wynoszą około 5 800 osób na km^2. Dominuje tu zabudowa jednorodzinna w części zachodniej obrębu, wielorodzinna w części środkowej i przemysłowo-magazynowa w zachodniej.

Obręb 6

Południowa część centrum miasta zajmuje obszar 1,22 km^2. Przy około 7 300 mieszkańcach, gęstość zaludnienia wynosi około 6 000 osób na km^2. Dominującą formą zabudowy są dwupiętrowe budynki o charakterze mieszkalno-usługowym.

Obręb 7

Obejmuje swoimi granicami obszar o wielkości 9,79 km^2. Zamieszkuje go około 5 300 osób. Gęstość zaludnienia wynosi około 540 osób na km^2. Tworzą go przede wszystkim dwa osiedla domków jednorodzinnych (Osiedle Powstańców Wielkopolskich i Osiedle Hańcza) oraz część strefy przemysłowej Papiernia. W obrębie znajdują się również główne tereny rekreacyjne miasta (m.in. Zalew Arkadia) oraz znaczne obszary wykorzystywane rolniczo.

Obręb 8

Jest to najbardziej na południe wysunięty fragment miasta Suwałk zajmujący powierzchnię 10,14 km^2. W związku z przemysłowym charakterem obrębu, zamieszkiwany jest jedynie przez około 200 osób, a gęstość zaludnienia wynosi około 19 osób na km^2. W granicach tego obrębu znajduje się teren Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Obręb 9

Południowo-wschodnia część miasta zajmująca obszar 8,63 km^2 przy około 2 250 mieszkańcach i gęstości zaludnienia około 260 osób na km^2. Tworzą go min. dwa osiedla domków jednorodzinnych – Osiedle Polna i Osiedle Klasztorna. Znaczną część obrębu zajmują również tereny przemysłowe i rolnicze, w tym teren Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.

Rysunek 1.2.1 Plan przestrzenno-geodezyjny obrębów miasta Suwałk

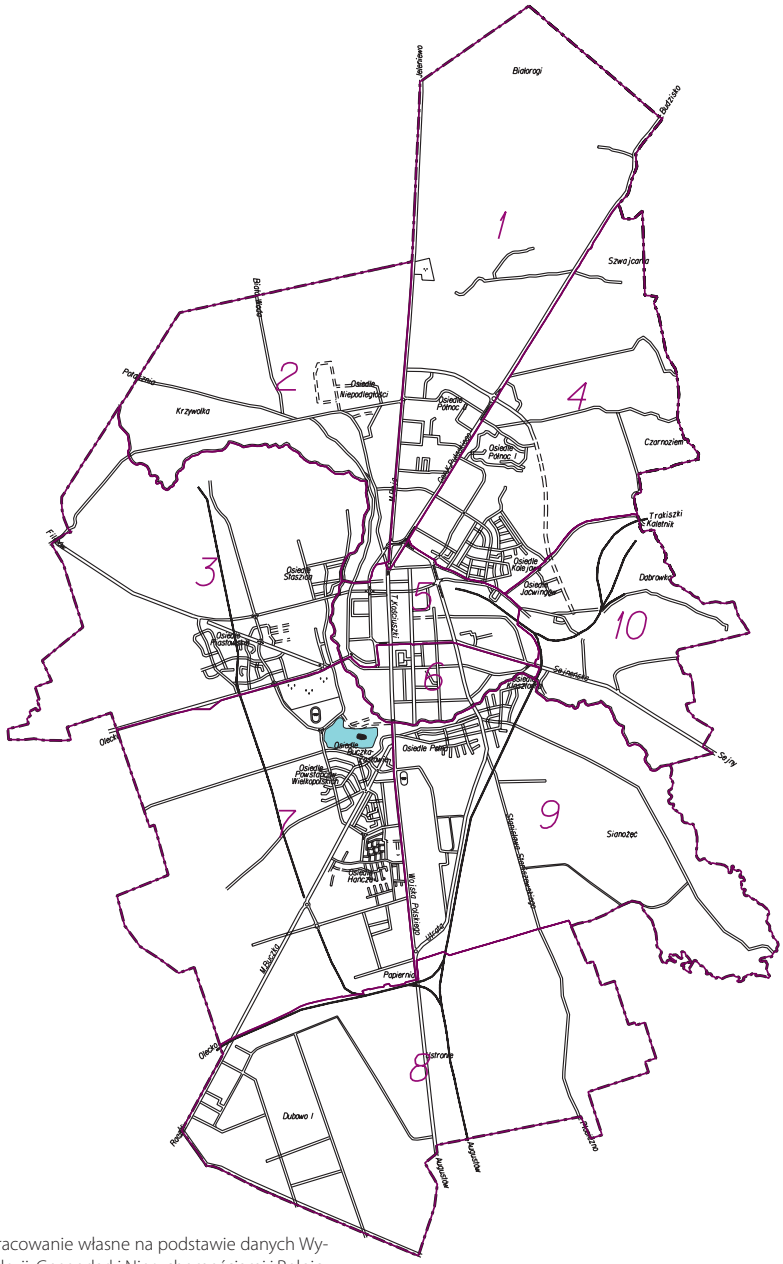
Białorogi
Szwajcaria
Krzywalka
Czarnoziem
Trakiszki
Katenia
Dąbrowa
Osiedle Niepodległości
Osiedle Północ II
Osiedle Północ I
Osiedle Staszica
Osiedle Kalinka
Osiedle Jadwiga
Osiedle Kościuszki
Osiedle Leśna
Osiedle Parkowe
Osiedle Rzeczna
Osiedle Powstańców Wielkopolskich
Osiedle Harcerska
Sionożęć
Dubowo I
Papiernia
Wojsk. Polskiego
Wojsk.
Kościuszki
Sejnyńska
Sejny
Ostrowska
Ostrowa
Ostrowa
Ostrowa

Obręb 10

Wschodnia część miasta o powierzchni 4,01 km² zamieszkiwana jest przez około 1 650 mieszkańców. Gęstość zaludnienia tego obszaru wynosi około 420 osób na km². Dominującymi funkcjami obrębu są: funkcja przemysłowa i funkcja mieszkalna (Osiedle Jaćwingów /Kamena/ i Dąbrówka).

1.3. Demografia

Liczba i struktura ludności miasta

Na koniec 2018 roku w Suwałkach mieszkało 69 827 osób. W porównaniu do roku poprzedniego liczba mieszkańców miasta zwiększyła się o 273 osoby. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 1 066 osoby na km².

Zarówno w roku 2018, jak i latach wcześniejszych w Suwałkach mieszkało więcej kobiet niż mężczyzn (w roku 2018 było ich – 36 471).

Ludność Suwałk powoli, lecz systematycznie, starzeje się. O ile w roku 2010 jedynie ponad 13,02% mieszkańców miasta było w wieku poprodukcyjnym, to w roku 2018 odsetek ten wynosił już 18,42%. Jednocześnie spadła znacznie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, tj. z 20,42% w 2010 r. do 18,42% mieszkańców miasta w 2018 r.

Wykres 1.3.1 Liczba ludności Miasta Suwałki w latach 2010-2018 w tys. osób.

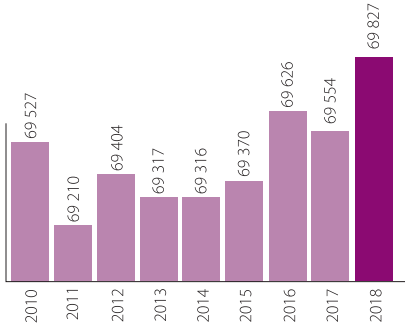

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 1.3.1 Liczba i struktura ludności miasta Suwałki w latach 2010-2018

Wyszczególnienie	Stan na koniec roku								
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Liczba ludności ogółem:	69 527	69 210	69 404	69 317	69 316	69 370	69 626	69 554	69 827
Ludność wg płci:									
- mężczyźni	33 307	33 170	33 250	33 151	33 127	33 157	33 261	33 257	33 356
- kobiety	36 220	36 040	36 154	36 166	36 189	36 213	36 365	36297	36 471
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	109	109	109	109	109	109	109	109	109
Gęstość zaludnienia (liczba mieszkańców na 1 km²)	1061	1057	1060	1058	1058	1059	1063	1062	1066
Liczba zawartych małżeństw	421	352	346	332	358	371	381	365	345
Ludność wg grup ekonomicznych:									
- wiek przedprodukcyjny (% ogółu ludności)	14 197 **20,42**	13 907 **20,09**	13 692 **19,73**	13 371 **19,30**	13 165 **19,00**	13 044 **18,80**	13 096 **18,80**	12 909 **18,56**	13 169 **18,86**
- wiek produkcyjny (% ogółu ludności)	46 280 **66,56**	45 965 **66,41**	45 911 **66,15**	45 742 **66,00**	45 467 **65,60**	45 167 **65,11**	44 780 **64,3**	44 367 **63,79**	43 796 **62,72**
- wiek poprodukcyjny (% ogółu ludności)	9 050 **13,02**	9 338 **13,5**	9 801 **14,12**	10 204 **14,72**	10 684 **15,40**	11 159 **16,09**	11 750 **16,9**	12 278 **17,65**	12 862 **18,42**
Ruch naturalny ludności:									
- urodzenia żywe	769	629	679	631	609	684	762	769	766
- zgony	478	519	470	550	539	538	545	573	600
Przyrost naturalny	291	110	209	81	70	146	217	196	166

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Pod względem gęstości zaludnienia dominują obręby centralne 5 i 6, gdzie na stosunkowo niewielkim obszarze mieszka duża liczba mieszkańców. Najmniej osób w stosunku do wielkości obrębu zamieszkiwało obręb 8.

Rysunek 1.3.1 Struktura gęstości zaludnienia obrębów w 2018 roku

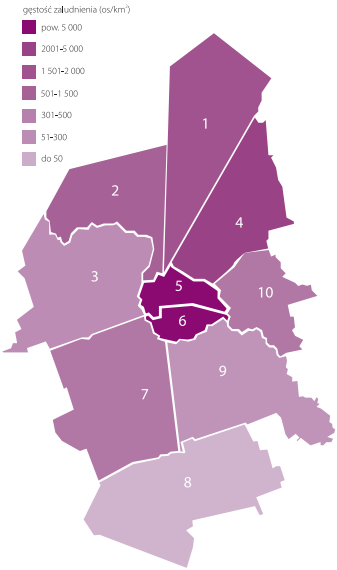

Ruch naturalny ludności, migracja

W 2018 roku urodziło się w Suwałkach 766 dzieci, to o 3 mniej niż w roku poprzednim. Liczba zgonów natomiast zwiększyła się w porównaniu do roku 2017 o 27 i wyniosła 600.

W 2018 roku pogorszeniu uległ przyrost naturalny i wynosił 166 osób, to o 30 osób mniej niż w roku poprzednim.

W 2018 roku zawarto 345 małżeństw, przy czym rok wcześniej zawarto ich 365.

Wykres 1.3.2 Przyrost naturalny w Suwałkach na tle województwa podlaskiego w latach 2010-2018 (w osobach)

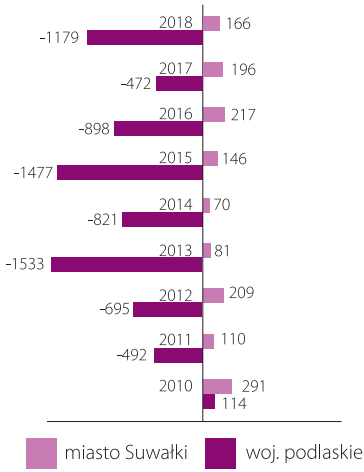

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W roku 2018 saldo migracji w Suwałkach wyniosło 48 (w 2017 roku – 82).

Ręczniczek dla suwalskich maluchów

Tabela 1.3.2 Ruch naturalny ludności w latach 2010-2018

Płeć		Stan na koniec roku								
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Małżeństwa		421	352	346	332	358	371	381	365	345
Rozwody		168	165	146	152	142	157	153	129	149
Urodzenia żywe	kobiety	367	314	329	291	293	351	383	360	351
	mężczyźni	402	315	350	340	316	333	379	409	415
	ogółem	769	629	679	631	609	684	762	769	766
Zgony	kobiety	210	235	226	276	249	247	252	280	269
	mężczyźni	268	284	244	274	290	291	293	293	331
	ogółem	478	519	470	550	539	538	545	573	600
	Niemowląt ogółem	6	5	2	6	2	1	3	2	4
Przyrost naturalny	kobiety	157	79	103	15	44	104	131	80	82
	mężczyźni	134	31	106	66	26	42	86	116	84
	ogółem	291	110	209	81	70	146	217	196	166
Dynamika demograficzna (stosunek urodzin żywych do liczby zgonów)		1,61	1,21	1,44	1,17	1,13	1,27	1,40	1,34	1,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 1.3.3 Migracje ludności w latach 2010-2018

Wyszczególnienie		Płeć	Stan na koniec roku								
			2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Napływ		kobiety	291	378	368	342	319	322	338	362	442
		mężczyźni	265	315	287	275	274	280	263	294	350
		ogółem	556	693	655	617	593	602	601	656	792
	w tym z zagranicy	kobiety	9	11	14	14	8	-	10	22	12
		mężczyźni	21	20	17	15	10	-	11	16	12
		ogółem	30	31	31	29	18	-	21	38	24
Odpływ		kobiety	435	419	363	400	425	375	328	397	395
		mężczyźni	384	419	323	367	376	325	250	341	349
		ogółem	819	838	686	767	801	700	578	738	744
	w tym za granicę	kobiety	19	48	36	43	41	-	9	14	16
		mężczyźni	17	44	29	30	30	-	6	5	7
		ogółem	36	92	65	73	71	-	15	19	16
Saldo migracji		kobiety	-87	-144	-41	+5	-58	-106	-86	11	47
		mężczyźni	-62	-119	-104	-36	-92	-102	-65	18	1
		ogółem	-149	-263	-145	-31	-150	-208	-151	29	48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2

Infrastruktura społeczna

2.1. Ochrona Zdrowia

Charakterystyka systemu ochrony zdrowia w Suwałkach

W 2018 roku na terenie Miasta Suwałk działało 81 podmiotów świadczących usługi zdrowotne w różnym zakresie w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia. Liczba poszczególnych świadczeniodawców przedstawiała się następująco:

Tabela 2.1.1 Liczba świadczeniodawców usług zdrowotnych w Suwałkach w 2018 roku

Usługi zrowotne	Liczba świadcze-niobiorców
leczenie stomatologiczne	24
ambulatoryjna opieka specjalistyczna	28
podstawowa opieka zdrowotna	13
opieka psychiatryczna i le-czenie uzależnień	3
rehabilitacja lecznicza	4
świadczenia zdrowotne kon-traktowanie odrębne	2
leczenie szpitalne	2
profilaktyczne programy zdrowotne	2
opieka paliatywna i hospicyjna	1
ratownictwo medyczne	1
świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Podlaskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

Oddział Chirurgii Dziecięcej Szpitala Wojewódzkiego im. dr L. Rydygiera po modernizacji

Na terenie Suwałk działało również 30 aptek.

W 2018 roku w Suwałkach funkcjonowały trzy publiczne szpitale: Szpital Wojewódzki im. dr L. Rydygiera, Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach i Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Rehabilitacji. Łącznie w szpitalach publicznych zatrudnionych było 223 lekarzy różnych specjalności oraz 565 pielęgniarek i położnych.

Tabela 2.1.2 Szpitale w Suwałkach w 2018 roku

Rodzaje placówek	Liczba	
	placówek	łóżek
Szpitale ogółem*	4	730
Szpitale publiczne, w tym:	3	724
ogólne ✔ Szpital Wojewódzki im. dr L. Rydygiera, Samodzielny Publiczny ✔ Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Rehabilitacji	2	507
specjalistyczne	0	0
resortowe	0	0
psychiatryczne ✔ Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach	1	217

* Łącznie z 1 szpitalem niepublicznym z 6 łóżkami

Źródło: Na podstawie sprawozdań MZ-29 o działalności szpitala ogólnego oraz sprawozdania MZ-30 podmiotu wykonującego działalność leczniczą w zakresie psychiatrycznej opieki stacjonarnej za rok 2018

Tabela 2.1.2.1 Szpitale w Suwałkach w 2018 roku

Szpital Wojewódzki im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach	
Oddziały	
1.	Centralny Blok Operacyjny
2.	Chirurgia Dziecięca
3.	Chirurgia Ogólna z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej
4.	Chorób Wewnętrznych i Gastroenterologii z Odcinkiem Diabetologii
5.	Chorób Wewnętrznych, Kardiologii, Nadciśnienia Tętniczego i Endokrynologii
6.	Chorób Zakaźnych z Pododdziałem Dermatologicznym
7.	Dermatologia
8.	Ginekologia, Patologia Ciąży i Położnictwo
9.	Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii z Pododdziałem Anestezjologii i Intensywnej Terapii Dziecięcej
10.	Laryngologia
11.	Nefrologia ze Stacją Dializ
12.	Neonatologia
13.	Neurologia z Pododdziałem Udarowym
14.	Onkologia Kliniczna i Hematologia
15.	Ortopedyczno-Urazowy
16.	Pediatria
17.	Pulmonologia
18.	Reumatologia z Pododdziałem Geriatrii
19.	Szpitalny Oddział Ratunkowy
20.	Urologia
21.	Pracownia Psychologii Klinicznej
22.	Okulistyczny
Poradnie Specjalistyczne	
1.	Ośrodek Domowego Leczenia Tlenem
2.	Poradnia Alergologiczna
3.	Poradnia Chirurgii Dziecięcej
4.	Poradnia Chirurgii Ogólnej
5.	Poradnia Chirurgii Onkologicznej
6.	Poradnia Chorób Zakaźnych
7.	Poradnia Dermatologiczna
8.	Poradnia Diabetologiczna
9.	Poradnia Foniatryczna
10.	Poradnia Gastroenterologiczna
11.	Poradnia Ginekologiczno - Położnicza
12.	Poradnia Hematologiczna
13.	Poradnia Nefrologiczna
14.	Poradnia Neonatologiczna
15.	Poradnia Neurologiczna
16.	Poradnia Okulistyczna
17.	Poradnia Onkologiczna
18.	Poradnia Ortopedyczna
19.	Poradnia Otolaryngologiczna
20.	Poradnia Preluksacyjna
21.	Poradnia Pulmonologiczna
22.	Poradnia Reumatologiczna
23.	Poradnia Urologiczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie - http://new.szpital.suwalki.pl/pl/home/ - dostęp 30.04.2019 r.

Tabela 2.1.3 Świadczenia opieki zdrowotnej w rodzaju: opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w 2018 roku

Świadczeniodawca	Rodzaj świadczeń
Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach	izba przyjęć
	leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych - pododdział detoksykacji
	świadczenia terapii uzależnienia od alkoholu - pododdział terapii uzależnień od alkoholu
	leczenie zaburzeń nerwicowych dla dorosłych - pododdział zaburzeń nerwicowych
	świadczenia dzienne leczenia zaburzeń nerwicowych
	świadczenia dzienne psychiatryczne geriatryczne pododdział dzienny psychiatryczny geriatryczny
	świadczenia dzienne psychiatryczne rehabilitacyjne dla dorosłych - pododdział psychiatryczno-rehabilitacyjny
	zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy psychiatryczny
	oddział psychosomatyczny
	świadczenia psychogeriatryczne – pododdział geriatryczny
	poradnia psychologiczna
	poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu
	świadczenia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol
	poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu
	poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży
	centrum zdrowia psychicznego - punkt zgłoszeniowo-koordynacyjny)
	centrum zdrowia psychicznego - pomoc doraźna
NZOZ Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współuzależnienia Stowarzyszenia Wybór w Suwałkach	świadczenia dzienne terapii uzależnienia od alkoholu
NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego w Suwałkach	poradnia zdrowia psychicznego i poradnia psychogeriatryczna
	leczenie środowiskowe – zespół leczenia domowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 2.1.4 Opieka paliatywna, hospitacyjna, świadczenia pielęgniarskie i opiekuńcze

Świadczeniodawca	Rodzaj świadczeń
Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Paliatywnej im. Jana Pawła II w Suwałkach	zespół domowej opieki paliatywnej
	zespół domowej opieki paliatywnej nad dziećmi - hospicjum domowe dla dzieci
	hospicjum stacjonarne/oddział medycyny paliatywnej - hospicjum stacjonarne
	zakład opiekuńczo-leczniczy dla pacjentów wentylowanych mechanicznie – zakład opiekuńczo-leczniczy
	zakład opiekuńczo-leczniczy
	zespół długoterminowej opieki domowej dla dzieci wentylowanych mechanicznie – opieka domowa nad dziećmi wentylowanymi mechanicznie
	zespół długoterminowej opieki domowej dla pacjentów wentylowanych mechanicznie – opieka domowa nad pacjentami wentylowanymi mechanicznie
	świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze – zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy/opiekuńczo-leczniczy, zakład opiekuńczo-leczniczy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Podlaskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia

Tabela 2.1.5 Stan zdrowia dzieci i młodzieży miasta Suwałki w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2017-2018

Rozpoznanie	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (chorobowość)		Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy (zachorowalność)	
	2017	2018	2017	2018
Ogółem leczeni	3 183	3 231	523	576
Nowotwory	35	44	7	17
Niedokrwistość	69	97	12	24
Choroby tarczycy	95	149	14	32
Cukrzyca	23	20	7	4
Niedożywienie	5	4	1	0
Otyłość	88	182	16	53
Zaburzenia odżywiania	11	7	0	2
Upośledzenie umysłowe	27	50	3	6
Padaczka	59	73	6	9
Dziecięce porażenie mózgowe	35	32	5	2
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	407	539	68	85
Choroba nadciśnieniowa	33	40	6	12
Alergie	689	758	113	121
Zniekształcenia kręgosłupa	582	632	98	87
Choroba układu moczowego	48	66	8	9
Wady rozwojowe, w tym:	104	178	16	47
✔ układu nerwowego	16	17	5	6
✔ układu krążenia	48	87	6	17
✔ narządów płciowych	11	26	0	9
✔ aberracje chromosomowe	9	16	1	3
✔ inne	20	32	4	12
Zaburzenia rozwoju, w tym:	70	84	11	17
✔ fizycznego	38	41	6	4
✔ psychomotorycznego	27	43	3	11
Trwałe uszkodzenie narządu ruchu	19	18	1	1
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	1 196	1 127	179	157

Źródło: Na podstawie sprawozdań MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w latach 2017 i 2018

W roku 2018 ponad 3 tysiące osób w przedziale wiekowym 0-18 lat znajdowało się pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Po raz pierwszy schorzenie wykryte zostało u 576 małoletnich mieszkańców Suwałk. Najwięcej z nich chorowało na alergie (758 osób), zniekształcenia kręgosłupa (632 osoby) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (539 osób). Pacjentów z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej zanotowano 1 127. Wśród osób w wieku 0-18 lat, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy, dominowały również alergie (121 osób), zniekształcenia kręgosłupa (87 osób) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (85 osób). Liczba nowo wykrytych schorzeń, w porównaniu do roku 2017, wzrosła o 53 przypadki.

Tabela 2.1.6 Stan zdrowia mieszkańców miasta Suwałki w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2017-2018

Rozpoznanie	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (chorobowość)		Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy (zachorowalność)	
	2017	2018	2017	2018
Ogółem leczeni	22 544	26 754	2 267	3 616
Gruźlica	12	25	2	6
Nowotwory	752	1 072	156	206
Choroby tarczycy	2 082	2 686	230	309
Cukrzyca, w tym:	2 409	2 712	209	224
✔ leczeni insuliną	623	762	24	82
Niedokrwistość	471	635	35	65
Choroby obwodowego układu nerwowego	3 802	4 357	181	509
Choroby układu krążenia, w tym:	12 678	14 504	1 022	1 031
✔ przewlekła choroba reumatyczna	35	54	12	12
✔ choroba nadciśnieniowa	9 667	10 746	719	629
✔ choroba naczyń mózgowych	418	597	64	63
✔ niedokrwienna choroba serca	1 339	1 767	168	190
Przebyty zawał serca (z niedokrwiennej choroby serca)	296	352	41	36
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	1 407	2 024	123	166
Przewlekła choroba układu trawiennego	3 144	4 620	157	334
Choroby układu mięśniowo--kostnego i tkanki łącznej	7 885	10 710	326	706
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	3 274	4 223	340	514

Źródło: Na podstawie sprawozdań MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w latach 2017 i 2018

Konferencja na temat rozbudowy SP ZOZ Ośrodek Rehabilitacji w Suwałkach

Stan zdrowia mieszkańców uzależniony jest od warunków społeczno-ekonomicznych, stylu życia mieszkańców, jakości środowiska w miejscu zamieszkania i pracy, poziomu zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych i socjalnych.

W roku 2018 blisko 27 tysięcy dorosłych mieszkańców Suwałk znajdowało się pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Po raz pierwszy schorzenie wykryte zostało u ponad 3,5 tys. dorosłych mieszkańców. Najwięcej osób dorosłych chorowało na choroby układu krążenia (ponad 14,5 tysiąca osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (10 710 osób), przewlekłą chorobę układu trawiennego (4 620 osób), choroby obwodowego układu nerwowego (4 357osób), cukrzycę (2 712 osób), choroby tarczycy (2 686 osób) oraz przewlekły nieżyt oskrzeli i dychawicę oskrzelową (2 024 osoby). W zachorowalności dominowały takie choroby jak: układu krążenia (1 031 osób), układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (706 osób), choroby obwodowego układu nerwowego (509 osób), choroby tarczycy (309 osób) oraz cukrzyca (224 osoby). Warto zauważyć, że liczba nowo wykrytych przypadków zachorowalności, w porównaniu do roku 2017 wzrosła o ponad 1 300 przypadków.

Programy w zakresie ochrony zdrowia

- **Program szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego dla mieszkanek Suwałk** przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/487/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 listopada 2017 r. Celem Programu jest zapobieganie zachorowaniom na raka szyjki macicy wśród mieszkanek Suwałk poprzez wykonanie szczepień ochronnych dziewczynkom, które w roku poprzedzającym szczepienia ukończyły 12 lat. Program ma też na celu uświadomienie społeczności lokalnej, poprzez edukację rodziców, znaczenia pierwotnej profilaktyki raka szyjki macicy oraz w późniejszym etapie, badań cytologicznych.
- **Edukacja przedporodowa (szkoła rodzenia)**
  „Szkoła rodzenia" oferuje edukację w ramach spotkań grupowych umożliwiając jednocześnie wymianę doświadczeń. W zajęciach „Szkoły rodzenia" mogły brać udział kobiety ciężarne zameldowane w Suwałkach co najmniej na 3 miesiące przed rozpoczęciem zajęć.
- **Badania krwi uczniów ostatnich klas gimnazjalnych (morfologia, OB, cukier)**
  Badania krwi zostały zapoczątkowane po zdiagnozowaniu wśród suwalskich uczniów przypadków zaawansowanej białaczki. Badania przeprowadza wybrane w konkursie laboratorium we współpracy z pielęgniarkami szkolnymi (NZOZ „SANITAS"). W pierwszej kolejności rodzice wypełniają zgodę na udział dziecka w akcji, a następnie rozpoczyna się akcja pobierania krwi.
- **Profilaktyczne szczepienia seniorów przeciwko grypie**
  W 2018 roku mieszkańcy byli szczepieni szczepionką czterowalentną – zapewniającą najszerszą oferowaną ochronę.
- **Szkoła cukrzycy**
  W ramach budżetu obywatelskiego w 2018 r. realizowana była „Szkoła cukrzycy". Zadanie polegało na przeprowadzeniu otwartych wykładów, na których przedstawiono wiedzę na temat przyczyn, skutków i powikłań cukrzycy. Dodatkowo uczestnicy wykładów uzyskiwali wiedzę

dotyczącą rodzajów diet jakie powinny stosować osoby chore na cukrzycę oraz aktywności fizycznej i jej wpływu na walkę z chorobą. W ciągu roku organizowano dwie duże akcje profilaktyczne podczas, których można było zbadać poziom cukru we krwi, ciśnienie oraz skorzystać z porad diabetologicznych.

- **Konsultacje geriatryczne**
  Od 1 lipca do 15 grudnia 2018 r. na terenie miasta Suwałk realizowano zadanie z zakresu zdrowia publicznego, polegające na udzielaniu konsultacji geriatrycznych, którego realizatorem był Gabinet Lekarski Ewy Teresy Korneluk. W trakcie realizacji zadania udzielono 74 konsultacji geriatrycznych seniorom będących mieszkańcami Suwałk, ukierunkowanych na opiekę diabetologiczną oraz przeprowadzono 74 porady edukacyjne z zakresu diety, samokontroli, aktywności fizycznej.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach w 2018 r. Na realizację działań mających na celu ograniczenie przyczyn i skutków nadużywania alkoholu i narkomanii przeznaczono kwotę 1.647.355,69 zł.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych od wielu lat szczególną uwagę zwraca na problemy związane z funkcjonowaniem rodziny osoby uzależnionej oraz na problemy i potrzeby dzieci i młodzieży. W związku z tym najwięcej środków finansowych w 2018 r. przekazano na:

- pomoc udzielaną członkom rodzin, w których występuje problem alkoholowy i przemoc w rodzinie,
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego,
- organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz działalność informacyjno- edukacyjną.

W 2018 r. do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suwałkach wpłynęło 169 wniosków o wszczęcie postępowania o zobowiązanie do leczenia odwykowego. W stosunku do 158 wniosków wszczęto postępowanie, odmówiono wszczęcia postępowania w 10 przypadkach, 1 wniosek przekazano do innej gminy. Do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich skierowano 104 wnioski o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego oraz 53 postępowania umorzono.

Zapewniono kompleksową pomoc członkom rodzin dotkniętych problemem przemocy poprzez prowadzenie:

- procedury „Niebieskiej Karty" w ramach zespołu interdyscyplinarnego – prowadzono łącznie 391 spraw, z tego 84 procedury kontynuowano z lat poprzednich, w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w 2018 r. powołano 307 grup roboczych, które odbyły 934 spotkania,
- 3 punktów pomocy prawnej oraz pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (łącznie udzielono 257 porad prawnych oraz 580 porad psychologicznych),
- schronienia w Dziale Pomocy Kryzysowej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Suwałkach dla osób doznających przemocy – skorzystało 13 osób,
- terapii interwencyjnej, której celem jest osiągnięcie optymalnego poziomu funkcjonowania, w ramach której objęto 5 osób - 25 sesji,

- grupy wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc – prowadzonej w oparciu o program służący pomocy i wsparciu w nabywaniu umiejętności przezwyciężania przemocy w rodzinie; w 2018 r. zrealizowano 2 edycje spotkań grupy wsparcia, z których skorzystały 34 osoby,
- poradnictwa socjalnego oraz z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach którego udzielono 81 porad,
- zajęć profilaktycznych pn: „Przemoc poznaję i reaguję" – realizowanych w siedmiu klasach na terenie dwóch szkół podstawowych mających na celu wprowadzenie zmian w przekonaniach i promowanie właściwych zachowań dzieci i młodzieży dotyczących sytuacji przemocowych, w których udział wzięło ok. 180 uczniów,
- programu psychologiczno-terapeutycznego nakierowanego na zniwelowanie negatywnych zachowań u osób stosujących przemoc w rodzinie, program ukończyły 4 osoby,
- zajęć korekcyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie – łącznie udział wzięło 37 osób.

W 2018 r. w Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu leczyło się 591 osób (nie tylko mieszkańców Suwałk), w tym:

- 496 osób uzależnionych, w tym 330 mężczyzn i 166 kobiet.
- 95 osób współuzależnionych, w tym 25 mężczyzn i 70 kobiet.

Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu działa w ramach Specjalistycznego Psychiatrycznego SP ZOZ w Suwałkach. W Poradni prowadzone są działania profilaktyczne i lecznicze, udzielana jest pomoc osobom uzależnionym i członkom ich rodzin. Głównym zakresem działania poradni jest:

- diagnozowanie pacjentów uzależnionych od alkoholu,
- konstruowanie osobistych programów terapii,
- leczenie i rehabilitacja,
- prowadzenie psychoterapii indywidualnej i grupowej,
- kontaktowanie się w razie potrzeby z rodzinami pacjentów.

Poradnia dysponuje ofertą terapeutyczną:

- IV-etapowe leczenie osób uzależnionych: 1 etap podstawowy, 2 etap rehabilitacyjny, 3 etap pogłębiony, 4 etap after-care;
- leczenie osób współuzależnionych: spotkania indywidualne oraz grupa wsparcia.

W 2018 r. w Oddziale Leczenia Uzależnień i Zaburzeń Emocjonalnych hospitowanych było 965 osób (dotyczy nie tylko mieszkańców Suwałk), w tym w:

- Pododdziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu – 205 pacjentów, w tym 33 kobiety,
- Pododdziale Detoksykacji – 760 pacjentów, w tym 67 kobiet.

W 2018 r. w Dziennym Oddziale Terapii Uzależnień od Alkoholu przy ul. Młynarskiego 9 leczenie odwykowe podjęło 114 pacjentów (dotyczy nie tylko mieszkańców Suwałk) uzależnionych od alkoholu – 16 kobiet i 98 mężczyzn.

W 2018 r. w Poradni Leczenia Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych leczyło się 219 pacjentów (nie tylko mieszkańców Suwałk), w tym 40 osób do 18-go roku życia:

- 148 osób uzależnionych (126 mężczyzn i 22 kobiety, w tym 40 osób nieletnich),
- 71 osób współuzależnionych (9 mężczyzn i 62 kobiety),
- udzielono 1 083 porady,
- wystawiono 36 skierowań do ośrodków stacjonarnych i na oddziały detoksykacyjne.

W 2018 r. zatrzymano i doprowadzono do Pogotowia dla Osób Nietrzeźwych 634 osoby (1 409 pobytów), w tym:

- 578 mężczyzn – 1 326 pobytów (w tym 1 osoba nieletnia – 2 pobyty),
- 56 kobiet – 83 pobyty (w tym 1 osoba nieletnia – 1 pobyt).

Działania Pogotowia dla Osób Nietrzeźwych:

- opieka nad osobami nietrzeźwymi, które swoim zachowaniem dały powód do zgorszenia w miejscu publicznym lub zakładzie pracy albo znajdowały się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu, bądź życiu i zdrowiu innych osób;
- zapewnienie przyjętym osobom nietrzeźwym opieki lekarskiej i pierwszej pomocy w nagłych wypadkach;
- udzielanie osobom w stanie nietrzeźwości świadczeń higieniczno-sanitarnych;
- nakłanianie osób uzależnionych od alkoholu do poddania się leczeniu odwykowemu, łącznie z wydaniem przez lekarza izby skierowań na leczenie odwykowe dla osób wyrażających na to zgodę;
- prowadzenie działalności wychowawczej i informacyjnej o szkodliwości nadużywania napojów oraz udzielanie pomocy psychologicznej osobom opuszczającym Pogotowie i ich rodzinom.

Wykres 2.1.1 Liczba pobytów w Pogotowiu dla Osób Nietrzeźwych w Suwałkach w 2018 roku z podziałem na płeć z wyszczególnieniem osób nieletnich

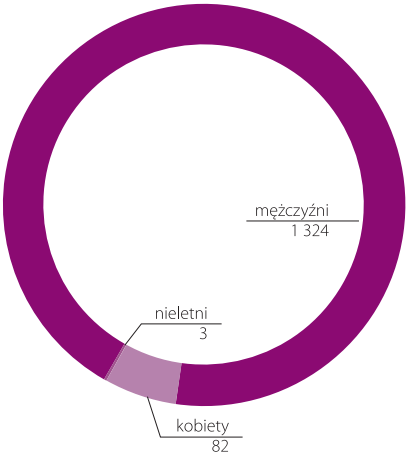

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Pogotowia dla Osób Nietrzeźwych w Suwałkach

W strukturze Ośrodka Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Bezdomnych i Uzależnionych w Suwałkach działał Telefon Zaufania 800 137 200 dla osób z problemem alkoholowym, narkomanii i uwikłanych w przemoc w rodzinie, w ramach którego w 2018 r. odebrano 300 połączeń.

Fot. Straż Miejska w Suwałkach

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. na terenie miasta sprzedaż napojów alkoholowych prowadziło 186 punktów, w tym: 128 punktów – w zakresie sprzedaży detalicznej oraz 58 punktów – w zakresie sprzedaży gastronomicznej. Łącznie liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wyniosła 463, a dochody miasta w 2018 r. z tytułu korzystania przez przedsiębiorców z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wyniosły 2 026 762,40 zł.

2.2. Pomoc społeczna

Charakterystyka systemu pomocy społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR), Dom Pomocy Społecznej „Kalina", Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe i fundacje. MOPR jest nadrzędną jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej w Suwałkach.

Celem pomocy społecznej jest:

- zaspokajanie uzasadnionych potrzeb życiowych osób i rodzin;
- umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka;
- doprowadzanie w miarę możliwości do życiowego usamodzielniania się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Praca w MOPR ukierunkowana jest w szczególności na:

- pomoc finansową,
- pomoc rzeczową,
- pomoc usługową,
- pracę socjalną polegającą na wspieraniu osób i rodzin oraz wzmacnianiu zdolności do wypełniania ról społecznych,
- pomoc instytucjonalną,
- organizację pieczy zastępczej,
- obsługę PFRON w zakresie realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej należących do właściwości powiatu,
- realizację świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, wychowawczych i funduszu alimentacyjnego,
- realizację dodatków mieszkaniowych i energetycznych,
- realizację programów rządowych i samorządowych.

Infrastruktura systemu pomocy społecznej

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie;
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (Miasto Suwałki, Powiat Suwalski, Sejneński i Augustowski);
- Środowiskowe domy samopomocy – 2 placówki o łącznej liczbie 65 miejsc;
- Noclegownia – 20 miejsc;
- Warsztat Terapii Zajęciowej – 35 miejsc;
- Dom Pomocy Społecznej „Kalina" – 195 miejsc;
- Hostel – 10 miejsc;
- Dom Dziennego Pobytu „Kalinka" – 15 miejsc;
- Mieszkanie chronione wspierane – 1-3 miejsca.

Infrastruktura wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – 30 miejsc;
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego – 4;
- Mieszkania chronione treningowe – 3 mieszkania – 10 miejsc;
- Rodziny zastępcze – 128, z tego:
  - zawodowe rodziny zastępcze – 10 rodzin,
  - rodzinny dom dziecka – 1,
  - niezawodowe rodziny zastępcze – 28,
  - spokrewnione rodziny zastępcze – 89;
- Asystent rodziny – 3;
- Koordynator pieczy zastępczej – 7.

Tabela 2.2.1 Wydatki na zadania realizowane przez jednostki pomocy społecznej w Suwałkach w latach 2016-2018 (w zł)

Rodzaj wydatków	2016	2017	2018
Łącznie wydatki MOPR, w tym:	80 378 185	94 512 054	98 595 499
Pomoc społeczna	79 411 921	19 440 577	19.441.711
Rodzina	X	74 018 606	76 245 484
Ochrona zdrowia	305 048	307 661	317 757
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	661 216	745 210	841 992
Fundusz celowy PFRON	1 782 964	1 671 050	1 748 555
Dom Pomocy Społecznej	6 738 533	7 119 720 31 547*	7 591 534 117 492*
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza	1 603 199	1 527 976	1 447 673
Dofinansowanie organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy społecznej	1 501 021	1 467 062	1 793 931
Razem	90 220 938	104 626 812	109 428 637

*koszt ośrodka wsparcia (Dom Dziennego Pobytu „Kalinka") w Suwałkach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Najczęstsze powody udzielania pomocy to:

- ubóstwo – 1 025 rodzin;
- bezrobocie – 608 rodzin;
- niepełnosprawność – 996 rodzin;
- długotrwała choroba – 874 rodziny;
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych;
- i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 411 rodzin;
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 74 rodziny;
- alkoholizm i narkomania – 176 rodzin;
- bezdomność – 102 osoby;
- przemoc w rodzinie i pomoc interwencyjna – 7 rodzin;
- trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego – 52 osoby;
- zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe – 3 osoby.

Zajęcia integracyjne, fot. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza

Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

Tabela 2.2.2 Liczba rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej w latach 2016-2018

Lata	Pomoc Społeczna (liczba rodzin)	Świadczenia Rodzinne (liczba dzieci)	Świadczenia wychowawcze (liczba dzieci)	Fundusz alimentacyjny (liczba uprawnionych)
2016	2 203	4 868	7 674	1 003
2017	1 866	5 145	8 488	926
2018	1 828	6 677	8 212	869

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w 2018 r. realizował zadania pomocy wynikające z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw:

- **Należące do właściwości powiatu:**
  - kierowanie dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych – 12 skierowań;
  - pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu miasta umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów – 42 dzieci;
  - pomoc pieniężna z tytułu pokrywania kosztów utrzymania dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych z terenu Miasta Suwałk – 207 dzieci;
  - pomoc pieniężna i w naturze usamodzielnianym wychowankom opuszczającym zastępcze formy opieki rodzinnej – 62 wychowanków;
  - pomoc mieszkaniową poprzez zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym – 6 wychowanków;
  - prowadzenie naboru kandydatów na rodziców zastępczych – 6 rodzin;
  - zapewnianie opieki koordynatora rodzicom zastępczym – 105 rodzin;

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

  - dokonywanie okresowych ocen sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych – 356 ocen;
  - dokonywanie ocen funkcjonowania rodzin zastępczych – 23 oceny;
  - rehabilitacja społeczna i zawodowa (środki PFRON) – 608 osób.
- **Z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat:**
  - orzekanie o niepełnosprawności – 3 968 orzeczeń;
  - opieka i terapia w Środowiskowym Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi i Niepełnosprawnych Intelektualnie – 41 osób.
- **Na szczeblu gminy z zakresu zadań zleconych:**
  - specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 35 osób;

- zasiłki rodzinne wraz z przysługującymi dodatkami – 6 677 dzieci;
- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka – 669 świadczeń;
- zasiłki pielęgnacyjne – 1 966 osób;
- świadczenia pielęgnacyjne – 261 osób;
- specjalne zasiłki opiekuńcze – 124 osoby;
- zasiłki dla opiekuna – 69 osób;
- ubezpieczenia emerytalno-rentowe osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze i zasiłki dla opiekuna – 355 osób;
- ubezpieczenia zdrowotne (za osoby pobierające zasiłki stałe, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, realizujące Indywidualny Plan Zatrudnienia – 768 osób);
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego – 869 uprawnionych oraz prowadzono postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych;
- ustalanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej osób nieubezpieczonych – 112 osób;
- świadczenia rodzicielskie – 373 osoby;
- świadczenia wychowawcze – 8 212 dzieci.

✔ **Z zakresu zadań własnych gminy:**

- zasiłki stałe – 508 osób;
- zasiłki i pomoc w naturze – 480 osób;
- gorące posiłki, w tym dożywianie dzieci i młodzieży – realizacja **programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania" oraz „Programu osłonowego w zakresie ograniczania skutków niedożywienia w Mieście Suwałki na lata 2014-2020"** – 2 053 osoby;
- usługi opiekuńcze – 231 osób;
- schronienie (ośrodki wsparcia poza m. Suwałki) – 9 osób;
- sprawienie pogrzebu – 17 pochówków;
- kierowanie i odpłatność za pobyt mieszkańców Miasta Suwałk w domach pomocy społecznej – 85 osób;
- przewóz osób niepełnosprawnych – 13 815 pasażerów;
- wsparcie opieką asystenta rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze – 53 rodziny.

✔ **Inne działania Ośrodka:**

- prowadzenie **grup korekcyjno-edukacyjnych** dla sprawców przemocy w rodzinie w ramach **Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie** – 24 sprawców;
- **organizacja prac społecznie użytecznych** – 30 osób;
- **dodatek energetyczny** – od 1 stycznia 2014 r. Ośrodek jest realizatorem dodatku energetycznego, który przysługuje odbiorcom wrażliwym na mocy ustawy – Prawo energetyczne, pomoc uzyskało 600 rodzin;
- **dodatki mieszkaniowe** – od 1 stycznia 2016 r. Ośrodek przejął realizację zadania własnego gminy polegającego na ustalaniu uprawnień i wypłacie dodatków mieszkaniowych, z dodatków mieszkaniowych skorzystały 1 403 gospodarstwa domowe;
- **Karta Polaka** – wypłata świadczeń pieniężnych dla posiadaczy Karty Polaka osiedlających się na terenie m. Suwałki – na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżącego utrzymania – 5 rodzin.

✔ **Działalność programowa Ośrodka:**

- **Program osłonowy w zakresie ograniczania skutków niedożywienia w Mieście Suwałki na lata 2014-2020** przyjęty uchwałą

nr XLV/487/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 stycznia 2014 r.
Celem programu było ograniczanie skutków niedożywienia wśród osób i rodzin o najniższych dochodach, a zwłaszcza dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych na terenie Miasta Suwałki porzez: upowszechnianie zdrowego stylu życia, poprawę poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach. Adresatami działań były rodziny, których dochód przekracza 150% kryterium dochodowego, w szczególności: dzieci, uczniowie i rodziny dysfunkcyjne. Pomocy w formie gorącego posiłku udzielono 367 osobom na zasadach częściowej odpłatności i 67 uczniom nieodpłatnie na podstawie decyzji dyrektorów szkół.

- Na podstawie uchwały Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. realizowano Program wspierania finansowego gmin **„Pomoc państwa w zakresie dożywiania"** na lata 2014-2020. Pomocy udzielono 2.053 osobom, w formie:
  - gorącego posiłku w przedszkolu i szkole,
  - gorących posiłków wydawanych w 6 punktach miasta,
  - zasiłku celowego na zakup żywności,
  - dowozu do miejsca zamieszkania osób chorych, starszych i niepełnosprawnych.
- **Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem" przyjęty uchwałą nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. (M.P. 2016 r., poz. 1250) na podstawie** ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem", działania polegały na:
  - **Ustalanie uprawnień i wypłata jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000 zł** – świadczenia skierowane do rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu – 10 osób.
  - **„Pomoc w domu" w ramach prac społecznie – użytecznych**. Zadanie wynikające z Priorytetu III. Usługi wspierające i rehabilitacyjne, Działanie 3.4. Celem jest wsparcie opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych z wyłączeniem opieki nad osobą niepełnosprawną, a jednocześnie aktywizacja osób bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych. Z pomocy skorzystała 1 rodzina w wymiarze 50 godzin.
  - **Tworzenie mieszkań chronionych i wspieranych** – zadanie określone art. 53 ustawy o pomocy społecznej. W zakresie rozwoju sieci mieszkań chronionych, zgodnie z działaniem 4.7. Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem" pozyskano środki na remont i wyposażenie jednego z dotychczasowych mieszkań chronionych, które zostało przekształcone w mieszkanie wspierane liczące 3 miejsca, przeznaczone dla osób z zaburzeniami psychicznymi o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.
  - **Koordynacja, poradnictwo i informacja realizowana w ramach wsparcia asystenta rodziny** – od

1 stycznia 2017 r. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. (Dz. U. poz.1860) o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" poszerzył się zakres zadań asystenta rodziny, który pełni funkcję koordynacyjno-informacyjną w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin. Jest to działanie wspierające o charakterze profilaktycznym lub w zakresie interwencji kryzysowej – koordynacją objęto 2 kobiety w ciąży oraz 1 rodzinę wychowującą 1 dziecko niepełnosprawne. W 4 rodzinach wychowujących 8 dzieci niepełnosprawnych kontynuowana była koordynacja wsparcia.

- **Świadczenie „Dobry start"** – uchwałą Nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. ustanowiony został rządowy program „Dobry start" (M.P. z 2018 r. poz.514). Szczegółowe warunki realizacji ww. programu określiło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. poz. 1061). Zgodnie z przepisami rozporządzenia świadczenie przewidziane zostało dla rodziców, opiekunów faktycznych, opiekunów prawnych rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka, dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osób uczących się. Świadczenie w kwocie 300 zł – jednorazowo udzielono 8 074 uczniom.
- **Program „Aktywny Samorząd".** Miasto Suwałki przystąpiło do realizacji pilotażowego programu w ramach środków PFRON. Celem programu jest likwidacja barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Adresatami programu były osoby niepełnosprawne, głównie osoby do 18 r. życia, będące w wieku aktywności zawodowej, aktywne zawodowo pomimo osiągniętego wieku emerytalnego, kontynuujące naukę na poziomie wyższym – 27 osób.
  Szczegółowe zasady korzystania z dofinansowania w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd" oraz terminy naboru wniosków na każdy rok kalendarzowy są podawane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach **http://mopr.suwalki.pl** oraz w lokalnych mediach.
- **Program Operacyjny „POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2014-2020"** współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). Program skierowany do grup odbiorców spełniających kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej, tj. 1 402 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1 056 zł dla osoby w rodzinie. FEAD polega na dostarczaniu osobom najuboższym pomocy żywnościowej w formie paczki składającej się z 21 produktów (makaron, mleko, mielonka, cukier, olej, itd.). Rolą Ośrodka była kwalifikacja osób spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. W wyniku współpracy z 1 organizacją pozarządową i 4 kościołami zweryfikowano 486 osób oraz wydano 160 skierowań umożliwiających uzyskanie pomocy żywnościowej.
- **Program Aktywizacji i Integracji** realizowano w okresie od 1 października

do 30 listopada 2018 r. we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy. Program kierowany był do 10 bezrobotnych, dla których ustalony został III profil przez PUP. Działania polegały na wykonywaniu prac społecznie użytecznych 2h/dziennie oraz udział w zajęciach aktywnej integracji 2h/dziennie. Dzięki prowadzonym działaniom z zakresu integracji zawodowej i społecznej uczestnicy mieli szansę na zmianę profilu, a jednocześnie uzyskanie dostępu do instrumentów pracy. W efekcie program ukończyło 8 osób, zaś 3 zakwalifikowano do prac społecznie – użytecznych.

- **Akcje społeczne Ośrodka:**
- **„Rowery dla niepełnosprawnych"** – uwzględniając potrzeby osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu Ośrodek w ramach współpracy z Podlaskim Oddziałem Okręgowego Polskiego Czerwonego Krzyża w Białymstoku pozyskał 3 specjalistyczne rowery trzykołowe, które zostały przekazane 3 osobom niepełnosprawnym. (11 września – 2 rowery i 29 listopada – 1 rower).
- **„Zbiórka dla Żaka"** – Ośrodek włączył się w kampanię organizowaną przez Polski Czerwony Krzyż Biuro Rejonowe w Suwałkach. Celem akcji była zbiórka środków finansowych i zakup przyborów szkolnych. W dniu 9 października 2018 r. 10 uczniom z rodzin pozostających w zainteresowaniu Ośrodka przekazano wyprawki szkolne.
- We współpracy z SIS „Alternatywa" przy udziale środków PFRON w dniu 6 grudnia 2018 r. na Hali OSiR w Suwałkach zorganizowano **XXVI Spartakiadę Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski**. W spotkaniu integracyjnym uczestniczyło 465 dzieci i młodzieży do 18 roku życia z 18 placówek i szkół z terenu miasta Suwałk.
- We współpracy z SIS „Alternatywa" przy udziale środków PFRON i sponsorów zorganizowano **XI Regionalny Bal Andrzejkowy** „Czary Mary zmieniamy świat na wesoło". W spotkaniu integracyjnym uczestniczyło ok. 551 osób niepełnosprawnych z 23 ośrodków Województwa Podlaskiego i Warmińsko – Mazurskiego (środowiskowe domy samopomocy, domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej).
- **„Szlachetna Paczka"** – Ośrodek we współpracy z Centrum Organizacji Pozarządowych zrekrutował 13 rodzin wymagających pomocy i wsparcia.
- **„Świąteczna paczka dla bezdomnego"** pracownicy Ośrodka włączyli się w akcję organizowaną przez Spółdzielnię Socjalną „Perspektywa" w Suwałkach i Straż Miejską w Suwałkach. W ramach prowadzonej zbiórki wśród pracowników mieszkańcom Noclegowni przekazano zakupione artykuły.
- **„Paczki świąteczne"** – w ramach ogólnoświatowej akcji zorganizowanej przez „Zakon Rycerzy Jana Pawła II" przy Parafii pw. Bł. Anieli Salawy w Suwałkach 14 dzieci z rodzin objętych opieką asystenta rodziny w dniu 20 grudnia 2018 r. otrzymało paczki z odzieżą i słodyczami.
- **Świadczenie 500+**
  Liczba osób objętych świadczeniem wychowawczym na koniec 2018 roku wyniosła 5 375, a liczba dzieci uprawnionych – 8 212. Kwota świadczeń wyniosła 42 962 277,88 zł, a obsługa zadania – 652 822,12 zł.

Działania innych placówek pomocy społecznej

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Suwałkach jest publiczną placówką typu interwencyjno – socjalizacyjnego, instytucjonalną formą pieczy zastępczej. Trafiają do niej dzieci przywożone przez Policję lub Straż Graniczną bezpośrednio z interwencji, jak też na podstawie postanowień Sądu Rejonowego w Suwałkach III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich. Są to małoletni i nieletni pochodzący z rodzin przeżywających trudności w opiece i wychowaniu dzieci, dysfunkcyjnych (niewydolnych wychowawczo i niezaradnych życiowo, nadużywających napojów alkoholowych, zaniedbujących potrzeby dzieci itp.). W 2018 r. dysfunkcje rodziny powodujące umieszczenia dzieci w naszej placówce związane były z nadużywaniem napojów alkoholowych, chorobami psychicznymi, rażącymi zaniedbaniami opiekuńczo wychowawczymi oraz powrotami z rodzin zastępczych.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Suwałkach:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Zgodnie ze standardami, placówka posiada 30 miejsc, w tym 20 socjalizacyjnych oraz 10 interwencyjnych dla dzieci i młodzieży.

W 2018 roku w placówce przebywało ogółem 43 wychowanków (w tym cztery przyjęcia z interwencji funkcjonariuszy Policji, jedno Straży Granicznej). W ciągu roku w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach umieszczono postanowieniem sądowym oraz skierowaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach 13 nowych wychowanków: sześciu z powodu rozwiązania rodziny zastępczej, sześciu podopiecznych z domów rodzinnych (w tym jeden po śmierci obojga rodziców), a także jednego chłopca przeniesionego z innego ośrodka. Placówkę opuściło 13 wychowanków, w tym: dwóch powróciło do domu rodzinnego, pięciu umieszczono w rodzinach zastępczych, jednego podopiecznego przeniesiono do innej placówki. Pięciu pełnoletnich wychowanków opuściło placówkę, w tym czterech w związku z procesem usamodzielnienia.

Miesięczna odpłatność za jedno dziecko umieszczone w Placówce Opiekuńczo -Wychowawczej w Suwałkach w 2018 r. wyniosła 5 571,43 zł. Koszt utrzymania wychowanka na 2019 r. wyliczony na podstawie wydatków w 2018 r. będzie wynosił 4 337,70 zł.

Dom Pomocy Społecznej „Kalina" ma zasięg ponadlokalny i specjalizuje się w opiece nad osobami przewlekle somatycznie chorymi, zapewniając całodobową profesjonalną opiekę oraz różnorodne formy terapii, rehabilitacji i wypoczynku. Praca terapeutyczno-opiekuńcza z mieszkańcami Domu polega na opracowywaniu i realizowa-

XVI Integracyjny Bieg Uliczny (Organizator: Dom Pomocy Społecznej „Kalina" w Suwałkach")

niu w porozumieniu z każdym mieszkańcem indywidualnego planu wsparcia. Zajęcia są różnorodne, opracowywane indywidualnie i grupowo – z zakresu malarstwa, rysunku, haftu, dziewiarstwa, origami, ergoterapii, socjoterapii, muzykoterapii, teatroterapii, sylwoterpii oraz ćwiczeń ogólnousprawniających.

Dom prowadzi również działalność integrującą mieszkańców ze społecznością lokalną dzięki wsparciu finansowemu i kadrowemu Stowarzyszenia Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej „Kalina". Są to między innymi Międzynarodowe Animacje Teatralne, Biegi Integracyjne, Spotkania Rodzinne, w których od lat uczestniczy po kilkaset osób, w tym również osoby niepełnosprawne spoza granic kraju.

Dom dysponuje 195 miejscami. W 2018 r. w DPS „Kalina" przebywały osoby z 40 gmin z północno-wschodniej Polski, przy czym 91 osób pochodziło z Suwałk, 14 z Gminy Suwałki, 13 osób z Augustowa, po 5 osób z Gminy: Bakałarzewo, Wiżajny, Przerośl, Olecko i Gołdap oraz 4 osoby z Gminy Krasnopol, po 3 osoby z Gminy: Raczki, Kalinowo, Świętajno i Siemiatycze. Pozostali mieszkańcy to pojedyncze osoby z innych gmin ościennych. 80% mieszkańców stanowiły osoby, które przekroczyły 60 rok życia, w tym około 34% stanowiły osoby po osiemdziesiątym roku życia oraz taki sam odsetek ogólnej populacji mieszkańców, tj. 34% stanowią osoby w wieku 61-74 lat. Sytuację tej grupy osób determinowała niepełnosprawność i wielochorobowość, dlatego też większość z nich wykazywała znaczne ograniczenie sprawności psychofizycznej, co wiązało się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na różnego rodzaju usługi.

W 2018 r. mieszkańcami opiekowała się 113 osobowa załoga wspierana, praktykantami, wolontariuszami, co pozwoliło utrzymać wskaźnik zatrudnienia pracowników na wymaganym poziomie 0,5 na jednego mieszkańca. Miesięczny koszt utrzymania mieszkańca DPS „Kalina" w 2018 roku wynosił 3 187,40 zł i był konkurencyjny w porównaniu do innych tego typu placówek w Polsce.

Od listopada 2017 roku w ramach struktury organizacyjnej Domu Pomocy Społecznej „Kalina" działa Dom Dziennego Pobytu „Kalinka". Jest to miejsce, przeznaczone dla 15 nieaktywnych zawodowo mieszkańców Suwałk w wieku powyżej 60 lat, którzy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Pla-

cówka funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 7:00-17:00.

Dom Dziennego Pobytu „Kalinka" realizuje następujące usługi:

- zapewnia dzienną opiekę,
- dwa posiłki, w tym jeden gorący w formie obiadu,
- terapię zajęciową,
- zajęcia ogólnousprawniające,
- dostęp do kultury i rekreacji.

Na koniec grudnia 2018 roku w Dom Dziennego Pobytu „Kalinka" przebywało 10 osób.

Suwalska Majówka Społeczna

Inne działania podejmowane przez Miasto Suwałki

Program Suwalska Karta Mieszkańca działa od 1 września 2018 roku. Zakończył on realizację programów „Suwalska RODZINA PLUS" jak i „Aktywny Senior". Program działań zmierzających do poprawy warunków życia mieszkańców Miasta Suwałki – „Suwalska Karta Mieszkańca" przyjęto Uchwałą Nr XLV/554/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 kwietnia 2018 r.

„Suwalska Karta Mieszkańca" to kompleksowy program zmierzający do polepszenia warunków życiowych mieszkańców Miasta, którego celem, jest zwiększenie wszystkim mieszkańcom Suwałk, bez względu na sytuację rodzinną i majątkową, dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji zarządzanych przez jednostki organizacyjne i instytucje kultury Miasta Suwałk. Celem Programu jest też poprawa warunków życiowych mieszkańców, poprzez zmniejszenie obciążeń finansowych, w tym szczególnie rodzin wielodzietnych, osób niepełnosprawnych i seniorów, umacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców czy też promocja korzystania ze środków komunikacji miejskiej, co odciąży centrum miasta z nadmiernego ruchu samochodów osobowych. Realizacja programu może stanowić również jeden z elementów skłaniających do osiedlania się w Suwałkach. Program oferuje m.in. darmowe: miejskie przedszkola, przejazdy komunikacją miejską dla dzieci, młodzieży i studentów oraz szczepienia przeciwko grypie dla seniorów i szczepienia przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego osobom uprawnionym, zgodnie z odrębną uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach. Posiadacze Suwalskiej Karty Miejskiej mają także zniżki na opłaty za pobyt dzieci w miejskich żłobkach.

29 prywatnych przedsiębiorców skorzystało z możliwości włączenia się do programu oferując mieszkańcom zniżki na swoje usługi i produkty w wysokości minimum 10%.

Suwalską Kartę Mieszkańca przyznaje się wszystkim mieszkańcom Suwałk: rozliczającym się podatkiem PIT w Suwałkach; rolnikom posiadającym gospodarstwo rolne na terenie Suwałk i utrzymującym się wyłącznie z rolnictwa; osobom bezrobotnym w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach

rynku pracy oraz osobom otrzymującym zasiłek stały z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach.

Funkcjonują cztery rodzaje kart – zwykła, rodziny wielodzietnej, osoby niepełnosprawnej i seniora.

W okresie od 2 lipca do 31 grudnia 2018 r. przyjęto w sumie 7 961 wniosków o wydanie Suwalskiej Karty Mieszkańca dla 17 877 mieszkańców.

Polityka senioralna w Mieście Suwałki

Suwalska Rada Seniorów

Od stycznia 2015 roku działa Suwalska Rada Seniorów, pierwsza tego typu rada w województwie podlaskim, powołana z inicjatywy suwalskiego oddziału Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku w Suwałkach. Rada posiada charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Jej głównym celem jest reprezentowanie seniorów i opracowywanie wspólnie z władzami miasta rozwiązań przyjaznych osobom starszym. W 2018 r. Radę tworzyło dziewięć osób – siedmioro zgłoszonych i wybranych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz osób starszych oraz dwie wskazane przez Prezydenta Miasta Suwałk. Kadencja Rady trwała dwa lata.

Program Działań na Rzecz Seniorów na lata 2016-2020 w Mieście Suwałki został przyjęty Uchwałą nr XXI/253/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach 29 czerwca 2016 r.

Program skierowany jest do wszystkich grup wiekowych seniorów. Celem programu jest tworzenie warunków do przedsięwzięć promujących aktywność seniorów, ich poczucie bezpieczeństwa oraz określanie zadań związanych z przystosowaniem infrastruktury do potrzeb i możliwości osób starszych. Jak również zmiana sposobu postrzegania seniorów przez społeczeństwo, w szczególności przez dzieci i młodzież.

Celami strategicznymi Programu są:

- wzrost dostępności usług zdrowotnych dla osób starszych,
- zapewnienie bezpieczeństwa osób starszych,
- zwiększenie aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej osób starszych,
- poprawa jakości komunikacji społecznej.

Miasto Suwałki w 2018 roku dofinansowało z budżetu miasta placówki aktywności, przeznaczone dla seniorów 60+ czyli tzw. Kluby Seniora. Działają dwa Kluby Seniora, każdy przystosowany jest na 15 miejsc.

Suwalski Klub Seniora na Osiedlu Północ, ul. Chopina 6a

Suwalski Klub Seniora na Osiedlu Północ działa od 1 lutego 2016 r. i prowadzony jest przez Stowarzyszenie Aktywności Społeczno-Artystycznej „Nie Po Drodze". Działania w Klubie realizowane są przez doświadczonych instruktorów i specjalistów z różnych dziedzin. Klub oferuje szereg działań edukacyjnych, kulturalno-oświatowych, sportowo-rekreacyjnych, warsztaty rozwoju osobistego, itp. Miasto w 2018 roku wsparło działalność Suwalskiego Klubu Seniora na Osiedlu Północ kwotą 117 500 zł.

Ponadto, w ramach rządowego Programu Wieloletniego „Senior+" na lata 2015-2020 Klub otrzymał dofinansowanie w kwocie 29 996,23 zł, na realizację Modułu II – Zapewnienie funkcjonowania Klubu Seniora „Senior+".

Z oferty Suwalskiego Klubu Seniora na Osiedlu Północ w 2018 roku korzystało 50 stałych beneficjentów.

Klub Seniora Centrum, ul. Kościuszki 71

Klub Seniora Centrum swoje działania prowadzi od 2016 roku. Klub prowadzony był przez Stowarzyszenie Kulturalne KOSTROMA oraz Suwalskie Stowarzyszenie Klub Abstynentów FILAR. Klub proponuje szereg działań adresowanych do Seniorów 60+ poprzez uczestnictwo w zajęciach artystyczno-rękodzielniczych, muzycznych, czy w kąciku gracza.

Z oferty Klubu Centrum w 2018 roku skorzystało 50 stałych beneficjentów. Realizacja zadań została dofinansowana z budżetu Miasta w kwocie 42 500 zł.

Ponadto z budżetu Miasta zostały dofinansowane/sfinansowane zadania promujące zdrowe starzenie się i profilaktykę wieku starczego, aktywność fizyczną i kulturalną seniorów, na łączną kwotę 19 904 zł.

Nieodpłatna Pomoc Prawna

W 2018 roku funkcjonowały trzy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej:

- punkt przy ul. Kościuszki 71 prowadzony przez organizację pozarządową Centrum Aktywności Społecznej PRYZMAT,
- dwa punkty przy ul. Filipowskiej 20 B prowadzone przez radców prawnych/adwokatów wskazanych przez okręgową radę adwokacką i radę okręgową izby radców prawnych.

Podopieczni Domu Dziennego Pobytu „Kalinka", fot. Dom Pomocy Społecznej „Kalina" w Suwałkach

Nieodpłatna pomoc prawna przysługiwała osobie fizycznej, która:

- w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej uzyskała świadczenie z pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i wobec której w tym okresie nie wydano decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia,
- posiada ważną Kartę Dużej Rodziny, o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- uzyskała zaświadczenie, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- posiada ważną legitymację weterana albo legitymację weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa,
- nie ukończyła 26 lat,
- ukończyła 65 lat,
- w wyniku wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej znalazła się w sytuacji zagrożenia lub poniosła straty,
- jest w ciąży.

W 2018 roku udzielono łącznie 1 118 porad. Koszt prowadzenia i utrzymania punktów porad prawnych wyniósł 179 128,78 zł, co sfinansowano w całości z budżetu państwa.

Żłobek miejski

Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH plus". W 2018 r. Miasto Suwałki pozyskało środki finansowe w wysokości 373 200,00 zł, pozwalające na bieżące utrzymanie miejsc w jednostce. Żłobek Miejski w Suwałkach mieści się przy ul. Kamedulskiej 3, ul. gen. Wł. Andersa 10 i dysponuje 205 miejscami.

Od grudnia 2016 r. do listopada 2018 r. realizowano **projekt pn. „Aktywni rodzice – szczęśliwe dzieci"** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem projektu było zwiększenie aktywności zawodowej 72 osób zamieszkałych na terenie Suwałk sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3, powracających na rynek pracy, po przerwie związanej z wychowaniem dziecka lub pozostających bez zatrudnienia. Utworzono żłobkową grupę dla 24 dzieci, której funkcjonowanie i wyposażenie zostało sfinansowane w ramach projektu. Wartość projektu: 987 916,25 zł.

Podmioty niepubliczne prowadzące działalność w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2018 r.

W 2018 r. na terenie miasta Suwałk działalność z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 prowadziło 10 żłobków niepublicznych: Żłobek Niepubliczny „KIDS&Co.", Żłobek Niepubliczny „Chatka Puchatka", Żłobek Niepubliczny „Emelek", Żłobek Niepubliczny „Emelek Klonowa", Żłobek Niepubliczny „Emelek Chopina", Żłobek Niepubliczny „Emelek Staszica", Żłobek Niepubliczny „Pszczółka", Żłobek Niepubliczny „Krecik", Żłobek Niepubliczny „Biedroneczka", Żłobek Niepubliczny „Jedyneczka" oraz 1 klub dziecięcy: „Małe Gwiazdy".

Żłobek Miejski w Suwałkach

Łącznie w niepublicznych żłobkach było 310 miejsc dla dzieci najmłodszych.

Ponadto Spółdzielnia Socjalna „Jedyneczka" zatrudnia dziennych opiekunów, którzy pod swoją opieką mają szesnaścioro maluchów.

Strategia i programy realizowane w zakresie pomocy społecznej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016-2025 przyjęta uchwałą Nr XXIII/281/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 września 2016 r.

Stanowi dokument programowy o istotnym znaczeniu dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców miasta w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wdrożenie założeń Strategii ma w efekcie przyczynić się do:

- aktywizacji lokalnego rynku pracy;

- przeciwdziałania i zapobiegania skutkom wykluczenia społecznego i marginalizacji;
- efektywniejszej pomocy dla osób i rodzin dysfunkcyjnych;
- podnoszenia jakości świadczonych usług poprzez profesjonalizację kadr zaangażowanych w realizację zadań z zakresu polityki społecznej;
- doskonalenia istniejącej na terenie miasta infrastruktury socjalnej do występujących potrzeb;
- zwiększenia udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym;
- promocji i profilaktyki zdrowotnej społeczności lokalnej.

Program Integracji Społecznej i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Suwałkach na lata 2017-2021 przyjęty uchwałą Nr XXXIII/395/2017 r. Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r.

Założeniem Programu jest prowadzenie i rozwój aktywnych form integracji społecznej i zawodowej wynikających z zadań nakreślonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016-2025 polegających w szczególności na:

- usuwaniu barier psychospołecznych w procesie integracji osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze środowiskiem;
- wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych w zakresie edukacji i zatrudnienia;
- prowadzeniu działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych oraz transportowych;
- poprawie jakości życia osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i w podeszłym wieku;
- identyfikacji, diagnozie oraz działaniach na rzecz zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagadnienie integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych jest bardzo złożone, a działania w tym zakresie zmierzać mają do wzrostu uczestnictwa tych osób w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym, poprzez zastosowanie szeregu działań wspomagających i aktywizujących zarówno same osoby niepełnosprawne, jak też ich otoczenie społeczne.

Postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów mierzony jest za pomocą matrycy wskaźników w każdym roku oraz podlega ocenie przez członków Miejskiej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Suwałk. Prowadzony jest szereg działań sprzyjających integracji społecznej i zawodowej. Pomimo spadku zainteresowanych, znacznie wzrasta liczba osób objętych doradztwem zawodowym. Obserwuje się znaczny wzrost kompleksowej pomocy i wsparcia ma rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, które pozwalają na wyrównywanie szans edukacyjnych oraz integrację ze środowiskiem.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Suwałkach na lata 2017-2021 przyjęty uchwałą Nr XXXIII/396/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r.

Celem programu jest ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększanie skuteczności udzielanej pomocy dla osób uwikłanych w przemoc na terenie Miasta Suwałki do 2021 roku, poprzez:

- zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą;

- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec sprawców;
- profilaktykę i edukację społeczności lokalnej;
- podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zadaniem programu jest zmiana postaw prezentowanych wobec kwestii przemocy w rodzinie, zarówno w świadomości osób doświadczających przemocy, stosujących przemoc oraz poprawa jakości prowadzonych działań powołanych do niesienia pomocy służb.

Monitoring programu obejmuje ewaluację w roku 2017, 2019 i 2021. Zgromadzone dane za 2017 r. wskazują na liczne działania profilaktyczno – edukacyjne oraz naprawcze skierowane do sprawców przemocy. Zauważono także zwiększoną aktywność wymiaru sprawiedliwości wobec sprawców przemocy (interwencje policji, skazania z art. 207 kk, 209 kk oraz 72 kk poprzez nakładanie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych, podjęcia leczenia, zakazu kontaktu z pokrzywdzonymi).

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Suwałki na lata 2016-2018 przyjęty uchwałą Nr XIX/213/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 kwietnia 2016 r.

Celem programu była realizacja zadań zmierzających do wspomagania rodziny naturalnej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, zabezpieczaniu usług świadczonych przez instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie Miasta Suwałk oraz podejmowanie działań na rzecz usamodzielnienia podopiecznych z rodzin zastępczych przy ścisłej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

Podejmowane i kontynuowane działania polegały na:

- zapewnianiu rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- prowadzeniu placówek wsparcia dziennego;
- zapewnianiu dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- umożliwianiu udziału w szkoleniach wzmacniających kompetencje i umiejętności wychowawcze;
- realizacji programów profilaktycznych;
- utrzymywaniu stałego kontaktu z rodzinami zastępczymi pozwalające na systematyczną diagnozę ich potrzeb;
- rozwoju zawodowych rodzin zastępczych, zwiększając ich liczebność o 1 w każdym roku realizacji zgodnie z przyjętym limitem;
- integracji ze środowiskiem oraz wsparciem finansowym i rzeczowym pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą;
- zapewnieniu adekwatnej do potrzeb liczby miejsc w mieszkaniach chronionych;
- szkoleniach wzmacniających kompetencje osób sprawujących pieczę oraz umożliwiających nabycie wiedzy i umiejętności rozwiązywania występujących trudności;
- współpracy lokalnych instytucji i organizacji realizujących zadania na rzecz rodzin z dziećmi.

Program jest dokumentem 3-letnim, w którym ujęte są zadania gminy i powiatu, w ten sposób, że do zadań własnych gminy przypisuje się pracę z rodziną biologiczną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, natomiast do zadań powiatu organizację

pieczy zastępczej, zarówno w obszarze rodzinnym, środowiskowym, jak i instytucjonalnym.

Analiza danych wskazuje, że do 2016 r. spadła liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, natomiast od 2017 r. obserwuje się niepokojący wzrost, pomimo realizacji szeregu zadań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktyki oraz tworzenia stabilnego i trwałego środowiska wychowawczego.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach jest programem rocznym przyjętym Uchwałą nr XXXVIII/486/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 listopada 2017 r.

Program kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Mieście Suwałki. Wskazuje planowane, długofalowe, wielostronne i skoordynowane działania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Istotnym partnerem Miasta w realizacji zadań Programu są organizacje pozarządowe, spółdzielnie socjalne, kościoły i związki wyznaniowe. Program oparty jest na trzech wzajemnie komplementarnych programach działań realizowanych na różnych poziomach administracji: gminnym, wojewódzkim i narodowym.

Zadania zawarte w Programie wynikają z zapisu art. 41 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r. (Dz. U. 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o wychowaniu w trzeźwości" oraz art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii" i określają zadania własne gminy w sferze profilaktyki i rozwiązywania lokalnych problemów uzależnień oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania Programu:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy choroby alkoholowej, narkomanii lub przemocy w rodzinie – pomocy psychospołecznej i prawnej,
- edukacja zdrowotna,
- profilaktyka uzależnień,
- przeciwdziałanie przemocy,
- dofinansowanie działalności Centrum Integracji Społecznej,
- zmniejszanie rozmiarów naruszeń prawa na rynku napojów alkoholowych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Ośrodek Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych

Ośrodek Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych w Suwałkach od 1 stycznia 2016 r. prowadzi Spółdzielnia Socjalna „Perspektywa". W swych działaniach, obejmujących odbiorców, wywodzących się ze środowisk patologicznych z terenu Miasta Suwałk, realizuje zadania profilaktyczne, opiekuńcze i medyczne. Ośrodek oferuje wsparcie i pomoc osobom nietrzeźwym i uzależnionym oraz zapewnia opiekę lekarską do czasu wytrzeźwienia. W 2018 r. 106 osób bezdomnych znalazło schronienie i opiekę w Noclegowni dla bezdomnych mężczyzn, która jest częścią struktury organizacyjnej Ośrodka.

Od czasu przejęcia opieki nad osobami nietrzeźwymi i bezdomnymi zauważalna jest poprawa stanu zdrowia wśród osób przebywających w Noclegowni oraz ograniczenie

spożycia alkoholu wśród podopiecznych. Egzekwowanie regulaminu Noclegowni, a także nadzór i kontrola ze strony opiekunów, przy dużym udziale oferowanego przez Spółdzielnię wsparcia motywacyjno-terapeutycznego, pozwoliło także niektórym osobom na całkowite zerwanie z nałogiem.

Wśród głównych zadań, jakie realizuje Ośrodek znajdują się:

- terapia indywidualna, grupowa i zajęciowa dla osób nietrzeźwych, uzależnionych i bezdomnych oraz spotkania duszpasterskie dla tych osób – motywujące do wyjścia z bezdomności i nałogu,
- telefon zaufania i punkt konsultacyjny – porady prawne i psychologiczne, z których może skorzystać każdy mieszkaniec Suwałk,
- podstawowa pomoc osobom bezdomnym, polegająca na możliwości korzystania z noclegu i ze świetlicy, gdzie udostępniona jest odzież, środki czystości, opieka medyczna, kuchnia.

2.3. Oświata

Organizacja przedszkoli, szkół i placówek oświatowych

W roku szkolnym 2018/2019 Miasto Suwałki prowadzi następujące publiczne jednostki oświatowe: 10 przedszkoli (9 samodzielnych i 1 specjalne), 9 szkół podstawowych (2 samodzielne, 5 z oddziałami gimnazjalnymi, 1 funkcjonująca w zespole szkół oraz 1 specjalna), 2 gimnazja funkcjonujące w zespołach szkół, 6 dotychczasowych gimnazjów funkcjonujących w szkołach podstawowych (5 ogólnodostępnych i 1 specjalne), 1 samodzielne liceum ogólnokształcące, 5 zespołów szkół (w tym: 1 zespół szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej, 1 zespół szkoły ponadgimnazjalnej z gimnazjum, 3 zespoły szkół ponadgimnazjalnych/ponadpodstawowych), Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 1 ośrodek szkolno – wychowawczy (internat, przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum, zasadnicza szkoła zawodowa/branżowa szkoła I stopnia, szkoła przysposabiająca do pracy) oraz Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

Do ewidencji placówek i szkół niepublicznych prowadzonej przez Miasto Suwałki wpisane zostały 24 szkoły niepubliczne, w tym 23 z uprawnieniami szkół publicznych oraz 1 bez uprawnień szkół publicznych. Ponadto, w ewidencji figuruje 18 placówek niepublicznych, 14 przedszkoli (w tym 1 specjalne i 1 z oddziałami integracyjnymi) oraz 1 punkt przedszkolny – stan na 31 grudnia 2018 r.

Tabela 2.3.1 Liczba oddziałów i uczniów w przedszkolach i szkołach według stanu na 30 września 2018 r.

Typ placówki	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	81	1974
Szkoły podstawowe	249	5681
Gimnazja/klasy dotychczasowych gimnazjów	26	597
Szkoły ponadgimnazjalne/ponadpodstawowe	120	3091
Specjalny ośrodek	39	204
Szkoły dla dorosłych	3	65
Razem	**518**	**11612**

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej

W roku szkolnym 2018/2019, w naszym mieście, do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych uczęszczało 1 974 dzieci. Do szkół podstawowych uczęszczało 5 681 uczniów. Liczba uczniów w gimnazjach/klasach dotychczasowych gimnazjów wyniosła 597. W szkołach ponadgimnazjalnych/ponadpodstawowych uczyło

się 3 091 uczniów, natomiast w szkołach dla dorosłych kształciło się 65 słuchaczy. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych kształciły się w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym. W 2018 r. placówka ta przyjęła ogółem 204 uczniów. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Suwałkach w roku szkolnym 2018/2019 objęła poradnictwem 21 987 dzieci i młodzieży z miasta i terenu powiatu. W roku szkolnym 2018/2019 w ogólnodostępnych szkołach podstawowych funkcjonowały 23 oddziały integracyjne i 5 oddziałów integracyjnych w dotychczasowych gimnazjach.

Do 5 oddziałów integracyjnych funkcjonujących w przedszkolach uczęszczało 20 dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Na poziomie szkół podstawowych funkcjonowało 9,5 oddziałów sportowych (8,5 w SP10 i 1 w SP11) i 5,5 oddziałów z rozszerzeniem sportowym (5 w SP11 i 0,5 w SP4). Na poziomie dotychczasowego gimnazjum funkcjonowały 1 oddział sportowy (G7) i 2 oddziały z rozszerzeniem sportowym (G5).

Zajęciami w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka objętych zostało 90 dzieci w łącznym wymiarze 124,5 godziny.

W roku szkolnym 2018/2019 nauczaniem indywidualnym objęto 35 uczniów szkół prowadzonych przez Miasto Suwałki, natomiast zindywidualizowaną ścieżką kształcenia – 24 uczniów. Zajęcia w formie indywidualnej w roku szkolnym 2018/2019 realizowało 9 uczniów suwalskich szkół, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (stan na 02.05.2019 r.).

W latach 2014-2018 nastąpił spadek liczby uczniów w suwalskich szkołach o 393, tj. 3,27%, natomiast liczba etatów nauczycielskich zmniejszyła się o 8,41, tj. o 0,73%.

Tabela 2.3.2 Liczba uczniów i etatów nauczycieli w latach 2014-2018

	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Etaty nauczycieli	1 153,59	1 150,29	1136,47	1128,39	1145,18
Uczniowie	12 005	11 782	11 464	11 485	11 612

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2014 r.-2018 r.

Rozpoczęcie roku szkolnego 2018/2019

Wykres 2.3.1 Liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski w latach 2014-2018

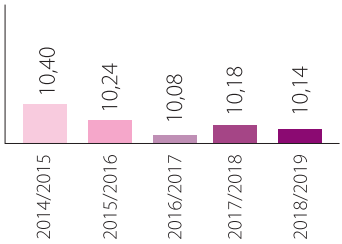

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty, Wychowania i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Kadra pedagogiczna

Od 1 września 2018 r. w przedszkolach i we wszystkich typach szkół, placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie miasta Suwałk zatrudnionych było ogółem 1 202 nauczycieli (1 145,18 etatów).

Tabela 2.3.3 Struktura kadry pedagogicznej placówek oświatowych z podziałem na stopnie awansu zawodowego oraz wymiar zatrudnienia według stanu na dzień 30 września 2018 r.

Stopień zawodowy	Liczba nauczycieli ogólnie	2017/2018	
		pełnozatrudnionych	niepełnozatrudnionych
		1097	105
		1202	
		% nauczycieli ogółem	
Bez stopnia awansu zawodowego	0	0	
Stażyści	49	4,08	
Kontraktowi	129	10,73	
Mianowani	183	15,22	
Dyplomowani	841	69,97	

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej

Dzień Edukacji Narodowej

Egzaminy zewnętrzne w 2018 r.

Analiza oraz szczegółowe wyniki egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2017/2018 znajdują się w **„Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w Mieście Suwałki za rok szkolny 2017/2018"**, udostępnionej na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Suwałkach: http://bip.um.suwalki.pl/Menu_tematyczne/Oswiata_i_sport/.

Stypendia Prezydenta Miasta Suwałk

W 2018 r. na podstawie uchwały nr XXII/526/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie realizacji **Programu wpierania rozwoju uczniów zdolnych „Zdolny Suwalczanin"**, uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych mogli (po spełnieniu warunków określonych w Regulaminie przyznawania stypendium lub nagrody Prezydenta Miasta Suwałk za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie – stanowiącym załącznik do uchwały) otrzymać stypendium lub nagrodę za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie. Uczniowie mogli otrzymać jedno stypendium bądź jedną nagrodę.

Gala Ucznia Zdolnego

Stypendia oraz nagrody za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie (uzyskane w roku szkolnym 2017/2018) otrzymało łącznie 147 uczniów:

- 64 ze szkół podstawowych,
- 66 z gimnazjów,
- 17 ze szkół ponadgimnazjalnych.

Łącznie z programu „Zdolny Suwalczanin", w formie stypendium lub nagrody Prezydenta Miasta Suwałk za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie uzyskane w roku szkolnym 2017/2018 otrzymało 147 uczniów, którym przyznano 172 500 zł. Wypłata wyróżnionym uczniom nastąpiła w trzech transzach:

- w terminie do 31 października 2018 r. wypłacono 9 000 zł,
- w terminie do 30 listopada 2018 r. wypłacono 93 900 zł,
- w terminie do 31 marca 2019 r. – 69 600 zł.

W ramach ogłoszonych przez Prezydenta Miasta Suwałk konkursów **„Innowacyjn@ i przyjazn@ bibliotek@" oraz „Innowacyjn@ i przyjazn@ świetlic@" w 2018 r.** Prezydent nagrodził 5 szkół, które otrzymały środki finansowe od 1 000,00 zł do 5 000,00 zł (łączna wartość: 15 000,00 zł).

Głównym celem konkursu *„Innowacyjn@ i przyjazn@ bibliotek@"* było:

- promowanie i podkreślenie znaczenia czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży,
- propagowanie zasad bezpiecznego korzystania z internetu,
- zachęcenie uczniów do bezpośredniego kontaktu z ludźmi kultury i sztuki oraz ich efektami/wytworami.

Głównym celem konkursu *„Innowacyjn@ i przyjazn@ świetlic@"* było:

- podkreślenie znaczenia prowadzonych zajęć dydaktyczno-wychowawczych przez świetlice szkolne oraz zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia,
- propagowanie bezpiecznych form spędzania wolnego czasu poprzez włączanie się uczniów w działania rozwijające intelekt, umiejętności manualno-artystyczne i zdolności sportowe,
- promowanie wśród dzieci i młodzieży aktywnego trybu życia, dbałości o zdrowie.
- do uzupełnienia zdjęcie: Zakończenie roku szkolnego 2017/2018.

Finansowanie oświaty

W 2018 r. dochody „oświaty" osiągnęły poziom 114.703,70 tys. zł, co stanowiło 25,39% ogólnych dochodów budżetu miasta, w tym część oświatowa subwencji ogólnej wyniosła 92 274,74 tys. zł.

W 2018 r. dla szkół niepublicznych i niepublicznych przedszkoli oraz szkół publicznych prowadzonych przez inne podmioty niż jednostka samorządu terytorialnego miasto Suwałki przekazało dotację w wysokości 18 148 245,51 zł.

Tabela 2.3.4 Wydatki miasta na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą w latach 2016-2018 (w tys. zł) wraz z wydatkami majątkowymi.

	2016		2017		2018	
	(w tys. zł)	(w %)	(w tys. zł)	(w %)	(w tys. zł)	(w %)
Wydatki budżetu miasta Suwałki, w tym:	366 894	100	405 646	100	476 390	100
wydatki na oświatę i wychowanie[1]	141 256	38,50	142 449	35,12	160 247	33,64

[1] suma wydatków ujętych w działach: 801 (Oświata i wychowanie) i 854 (Edukacyjna i opieka wychowawcza)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Suwałk

Tabela 2.3.5 Wydatki w poszczególnych typach placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki w 2018 r.

	2018	
	(w zł)	(w %)
Wydatki na oświatę i wychowanie ogółem, z tego:	160 247 070	100,00
przedszkola	19 043 473	11,88
szkoły podstawowe i gimnazja	62 648 934	39,10
szkoły ponadgimnazjalne/ponadpodstawowe	30 215 169	18,86
szkoły i placówki specjalne	10 391 982	6,48
poradnia psychologiczno – pedagogiczna	2 348 841	1,47
placówka doskonalenia nauczycieli	1 198 115	0,75
Wydział Oświaty, Wychowania i Sportu (w tym dotacje dla przedszkoli, szkół i placówek nieprowadzonych przez Miasto Suwałki)	20 231 794	12,63
inne (Wydział Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych, Wydział Inwestycji, OSiR)	14 168 762	8,84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty, Wychowania i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Zakończenie roku szkolnego 2017/2018

W ramach wspierania działalności szkół w zakresie pomocy materialnej uczniom, samorząd suwalski w 2018 roku udzielił 8 286 uczniom pomocy materialnej na łączną kwotę 1.589.897,11 zł, w tym:

- 1 551 uczniów otrzymało stypendia socjalne oraz zasiłki szkolne na łączną kwotę 864 786,00 zł,
- 73 uczniów otrzymało dofinansowanie na zakup podręczników szkolnych w ramach programu „Wyprawka szkolna" na łączną kwotę 16 478,93 zł,
- 6 662 uczniów otrzymało dofinansowanie na zakup podręczników szkolnych i materiałów ćwiczeniowych na łączną kwotę 708 632,18 zł.

Tabela 2.3.6 Projekty realizowane przez Miasto Suwałki w 2018 r.

Placówka objęta projektem	Tytuł projektu	Wartość całkowita projektu	Zakres projektu
Jednostki oświatowe z terenu subregionu suwalskiego, w tym jednostki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki	DOBRY ZAWÓD – FAJNE ŻYCIE – popularyzacja kształcenia zawodowego w województwie podlaskim	Ogólna wartość projektu: **6 057 435,03 zł (w tym dla Miasta Suwałki: 75 031,00 zł; dla SODN – 90 420,00 zł)**	Projekt skierowany do uczniów, nauczycieli i rodziców gimnazjalistów oraz do przedstawicieli szkół zawodowych w regionie. Lider projektu: Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr Partnerzy projektu: Stowarzyszenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, Miasto Suwałki, Izba Rzemieślnicza i Przedsiębiorczości w Białymstoku, Łomżyńskie Forum Samorządowe, Miasto Bielsk Podlaski, Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Suwałkach. **Zakres projektu:** 1. Udział nauczycieli w seminariach poświęconych problematyce kształcenia zawodowego. 2. Udział szkolnej kadry odpowiedzialnej za doradztwo zawodowe w spotkaniach poświęconych tematyce powiązań profili nauczania szkół kształcenia zawodowego oraz zawodów przez nie oferowanych z rzeczywistymi potrzebami rynku pracy. 3. Doradztwo edukacyjno-zawodowe indywidualne oraz grupowe dedykowane uczniom. 4. Spotkania mentoringowe z pracodawcami dla uczniów. Spotkania miały na celu wzbudzenie motywacji wśród młodzieży do aktywnego planowania własnej ścieżki rozwoju. 5. Udział uczniów w wizytach studyjnych w przedsiębiorstwach, będącymi liderami branż charakterystycznymi dla danego subregionu, połączonych z wizytami w szkołach kształcenia zawodowego, gdzie odbywa się nauka zawodu na tych właśnie kierunkach. 6. Wsparcie dedykowane rodzicom uczniów polegające na spotkaniach z doradcami zawodowymi i kadrą szkół zawodowych. Cel spotkań to zwrócenie uwagi na rolę i zadania rodziców w procesie wyboru przyszłego zawodu przez ich dziecko, ze wskazaniem możliwych dróg i sposobów wsparcia w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej. 7. Udział uczniów w konkursach z nagrodami dedykowanych różnym zawodom. 8. Udział uczniów w targach edukacyjno-zawodowych. Zapoznanie się z aktualną ofertą edukacyjną szkół kształcenia zawodowego. 9. Udział w eventach promocyjnych dedykowanych poszczególnym branżom i zawodom.

Miasto Suwałki/ Żłobek Miejski w Suwałkach	Aktywni rodzice – szczęśliwe dzieci	Wartość projektu: **987 916,25 zł** Dofinansowanie UE: **893 684,25 zł**	Główny cel projektu to zwiększenie aktywności zawodowej wśród 72 osób zamieszkałych na terenie Miasta Suwałk sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 powracających na rynek pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka lub pozostających bez zatrudnienia. W projekcie biorą udział rodzice/opiekunowie prawni przebywający na urlopie macierzyńskim /rodzicielskim/ wychowawczym lub osoby pozostające bez zatrudnienia pełniący funkcje wychowawcze nad dziećmi w wieku do lat 3, mogą to być zarówno matki i ojcowie oraz osoby niepełnosprawne. Ponadto w ramach projektu dostosowano i wyposażono pomieszczenia do potrzeb dzieci, w tym częściowe wyposażenie zmywalni, kuchni i łazienki, wyposażano salę dla dzieci, m. in. w zabawki, pomoce dydaktyczne. Dodatkowo w ramach projektu został częściowo wyposażony plac zabaw.
Lider Projektu: Miasto Suwałki **Partnerzy projektu:** Powiat Suwalski, Powiat Sejneński, Powiat Augustowski, Powiat Moniecki, Powiat Grajewski, Stowarzyszenie „Euroregion Niemen"	Zintegrowany projekt pn. „Rozwój kompetencji kadr subregionu suwalskiego"	Ogólna wartość projektu: **30 666 552,40 zł** Budżet projektu dla Miasta Suwałki: **7 189 934,00 zł**	Projekt skierowany jest do osób dorosłych. W ramach jego realizacji uczestnicy otrzymują tzw. „Bony na szkolenie", w ramach których mogą uczestniczyć, m.in. w kwalifikacyjnych kursach zawodowych, kursach umiejętności zawodowych, studiach podyplomowych, szkoleniach i kursach uzupełniających lub podwyższających umiejętności.
Lider Projektu: Miasto Suwałki Realizatorzy **Projektu:** Zespół Szkół nr 4 w Suwałkach, Zespół Szkół nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach, Zespół Szkół Technicznych w Suwałkach, Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Suwałkach **Partner Projektu:** Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr	Suwalskie Centra Kompetencji Zawodowej – kompleksowy model modernizacji systemu kształcenia zawodowego na terenie Miasta Suwałki	Wartość projektu: **4 902 789,89 zł** Dofinansowanie UE: **4 657 594,91 zł**	Zadania w projekcie: staże zawodowe i praktyki dla uczniów oraz staże dla nauczycieli organizowane u pracodawców; szkolenia specjalistyczne, zajęcia pozalekcyjne i wyrównawcze dla uczniów; podnoszenie kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego; współpraca z uczelniami wyższymi – kursy przygotowawcze, zajęcia prowadzone w szkole wyższej; współpraca z pracodawcami – przygotowanie nowych programów nauczania, utworzenie klas patronackich, stypendia i wyjazdy dla uczniów, doposażenie pracowni do kształcenia zawodowego.
Lider Projektu: Miasto Suwałki **Realizator Projektu:** Szkoła Podstawowa nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi im. Olimpijczyków Polskich w Suwałkach	NIE JESTEM INNY	Wartość projektu: **565 593,18 zł** Dofinansowanie UE: **534 970,78 zł**	**Zadania w projekcie:** 1. dodatkowe zajęcia dla uczniów (w tym dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) – m.in. zajęcia metodą EEG Biofeedback, zajęcia z elementami terapii, zajęcia psychoedukacyjne, zajęcia wspierające postawę przedsiębiorczą uczniów, warsztaty i zajęcia poszerzające wiedzę uczniów; 2. doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe i szkolenia); 3. doposażenie pracowni wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów.

Lider Projektu: Miasto Suwałki **Realizator Projektu:** Szkoła Podstawowa nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi w Suwałkach	Przez innowacje do wiedzy	Wartość projektu: **1 956.172,80 zł** Dofinansowanie UE: **1 846 502,80 zł**	**Zadania w projekcie:** 1. dodatkowe zajęcia dla uczniów (w tym dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) – m.in. zajęcia z integracji sensorycznej, zajęcia logopedyczne, terapia uczniów z afazją, zajęcia wspierające postawę przedsiębiorczą uczniów, kółka zainteresowań i warsztaty dla uczniów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające kompetencje cyfrowe uczniów, zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego; 2. stypendia dla uczniów; 3. doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe, szkolenia, kursy); 4. doposażenie pracowni do nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz pracowni wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Lider Projektu: Miasto Suwałki **Realizator Projektu:** Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 w Suwałkach	dzisiaj Mali, jutro Duzi	Wartość projektu: **843 760,00 zł** Dofinansowanie UE: **799 348,15 zł**	**Zadania w projekcie:** 1. dodatkowe zajęcia wspierające uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym m.in. TUSiK – Trening Umiejętności Społecznych i Kreatywnych, zajęcia z integracji sensorycznej, zajęcia logopedyczne, Tomatis – trening słuchowy, zajęcia z terapii ręki; 2. doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe i szkolenia); 3. doposażenie pracowni wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów.

Tabela 2.3.7 Średni roczny koszt nauczania jednego ucznia w jednostkach oświatowych (bez wydatków majątkowych), dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki, w 2018 r.

Typ placówki	Średni koszt nauczania jednego ucznia w 2018 roku w placówkach publicznych (w zł)
Przedszkola + stołówki (bez rozdz. 80149)	8 399
Szkoły podstawowe + świetlice + stołówki (bez rozdz. 80150)	7 939
Gimnazja (bez stołówek i rozdz. 80150)	8 801
Szkoły podstawowe specjalne + świetlica + stołówka	35 121
Gimnazja specjalne	57 602
Licea ogólnokształcące	8 388
Szkoły zawodowe wraz z centrami kształcenia ustawicznego i praktycznego (bez rozdz. 80150)	7 830
Szkoły zawodowe specjalne	34 548

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty, Wychowania i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Otwarcie Przedszkola po termomodernizacji

Programy realizowane przez Miasto Suwałki

Decyzją Prezydenta Miasta Suwałk w okresie od września 2018 r. do czerwca 2019 r. 5-godzinnym oddziałom przedszkolnym funkcjonującym w szkołach podstawowych zostały przyznane bezpłatne zajęcia dodatkowe w wymiarze 2 godzin dziennie (ponad podstawę programową). Dzięki temu oddziały przedszkolne były czynne 7 godzin dziennie. Łącznie zostanie zrealizowanych 1 850 godzin. Pozostałe oddziały przedszkolne funkcjonujące w szkołach podstawowych są całodzienne.

W roku szkolnym 2018/2019 realizowany był **Program na rzecz wsparcia dzieci z autyzmem, w tym z Zespołem Aspergera i ich rodzin „NIEBIESKI PROMYK".** Celem programu „Niebieski promyk" była m.in. wszechstronna pomoc dzieciom i młodzieży z autyzmem, w tym z Zespołem Aspergera oraz ich rodzicom.

W ramach programu „Niebieski promyk" zostało udzielone wsparcie w formie zajęć rewalidacji dla każdego dziecka posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na autyzm, w tym Zespół Aspergera, uczęszczających do przedszkoli i szkół ogólnodostępnych lub z oddziałami integracyjnymi prowadzonych przez Miasto Suwałki. Zajęcia odbywały się od 6 listopada 2018 r. do 21 grudnia 2018 r. i są kontynuowane od 4 lutego 2019 r. W ramach ww. programu zrealizowanych jest 41 godzin zajęć rewalidacyjnych tygodniowo.

W ramach **Konkursu „Rozwijam swoje pasje"**, w roku szkolnym 2018/2019, Prezydent Miasta Suwałk dofinansował 16 projektów realizowanych w suwalskich szkołach. Celem konkursu było m.in.: rozwijanie kreatywności oraz talentów i zdolności uczniów, możliwości twórczego zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, inspirowanie dzieci i młodzieży do rozwijania działalności pozaszkolnej i aktywizowania środowiska lokalnego. Najciekawsze projekty mogły uzyskać dofinansowanie w kwocie do 5 tys. zł. Dofinansowanie otrzymali uczniowie: Szkoły Podstawowej nr 5 im. Alfreda Wierusz-Kowalskiego w Suwałkach, Szkoły Podstawowej nr 6 im. Aleksandry Kujałowicz w Suwałkach, Szkoły Podstawowej nr 7 w Suwałkach, Szkoły Podstawowej nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi im. Olimpijczyków Polskich w Suwałkach, Szkoły Podstawowej nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi im. gen. bryg. pil. Witolda Urbanowicza w Suwałkach, Zespołu Szkół nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach, Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach.

Dofinansowane projekty dotyczyły m.in.: warsztatów kulinarnych, zajęć tanecznych, warsztatów fotograficzno-filmowych, zajęć plastycznych, historycznych, matematycznych, literackich, imprez sportowych.

Projekty powstały z inicjatywy uczniów i były przez nich realizowane. Łączny koszt dofinansowanych projektów: 49 010,62 zł.

W 2018 r. na podstawie Uchwały nr XX/229/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie przyjęcia **Programu wspierania rozwoju uczniów zdolnych „Zdolny Suwalczanin"** w 12 suwalskich szkołach odbywały się zajęcia naukowe przygotowujące uczniów do udziału w konkursach lub olimpiadach przedmiotowych. Zajęcia realizowane były w ramach rozstrzygniętego *Konkursu na dofinansowanie realizacji pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęć naukowych dla uczniów zdolnych ze szkół, dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki. Dofinansowanie z budżetu Miasta Su-*

wałk otrzymało 58 projektów na łączną kwotę 115 723,16 zł.

Głównym celem konkursu było tworzenie warunków dla rozwoju uzdolnień uczniów, stymulowanie rozwoju uczniów zdolnych, motywowanie uczniów do udziału w konkursach przedmiotowych, olimpiadach, turniejach, zachęcanie uczniów do poszerzania wiedzy poza program nauczania oraz rozwijania swoich umiejętności w nauce, wsparcie finansowe działań na rzecz uczniów zdolnych. Wnioskodawcami o dofinansowanie zajęć naukowych w ramach ww. konkursu byli nauczyciele ze szkół, dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki. Zajęcia naukowe były adresowane do uczniów zdolnych ze szkół, dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki, zamieszkałych w Mieście Suwałki.

Założenia dotyczące kształcenia zawodowego i współpracy szkół z pracodawcami

Cele i zadania określone w dokumencie pn. „Założenia dotyczące kształcenia zawodowego i współpracy szkół z pracodawcami" są aktualnie w trakcie realizacji przez zaangażowane podmioty, tj. szkoły, placówki oświatowe, uczelnie wyższe, lokalnych pracodawców i Miasto Suwałki. Część działań jest realizowana w ramach porozumień zawartych z przedsiębiorcami i uczelniami wyższymi. Zadania realizowane są przede wszystkim z wykorzystaniem środków unijnych. Realizowane są dwa projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020:

- **Projekt pn. „DOBRY ZAWÓD - FAJNE ŻYCIE – popularyzacja kształcenia zawodowego w województwie podlaskim".** Oś Priorytetowa III. Kompetencje i kwalifikacje, Działanie 3.3 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Poddziałanie 3.3.1 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki.

  Termin realizacji projektu: 15.04.2017 r.-14.04.2019 r.

  Wartość projektu: 6 057 435,03 zł.

  Od listopada 2017 r. w ramach projektu odbywały się w Suwałkach wizyty studyjne gimnazjalistów z terenu subregionu suwalskiego w suwalskich przedsiębiorstwach. Łącznie odbyło się 66 wizyt, w których udział wzięło 1 160 uczniów. W ramach wizyt w przedsiębiorstwach uczniowie spotkali się z pracodawcami, zapoznawali się z nowoczesnymi rozwiązaniami technologicznymi dotyczącymi poszczególnych branż. Uczniowie zwiedzali suwalskie szkoły zawodowe, współpracujące z przedsiębiorcami.

  W ramach projektu zorganizowano również doradztwo zawodowe dla około 1 800 uczniów. W zorganizowanych dwukrotnie targach edukacyjno-zawodowych udział wzięło około 2 000 uczniów. Łącznie uczniowie odwiedzili ponad 20 firm i przedsiębiorstw z terenu Miasta Suwałk i subregionu suwalskiego.

- **„SUWALSKIE CENTRA KOMPETENCJI ZAWODOWEJ – kompleksowy model modernizacji systemu kształcenia zawodowego na terenie Miasta Suwałki".** Oś priorytetowa III. Kompetencje i kwalifikacje, Działanie 3.3 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Poddziałanie 3.3.1 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, współfinansowany ze środków

Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Okres realizacji projektu: 1.01.2018 r.-31.12.2020 r.

Wartość projektu: 4 902 789,89 zł.

W ramach projektu realizowane jest:

- **Popytowe doradztwo kompetencji** – przygotowanie systemu doradztwa popytowego opartego na potrzebach pracodawców, utworzenie sieci współpracy doradców i SPInKa (Szkolne Punkty Informacji i Kariery).
- **Staże zawodowe** dla uczniów i nauczycieli organizowane u pracodawców.
- **Dodatkowe formy kształcenia** – kursy i szkolenia specjalistyczne, zajęcia pozalekcyjne i wyrównawcze dla uczniów.
- **Podnoszenie kompetencji kadry dydaktycznej** – dostosowanie kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego; studia podyplomowe, szkolenia, kursy językowe.
- **Współpraca z uczelniami wyższymi** – kursy przygotowawcze, zajęcia prowadzone w szkole wyższej – realizacja projektów badawczo-wdrożeniowych.
- **Współpraca z pracodawcami** – przygotowanie nowych programów nauczania, utworzenie klas patronackich, stypendia i wyjazdy edukacyjne dla uczniów, doposażenie pracowni do kształcenia zawodowego.
- **Doposażenie pracowni i zakup sprzętu.**

W 2018 r. podpisano umowę z wykonawcą na realizację projektu pn. „Poprawa jakości kształcenia zawodowego w mieście Suwałki poprzez rozbudowę infrastruktury Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach". Wyłoniono wykonawcę na realizację projektu pn. „Poprawa jakości kształcenia zawodowego w mieście Suwałki poprzez rozbudowę infrastruktury Zespołu Szkół nr 6 w Suwałkach". W ramach ww. projektów będą realizowane zadania związane z modernizacją i doposażeniem szkół.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach

Uczelnia powstała 15 lipca 2005 r. na mocy decyzji Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2005 r. 3 października 2005 r. w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Suwałkach oficjalnie rozpoczęło naukę ok. 500 studentów, z czego blisko połowa w systemie studiów dziennych na kierunkach: finanse i bankowość oraz rolnictwo. Wraz z upływem lat następował systematyczny rozwój uczelni, która obecnie kształci ok. 1 500 studentów na 3 Wydziałach (Wydział Politechniczny, Wydział Ochrony Zdrowia i Wydział Humanistyczno-Ekonomiczny), łącznie na 15 kierunkach: I stopnia (bezpieczeństwo wewnętrzne, pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne, kosmetologia, budownictwo, transport, produkcja i przetwórstwo surowców rolniczych, zarządzanie i inżynieria produkcji, pedagogika, ekonomia, finanse i rachunkowość oraz filologia) oraz II stopnia (ekonomia, pedagogika oraz bezpieczeństwo wewnętrzne).

Zaplecze dydaktyczne stanowi budynek po byłym Urzędzie Wojewódzkim w Suwałkach, mieszczący się przy ul. Noniewicza 10, przekazany na potrzeby szkoły przez władze Miasta Suwałk. Ponadto Miasto Suwałki przekazało na potrzeby PWSZ teren i budynek przy ulicy Ogrodowej, a także w 2011 roku szkoła otrzymała budynek Bursy Szkolnej przy ul. Szkolnej 2. Bursa została gruntow-

Inauguracja Roku Akademickiego 2018/2019

Źródło: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach

nie wyremontowana i obecnie znajduje się w niej Dom Studenta, który dysponuje 182 miejscami noclegowymi dla wykładowców, studentów, a także uczniów. Studenci PWSZ korzystają również z bazy Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach.

W ramach uczelni od 2014 r. funkcjonuje **Centrum Transferu Technologii**, które stało się ośrodkiem badawczo-rozwojowym oraz dydaktycznym, inicjującym ścisłą współpracę pomiędzy środowiskiem naukowym, studentami oraz przedsiębiorcami.

W ramach uczelni funkcjonują również m. in.:

- **Uniwersytet Dziecięcy** – każdego roku w ramach zajęć uczestniczy w nim około 90 dzieci z całego regionu. Uniwersytet Dziecięcy ma zachęcać uczniów szkół podstawowych do poznawania świata oraz pomóc w uzyskaniu odpowiedzi na pytania nurtujące najmłodszych. Celem jest pobudzenie zainteresowania dzieci problematyką przyrodniczą, medyczną, ekonomiczną oraz społeczną,
- **Akademicki Zespół Szkół** - powstał na bazie Policealnej Szkoły Medycznej (istniała od 1973 roku).

Uczelnia włącza się w życie społeczne i kulturalne całego regionu, organizując m. in. wydarzenia naukowe, sportowe, kulturalne, rozrywkowe, czy akcje profilaktyczne. Z mocy nowej ustawy dotyczącej szkolnictwa wyższego już wkrótce PWSZ stanie się **Państwową Uczelnią Zawodową**.

2.4 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Miasto Suwałki prowadzi instytucje kultury: Suwalski Ośrodek Kultury, Bibliotekę Publiczną im. Marii Konopnickiej, Muzeum Okrę-

gowe. Wspiera też stowarzyszenia i fundacje, które realizują przedsięwzięcia kulturalne stanowiące uzupełnienie pakietu ofert i usług kulturalno-artystycznych skierowanych do mieszkańców miasta, regionu i turystów.

Działalność instytucji kultury

Suwalski Ośrodek Kultury

Suwalski Ośrodek Kultury jest wiodącą w Suwałkach instytucją w zakresie upowszechniania kultury. Organizuje imprezy kulturalne, prowadzi zajęcia edukacyjne, warsztaty i konsultacje w dziedzinach: muzyki, śpiewu, tańca, plastyki i fotografii, teatru, kultury tradycyjnej.

W galeriach prowadzonych przez SOK zaprezentowano w 2018 r. ogółem 38 wystaw, z tego w: Galerii Sztuki Współczesnej „Chłodna 20" – 4 wystawy, w Galerii Fotografii PAcamera – 4 wystawy, w Galerii „Na Marmurach" – 4 wystawy, w Galerii Jednego Obrazu – 11 wystaw, w Galerii Patio SOK – 10 wystaw, w Galerii Foyer SOK – 5 wystaw.

Do najważniejszych należy zaliczyć:

- w Galerii Sztuki Współczesnej „Chłodna 20":
  - Magdalena Stano i Maciej Zabawa, „Zagubienie" – malarstwo, sztuki multimedialne,
  - Marek Raczkowski, „Marek Raczkowski Przekrój przez twórczość" – rysunek,
  - Alicja Słowikowska, „Ogród Sztuk" – malarstwo, rysunek,
  - Paweł Batura, „Albedo" – malarstwo, rysunek, grafika;

Suwalski Ośrodek Kultury, fot. Anna Sowul

- w Galerii Fotografii PAcamera:
  - Krzysztof Ślachciak, „Mara" – fotografie,
  - Filip Ćwik, „12 twarzy" – fotografie,
  - Wojtek Moskwa, „Kraina. Opowieść o wąskim torze" – fotografie,
  - Krzysztof Gierałtowski, „Wigry nasze Wigry" – fotografie;
- w Galerii Jednego Obrazu:
  - „Zaświeć się na niebiesko dla autyzmu" – prace z konkursu „Kolory autyzmu",
  - Marta Taraszkiewicz „W Czarnej Hańczy" – ilustracje do bajki,
  - Wystawa Fotografii Artystycznej S. J. Wosia – 10-lecie GJO,
  - wystawa malarstwa Grażyny Szejdy;
- w Galerii „Na Marmurach":
  - „Kontrasty 2018" – wystawa prac Grupy Plastycznej Sztalugi,
  - „Natura" – wystawa fotografii Józefa Żukowskiego,
  - „Teraz My III" – wystawa prac uczestników zajęć w pracowni plastycznej CENTRUM SOK;
- w Galerii Patio SOK:
  - „Grafika nieokiełznana" – wystawa grafik Pabla Picasso,
  - „W niebiańskiej przestrzeni" – wystawa malarstwa, ilustracji i dokumentacji instalacji Mariana Murawskiego,
  - „Frida Kahlo Przenikanie" – wystawa malarstwa;
- w Galerii Foyer SOK:
  - VIII wystawa prac uczestników zajęć Pracowni Ilustracji i Rysunku,
  - „Niepodległa w filatelistyce i numizmatyce" – wystawa filatelistyczna,
  - „Przestrzenie Bliskie i Dalekie" – wystawa malarstwa i fotografii po warsztatach, które odbyły się w ramach projektu DEDAL finansowanego ze środków MKDiN.

Dodatkowo, Suwalski Ośrodek Kultury we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej w Białymstoku zorganizował w Urzędzie Miejskim w Suwałkach wystawę „Twórcy Niepodległej", na której zaprezentowano 12 portretów ukazujących sylwetki znanych Polaków, twórców Niepodległej.

Wykres 2.4.1 Wystawiennictwo w Suwalskim Ośrodku Kultury w latach 2014-2018

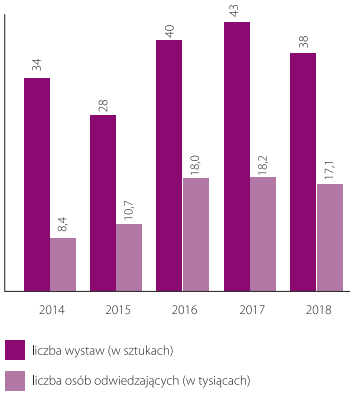

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury, Turystyki i Promocji Urzędu Miejskiego w Suwałkach

SOK realizował międzynarodowe i ogólnopolskie festiwale muzyczne, teatralne, taneczne i interdyscyplinarne, takie jak: XI Suwałki Blues Festival, Jarmark Kamedulski, XVIII Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier' 2018", XVII Międzynarodowy Festiwal Teatrów Dzieci i Młodzieży „Wigraszek", XV Ogólnopolskie Spotkania z Monodramem „O Złotą Podkowę Pegaza".

Suwalski Ośrodek Kultury zrealizował też wiele imprez o znaczeniu regionalnym i lokalnym, były to między innymi cykle: Spotkania Teatralne „Za Kurtynką", „Niedziela Teatralna", cykl koncertów w ramach Filharmonii Suwałk, Koncerty Muzyczne „Na Dywaniku u Marii", ponadto: XIX Letnia Filharmonia AUKSO, Koncerty „Przy Fontannie", Konfrontacje Wokalne „Świetlik", XIX Kaziuk Suwalski, Suwalskie Prezentacje Artystyczne – Wiosenny Tygiel Sztuk „Marzeńtańce", koncert ZPiT „Suwalszczyzna" – „Bal w Resursie Obywatelskiej", „PWSZ Dzieciom" – piknik rodzinny, „Muzyczna Majówka u Marii z SOK", „Powitanie Lata", XI Suwalski Maraton Szantowy, XIX Suwalski Jarmark Folkloru, Jarmark Świąteczny i Wigilia Miejska, X Świetlikowe Kolędowanie, Notofest Festiwal Filmowy Suwałki.

XVII Międzynarodowy Festiwal Teatrów Dzieci i Młodzieży „Wigraszek 2018", fot. Piotr Kopciał

Tabela 2.4.1 Liczba uczestników wybranych festiwali, konkursów, przeglądów organizowanych przez SOK w latach 2015-2018

Impreza	Liczba uczestników			
	2015	2016	2017	2018
Suwalskie Prezentacje Artystyczne „Marzeńtańce"	650	1 500	1 500	940
Kaziuk Suwalski	5 500	5 000	2 500	5 000
Międzynarodowy Festiwal Teatrów Dzieci i Młodzieży „Wigraszek"	8 133	5 000	5 500	4 800
Suwałki Blues Festival	15 025	15 000	15 000	32 000
Suwalski Maraton Szantowo-Folkowy	1 000	1 000	2 000	1 800
Ogólnopolskie Spotkania z Monodramem „O Złotą Podkowę Pegaza"	1 084	1 560	1 590	2 400
Jarmark Kamedulski	12 930	20 000	20 000	18 600
Suwalski Jarmark Folkloru	500	1 000	1 000	1 100
XII Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier"	927	1 500	1 000	950
Cykl koncertów muzycznych „Na Dywaniku u Marii"	1500	2 050	3 150	950
Filharmonia Suwałk	621	4 379	3 992	4 790
Razem:	**46 944**	**58 989**	**57 232**	**73 330**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury, Turystyki i Promocji Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W Suwalskim Ośrodku Kultury prowadzona jest edukacja kulturalna i artystyczna, działają zespoły amatorskie, kluby, grupy zainteresowań. Łącznie w SOK w 2018 r. prowadziło działalność 63 zespołów, klubów i grup, z tego w dziedzinie teatru – 9 w 3 pracowniach, w dziedzinie sztuk pięknych (plastyka) – 10 w 3 pracowniach, w dziedzinie muzyki i śpiewu – 13 w 5 pracowniach, w dziedzinie tańca – 19 w 5 pracowniach, w dziedzinie folkloru i rękodzieła – 10 w 3 pracowniach, w pracowni fotografii – 2 w 2 pracowniach.

XV Międzynarodowe Spotkania z Monodramem , ,O Złotą Podkowę Pegaza 2018", fot. B. Wasilewski

Wybrane zespoły działające w pracowniach artystycznych:

- w zakresie muzyki i śpiewu: m.in. Vieśnova, The Way, AB Band, Wakacyjna Grupa Wujka Gienka, Bachtałe Roma, Goldies Oldies, Miejska Orkiestra Dęta, Suwałki Gospel Choir;
- w zakresie tańca ludowego: Zespół Pieśni i Tańca „Suwalszczyzna" – w tym grupy: reprezentacyjna „Filary", „Patroni", „Dinozaury", „Juniorzy", „Dzieci Suwalszczyzny", Kapela ZPiT „Suwalszczyzna";
- w zakresie tańca współczesnego: zespoły i grupy w ramach Studia Tańca Nowoczesnego: „Dotyk", Studia Tańca „Dance Academy", Studia Tańca „Flex", Studia Tańca „Radość";
- w zakresie sztuk pięknych: Pracownia Plastyczna „Centrum", Pracownia Sztuk Pięknych, Pracownia Ilustracji i Rysunku;
- w zakresie folkloru i rękodzieła: Pracownia folkloru, pracownie rękodzieła i rzemiosła;

Alfabet Wyobraźni, fot. Piotr Kopciał

- w zakresie teatru: zespoły i grupy w ramach pracowni teatralnych „Lustro", „Przytulisko wyobraźni", „Teatr Efemeryczny".

Suwalska Orkiestra Kameralna

Suwalska Orkiestra Kameralna w 2018 roku zrealizowała 17 koncertów, m.in.: 11 z cyklu Filharmonia Suwałk, w tym m.in.: Koncert Noworoczny „Witaj gwiazdko złota", Koncert „Muzyka filmowa" z gościem Pawłem Kowalewskim, Koncert „Piosenki Franka Sinatry", 2 koncerty z cyklu „Przy fontannie", po jednym koncercie w: DPS „Kalina", hospicjum, Szpitalu Wojewódzkim im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach i Areszcie Śledczym.

Wystawa Kossaków Muzeum, fot. Wojciech Arasimowicz

Kluczowym dla działalności SOK w roku 2018 było przyznanie środków finansowych na realizację projektu „Remont i modernizacja obiektu Suwalskiego Ośrodka Kultury przy ulicy T. Noniewicza 71 w Suwałkach". Prace remontowo-budowlane dofinansowane są ze środków unijnych w ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego". Zakończenie prac planowane jest na grudzień 2019 roku. Remont realizowany jest w ramach „Zintegrowanego Programu Rewitalizacyjnego Miasta Suwałki na lata 2017-2023".

Muzeum Okręgowe

Głównym celem działalności Muzeum Okręgowego jest gromadzenie i prezentacja materialnych dóbr kultury. Muzeum prowadzi ponadto prace badawcze i naukowe w zakresie archeologii, etnografii, historii, sztuki, a także działalność wystawienniczą i eduka-

cyjną. Prowadzi oddziały: Muzeum im. Marii Konopnickiej oraz Centrum Sztuki Współczesnej – Galerię Andrzeja Strumiłły. Wiodącymi imprezami cyklicznymi były: Noc Muzeów oraz Piknik Kawaleryjski – Dni Kawaleryjskie. Placówka, w ramach działalności oświatowej, organizuje także lekcje muzealne oraz realizuje konferencje o charakterze naukowym i popularnonaukowym.

Wystawiennictwo:

W **„Resursie"**, głównej siedzibie Muzeum Okręgowego, prezentowano 3 wystawy stałe: „Najstarsze dzieje. Suwalszczyzna i wschodnie Mazury od schyłku epoki lodowej do upadku Jaćwieży", „Na dziejowym trakcie" – wystawa historyczna, „Alfred Wierusz-Kowalski" oraz 5 wystaw czasowych: „Wybrane nabytki, dary, depozyty Działu Sztuki z lat 2006-2016", „Solus Christus, Sola Fide – Ewangelicy na Suwalszczyźnie", „Archemoda. Trendy, style i hity od pradziejów po wczesne średniowiecze", „Powstanie warszawskie w skali 1:35. Pamięć i duma", „Juliusz Kossak 1824-1899 | Wojciech Kossak 1856-1942".

W **Muzeum im. Marii Konopnickiej** prezentowano wystawę czasową „Przez tęsknoś… O Marii Stanisławie Konopnickiej z Wasiłowskich".

W **Centrum Sztuki Współczesnej – Galerii Andrzeja Strumiłły** prezentowana była wystawa stała: „Psalmy" (prace Andrzeja Strumiłły) oraz 6 wystaw czasowych: malarstwa Karola Karwowskiego, Przemysława Karwowskiego, Romana Borawskiego „Chaos, Kosmos, Labirynty"; malarstwa – Jan Kanty Pawluśkiewicz „Sensy Byty Mary"; malarstwa i rzeźby „chleba naszego powszedniego" Walentyny Szoby oraz Władimira Panielejewa; malarstwa Joli Grabowskiej; fotografii i tkaniny artystycznej Anny Strumiłło oraz zbiorowa wystawa fotografii i instalacji „Dyplomy 2018" studentów Akademii Fotografii i Przedsiębiorczości w Białymstoku.

XVIII Piknik Kawaleryjski – Dni Kawaleryjskie w Suwałkach

Roczna frekwencja w obiektach Muzeum wyniosła łącznie 22 022 osób, w tym w głównej siedzibie – 11 618 osób, w Muzeum im. M. Konopnickiej – 8 939 osób, w Centrum Sztuki Współczesnej – Galerii Andrzeja Strumiłły – 1 465 osób.

Zbiory muzeum w 2018 roku powiększyły się o 50 eksponatów, w tym m.in.: w Dziale Historii – o 33 eksponaty, w Dziale Archeologii – o 8, Dziale Sztuki – o 3, Dziale Etnografii

Noc Muzeów' 2018, fot. Wojciech Arasimowicz

– o 2, Centrum Sztuki Współczesnej – Galerii Andrzeja Strumiłły – o 4.

Do Działu Archeologii przyjęto w depozyt 982 zabytki archeologiczne. Do Działu Sztuki przyjęto 2 akwarele Adama Międzybłockiego. Zbiory Działu Historii powiększyły się o zbiór materiałów z archiwum Eugeniusza Strzałkowskiego. Do Centrum Sztuki Współczesnej przekazano 4 obrazy: Alojzego Nawrata „Dzban z kwiatami", Andrzeja Strumiłły „Głowa Buddy", Kariny Sosnowskiej „Zanurzenie" i „Abstrakcja".

Muzeum prowadzi ożywioną działalność oświatową – w 2018 r. zrealizowano 189 lekcji muzealnych, w których uczestniczyło 4 520 osób (w Muzeum Okręgowym 2446 osób w 98 zajęciach, w Muzeum im. M. Konopnickiej 858 osób w 44 zajęciach, w CSW & GAS – 667 osób w 36 zajęciach). Dodatkowo w 22 animacjach w Zaułku Krasnoludków (w MMK) uczestniczyły 553 osoby.

Do najważniejszych imprez zrealizowanych przez Muzeum Okręgowe należały:

- Noc Muzeów' 2018 w 3 obiektach muzealnych;
- Cykl wydarzeń w ramach „In memoriam – Leszek Aleksander Moczulski";
- XVIII Piknik Kawaleryjski – Dni Kawaleryjskie (w programie: konkurs sprawności kawaleryjskiej, konkursy władania szablą i lancą, pokaz łucznictwa konnego, konkursy w skokach przez przeszkody);
- Widowisko historyczne „Suwalszczyzna 1918-1919. W drodze do Niepodległej" (pokazane 24 sierpnia 2018 r. w dniu 99. rocznicy wyzwolenia Suwałk) oraz prezentacja filmów i spotów poświęconych odzyskaniu niepodległości przez Suwalszczyznę;
- Publiczna prezentacja zakupionego do zbiorów muzealnych obrazu Alfreda Wierusza Kowalskiego „Osaczony";
- Wydarzenie artystyczne Skolimowski. Malarstwo, Film, Rozmowa (wernisaż wystawy i spotkanie w CSW-GAS oraz wieczór filmowo-muzyczny w kinie Cinema Lumiere z udziałem gościa specjalnego Tomasza Organka);
- Spotkanie autorskie z Joanną Jurgałą-Jureczką, towarzyszące wystawie malarstwa Kossaków.

Wykres 2.4.2 Liczba lekcji muzealnych i ich uczestników w latach 2014-2018

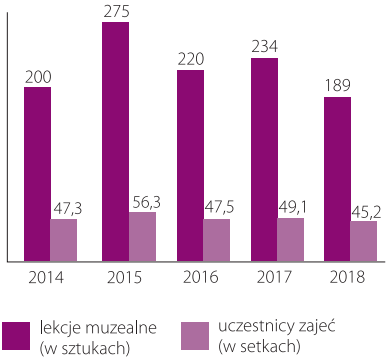

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury, Turystyki i Promocji Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W ramach „Zintegrowanego Programu Rewitalizacyjnego Miasta Suwałki na lata 2017-2023", Muzeum Okręgowe w Suwałkach realizowało projekt inwestycyjny pn. „Przebudowa i rozbudowa budynku Muzeum im. Marii Konopnickiej w Suwałkach wraz z instalacjami oraz zagospodarowaniem terenu". Projekt był finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020. Wartość projektu to 3 656 000 zł oraz dodatkowe roboty 87.000 zł. Dofinansowanie z Unii Europejskiej wyniosło 42%, a 58% ze środków budżetu Miasta Suwałki. W ramach projektu wykonano generalny remont budynku od fundamentów aż po dach, częściową przebudowę wnętrz. Wymieniono podstawowe instalacje wewnętrzne: wodno-kanalizacyjne, centralnego ogrzewania oraz elektroenergetyczne. Wyposażono budynek w instalacje sygnalizacji pożaru (SAP), sygnalizacji włamania i napadu (SSWiN), telewizji dozorcowej (CCTV) oraz zagospodarowano teren (wykonano drogi dojazdowe, parkingi, chodniki, zieleń). Prace remontowe zakończyły się w październiku 2018 roku.

Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach

Sieć placówek bibliotecznych przedstawia się następująco: siedziba główna (wraz z Oddziałem dla Dzieci (Pracownia „Smykałka") i redakcją DwuTygodnika Suwalskiego) – ul. Plater 33 A, Filia nr 1 – ul. Szpitalna 60, Filia nr 2 – ul. Klonowa 41, Filia nr 3 – ul. Północna 26 oraz Midicentrum przy ul. Witosa 4 A. Dysponuje bogatym księgozbiorem, w tym obejmującym dorobek kulturalny i społeczno-gospodarczy Miasta Suwałki i regionu. Prowadzi działalność oświatową i upowszechnieniową poprzez udostępnianie książki, prasy, informacji o mieście i regionie – w formie tradycyjnej i elektronicznej. Służy pomocą placówkom bibliotecznym na terenie powiatu suwalskiego, wspierając je pod względem metodycznym

Noc Bibliotek, arch. DwuTygodnik Suwalski

(kursy i pomoc instruktażowa, materiały do działalności oświatowej, itp.), organizuje lekcje biblioteczne. Prowadzi działalność oświatową, w tym organizuje spotkania autorskie połączone z promocją wydawnictw, tematycznie związanych z Suwałkami i regionem, posiada stałą wystawę geologiczną „Ziemia zapisana w skałach" oraz prezentuje wystawy czasowe (fotograficzne, numizmatyczno-filatelistyczne, podręczników i zbiorów o charakterze bibliofilskim). Ponadto w ramach ogólnopolskiej akcji literackiej „Cała Polska czyta dzieciom" organizuje imprezę cykliczną pn. „Suwalczanie czytają dzieciom" oraz kolejne edycje konkursu „Suwalskie limeryki latem".

Wykres 2.4.3 Księgozbiór Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w latach 2014-2018 (w tys. egzemplarzy)

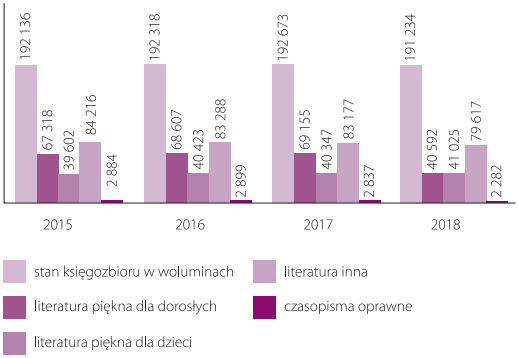

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury, Turystyki i Promocji Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Księgozbiór na koniec 2018 r. obejmował: 191 234 wydawnictw zwartych, woluminy prasy oprawnej – 2 282 jednostek, zbiory specjalne – 13 973 jednostek inwentarzowych, tytuły prasy bieżącej – 90. Wzrósł on o 6 079 woluminów o wartości 100 501,81 zł, w tym z zakupów – 4 049 wol., 1 845 z darów, ekwiwalentów i innych źródeł – 185. Struktura księgozbioru: literatura piękna dla dorosłych – 70 592 wol., literatura piękna dla dzieci – 41 025 wol., literatura inna – 79 617 wol. W 2018 r. ubytkowano ze zbiorów 8 073 wol. Zbiory specjalne (audiowizualne, dokumenty elektroniczne, mapy, nuty, dokumenty życia społecznego) wynosiły łącznie 13 973 jednostek inwentarzowych.

Czytelnictwo i udostępnianie księgozbioru – w ciągu roku zarejestrowano 11 023 użytkowników i 103 201 odwiedzin. Wypożyczalnie zarejestrowały 10 344 czytelników (30% to dzieci i młodzież) i 82 656 odwiedzin w wypożyczalniach. Wypożyczono 196 949 książek. Czytelnie odwiedziło 12 763 użytkowników, którzy skorzystali z 3 806 pozycji książkowych i z 24 940 czasopism bieżących. Zbiory specjalne udostępniono 11 818 razy, ze stanowisk internetowych skorzystały 7 782 osoby. Udzielono 3 552 informacji, w tym 1 332 elektronicznie. Bibliotekę, jej filie oraz Midicentrum odwiedziło w 2018 r. łącznie 103 201 osób (o 24 831 mniej niż w roku 2017).

Biblioteka realizowała wystawy i przeprowadziła szereg akcji oraz innych wydarzeń kulturalnych. W 2018 roku funkcjonowała jedna wystawa stała pt.„Historia Ziemi zapisana w ska-

łach" oraz zrealizowano 14 wystaw czasowych w sali im. J. Towarnickiej i w galerii „Na schodach" oraz 6 wystaw w pracowni „Smykałka"; 7 prezentacji okolicznościowych w „Zaułku" (I piętro). W ciągu roku odbyło się też 30 spotkań z autorami i promocji nowo wydanych książek, 9 spotkań w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki „Czwartkowe Obgadywania". Biblioteka zorganizowała m.in. imprezy i cykle: Noc Bibliotek pn. „RzeczpospoCzyta", akcję „Odjazdowy Bibliotekarz" (rajd rowerowy dla bibliotekarzy, czytelników oraz miłośników książki, bibliotek i rowerów), akcję upowszechniającą czytelnictwo we współpracy z Cinema Lumiere „Przeczytaj i obejrzyj", 4 koncerty wokalno-muzyczne, 1-dniową akcję społeczno-edukacyjną „Żywa biblioteka", przygotowano półkę „Książka z kluczem", działania związane z 20. rocznicą śmierci poety Zbigniewa Herberta w ramach akcji „Epizod w bibliotece" (wystawa zdjęć, panel dyskusyjny, warsztaty literackie, konkurs fotograficzny, monodram poetycki „Życiorys" w wykonaniu Wojciecha Wysockiego), literacki festiwal śmiechu „Listopadowe prześmiechy w bibliotece", kolejną akcję z cyklu „Narodowe Czytanie" (czytanie fragmentów „Przedwiośnia" Stefana Żeromskiego), a także akcję czytelniczą dla osadzonych w Areszcie Śledczym. W ramach corocznej kampanii promocyjnej „Cała Polska czyta dzieciom" zorganizowano XVIII edycję tej akcji pn. „Suwalczanie czytają dzieciom" w Szkole Podstawowej nr 2 w Suwałkach (w roku jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę, dzieci poznały historię „Bohaterskiego Misia" Bronisławy Ostrowskiej). Przeprowadzono XII edycję konkursu literackiego „Suwalskie limeryki latem", których bohaterkami były słynne kobiety ważne dla Suwalszczyzny w związku z 100. rocznicą przyznania Polkom praw wyborczych. Zostały także zorganizowane konkursy: recytatorski pt. „Przywitania – odwitania z Suwalszczyzną" (poezja Leszka Aleksandra Moczulskiego); plastyczny „Kolory Suwalszczyzny" dla dzieci szkół podstawowych; fotograficzny pt. „Wakacje u dziadków" oraz XVIII Miejski Konkurs Recytatorski Poezji Adama Mickiewicza „Młodości! Ty nad poziomy wylatuj…" dla uczniów klas 6-8 szkół podstawowych i z suwalskich gimnazjów. Ponadto Biblioteka wydała grę planszową „Suwalczanka" promującą wiedzę o Suwałkach i Suwalszczyźnie oraz słynnych suwalczankach, a także w ramach projektu „Dobry adres to Biblioteka" realizowanego we współpracy ze Stowarzyszeniem Kulturalnym Bibliofil powstała wielkoformatowa gra planszowa „Pan Jezior".

Cała Polska Czyta Dzieciom, fot. Katarzyna Muszkiewicz

W lutym 2018 roku uruchomiono Pracownię Digitalizacji i Pracownię Historii Mówionej, w ramach której zrealizowano zajęcia edukacyjne, warsztaty animacji społecznej, konkurs „Wigilia ze …smartfonem" dla dzieci i młodzieży. Powstała również strona internetowa prezentująca zasoby multimedialne stworzonej w 2018 roku Suwalskiej Biblioteki Pamięci.

Suwalskie Limeryki Latem, fot. Jarosław Filipowicz

Biblioteka realizowała ponadto zadania biblioteki powiatowej na obszarze powiatu suwalskiego w oparciu o porozumienie pomiędzy Miastem Suwałki i Powiatem Suwalskim.

W 2018 r. ukazało się 26 bezpłatnych numerów „DwuTygodnika Suwalskiego" w nakładzie po 5 000 egz. rozprowadzanych na terenie miasta (placówki handlowe, hotele, placówki kultury, Centrum Informacji Turystycznej i in.). Prowadzono stronę internetową czasopisma (www.dwutygodniksuwalski.pl) umożliwiającą aktualizację informacji częściej niż w wersji papierowej.

Ochrona dziedzictwa kulturowego

„Zintegrowany Program Rewitalizacyjny Miasta Suwałki na lata 2017-2023"

Przyjęty uchwałą nr XXXVI/436/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach w dniu 25 września 2017 r. zawiera szereg przedsięwzięć mających na celu rewitalizację i zagospodarowanie terenów objętych programem rewitalizacji. Program rewitalizacyjny obejmuje tereny zainwestowane miasta Suwałki, pokrywające się z układem urbanistycznym wpisanym do rejestru zabytków w centrum miasta oraz zespołem pokoszarowym przy ul. Sejneńskiej.

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w oparciu o analizę zjawisk społecznych i dodatkowo występowanie co najmniej jednego z negatywnych zjawisk ze sfery gospodarczej lub funkcjonalno-przestrzennej, lub technicznej, lub środowiskowej na terenie miasta Suwałki. W wyniku zdiagnozowania zjawisk we wskazanych wyżej sferach wyznaczono jeden obszar rewitalizacji na terenie miasta Suwałki.

Program został zmodyfikowany uchwałą nr II/21/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia zmodyfikowanego „Zintegrowanego Programu Rewitalizacyjnego Miasta Suwałki na lata 2017-2023". Rozszerzenie ww. Programu o nowe działania umożliwiło Miastu Suwałki skuteczniejsze aplikowanie o środki pomocowe Unii Europejskiej, m.in. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach nr XLVI/571/2018 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie udzielania dotacji na prace konser-

watorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, znajdujących się na terenie Miasta Suwałki, wpłynęło 8 wniosków o udzielenie dotacji. Rada Miejska w Suwałkach przydzieliła ostatecznie 6 dotacji na łączną kwotę 200 000 zł przewidzianą w budżecie na 2018 rok.

Ostatecznie rozliczono 5 dotacji na remonty zabytkowych obiektów:

- 30 000 zł – na remont elewacji budynku przy ul. W. Gałaja 43,
- 45 000 zł – na I etap remontu elewacji frontowej kościoła pw. św. Aleksandra,
- 40 000 zł – na remont dachu kamienicy przy ul. T. Kościuszki 59,
- 13 124,85 zł – na remont elewacji kamienicy przy ul. A. Mickiewicza 5,
- 25 000 zł – na remont dachu kościoła ewangelicko-augsburskiego przy ul. T. Kościuszki.

Udzielenie dotacji przyniosło skutek w postaci dalszej poprawy stanu zabytków na terenie miasta.

Tabela 2.4.2 Dotacje udzielone na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, znajdujących się na terenie Miasta Suwałki w latach 2016-2018

Rok	Liczba udzielonych dotacji	Łączna kwota rozliczonych dotacji
2016	7	199 890,35 zł
2017	5	87 935,40 zł
2018	5	153 124,85 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Konserwatora Zabytków Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Informację o udzielonych dotacjach Prezydent Miasta Suwałk przedstawia Radzie Miejskiej w Suwałkach do 31 marca roku następnego po roku udzielenia dotacji.

Działania w zakresie realizacji zadań i przedsięwzięć kulturalnych prowadziły również:

- Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia (państwowa placówka kształcenia artystycznego), obecnie realizuje zadania w obiekcie po kapitalnym remoncie, z nową salą na 350 miejsc,
- stowarzyszenia kulturalne oraz inne jednostki realizujące zadania na terenie miasta.

Samorząd Miasta Suwałki współpracował również ze związkami kombatanckimi: Suwalską Radą Kombatantów i Osób Represjonowanych, zrzeszającą organizacje: Suwalski Obwód Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość" – Inspektorat, Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego – koło miejskie, Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy – Górników, Związek Inwalidów Wojennych oraz Związek Sybiraków, a także z kołem miejskim Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych i Związkiem Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy w ramach realizacji kalendarium obchodów świąt państwowych, wojskowych i rocznic historycznych w Suwałkach w 2018 roku.

Finansowanie kultury

Narzędziami wspierającymi lokalne środowisko twórcze są przyznawane przez Prezydenta Miasta Suwałk ze środków budżetu miejskiego stypendia w dziedzinie kultury oraz doroczne nagrody Miasta Suwałki w dziedzinie kultury, nagrody jubileuszowe oraz „Mecenat Kultury Suwałk".

Stypendia Miasta Suwałki otrzymały projekty:

- *„Wydanie i promocja debiutanckiej płyty UGLA"*,
- *„Książka o postaciach związanych i znaczących dla Suwałk (tytuł roboczy) „Suwalskie Portrety"*,

Wręczenie stypendiów oraz nagród w dziedzinie kultury Miasta Suwałki, fot. B. Wasilewski

- *„Produkcja i prezentacja prapremiery spektaklu teatru tańca pt. „Lorem Ipsum".*

Nagrody doroczne i jubileuszowe Miasta Suwałki otrzymały:

- indywidualne: 17 osób,
- zespołowe: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, „TEAM KROPKI" Studio Tańca Dance Zone, Suwalskie Studio Piosenki BECIAKI,
- jubileuszowe: 1 osoba.

W 2018 roku współpracowano przy realizacji projektów w dziedzinie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego z organizacjami pożytku publicznego i innymi podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie.

Tabela 2.4.3 Wydatki miasta na kulturę w latach 2015-2018 (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
1.	Budżet Miasta – wydatki ogółem	323 130 968,94	366 894 695,19	394 930 290,27	476 390 176,34
2.	Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego ogółem	11 986 805,90	12 036 436,71	14 230 633,90	16 264 819,84
a	Dotacja SOK	6 364 634,00	6 302 318,30	7 196 872,61	7 897 196,01
	w tym nakłady wyłącznie na inwestycje	309 700,00	9 800,00	20 441,61	301 009,87
b	Dotacja Muzeum Okręgowego	2 659 533,00	2 417 868,72	3 666 102,87	4 556 645,16
	w tym nakłady wyłącznie na inwestycje	175 530,00	3 576,00	1 028 251,87	1 181 699,96
c	Dotacja Biblioteki Publicznej	2 197 816,00	2 404 735,00	2 550 827,26	2 952 094,00
	w tym nakłady wyłącznie na inwestycje	-	22 331,00	-	83 139,00
d	Wydatki na zadania w zakresie kultury (pozostałe):	564 822,90	711 624,34	567 956,53	705 759,82
	w tym nagrody i stypendia	90 000,00	69 500,00	96 500,00	79 580,00
	w tym dotacje dla organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego	85 744,42	89 499,20	117 728,37	124 160,00
	Wydatki na zadania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	200 000,00	199 980,35	228 874,63	153 124,85
3.	Procentowy udział wydatków na kulturę w strukturze wydatków budżetowych (2:1)	3,71 %	3,28 %	3,60 %	3,41 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury, Turystyki i Promocji Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Realizacja strategii i programów w zakresie kultury

Strategia Rozwoju Kultury Miasta Suwałk do 2020 roku

„Strategia Rozwoju Kultury Miasta Suwałk do 2020 roku", przyjęta przez Radę Miejską w Suwałkach dnia 29 czerwca 2016 r., wyznacza kierunki polityki kulturalnej Miasta, której głównym zadaniem jest rozwój kultury w aspekcie zrównoważonego rozwoju Miasta Suwałki.

Urząd Miejski w Suwałkach, oprócz bezpośredniej roli w realizacji wydarzeń kulturalnych, inwestuje w rozwój samorządowych instytucji kultury, zarówno w sferze instytucjonalnej, programowej, jak i poprzez zapewnianie niezbędnych środków finansowych na prowadzenie działalności kulturalnej oraz rozwoju infrastruktury; wspiera współpracę instytucji kultury z organizacjami pozarządowymi i z podmiotami komercyjnymi oraz wzmacnia mecenat miasta nad twórcami i artystami. Urząd Miejski jest również odpowiedzialny za koordynację, monitoring i ewaluację wdrażanych celów.

W 2018 roku, w połowie okresu wdrażania Strategii, została przeprowadzona jej ewaluacja. Miała ona za zadanie poddanie analizie osiągniętych na tym etapie rezultatów, w celu oceny jakości realizacji Strategii i stopnia zgodności z założeniami wstępnymi.

Cele „Strategii Rozwoju Kultury dla Miasta Suwałki do 2020 r." były stopniowo realizowane przez samorządowe jednostki kultury, organizacje pozarządowe, Urząd Miejski w Suwałkach.

Pierwszy cel strategiczny: **„Doskonalenie metod zarządzania kulturą"**

W 2018 r. samorządowe jednostki aktywnie uczestniczyły w szkoleniach, podnosząc swoje kompetencje, pozyskując nowe doświadczenia i wymieniając się nimi podczas spotkań w miastach i instytucjach partnerskich.

Poziom finansowania w strukturze wydatków z budżetu miasta na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe był corocznie zwiększany: 89.499 zł. w 2016 r., 117.728 zł. w 2017 r. i 119.260 zł. w 2018 r.

Instytucje kultury mogłyby być bardziej motywowane do podejmowania działań w ramach partnerstwa i zdobywania wspólnie nowych środków finansowych.

Drugi cel strategiczny: **„Zwiększenie uczestnictwa w kulturze"**

Liczne działania promocyjne były prowadzone w każdej z instytucji. Organizowane wydarzenia adresowano do szerokiego i różnorodnego grona uczestników. Lata 2017 i 2018 były stosunkowo bogate w wydarzenia, które miały na celu dotarcie do nowych odbiorców lub do konkretnych grup odbiorców. Propagowano uczestnictwo w kulturze między innymi przez warsztaty familijne ART-PLAST organizowane przez Suwalski Ośrodek Kultury czy Familijne Soboty w Midicentrum oraz zajęcia rodzinne w „Pracowni Smykałka" w Bibliotece Publicznej. Seniorzy mogli skorzystać z bogatej oferty w SOK i w Bibliotece. Wprowadzane były nowe działania polegające na łączeniu kultury z aktywnością fizyczną, żeby przyciągnąć osoby zazwyczaj nie uczestniczące w wydarzeniach kulturalnych.

Trzeci cel strategiczny: **„Rozwój edukacji kulturalnej oraz kompetencji kulturowych"**

Opiera się głównie na rozwoju kompetencji odbiorców w kulturze i amatorskiego ruchu artystycznego. SOK oraz Biblioteka aktywnie wspierały amatorski ruch artystyczny

i z dużym zaangażowaniem organizowały wydarzenia kulturalno-edukacyjne skierowane do mieszkańców peryferyjnie położonych miejsc i osiedli. Warto zachęcić Muzeum do podejmowania podobnych inicjatyw.

Można byłoby rozszerzyć możliwość promowania suwalskich twórców poza granicami regionu, wykorzystać ich usługi i produkty w materiałach promocyjnych oraz podejmować współpracę z przedsiębiorcami.

Czwarty cel strategiczny: **„Wzmocnienie kulturalnego wizerunku Suwałk"**

Opiera się między innymi na wzmocnieniu istniejących i kreowaniu nowych wydarzeń kulturalnych w mieście. Instytucje aktywnie nawiązywały współpracę z podmiotami komercyjnymi i organizacjami pozarządowymi w celu rozwoju atrakcyjnej formy wydarzeń. Rozwijała się współpraca w zakresie kultury z podmiotami zagranicznymi, szczególnie w ramach promocji wydarzeń kulturalnych oraz ubiegania się o fundusze inne niż budżet Miasta.

Piąty cel strategiczny: **„Umacnianie tożsamości lokalnej. Ochrona dziedzictwa kulturowego"**

Był wdrażany w bardzo aktywny sposób. Wiedzę o kulturze i historii Suwałk upowszechniano przez stosunkowo dużą liczbę przedsięwzięć, tj. 94 zorganizowane przez bibliotekę i 11 – przez SOK. Ponadto w latach 2017-2018 SOK zorganizował 15 warsztatów dla dzieci i młodzieży z zakresu wiedzy o dziedzictwie kulturowym i historii Suwałk we współpracy ze szkołami.

Ewaluacja pokazuje, że dodatkowy wysiłek jest potrzebny w celu systematycznego przeprowadzania analiz w zakresie wydarzeń organizowanych na Suwalszczyźnie odnoszących się do rodzimej kultury. Potrzebna jest refleksja nad nowoczesnymi sposobami promowania rodzimej kultury, aby przyciągnąć odbiorców w różnym wieku.

W styczniu 2018 r. rozpoczęto prace nad digitalizacją zbiorów SOK.

Dotychczas przeprowadzone działania w ramach Strategii przyczyniają się do zwiększenia aktywności społecznej i kulturowej mieszkańców miasta i okolicznych miejscowości, pomnażają potencjał kulturowy miasta i wzbogacają jego ofertę turystyczną.

Wiodące wydarzenia i inicjatywy kulturalne

Jarmark Kamedulski

Odbył się w dniach 10-12.08.2018 r. W ramach tej jednej z głównych i największych plenerowych imprez miejskich odbyło się wiele wydarzeń, w tym: wręczenie Nagród Prezydenta Miasta Suwałk „Włóczni Jaćwingów", połączone z koncertem Katarzyny Moś, odsłonięcie muralu na budynku Szkoły Podstawowej nr 2 upamiętniającego suwalczankę Aleksandrę Piłsudską, kiermasz rękodzieła, sztuki ludowej i tradycyjnej oraz jadła kresowego, imprezy rekreacyjne w ramach „Pogodnej Strefy Aktywnych Seniorów" i „Stre-

Natalia Szroeder – gwiazda Jarmarku Kamedulskiego fot. Piotr Kopciał

fy zabaw dla dzieci", inscenizacja historyczna Kartki z Historii Miasta „Wizyta Marszałka J. Piłsudskiego w Suwałkach", koncerty zespołów: ZPiT Suwalszczyzna, Wakacyjnej Grupy Wujka Gienka, Glodies Oldies, The Walkers Blues. Gwiazdami muzycznymi Jarmarku Kamedulskiego byli wokalistka Natalia Szroeder oraz zespół Pectus. Na zakończenie imprezy odbył się pokaz sztucznych ogni. W święcie miasta uczestniczyło ok. 18 000 odbiorców.

Obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości

Rok 2018 w całym kraju poświęcony był obchodom 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości. Po ponad stu latach niewoli nasza Ojczyzna rozpoczęła budowanie niezależnego bytu państwowego, zespalając ziemię z trzech zaborów: rosyjskiego, pruskiego i austriackiego, w trudach wojennych i powstańczych, ustalając nowe granice państwa.

Suwałki wzorem innych miast i gmin zrealizowały od początku roku cykl wydarzeń w ramach obchodów tej jednej z najważniejszych w dziejach naszego narodu rocznicy pod wspólnym hasłem „Suwałki dla Niepodległej".

Suwalczanie z ogromnym zapałem włączyli się w ogólnopolskie działania dla Niepodległej, których zwieńczeniem były miejskie uroczystości w dniu 11 listopada 2018 roku.

Rozpoczęły się one mszą św. w intencji Ojczyzny, koncelebrowaną przez J. E. Ks. Biskupa Jerzego Mazura, Biskupa Ełckiego, w konkatedrze św. Aleksandra.

Tradycyjnie pod pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego odbyły się przemówienia Prezydenta Miasta Suwałk i zaproszonych gości, a następnie złożenie kwiatów. W samo południe, Suwałki włączyły się w ogólnopolską akcję „Niepodległa do hymnu", czyli odśpiewanie hymnu państwowego. Następnie

Święto Niepodległości, arch. Urząd Miejski w Suwałkach

mieszkańcy miasta uczestniczyli w Biegu Niepodległości zorganizowanym przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach.

Dalsza część programu miała miejsce w hali OSiR. Nawiązując do pasji Marszałka Piłsudskiego, wielkiego stratega, rozegrany został Turniej Szachowy „W drodze do Niepodległości".

Ponadto wystąpili: Zespół Tańca „Małe Suwałki" oraz wokaliści Suwalskiego Studia Piosenki „Beciaki" śpiewając pieśni patriotyczne i zapraszając do karaoke oraz Stowarzyszenie Seniorzy z Pasją HORYZONT prezentując koncert „Sto lat naszej Niepodległej".

Podsumowane zostały konkursy organizowane przez placówki oświatowe „Suwałki dla Niepodległej".

Odbyły się jeszcze 2 koncerty: Dumni z Niepodległej w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca „Suwalszczyzna" oraz Suwalskiej Orkiestry Kameralnej, pod dyrekcją Krzysztofa J. Kozakiewicza, a także koncert organowy Magdaleny Lewoc (suwalczanki), która zagrała utwory J. S. Bacha, F. Mendelssohna-Bartholdy'ego, J. K. Kuchařa, S. Karg-Elerta.

2.5. Promocja Miasta

Działania promocyjne w 2018 roku koordynował Wydział Kultury, Turystyki i Promocji Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Strategia Promocji Miasta na lata 2016-2020

Strategię Promocji Miasta na lata 2016-2020 realizowano w oparciu o trzy cele strategiczne:

Pierwszy cel strategiczny: **„Wzmocnienie rozpoznawalności marki „Pogodne Suwałki":**

- Działania związane z wykorzystaniem Systemu Identyfikacji Wizualnej (SIW) marki i znaku „Pogodne Suwałki". Znak i hasło promocyjne „Pogodne Suwałki" są konsekwentnie stosowane podczas organizowanych przez miasto wydarzeń o zasięgu ponadlokalnym oraz w działaniach miejskich instytucji kultury i sportu.
- Organizacja i promocja nowej imprezy nawiązującej do tożsamości marki „Pogodne Suwałki". Wydarzenie ma charakter imprezy masowej nawiązującej do tożsamości marki „Pogodne Suwałki" poprzez podkreślanie jej istoty i wyróżników (logo, hasło, skojarzenia z pogodą, „polskim biegunem zimna"). Impreza w długim okresie czasu wzmocni markę, jej wizerunek i rozpoznawalność, zarówno w kraju, jak i za granicą.

Drugi cel strategiczny: **„Promocja walorów turystyczno-rekreacyjnych oraz oferty sportowej i kulturalnej":**

- Identyfikacja i opracowanie/tworzenie nowych produktów turystycznych. Obejmuje identyfikację istniejących i opracowanie nowych produktów turystycznych w oparciu o walory turystyczno-przyrodnicze oraz dobranie odpowiednich narzędzi promocyjnych do grup docelowych zgodnie z pożądanym wizerunkiem marki „Pogodne Suwałki" oraz ustalonymi przekazami promocyjnymi.
- Oferta turystyczno-rekreacyjna, kulturalna i sportowa. Obejmuje szeroką promocję w ramach zintegrowanych kampanii promocyjnych, oferty turystyczno-rekreacyjnej oraz wybranych wydarzeń sportowych, imprez kulturalnych w oparciu o rekomendowane narzędzia promocji i media.
- Współpraca na rzecz promocji:
  - obejmuje działania organizacyjne i promocyjne, realizowane we współpracy z samorządami Suwalszczyzny, powiatem suwalskim, Wigierskim Parkiem Narodowym, Suwalskim Parkiem Krajobrazowym, Suwalską Organizacją Turystyczną, Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym w Suwałkach, organizacjami pozarządowymi i partnerami prywatnymi. Współpraca obejmuje tworzenie i promocję ofert turystycznych, rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych Suwałk i Suwalszczyzny.

Trzeci cel strategiczny: **„Promocja gospodarcza miasta":**

- Promocja Miasta, jako miejsca atrakcyjnego do życia. Obejmuje działania do wewnątrz – służące kreowaniu pozytywnego wizerunku miasta wśród jego mieszkańców, pobudzeniu aktywności społecznej i rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców, badaniom potrzeb i oczekiwań, upowszechnianiu informacji o ważnych wydarzeniach, wspieraniu inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczeństwa. Część działań skierowano także do potencjalnych mieszkańców zamieszkujących inne regiony Polski.

Billy Gibbons SBF 2018, fot. Piotr Kopciał

- Stymulowanie rozwoju gospodarczego:
  - obejmuje integrację i wsparcie przedsiębiorczości: promocję gospodarczą (oferty inwestycyjnej miasta), stymulowanie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw oraz działania zachęcające do tworzenia nowych firm, szczególnie pożądanych branż, zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju.

Najważniejsze wydarzenia promujące Miasto Suwałki

W zakresie kultury:

„Suwałki Blues Festival"

W dniach 5-8.07.2018 r. odbyła się XI edycja festiwalu. Podobnie jak w latach ubiegłych główne koncerty festiwalowe odbywały się na dwóch małych i dwóch dużych scenach plenerowych w centrum miasta. Festiwalowi towarzyszyły koncerty klubowe, warsztaty i spotkania. Ogółem odbyły się 53 koncerty z udziałem 41 zespołów i blisko 250 wykonawców. Główne gwiazdy to: ERCIC BURDON & THE ANIMALS (UK/USA), SUPERSONIC BLUES MACHINE featuring very special guest BILLY F. GIBBONS (USA), MAVIS STAPLES (USA), SOUTHERN AVENUE (USA), LITHUANIAN BLUES ORCHESTRA (LT), NUNO MINDELIS (BRA), MAKAR & THE CHILDREN OF THE CORN (PL), THORBJORN RISAGER & THE BLACK TORNADO (DK), YOKATTA BROTHERS feat. AN DIAZ (FE/ARG), MOSCOW BEATBALLS (RUS), TEKSASY (PL), PARANOJA HOTEL (PL), BELKIN & JUTAS DUO (LT), BENA & RADVANYI (SK), SAKIS DOVOLIS TRIO (GR), TAYLOR MOORE BAND (USA/PL), HENDRIX PROJECT (PL), JOHNNY B BEAST (LV), BARTEK GRZANEK TRIO (PL).

- Kwalifikację Polish Blues Challenge 2018 zdobyła grupa Smooth Gentlemen.
- Jedenastą edycję SBF zainaugurowało odsłonięcie kolejnych tablic w Alei Gwiazd

Bluesa oraz Ławeczki Bluesmana na ul. Chłodnej w Suwałkach. Ponadto odbył się wernisaż wystawy „Obrazki z podróży. Miejsca i ludzie" autorstwa Danuty Matysik i koncert otwarcia: JAN CHOJNACKI PRZEDSTAWIA BIELSZY ODCIEŃ BLUESA LIVE – SEBASTIAN RIEDEL & CREE z towarzyszeniem Suwalskiej Orkiestry Kameralnej transmitowany na antenie Programu 3 Polskiego Radia.

- 11. edycja festiwalu otrzymała tytuł „Wydarzenie roku 2018" kwartalnika „TOP Blues" oraz tytuł „Ambasadora Województwa Podlaskiego".

W zakresie sportu:

- **RESO Suwałki 10,5** – Miejskie Święto Biegania – w III edycji festiwalu udział wzięło 1 407 zawodników z 12 państw (Polska, Litwa, Łotwa, Estonia, Rosja, Ukraina, Białoruś, Węgry, Francja, Maroko, Kenia, USA).
- **PZLA Mistrzostwa Polski w Sztafetach i Wielobojach** – areną zmagań zawodników z całego kraju był stadion lekkoatletyczny przy ul. Wojska Polskiego 17. Były to pierwsze tego typu mistrzostwa, które powierzono Suwałkom. W zawodach brali udział wieloboiści i sztafety w Polsce, w tym sztafety z Suwałk.

W zakresie gospodarki:

- **III Forum Biznesowe Pogranicza** – odbyło się w Parku Naukowo-Technologicznym "Polska-Wschód" w Suwałkach Sp. z o.o. w dniach 25-26 października 2018 r. pod hasłem „Metal Industry Design". Było to jedyne w regionie wydarzenie skierowane do branży metalowo–maszynowej. Program obejmował szereg debat i wykładów na temat rozwoju branży metalowo-maszynowej w rejonie Pogranicza, a także możliwości wdrożenia Przemysłu 4.0 w północno-wschodnim rejonie Unii Europejskiej.

  Imprezami towarzyszącymi Forum były spotkania branżowe w ramach sieci Enterprise Europe Network, targi wystawców branży metalowo-maszynowej i Wschodnie Dni Designu – przestrzeń dla projektantów, grafików oraz architektów, którzy dyskutowali w szerokim zakresie o „dobrym projektowaniu". Była to także okazja dla projektantów i studentów do wzięcia udziału w szkoleniach z zakresu grafiki 3D, street art'u, projektowania i programowania językiem Photona. Forum towarzyszyła wystawa architektury i wzornictwa przemysłowego Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej. Wydarzenie zostało objęte Patronatem Honorowym Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii, Marszałka Województwa Podlaskiego i Wojewody Podlaskiego.

Inne:

- **Stacja Pogodne Suwałki 2018 r.**

  Zorganizowano wydarzenie promujące miasto Suwałki w odsłonie zimowej, która już na stałe wpisała się w kalendarz miejskich imprez. Dwudniowy projekt obejmował trzy bloki programowe: Festiwal Ludzi Północy, Osada Psich Zaprzęgów, Aktywni Zimą. Każdy z nich był ukierunkowany na pokazanie Suwałk, jako atrakcyjnego miejsca organizacji wydarzeń zimowych. Wszystkie proponowane punkty programu były nieodpłatne dla odbiorców. Wykreowanie zimowej imprezy wpłynęło na wzrost rozpoznawalności miasta Suwałki, jako atrakcyjnego miejsca również zimą (Strategia Promocji Miasta Suwałki na lata 2016-2020, Cel operacyjny: 1.2. Kreacja, organizacja i promocja

imprezy i wydarzeń nawiązujących do tożsamości marki „Pogodne Suwałki").

- **Promocja Miasta Suwałki na imprezie „Suwalskie Juwenalia PWSZ 2018"**

  Zakupiono pakiet usług promujących miasto Suwałki w czasie imprezy pn. „Suwalskie Juwenalia PWSZ 2018". W ramach usługi Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach umieściła w materiałach informacyjno-promocyjnych „Suwalskich Juwenaliów PWSZ 2017" kolorowy logotyp „Pogodne Suwałki". W czasie koncertów w dniu 1.06.2017 r. na scenie umieszczono banner promocyjny z logo „Pogodne Suwałki", a uczestnikom imprezy przekazywano informacje o mieście Suwałki oraz wymieniano nazwę miasta Suwałki jako partnera w promocji juwenaliów. Na stronie internetowej uczelni oraz w mediach społecznościowych promujących juwenalia umieszczono logotyp „Pogodne Suwałki". Organizatorzy przekazali ponadto do Urzędu Miejskiego zaproszenia do udziału w juwenaliach.

- **„Piknik z ogrodami"**

  Wydarzenie zorganizowane po raz pierwszy, mające na celu zintegrowanie środowiska suwalskich działkowców oraz mieszkańców miasta. W związku organizacją większości miejskich wydarzeń w centrum miasta, Piknik zorganizowano na Osiedlu Północ, by zachęcić do uczestnictwa mieszkańców tamtej części miasta.

- **Konkurs „Jest taki świąteczny czas…"**

  Zorganizowano coroczny konkurs na najładniejsze dekoracje świąteczne – „Jest taki świąteczny czas…" w kategoriach: domy jednorodzinne i posesje oraz balkony.

2.6 Turystyka

W 2018 roku Miasto Suwałki współpracowało przy realizacji projektów z zakresu turystyki i krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży z organizacjami pożytku publicznego i innymi podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Na realizację zadań w 2018 roku w ramach otwartego konkursu ofert oraz w trybie art. 19 a przeznaczono kwotę 146 353,38 zł.

Realizatorami zadań były organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie Kulturalne „Kostroma" w Suwałkach, Stowarzyszenie Miłośników Suwalskiego Parku Krajobrazowego „Kraina Hańczy" w Turtulu, Związek Harcerstwa Polskiego, Chorągiew Białostocka w Białymstoku - Hufiec Suwałki, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Suwałkach im. Jerzego Klimko, Polski Związek Głuchych, Oddział Podlaski w Białymstoku, Klub Sportowy „Jaćwing" – Suwałki Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących „Cross" w Suwałkach, Suwalskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Suwałkach.

W 2018 roku zrealizowano następujące działania:

- Prowadzono Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach, w którym udzielano informacji turystycznej turystom, gościom i mieszkańcom Suwałk oraz sprzedawano wydawnictwa turystyczne, gadżety z logo „Pogodne Suwałki" oraz pamiątki. Odbywały się spotkania w Klubie Podróżnika.
- W ramach XVIII „Lata na rowerze z PTTK" zorganizowano w okresie wakacji letnich dla mieszkańców Suwałk 6 jednodnio-

wych rajdów rowerowych przebiegających szlakami rowerowymi Suwalszczyzny.

- Od czerwca do września zorganizowano 11 spacerów po Suwałkach z przewodnikiem turystycznym PTTK różnymi trasami prezentującymi zabytki, historię miasta, ślady wielokulturowości Suwałk, obiekty sakralne i cmentarze, miejsca związane ze znanymi mieszkańcami.
- Zorganizowano autokarową wycieczkę krajoznawczą po Suwalskim Parku Krajobrazowym dla uczniów suwalskich gimnazjów – laureatów międzyszkolnego konkursu wiedzy o Suwalskim Parku Krajobrazowym.
- W ramach działania „Suwalska turystyczna rodzinka poznaje Suwalski Park Krajobrazowy" zorganizowano dla mieszkańców Suwałk w okresie wakacji wycieczkę rowerową prowadzącą z Szurpił nad j. Szurpiły, Górę Zamkową i Górę Cisowa oraz wycieczkę pieszą wiodącą znakowanymi szlakami turystycznymi z Sidorówki na Górę Zamkową, przez Wodziłki, Szeszupkę do Turtula.
- Zorganizowano imprezy turystyczne dla osób niepełnosprawnych (rajd rowerowy, wycieczkę krajoznawczą po SPK i do WOSiR „Szelment", rajd pieszy po SPK).
- W okresie wakacji na Zalewie Arkadia w Suwałkach prowadzono działania z zakresu ratownictwa wodnego oraz prewencyjno-szkoleniowe dla dzieci i młodzieży oraz zorganizowano dyżury ratownika wodnego i patroli prewencyjnych.
- Na sezon turystyczny wydano gazetkę turystyczną pt. „LATO 2018 w „Pogodnych Suwałkach" w nakładzie 5 tys. egz., w tym w j. polskim – 3,5 tys. egz. i j. angielskim – 1,5 tys. egz. Gazetka była bezpłatnie dystrybuowana w Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach, miejskich instytucjach kultury i sportu, obiektach noclegowych na terenie Suwałk (hotele, hostele, eurocamping OSiR).

Wspólnie z Centrum Informacji Turystycznej, Miasto Suwałki prezentowało ofertę turystyczną, Suwałk i Suwalszczyzny na targach turystycznych w Rydze i Katowicach oraz wspólnie z Urzędem Miejskim w Augustowie na targach turystycznych w Chorzowie.

Miasto Suwałki we współpracy z Suwalskim Ośrodkiem Kultury zorganizowało stoisko promujące między innymi Suwałki Blues Festival na targach turystycznych w Kaliningradzie.

Centrum Informacji Turystycznej zorganizowało stoisko informacyjno-promocyjne „Pogodne Suwałki" podczas miejskich imprezach plenerowych (Suwałki Blues Festival, Suwalski Jarmark Folkloru, Jarmark Kamedulski i Międzynarodowy Festiwal Kulinarny „Sąsiedzi przy stole").

Tabela 2.6.1 Baza noclegowa w Suwałkach w 2018 roku

Nazwa obiektu	Dane adresowe	Ilość miejsc noclegowych
Obiekty skategoryzowane świadczące usługi noclegowe		
Hotel z Restauracją Akvilon★★★	ul. T. Kościuszki 4	22
Velvet Hotel & Restaurant★★★	ul. T. Kościuszki 128	64
Hotel Szyszko★★★	ul. Innowacyjna 3	140
ZNP ZG Logos★★	ul. T. Kościuszki 120	66
Hotel LOFT 1898★★★	ul. Pułaskiego 24 K	131
Villa Eden★★★	ul. Noniewicza 37	49
Razem liczba miejsc		**472**
Obiekty świadczące usługi hotelarskie na terenie miasta Suwałk		
Hostel „Wigry"	ul. Zarzecze 26	54
Obiekt Hotelarski „Hańcza"	ul. Wojska Polskiego 2	200

Zajazd „Cowboy"	ul. Wojska Polskiego 77	11
PKS Pokoje gościnne	ul. Wojska Polskiego 100	40
Muzeum im. Marii Konopnickiej	ul. T. Kościuszki 31	2
Zajazd „Private"	ul. Polna 9	22
„Pokoje Gościnne"	ul. Cicha 2	42
Fresco Hostel&Food	ul. Ks. Zawadzkiego 7	10
Hostel Next	ul. 1 Maja 31 A	10
Ośrodek Dąbrówka	Dąbrówka 10	44
Razem liczba miejsc		**469**
Pola campingowe		
Eurocamping	ul. Zarzecze 26	42
Razem wszystkie obiekty		**983**

Tabela 2.6.2 Najważniejsze wydarzenia turystyczne 2018 roku

Data	Wydarzenie
20-27 stycznia	49. Ogólnopolski Rajd Narciarski PTTK „Wędrówki Północy"
1, 14, 22 lipca 4, 19 i 25 sierpnia	XVIII „Lato na rowerze z PTTK"
23 i 24 czerwca 7, 8, 28 i 29 lipca 11, 12 i 18 sierpnia 9 i 22 września	Spacerkiem po Suwałkach z przewodnikiem PTTK
2 września	62. Regaty „O Błękitną Wstęgę Jeziora Wigry"
9 września	Międzynarodowy Konkurs Kulinarny „Sąsiedzi przy stole"

Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach (CIT)

W 2018 r. Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach prowadziło Stowarzyszenie Kulturalne KOSTROMA w Suwałkach w ramach realizowanego zadania pt. „Prowadzenie Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach w latach 2018-2019". CIT w Suwałkach pełniło rolę głównego punktu informacji turystycznej dla turystów indywidualnych i zorganizowanych grup (wycieczek) odwiedzających Suwałki i region.

CIT, jako Miejsce Przyjazne Rowerzystom na Wschodni Szlaku Rowerowym Green Velo, zapewniał kompleksową obsługę turystów korzystających z tego szlaku.

Prowadzono sprzedaż prac miejscowych artystów i rękodzielników, produktów regionalnych, pamiątek z herbem Suwałk, gadżetów z logo „Pogodne Suwałki" oraz pocztówek, albumów, map i przewodników turystycznych oraz innych wydawnictw regionalnych.

W 2018 roku uruchomiono stronę internetową www.pogodnesuwalki.pl i prowadzono działania promocyjno-informacyjne na: Twitterze i Facebooku.

CIT w Suwałkach uczestniczyło w programach ogólnopolskich i międzynarodowych np. „Polska Bezgotówkowa", „Dziennik Turystyczny Wander Book", „Dog in Travel", „Pies na urlopie".

Prowadzono i aktualizowano bazę informacji turystycznej dot. miasta i regionu, w tym w zakresie turystyki biznesowej. We współpracy z innymi centrami i punktami informacji turystycznej, pozyskiwano nowe wydawnictwa turystyczne.

Korzystającym z usług CIT udostępniano czytelnię z wydawnictwami turystycznymi i stanowisko komputerowe oraz toaletę. Poza godzinami pracy zapewniano dostęp do infokiosku witrynowego.

Ponadto działał Klub Podróżnika, gdzie organizowano spotkania z uczestnikami wypraw turystycznych i inne zajęcia związane z podróżami.

Prowadzono monitoring ruchu turystycznego opierający się na liczbie osób korzystających z usług CIT w Suwałkach.

Od czerwca do września 2018 r. CIT w Suwałkach odwiedziło 6 519 osób, w tym 5 118 turystów krajowych (ok. 79% ogółu turystów) i 1 401 zagranicznych (ok. 21% ogółu turystów). W porównaniu do 2017 r. liczba

klientów CIT w Suwałkach wzrosła o 7 %. Największą liczbę odwiedzających zanotowano w lipcu (ok. 45% ogółu korzystających).

Największą liczbę turystów krajowych stanowili mieszkańcy województw mazowieckiego (13,7%), podlaskiego (ok. 13,6%), śląskiego (ok. 9,9%) oraz dolnośląskiego (6,5%).

Turyści zagraniczni korzystający z usług CIT w Suwałkach pochodzili z 33 krajów, przede wszystkim z krajów europejskich, tj. Niemcy (33,7%), Rosjanie (18%), Litwini (12,6%) i Brytyjczycy (11,5%). Odnotowano też turystów z krajów pozaeuropejskich: USA, Indii, Izraela, Kanady, czy Japonii.

Turyści odwiedzali Suwałki i Suwalszczyznę, przede wszystkim indywidualnie, których celem przyjazdu było zwiedzanie i wypoczynek. Zazwyczaj były to pobyty 2-4 dniowe i 5-7 dniowe, najchętniej w gospodarstwach agroturystycznych lub, przy krótszych pobytach w obiektach hotelowych. Wśród sposobów spędzania wolnego czasu dominowała obserwacja i poznawanie przyrody, uprawianie aktywnych form rekreacji (głównie turystyka rowerowa, wędrówki piesze oraz kajaki), spacery po mieście i zwiedzanie zabytków.

Wykres 2.6.1 Liczba turystów odwiedzających CIT w okresie czerwiec-wrzesień 2018 roku

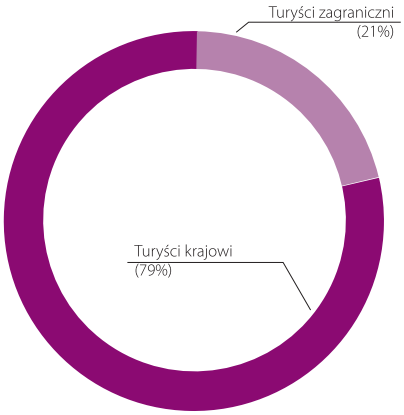

Wykres 2.5.2 Wykres 2.6.2 Turyści zagraniczni w latach 2017-2018 w %

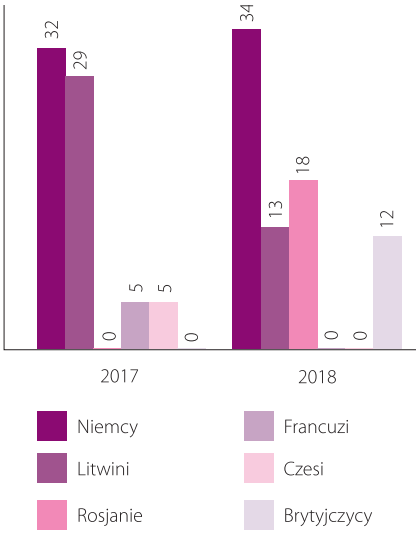

2.7 Sport

Bieżące wydatki miasta Suwałk na kulturę fizyczną w 2018 r. wyniosły 16 932 188,62 zł, z tego 12 729 584,46 zł przeznaczono na działalność OSiR w Suwałkach, a 4 202 604,16 zł obiekty sportowe.

Wykres 2.7.1. Wydatki miasta na kulturę fizyczną w latach 2016-2018 w zł

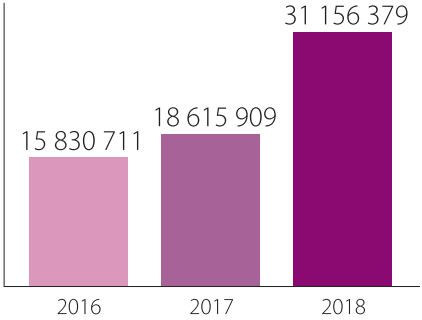

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu i Finansów Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Wydatki miasta na kulturę fizyczną w latach 2016-2018 w zł

Lp.	Wyszczególnienie	2016 r. w zł	2017 r. w zł	2018 r. w zł
1	Budżet Miasta – wydatki ogółem	366 894 695	394 930 290	476 390 176
2	Nakłady na kulturę fizyczną (i sport) ogółem	15 830 711	18 615 909	31 156 379
	w tym wydatki inwestycyjne	1 806 207	3 718 942	14 224 190
a	Obiekty sportowe (w tym m.in. OSiR,)	5 176 364	5 524 997	5 739 678
b	Instytucje kultury fizycznej (w tym m.in. Aquapark)	8 314 207	10 433 081	21 122 154
c	Zadania w zakresie kultury fizycznej (nagrody i stypendia)	118 720	211 320	1 844 067
d	Pozostała działalność	2 221 420	2 446 510	2 450 480
3	Procentowy udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w strukturze wydatków budżetowych (2:1)	4,31 %	4,71 %	6,54 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu i Finansów Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W ostatnim pięcioleciu Suwałki utrzymują się w krajowej czołówce samorządów pod względem wyników sportowych uzyskanych przez dzieci i młodzież w klasyfikacji sportu młodzieżowego prowadzonej przez Ministra Sportu i Turystyki. W 2018 r. suwalscy sportowcy zdobyli 385,65 pkt. w Systemie Sportu Młodzieżowego i Miasto Suwałki zajęło 2-gie miejsce w województwie podlaskim. Najwięcej punktów w 2018 r. zdobyły: LUKS „Hańcza" w Suwałkach, Klub Szachowy „Hańcza" Suwałki, Suwalski Uczniowski Klub Sportowy Siatkówki, Suwalski Klub Badmintona.

RESO 10,5, fot. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach

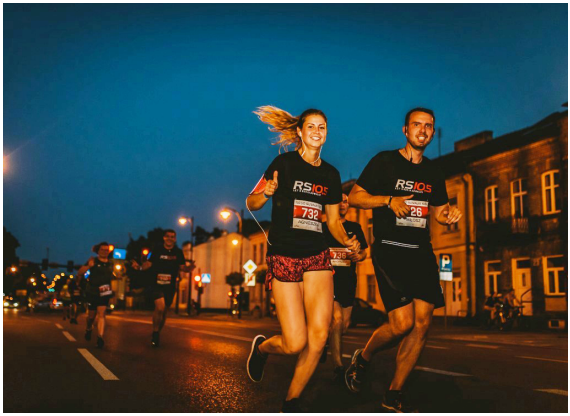

Tabela 2.7.2 Wyniki uzyskane przez młodzież w klasyfikacji sportu młodzieżowego w 2018 roku

Lp.	Suwalskie kluby	Punkty w Systemie Sportu Młodzieżowego
1.	LUKS „Hańcza" w Suwałkach	71,75
2.	KSz Hańcza Suwałki	58
3.	SUKSS Suwałki	54,15
4.	SKB Suwałki	48
5.	OSiR Suwałki	39
6.	LMUKS Olimpik Suwałki	35
7.	UKŻ Grot OSiR Suwałki	25
8.	Stowarzyszenie Panzer Suwałki	17
9.	MUKS Olimpijczyk Suwałki	16
10.	Suwalski Klub Karate Kyokushin	8
11.	SL SALOS	7,25
12.	UMKSz Jaćwież Suwałki	4
13.	KS LOK Wigry Suwałki	1
14.	MTB Suwałki (Szkółka Kolarska)	1
RAZEM		**385,65**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Sportu i Turystyki

Suwalscy sportowcy zdobywali tytuły i medale w najważniejszych, mistrzowskich zawodach minionego sezonu w kraju i zagranicą.

Rok 2018 był szczególnie udany dla badmintonistów, lekkoatletów, szachistów, karateków, pływaków oraz zawodników sumo.

Zawodnicy Suwalskiego Klubu Badmintona zajęli I miejsce w 45. Drużynowych Mistrzostwach Polski w sezonie 2017/2018. Ponadto badmintoniści zdobyli medale w Indywidu-

Mistrzostwa Europy w Karate, fot. Suwalski Klub Karate Kyokushin

alnych Mistrzostwach Polski Juniorów i Młodzieżowców w Białymstoku oraz w 54. Yonex Indywidualnych Mistrzostwach Polski w Lublinie. Oprócz tego na arenie ogólnopolskiej dobrze zaprezentowali się juniorzy zdobywając między innymi medale w Indywidualnych Mistrzostwach Polski U-13 w Głubczycach.

Znaczące sukcesy w 2018 roku odnieśli także suwalscy karatecy. Zawodnicy Suwalskiego Klubu Karate Kyokushin zdobyli między innymi złoty medal w konkurencji karate kumite juniorów w wadze do 55 kg w Mistrzostwach Europy Seniorów i Juniorów Karate Shinkyokushin we Wrocławiu, srebrny medal w kategorii kumite do 65 kg oraz trzy brązowe medale: w kategorii kumite plus 65 kg, brązowy medal w kategorii kumite do 70 kg, oraz brązowy medal w kategorii kata w Mistrzostwach Europy Karate Shinkyokushinkai U16 i U21 w Budapeszcie. Z sukcesami karatecy wrócili także z Mistrzostw Polski Juniorów i Młodzieżowców Karate Kyokushin w Ełku. Zawodnicy zdobyli złoty medal: do 75 kg w kata; kumite do 65 kg, brązowy medal: w kata do 65 kg; w kumite powyżej 65 kg; w kumite do 70 kg; w kumite do 55 kg; oraz w kumite do 70 kg.

Lekkoatleci z LUKS „Hańczy" zdobyli medale na prestiżowych zawodach, w tym m. in.: złoty medal: w siedmioboju w Halowych Mistrzostwach Polski U-18 w Toruniu; w sztafecie w Mistrzostwach Polski w Sztafetach i Wielobojach U-16 w Suwałkach, w dziesięcioboju w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży w Chorzowie i dwa złote medale w biegach na 110 m ppł i w rzucie oszczepem oraz brązowy medal w biegach na 200 m ppł. Ponadto zawodniczka klubu zdobyła srebrny medal w Mistrzostwach Polski U-23 w Sieradzu. Warto też wspomnieć o zawodnikach SL SALOS, którzy zdobyli m.in. brązowy medal w Mistrzostwach Polski w Sztafetach i Wielobojach rozgrywanych w Suwałkach.

W pływaniu suwalscy zawodnicy zdobyli m.in. złoty medal na dystansie 200 m stylem grzbietowym w Letnich Mistrzostwach Polski Juniorów Młodszych do 14 w Olsztynie oraz złoty medal na dystansie 400 m stylem dowolnym w IWAS YOUTH WORLD GAMES 2018 w Irlandii.

Wysokim osiągnięciem mogą pochwalić się zawodnicy LMUKS „Olimpik" Suwałki w sumo, którzy z międzynarodowych oraz ogólnopolskich zawodów wracali z medalami, w tym: brązowy medal w kategorii do 65 kg w Mistrzostwach Europy Młodzików w Estonii,

czy też srebrny medal w kat. do 70 kg i brązowy w kat. do 65 kg w Mistrzostwach Polski Młodziczek i Młodzików w sumo w Kobylinie.

Z medalami mistrzostw Polski wrócili również zawodnicy KSz Hańcza Suwałki zdobywając srebrny medal w Mistrzostwach Polski w Szachach Szybkich i Błyskawicznych we Wrocławiu oraz Mistrzostwach Polski Juniorów do lat 16 w Jastrzębiej Górze.

Wydarzenia sportowe:

Suwałki Miss Run 2018 – prawie 100 pań stanęło na starcie biegu Suwałki Miss Run 8, który rozegrano nad Zalewem Arkadia. Zawodniczki do pokonania miały 3,5 kilometra wokół Zalewu Arkadia. Jak co roku przed głównym biegiem, panie rywalizowały w szpilkach w biegu na dystansie 100 metrów.

Regaty o Puchar Prezydenta Miasta Suwałk w klasie CADET – zawody żeglarskie w klasie Cadet i Optimist zorganizowane w Starym Folwarku. W zawodach wzięło udział około 90 zawodników z Polski i Ukrainy.

Recman CUP 2018 – na kortach ceglanych OSiR odbyła się już czwarta edycja najbardziej prestiżowego amatorskiego turnieju tenisowego w północno-wschodniej Polsce rozgrywanego pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Suwałk. W tej edycji Recman Cup wystartowało ponad 30 zawodników z całej Polski.

II Międzynarodowy Memoriał Ireny Warakomskiej – w hali OSiR oraz w Hotelu Velvet odbywały się zmagania szachistów w ramach II Międzynarodowego Memoriału im. Ireny Warakomskiej. Rywalizacja odbywała się w czterech kategoriach A, B, C oraz D. W hali OSiR grali zawodnicy z rankingiem ELO do 2100, bez rankingu ELO oraz dzieci do lat 12. Łącznie startowało 268 szachistów z 8 państw.

Czwartki Lekkoatletyczne, fot. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach

VII Memoriał Grzegorza Wołągiewicza – 12 drużyn piłkarskich chłopców w wieku 9-lat, w tym ekipy z Polski, Litwy, Rosji i Łotwy zmagało się na Stadionie Miejskim w Suwałkach. Turniej był rozgrywany pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Suwałk.

IX Memoriał Józefa Gajewskiego – obok gospodarzy – Ślepska Suwałki, w siatkarskich zmaganiach udział wzięły trzy drużyny z PlusLigi: Trefl Gdańsk, Chemik Bydgoszcz oraz AZS Indykpol Olsztyn. Na widzów, oprócz sportowego wydarzenia na wysokim poziomie, czekał szereg dodatkowych atrakcji - konkursy z atrakcyjnymi nagrodami. Łącznie zmagania drużyn w dwudniowym turnieju obserwowało blisko 1 000 osób.

VI Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wojciecha Kowalewskiego – odbył się w hali OSiR oraz hali sportowej II Liceum Ogólnokształcącego w Suwałkach. W turnieju udział wzięło 16 drużyn z Polski, Litwy i Łotwy, w sumie na parkietach suwalskich hal sportowych rywalizowało ponad 200 młodych piłkarzy i piłkarek.

XIX Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej im. Tomka Godlewskiego – podczas prologu turnieju piłkarskiego rywalizowały dzieci. W głównych rozgrywkach udział wzięło 6 drużyn piłkarskich: Reprezentacja Polski Mundial 2002, Legia Warszawa Oldboys, Reprezentacja Litwy, Reprezentacja Łotwy, Jagiellonia Białystok Oldboys oraz Drużyna Prezydenta Miasta Suwałk. Dochód z tej charytatywnej imprezy, zorganizowanej przez APS Polski Sport, Wigry Suwałki S.A. oraz OSiR, został przeznaczony na rzecz Stowarzyszenia „Aktywni Tak Samo", zajmującego się niepełnosprawną młodzieżą oraz pomocą rodzinom potrzebującym.

Suwałki Arena, stan inwestycji na koniec sierpnia 2018 roku

Tabela. 2.7.3 Ważniejsze imprezy sportowe zorganizowane w Suwałkach w 2018 roku

Daty	Nazwa imprezy
26-28.01	XXII Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej w Futsalu
24-25.02	IX Otwarte Mistrzostwa Międzynarodowe Klubu Strzeleckiego LOK Wigry w Suwałkach
3-4.03	Wigry CUP 2018 – Winter International Footbal Tournament
18.03	XI Międzynarodowy Turniej Brydża Sportowego o puchar Prezydenta Miasta Suwałki
18.03	Suwałki Miss Run 2018
23-24.03	Międzywojewódzkie Drużynowe Mistrzostwa Młodzików 12-13 lat
6.04	XIX Międzynarodowy Turniej Koszykówki Chłopców
26.05	VI Międzynarodowy Turniej Badmintona Amatorów "Pogranicze 2018"
1-2.06	PZLA Mistrzostwa Polski w Sztafetach i Wielobojach
1-3.06	Regaty żeglarskie
2-3.06	RESO Suwałki 10,5 – Miejskie Święto Biegania
9.06	Moje Małe Mistrzostwa – 2018
16.06	V Mistrzostwa Polski Północnej w Siłowaniu na Rękę w Suwałkach
21-22.07	RECMAN CUP 2018
1-8.08	II Międzynarodowy Memoriał Szachowy im. Ireny Warakomskiej
12.08	Majster Festiwal Siły
18.08	Pogodne Suwałki Challenge
23-26.08	Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży w Sportach Wędkarskich
26.08	Suwalski Ekspres
31.08-2.09	VI Turniej Piłkarski im. Grzegorza Wołągiewicza
21-22.09	IX Memoriał Józefa Gajewskiego
27.09-1.10	I Suwalska Olimpiada Seniorów
6.10	Mistrzostwa UKŻ GROT OSiR Suwałki – Regaty na zakończenie sezonu
8-14.10	I Ogólnopolskie Mistrzostwa Suwałk w Bowlingu im. Dariusza Chaleckiego
20.10	Turniej badmintona CZTERY PORY ROKU - JESIEŃ
26-27.10	Puchar Polski Osób Niewidomych i Słabowidzących w Bowlingu
11.11	Suwałki dla Niepodległej
17.11	V Jesienny Międzynarodowy Turniej Badmintona Amatorów
30.11-1.12	Mistrzostwa Województwa Podlaskiego w pływaniu
9.12	Charytatywny Mikołajkowy Maraton Zumby
1-2.12	VIII Mikołajkowy Turniej o Puchar Wojciecha Kowalewskiego
6.12	XXVII Spartakiada dla Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski
7.12	Charytatywny i Mikołajkowy Maraton Zumby Fitness dla Zuzi
14-15.12	XIX Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej im. Tomka Godlewskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty, Wychowania i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach oraz Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach realizował zadania świadcząc różnorodne usługi z zakresu kultury fizycznej, propagując sport wyczynowy i masowy oraz rekreację. Udostępniał bazę sportowo-rekreacyjną, organizował zajęcia, zawody i imprezy sportowe oraz imprezy rekreacyjne. Realizując zadania związane z organizacją imprez pełnił niejednokrotnie rolę koordynatora wydarzeń sportowych i zajmował się ich promocją.

Z usług Ośrodka (organizowanych na bazie obiektów i urządzeń) korzystało wielu suwalczan. Wykorzystanie obiektów sportowych w 2018 roku przedstawia się następująco:

- **I Zespół Obiektów nr I:**
  - hala sportowa (duża i mała) – 119 000 osób + 30 000 widzów;
  - ścianka wspinaczkowa – 3 340 osób;
  - korty tenisowe – 1 192 osoby;
  - stadion lekkoatletyczny – 11 730 osób;
  - boiska do piłki nożnej na stadionie lekkoatletycznym – 21 meczów oraz 280 treningów;
  - pływalnia – basen – 33 400 osób;
  - siłownia – 20 500 osób;
  - solarium – 239 osób;
  - wypożyczalnia rowerów – 299 wypożyczeń.
- **II Zespół Obiektów nr II:**
  - Hostel „Wigry": 3 252 osoby/9 205 osobonoclegów; sala konferencyjna – udostępniona na 96 godzin;
  - Eurocamping z infrastrukturą: 3 208 osób, w tym: obcokrajowcy – 2 566 osób, Polacy – 642 osoby, samochody campery – 898 szt., samochody osobowe – 439 szt., przyczepy campingowe – 145 szt., namioty – 442 szt., motocykle – 70 szt., mikrobusy – 206 szt., podłączeń do energii elektrycznej – 952;
  - stadion piłkarski z infrastrukturą: boisko główne – 26 meczów, treningi – 45, bo-

isko boczne – 86 meczów, treningi na boiskach bocznych – 775, udostępnienie sali konferencyjnej – 28,5 godzin, liczba kibiców na meczach – ok. 25 100 osób.

- **III Zespół Obiektów nr III:**
  - Przystań Stary Folwark w Starym Folwarku – 304 osoby/ 994 osobonoclegi, sala konferencyjna – udostępniona na 50 godzin;
  - korty tenisowe – 766 osób.
  - IV Aquapark – ogółem 238 512 osób w tym:
  - część basenowa – 225 370 osób;
  - strefa saun – 9 980 osób;
  - grota solna – 3 162 osoby;
  - sala konferencyjna – udostępniono na 79 godzin.

Działalność Aquaparku w 2018 r. koncentrowała się na pozyskaniu jak największej liczby klientów, zapewnieniu bezpieczeństwa osób korzystających z obiektu, zabezpieczeniu wymaganych warunków sanitarno-higienicznych oraz na poprawie efektywności działania, w celu zwiększenia przychodów ze sprzedaży, przy ograniczaniu kosztów eksploatacji.

Programy realizowane przez Miasto Suwałki

Od 26.02.2018 r. do 25.05.2018 r. realizowano w Aquaparku **VII edycję Programu Powszechnej Nauki Pływania „Już pływam – jestem bezpieczny"**. W zajęciach uczestniczyły dzieci z czterech szkół podstawowych (tj. SP nr 9, SP nr 2, SP nr 6, SP nr 4). Ogółem w zajęciach uczestniczyło około 460 dzieci. Podsumowaniem tych zajęć były zorganizowane w dniu 28.05.2018 r. zawody pn. Mistrzostwa Suwałk klas III o Puchar Prezydenta Miasta Suwałk w pływaniu. **VIII edycję programu** zrealizowano od 17.05.2018 r. do 30.11.2018 r. Uczestniczyły w niej cztery szkoły podstawowe (SP nr 11, SP nr 7, SP nr 5, SP nr 10). Ogółem około 200 dzieci.

Realizowano pozalekcyjne zajęcia sportowe w ramach programu profilaktycznego szkoły oraz zajęcia pozalekcyjne zrealizowane w ramach **Programu Aktywny Suwalczanin**:

- pozalekcyjne zajęcia skierowane były w semestrze II roku szkolnego 2017/2018 oraz w I semestrze roku szkolnego 2018/2019 do uczniów klas II szkół podstawowych i obejmowały, m.in. gry i zabawy rekreacyjno-sportowe, rekreacyjno – ruchowe z elementami tańca, zajęcia rekreacyjne z elementami piłki siatkowej, lekkoatletyki, piłki nożnej, zajęcia szachowe, taneczne, korekcyjno-kompensacyjne, nauka pływania oraz bocce. W okresie 5 marca-8 czerwca 2018 r. oraz 8 października -14 grudnia 2018 r. (łącznie przez 19 tygodni), zrealizowano 1 163 godziny zajęć, w których udział wzięło około 1 336 dzieci;
- zajęcia psychoedukacyjne, rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne, warsztaty – realizacja programu z zakresu profilaktyki, psychoedukacyjne dla dzieci z trudnościami wychowawczymi. W realizacji których nacisk położono na aspekt profilaktyki uzależnień (w szczególności problemów alkoholowych). Ww. zajęciami w pierwszej kolejności obejmowano dzieci i młodzież z grup ryzyka (m.in. dzieci i młodzież, które uczestniczyły w zajęciach w świetlicach środowiskowych). W ramach zajęć, w okresie od 12 marca do 1 czerwca 2018 r. oraz od 24 września do 7 grudnia 2018 r. (łącznie 22 tygodnie, bez okresu wakacyjnego) zrealizowano 2 750 godzin zajęć, w których udział wzięło około 1 619 dzieci;

Miasto Suwałki realizowało również zajęcia pozalekcyjne pn. „Małym i dużym sport

Wręczenie nagród, stypendiów i wyróżnień w dziedzinie sportu

zdrowiu służy" współfinansowane ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki. Zajęcia skierowane były do dzieci z oddziałów przedszkolnych i szkół podstawowych. Prowadzone były przez okres 26 tygodni, tj. od 12 lutego do 8 czerwca 2018 r. oraz od 10 września do 7 grudnia 2018 r. Uczestniczyło w nich łącznie około 1 100 dzieci.

W 2018 roku Miasto Suwałki uczestniczyło w realizacji programów: „Lekkoatletyka dla każdego!", „Narodowy Projekt Rozwoju Kolarstwa, Poziom Pierwszy – Upowszechnianie Sportu w Szkółkach Kolarskich 2018", „Siatkarski Ośrodek Szkolny", „Ośrodek Szkolenia Sportowego Młodzieży w Pływaniu" oraz „Szkolny Klub Sportowy". Łącznie działaniami w ramach ww. programów objęto ponad 600 dzieci.

Nagrody i stypendia

W 2018 roku przyznano i wypłacono 38 nagród w kategorii „zawodnik" za szczególne osiągnięcia sportowe uzyskane przez suwalskich sportowców, a także 26 nagród i wyróżnień w kategorii „trener" i „inna osoba fizyczna" za szczególną działalność na rzecz rozwoju sportu w Suwałkach.

Przyznano 10 stypendiów sportowych za szczególne osiągnięcia sportowe uzyskane przez suwalskich sportowców w 2017 roku oraz 72 stypendia szczególne w kategorii zawodnik oraz trener. Wypłacono dwa stypendia olimpijskie II stopnia przyznane w 2016 roku.

Tabela 2.7.4 Wartość stypendiów i nagród w dziedzinie sportu przyznanych i wypłaconych przez Miasto Suwałki w latach 2016-2018

ROK	Nagrody (w zł)	Stypendia (w zł)
2016	88 000	30 720
2017	57 600	153 720
2018	193 600	1 650 467

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty, Wychowania i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach

2.8 Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia i rozwoju społeczeństwa. Zadanie związane z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego to jedno z podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego.

Realizując to zadanie samorząd suwalski wyznaczył kierunki rozwoju i aktywności w tym zakresie, które polegają na: pełnieniu aktywnej roli w kreowaniu polityki bezpieczeństwa i porządku publicznego (opracowano **Miejski program zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na lata 2015-2018**, który obejmuje całokształt przedsięwzięć w tym zakresie), inwestowaniu w infrastrukturę na rzecz bezpieczeństwa (przebudowa ulic w mieście, wdrażanie nowych rozwiązań architektoniczno-urbanistycznych), stanowieniu prawa miejscowego w odniesieniu do spraw ładu i porządku publicznego.

Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców Suwałk czuwają m. in. Komenda Miejska Policji, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej oraz Straż Miejska.

Działalność Komendy Miejskiej Policji

Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego

W 2018 roku na suwalskich drogach odnotowano 20 wypadków drogowych – o 12 mniej niż w 2017 roku, nieznacznie wzrosła liczba kolizji drogowych – z 1 021 – w 2017 roku do 1 043 w 2018 roku.

Wykroczenia

Liczba ujawnionych na terenie powiatu suwalskiego wykroczeń w 2018 roku spadła w porównaniu do roku poprzedniego o 3 635, i wyniosła 27 059.

Wykres 2.8.1 Struktura represyjności działań policji w 2018 roku

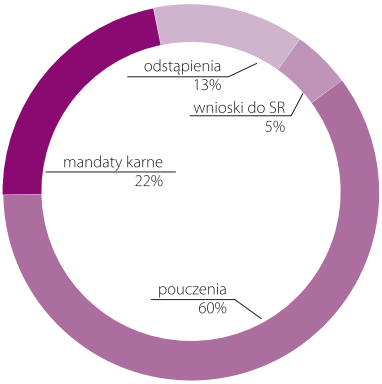

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

W porównaniu z 2017 rokiem:

- ujawniono o 3 635 wykroczeń mniej,
- nałożono o 10 532 mniej mandatów karnych,
- zastosowano o 6 432 więcej pouczeń,
- skierowano o 79 mniej wniosków do Sądów Grodzkich,
- o 554 razy więcej odstąpiono od skierowania wniosków o ukaranie do Sądu.

fot. z archiwum Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

Wykres 2.8.2 Liczba zastosowanych środków wobec sprawców wykroczeń w latach 2017-2018

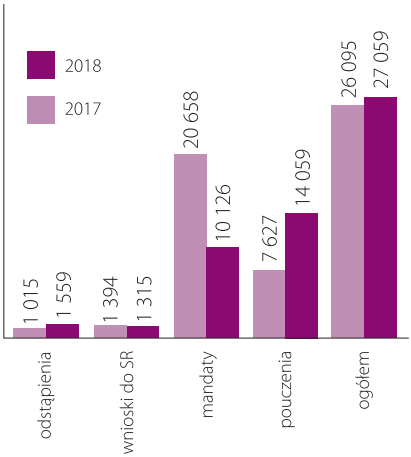

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

Przestępczość stwierdzona

W 2018 roku w wyniku przeprowadzonych postępowań przygotowawczych stwierdzono popełnienie 1 686 przestępstw. Nastąpił wzrost o 137 czynów w porównaniu z 2017 rokiem.

Tabela 2.8.1 Liczba przestępstw stwierdzonych w wybranych kategoriach – porównanie lat 2017-2018

Lp.	Kategoria	stwierdzenia	
		2017	2018
1	Przestępstwa kryminalne	1024	1242
2	Przestępstwa rozbójnicze	18	15
3	Bójka i pobicie	23	17
4	Uszczerbek na zdrowiu	57	53
5	Kradzież z włamaniem	124	155
6	Kradzież	229	283
7	Kradzież samochodu	14	6
8	Uszkodzenie mienia	113	123
9	Przestępstwa narkotykowe	69	105
10	Przestępstwa gospodarcze	250	203
11	Przestępstwa korupcyjne	22	0
12	Przestępstwa drogowe	196	176
13	Nietrzeźwi kierujący	157	144
Ogółem		**1549**	**1686**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

Wykrywalność przestępstw

Poziom ogólnej wykrywalności sprawców przestępstw w 2018 roku wyniósł 77,7% i był wyższy od efektów osiągniętych rok wcześniej o 2,6% (2017 r. – 75,1%). Skuteczność w ściganiu sprawców przestępstw kryminalnych sięgnęła 71,7% (2017 r. – 66,1%) natomiast przestępstw gospodarczych 89,2% (2017 r. – 86%).

Tabela 2.8.2 Wykrywalność sprawców przestępstw w poszczególnych kategoriach – porównanie lat 2016-2018

Kategoria	Wykrywalność			
	2016	2017	2018	+/-
OGÓŁEM	63,1	75,1	77,7	2,6
Przestępstwa Kryminalne	51,2	66,1	71,7	5,6
Przestępstwa rozbójnicze	73,3	83,3	100,0	16,7
Bójka i pobicie	77,3	73,9	82,4	8,4
Uszczerbek na zdrowiu	76,3	93,0	88,7	-4,3
Kradzież z włamaniem	20,0	44,9	47,9	3,0
Kradzież	29,9	37,9	47,4	9,4
Kradzież samochodu	4,4	57,1	33,3	-23,8
Uszkodzenie mienia	18,3	48,7	54,5	5,8
Przestępstwa narkotykowe	93,2	94,2	100,0	5,8
Przestępstwa gospodarcze	77,7	86,0	89,2	3,2
Przestępstwa korupcyjne	100,0	100,0	-	-
Przestępstwa drogowe	99,1	99,0	100,0	1,0
Nietrzeźwi kierujący	**99,5**	**100,0**	100,0	0,0
7 kategorii przestępstw	32,5	50,0	54,3	4,3

Realizacja programów i działań profilaktycznych

- „Bezpieczne Ferie" – zajęcia profilaktyczne o tematyce bezpieczeństwa w czasie wolnym.
- Kręci mnie bezpieczeństwo na stoku – ogólnopolska akcja prewencyjna, podczas której funkcjonariusze informowali wypoczywających na nartach, jak bezpiecznie korzystać ze stoków narciarskich.
- „Bezpieczne Wakacje" – spotkania informacyjno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży, spotkania z kierownictwem ośrodków wypoczynkowych i obozów letnich, kolonistami.
- Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą.
- „Bezpieczna droga do szkoły" – spotkania z dziećmi i młodzieżą, dotyczące zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
- „Prosto ze szkoły" – XIX edycja konkursu filmowego adresowanego do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazialnych, mającego na celu prezentację pozytywnych wzorców społecznych, promocję zdrowego, wolnego od uzależnień stylu życia, oraz bezpiecznych zachowań w różnych sytuacjach.
- „Odblaski? Biorę w ciemno!" – działania na rzecz promowania bezpieczeństwa wśród wszystkich uczestników ruchu drogowego, m. in. w zakresie bezpiecznego poruszania się w terenie niezabudowanym po zmierzchu.
- „Życiowe dylematy – konsekwencje wyborów" – działania profilaktyczno-informacyjne na temat tolerancji, stereotypów, agresji, przemocy rówieśniczej, trudnych wyborów, handlu ludźmi, uzależnień, patologii społecznych.
- „Z Temidą na Ty" – spotkania edukacyjne z młodzieżą na temat odpowiedzialności prawnej nieletnich za popełnione czyny karalne.
- „Nie ufaj bezgranicznie" – kampania informacyjna mająca na celu zwiększenie świadomości społecznej w problematyce handlu ludźmi.
- NIE)Bezpieczny Internet – działania edukacyjno – informacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych, mające na celu promocję bezpiecznych zachowań w sieci oraz informujące o zagrożeniach, z jakimi spotkać się można w Internecie.
- „Przewodnik Seniora" – projekt edukacyjno-profilaktyczny, mający na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych, ograniczenie liczby przestępstw i wykroczeń popełnianych na szkodę seniorów oraz zwiększenie świadomości prawnej społeczeństwa.
- „Prawne, medyczne i psychologiczne aspekty stosowania środków psychoaktywnych" – cykliczne działania profilaktyczne skierowane do uczniów gimnazjum oraz szkół ponadgimnazjalnych.
- „Mam wybór… wybieram rozsądek" – program profilaktyczny dotyczący przeciwdziałania uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.
- „Bądź kolegą, nie dokuczaj" – akcja mająca na celu przeciwdziałanie przemocy i agresji rówieśniczej – cykl spotkań warsztatowych dla uczniów klas IV – VIII szkół podstawowych oraz kadry pedagogicznej.
- „Tydzień pomocy osobom pokrzywdzonym" – akcja mająca na celu upowszechnienie praw osób pokrzywdzonych i zwiększenie świadomości społecznej w zakresie prawa i porządku publicznego – we współpracy z Prokuraturą i Sądem zorganizowano otwartą „Lekcję sprawiedliwości", w której uczestniczyli uczniowie szkół średnich.
- „Świadomy i reagujący nauczyciel" – cykl szkoleń zorganizowanych we współpracy z Suwalskim Ośrodkiem Doskonalenia Na-

uczycieli, mających na celu zwiększenie wiedzy i kompetencji kadry pedagogicznej nt. zjawiska przemocy w rodzinie, sposobów reakcji na nią oraz form pomocy.

- „Wychowuję miłością, nie przemocą" – kampania społeczna wskazująca na konstruktywne metody wychowawcze bez użycia przemocy. Jako część akcji zaprojektowano spot społeczny emitowany na miejskim telebimie.
- „Bezpieczna Kobieta" – spotkania edukacyjne z uczennicami szkół średnich mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa publicznego kobiet i dziewcząt.
- „Studenckie Patrole Interwencyjne" – wspólne patrole interwencyjne Policji oraz studentów ratownictwa i pielęgniarstwa, a także Straży Miejskiej, mające na celu udzielanie pomocy osobom bezdomnym i samotnym zagrożonym wychłodzeniem, organizacja warsztatów edukacyjnych w Areszcie Śledczym, Oddziale Leczenia Uzależnienia oraz Noclegowni.
- „Nie każdy ma swój dom" oraz „Dając mi pieniądze, uczysz mnie żebractwa" – akcja polegająca na zorganizowaniu kampanii społecznych kształtujących właściwą postawę wobec zjawiska bezdomności i żebractwa (opracowano spoty społeczne emitowane na miejskich telebimach).
- „Randka bez przemocy" – spotkania edukacyjne z młodzieżą w zakresie zapobiegania przemocy stosowanej w związkach młodych ludzi podczas budowania relacji interpersonalnej.
- „Opaska S.O.S. dla seniora" – dystrybucja 30 sztuk opasek personalizowanych dla osób starszych z objawami demencji, zaników pamięci i chorób przewlekłych – służących szybkiej identyfikacji osoby starszej i zależnej oraz udzieleniu niezbędnej pomocy.
- „Szanuj… i Ciebie czeka starość" – kampania społeczna kształtująca właściwą postawę młodych ludzi wobec problemów i potrzeb osób starszych, połączona z emisją spotu społecznego na miejskim telebimie.
- „Senior wolny od przemocy" – szereg spotkań szkoleniowych – adresowanych do środowiska medycznego, pracowników socjalnych i seniorów – podejmujących tematykę zjawiska doświadczania przemocy przez osoby starsze i zależne oraz modelujących współpracę.

fot. z archiwum Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

Działalność Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej

W roku 2018 Państwowa Straż Pożarna przeprowadziła na terenie Suwałk 1 197 akcji ratowniczych. Na ogólną liczbę zdarzeń, pożary stanowiły 31% wszystkich interwencji, miejsco-

we zagrożenia 53% zdarzeń, a fałszywe alarmy 16 %. W porównaniu do 2017 roku liczba interwencji Państwowej Straży Pożarnej na terenie miasta zmniejszyła się o 4.

Tabela 2.8.3 Interwencje Ratownicze Państwowej Straży Pożarnej w latach 2016-2018

Interwencje	2016	2017	2018
Pożary	209	174	223
Inne zagrożenia	406	420	378
Fałszywe alarmy	49	122	111
Razem	**664**	**716**	**712**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach

Działalność Straży Miejskiej

Straż Miejska wykonuje zadania z zakresu ochrony porządku publicznego, wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego, do których należą w szczególności:

- ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych,
- czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego – w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym,
- współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń,
- zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takimi zdarzeniami przez dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia,
- ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej,
- współdziałanie z organizacjami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych,
- doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorszenia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich zdrowiu albo zagrażają życiu i zdrowiu innych osób,
- informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
- konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy.

W 2018 r. zadania te wykonywało siedemnastu strażników. Straż pełni służbę patrolową na terenie miasta w oparciu o 10 wydzielonych rejonów służbowych. Strażnicy pracowali od poniedziałku do soboty na dwie zmiany od godz. 6.30 do godz. 22.00.

Realizacja wyznaczonych strażnikom zadań związana była z zapobieganiem i eliminowaniem naruszeń prawa, przypadkami zakłóceń spokoju i porządku publicznego oraz szybką i skuteczną reakcję na zgłoszenia mieszkańców. Realizowano też zadania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie miasta.

Dyslokacja służb patrolowych wynikała z realizacji codziennych zadań strażników, z prowadzonego rozpoznania i identyfikacji miejsc najbardziej zagrożonych na podstawie obserwacji własnych, informacji z Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach, zgłoszeń mieszkańców za pomocą aplikacji Krajowej mapy

zagrożeń bezpieczeństwa oraz zgłoszeń przyjmowanych przez Straż Miejską, z uwzględnieniem zgłoszeń i spostrzeżeń zamieszczanych przez mieszkańców w aplikacji NaprawmyTo.

W 2018 r. do Straży Miejskiej wpłynęło 3 965 zgłoszeń. Znaczna ich część dotyczyła tzw. wykroczeń komunikacyjnych. Ta tendencja utrzymuje się od szeregu lat. Pozostałe zgłoszenia mieszczą się w zakresie szeroko rozumianego ładu i porządku publicznego oraz czystości i estetyki miejsc publicznych.

Tabela 2.8.4 Szczegółowa struktura zgłoszeń do dyżurnego Straży Miejskiej w Suwałkach w 2018 roku

Lp.	Kategoria zgłoszeń	Liczba zgłoszeń		
		2016	2017	2018
1.	Zakłócenia porządku publicznego	433	541	536
2.	Zagrożeń w ruchu drogowym	32	40	42
3.	Ochrony środowiska i gospodarki odpadami	323	409	481
4.	Zagrożeń życia i zdrowia	162	173	149
5.	Zagrożeń pożarowych (katastrofy)	3	8	14
6.	Awarii technicznych	161	123	172
7.	Zwierząt	584	596	529
8.	Nieprawidłowe parkowanie:	1 320	1 382	1 134
	✔ na chodniku	141	166	161
	✔ za znakiem zakazu	370	362	270
	✔ w strefie zamieszkania, ruchu	456	471	385
	✔ blokowanie bram, wjazdów altan śmietnikowych	244	273	230
	✔ na zieleńcu	109	110	88
9.	Pomoc przy uruchomieniu pojazdu	158	221	269
10.	Inne zgłoszenia	1 420	706	639
Razem		**4 596**	**4 199**	**3 965**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Suwałkach

Pomoc osobie bezdomnej, fot. Straż Miejska w Suwałkach

W 2018 r. strażnicy podjęli 5 403 interwencje. Ujawnili 2 071 wykroczeń. W postępowaniu mandatowym ukarano 134 osoby, zastosowano 1 876 pouczeń, w stosunku do 58 osób za popełnione wykroczenie skierowano wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego w Suwałkach, w 3 przypadkach przekazano sprawę do prowadzenia przez inną instytucję. Ponadto:

- ✔ zabezpieczyli 19 miejsc i różnych zdarzeń do czasu przybycia Policji bądź innych służb właściwych do zabezpieczania zagrożenia,
- ✔ doprowadzili do Pogotowia dla osób nietrzeźwych – 166 osób nietrzeźwych (osoby znajdujące się w okolicznościach zagrażających zdrowiu i życiu lub zagrażających życiu lub zdrowiu innych osób.

Tabela 2.8.5 Struktura zastosowanych środków prawnych przez Straż Miejską w latach 2016-2018

Zastosowane środki prawne								
Pouczenia			Mandaty karne			Wnioski o ukaranie		
2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
2 195	1 981	1 876	170	200	134	82	68	58

Porównując strukturę zastosowanych przez strażników miejskich środków prawnych należy wskazać, że nastąpił spadek zarówno środków typowo represyjnych, jak i środków oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia. Strażnicy przede wszystkim pouczają, zaś karzą za wykroczenia o wyższej społecznej szkodliwości. Działania strażników mają służyć zapobieganiu popełniania czynów zabronionych.

Inne działania Straży Miejskiej

Zabezpieczanie imprez

W 2018 roku strażnicy miejscy włączając się w organizację imprez masowych, plenerowych, obchodów świąt i uroczystości, zabezpieczali różnego rodzaju uroczystości, festyny, imprezy o charakterze patriotycznym, sportowym, religijnym, kulturalno-artystycznym.

Wymienić tu należy, m.in:

- „Orszak Trzech Króli",
- „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy",
- „XVII Piknik Kawaleryjski-Dni Kawaleryjskie w Suwałkach",
- „XIX Kaziuk Suwalski-Jarmark rękodzieła i jadła regionalnego",
- „Muzyczne lato z Radiem 5",
- „Suwałki Blues Festival'2018",
- „Maraton Folkowo-Szantowy",
- „Jarmark Kamedulski",
- „Sąsiedzi przy stole",
- „Sylwester'2018".

Fot. Straż Miejska w Suwałkach

Fot. Straż Miejska w Suwałkach

Współpraca ze szkołami

W 2018 r. Strażnicy Miejscy przeprowadzili 1605 kontroli w okolicach i sąsiedztwie szkół. Zabezpieczyli 19 imprez szkolnych. Podejmowali czynności w stosunku do uczniów przebywających na „wagarach", palących papierosy, zakłócających porządek. W klasach nauczania początkowego powadzili pogadanki w zakresie związanym z porządkiem i bezpieczeństwem publicznym. Uwzględniały one najważniejsze rodzaje zagrożeń występujących w życiu codziennym oraz zagadnienia związane z zasadami bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Niezależnie od tych działań prowadzono pogadanki w zakresie spraw związanych z zapewnieniem porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Współpraca z innymi instytucjami

Celem współpracy Straży Miejskiej z właściwymi podmiotami jest zminimalizowanie bądź usunięcie skutków zaistniałych zagrożeń, udzielenie pierwszej pomocy, zabezpieczenia miejsca zdarzenia do czasu przybycia odpowiednich służb.

Współpracę z tym związaną prowadzono z Zarządem Dróg i Zieleni w Suwałkach, Komendą Miejską Policji, Przedsiębiorstwem Energetyki Cieplnej sp. z o.o., Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej, Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o., administratorami Spółdzielni Mieszkaniowych, Zarządem Budynków Mieszkalnych TBS Sp. z o.o., Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego Miasta Suwałki.

Strażnicy ujawnili 172 różnego rodzaju awarie. W 560 przypadkach udzielili asysty pracownikom m.in.:

- Wydziału Spraw Obywatelskich,
- Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej,
- Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o.,
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie,
- Zarządu Budynków Mieszkalnych TBS Sp. z o.o.,
- firmy „Hodowla psów rasowych – schronisko" Sianożęć 3A" Bogdan Lauryn,
- Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami.

Pomoc osobom bezdomnym

Straż Miejska kontynuowała zadanie związane z udzieleniem możliwie największej pomocy w przetrwaniu trudnego okresu zimowego osobom bezdomnym. Zadanie to realizowano przy współpracy m.in. z wydziałem Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Suwałkach, Komendą Miejską Policji, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie. W realizacje tego zadania włączyli się również studenci Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach im. Franciszka E. Szczepanika. Zadanie to realizowano w ramach porozumienia pn.: „Studenckie Punkty Interwencyjne" ds. przeciwdziałania bezdomności w okresie zimowym 2018.

3 Strefa gospodarcza

3.1 Podmioty gospodarcze

Struktura podmiotów gospodarczych

Na koniec grudnia 2018 r. na terenie Suwałk zarejestrowanych było 6 966 podmiotów gospodarczych, tj. o 11 więcej niż w 2017 r., z czego prawie 96,3% (6 706 podmiotów) w sektorze prywatnym. Większość (5 259), to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Największe przedsiębiorstwa to m.in.: MISPOL S. A., ANIMEX Grupa Drobiarska S. A., „Padma Art", „Padma 3.0", PORTA KMI Poland Sp. z o.o., STOLLAR Sp. j., PPHU „Laktopol", Malow Sp. z o.o., GASTECH Sp. z o.o., AQUAEL Sp. z o.o., Fabryka Przewodów i Kabli ELPAR II Sp. z o.o., SALAG Sp. z o.o. S. K., FORTE S.A.

12 kwietnia 2018 r. nastąpiło uroczyste otwarcie fabryki płyt wiórowych Tanne, należącej do grupy kapitałowej FORTE S.A. w podsuwalskim Dubowie, na terenie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Podczas uroczystości został również wmurowany kamień węgielny w miejscu, w którym ma zostać oddana do użytku nowoczesna fabryka mebli w sąsiedztwie fabryki płyt wiórowych, w której pracę znajdzie docelowo do 700 osób. Inwestycja ma być realizowana ze szczególną dbałością o środowisko.

Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. z drona

Wykres 3.1.1 Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji w 2018 roku

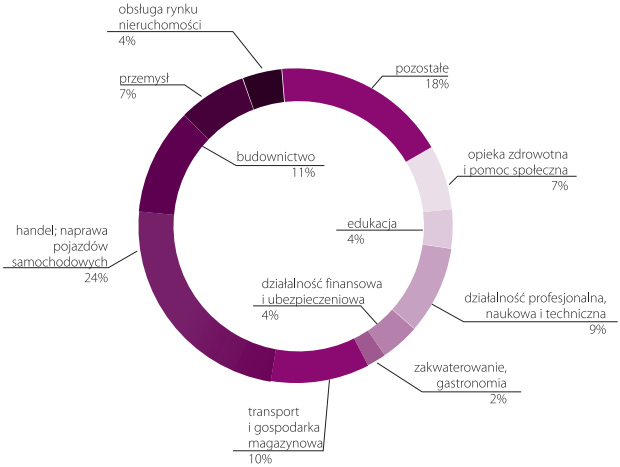

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Wykres 3.1.2 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w latach 2016-2018

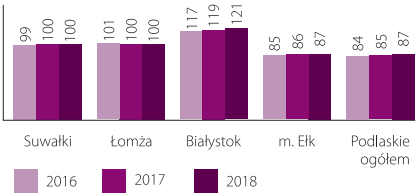

* dane odnośnie liczby mieszkańców są danymi półrocznymi - stan na 30.06.2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Wspieranie przedsiębiorczości

„Program Rozwoju Przedsiębiorczości na lata 2014-2020" przyjęty został uchwałą Nr LII/577/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 września 2014 r. Program jest monitorowany w cyklach dwuletnich w formie sprawozdania przedkładanego Prezydentowi Miasta Suwałk, Radzie Gospodarczej przy Prezydencie oraz Radzie Miejskiej w Suwałkach. Program jest kompleksowym dokumentem zawierającym instrumenty wsparcia rozwoju przedsiębiorczości w mieście Suwałki w perspektywie do roku 2020, tj. instrumenty podatkowe, działania o charakterze inwestycyjnym, edukacyjnym, innowacyjnym, etc.

Sprawozdanie z realizacji „Programu Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach na lata 2014-2020" przedłożone zostało na październikową sesję Rady Miejskiej w Suwałkach w 2018 r. Następne sprawozdanie ma być przygotowane w 2020 r.

Pomoc de minimis

Miasto Suwałki od kilku lat wspiera rozwój przedsiębiorczości poprzez stosowanie zwolnień podatkowych w podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta, pod warunkiem zrealizowania na terenie Suwałk inwestycji początkowej (budowa, odbudowa, rozbudowa, nadbudowa budynków i budowli lub ich części) oraz zatrudnienia określonej liczby osób.

Wbicie łopaty pod budowę lotniska

Tabela 3.1.1 Pomoc de minimis w Suwałkach w latach 2016-2018

Lata	Liczba podmiotów	Wartość
2016	1	301 497,00 zł
2017	3	1 077 795,00 zł
2018	3	1 161 473,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu i Finansów Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Budowa lotniska Lokalnego

W roku 2018 przeprowadzono postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy budowy lotniska w Suwałkach. 28 sierpnia 2018 r. podpisano umowę z konsorcjum firm Altcom Construction Sp. z o.o. oraz Wegarten Sp. z o.o. Termin wykonania inwestycji to 30 czerwca 2019 r.

Na podstawie zawartych umów na współfinansowanie tej inwestycji z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego oraz firmą Forte S.A., w roku 2018 Miasto Suwałki uzyskało odpowiednio 3 mln zł i 2,5 mln zł. Reszta środków wynegocjowanych przez Miasto na współfinansowanie inwestycji zostanie przekazana w roku 2019. Roboty są wykonywane zgodnie z planem.

Park Naukowo-Technologiczny Polska – Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.

Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o. powstał 4 czerwca 2004 roku. Celem strategicznym Parku jest stworzenie w Suwałkach atrakcyjnego miejsca wzajemnych powiązań pomiędzy nauką a biznesem, umożliwiającego transfer technologii i prowadzenie innowacyjnych form działalności gospodarczej i inwestowania. Udziałowcami spółki są: Miasto Suwałki, Uniwersytet w Białymstoku, Polskie Stowarzyszenie Doradcze i Konsultingowe w Białymstoku, Politechnika Warszawska, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach i Instytut Łączności w Warszawie. W ramach projektu „Budowa i Uruchamianie Nowych Obiektów Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach", współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, w końcu 2012 roku powstał kompleks obiektów Parku, który składa się z Inkubatora Technologicznego, zespołu laboratoriów: Laboratorium Badania Produktu Chemicznego, Laboratorium Medycznego, Laboratorium Energii Odnawialnej i Laboratorium Multimedialnego, Hali Procesów Logistyczno-Produkcyjnych i Centrum Konferencyjnego. W budynku Inkubatora mieszczą się pomieszczenia recepcyjne kompleksu i pomieszczenia biurowe o zróżnicowanej powierzchni – dogodne dla funkcjonowania małych i większych firm, na różnych etapach rozwoju. Oferta Parku kierowana jest w pierwszej kolejności do podmiotów z branż wysoko zaawansowanych, takich jak IT, elektronika,

technologia inżynierii materiałowej, ochrona zdrowia i inżynieria medyczna, technologia ochrony środowiska.

Od kilku lat Park jest również organizatorem międzynarodowego Forum Biznesu Pogranicza.

Park to również:

Inicjator **Akademii Parku**, której celem jest promowanie i rozwijanie postaw przedsiębiorczości w ramach prowadzonych szkoleń zawodowych i biznesowych. To również działalność edukacyjna, której celem jest wzrost zainteresowania i wiedzy wśród dzieci i młodzieży z zakresu przedsiębiorczości, programowania oraz pierwszej pomocy przedmedycznej. W ramach Akademii w 2018 roku przeprowadzono 6 szkoleń z zakresu:

- RODO, czyli ochrona danych osobowych – 2 edycje.
- Inwestycje w pasie drogi publicznej – prawo i praktyka.

Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód

- Imprezy w pasie drogi publicznej. Procedury, teoria i praktyka.
- Decyzje lokalizacyjne i decyzje na zajęcie pasa drogowego. Stałe i czasowe zmiany w organizacji ruchu.
- Zmiany w prawie pracy 2018/2019.

Ośrodek Europejskiej Sieci Współpracy (Enterprise Europe Network) oferujący małym i średnim przedsiębiorstwom kompleksowe usługi wspierające rozwijanie ich potencjału i innowacyjnych zdolności poprzez:

- pozyskiwanie informacji o regulacjach prawnych w wybranych krajach europejskich,
- pomoc w wyszukiwaniu aktualnych źródeł finansowania z krajowych i europejskich instrumentów finansowych,
- wspieranie procesu transferu technologii i innowacji poprzez poszukiwanie, promowanie technologii lub know-how,
- pomoc w wejściu na nowe rynki poprzez pozyskiwanie niezbędnych informacji o rynkach zagranicznych,
- doradztwo w zakresie pozyskiwania środków finansowych (poszukiwanie inwestorów, kredytów, pożyczek i innych form finansowego wsparcia),
- organizowanie konferencji, szkoleń, misji handlowych/gospodarczych oraz spotkań brokerskich.

Partner oraz realizator projektów:

- **LT-PL Cooplatform**, program Interreg, którego celem jest aktywizacja społeczności z obszaru pogranicza w celu rozwijania postaw przedsiębiorczych, w szczególności wśród młodych. W projekcie zostały opracowane wytyczne akcelerowania podmiotów gospodarczych.
- **OWES – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej**, świadczący usługi wspar-

cia osób w procesie integracji z rynkiem pracy i społecznością lokalną, za pośrednictwem spółdzielni socjalnych i wykorzystywanie pakietu usług rozumianych zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES).

Punkt konsultacyjny programu „Wsparcie w starcie", w ramach którego udzielane są niskoprocentowe pożyczki na podejmowanie działalności gospodarczej oraz tworzenie nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych, wsparcie kierowane jest do:

- studentów – ostatniego roku studiów wyższych, niepracujących i niewykonujących innej pracy zarobkowej,
- absolwentów – szkół średnich i uczelni wyższych, pozostających bez pracy (do 48 miesięcy od dnia uzyskania dyplomu),
- osób bezrobotnych – zarejestrowanych w urzędzie pracy,
- przedsiębiorców – w przypadku pożyczki na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego.

Nowoczesne centrum konferencyjno-wystawiennicze do organizacji konferencji, targów, szkoleń, rozmów kwalifikacyjnych, zebrań czy prezentacji biznesowych. To profesjonalnie wyposażone sale konferencyjne oraz szkoleniowe w niezbędny sprzęt multimedialny. Dzięki znakomitej infrastrukturze Park gwarantuje uczestnikom najwyższy poziom realizacji usług.

Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach jest wpisany do **Rejestru Instytucji Szkoleniowych** – Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS) jest bazą danych zawierającą informacje o kilkunastu tysiącach instytucji szkoleniowych i ich ofercie. Dla instytucji szkoleniowych RIS stanowi narzędzie reklamy oferowanych usług. Pracownikom oraz klientom urzędów pracy pomaga zorientować się w ofercie szkoleniowej i dokonać racjonalnego wyboru.

Wirtualna przestrzeń biurowa – umożliwiająca użytkownikom znaczną redukcję kosztów związanych z wynajmem lokalu i zatrudnieniem pracowników biurowych. Wirtualne biuro zapewnia rejestrację przedsiębiorstwa pod adresem Parku, dzięki czemu osoby prowadzące działalność w domu lub też mobilni specjaliści mogą korzystać z prestiżu prowadzenia przedsiębiorstwa pod adresem parkowego centrum biznesowego, przy ul. Innowacyjnej 1.

Oferta **usług księgowo-prawnych** – ułatwiająca prowadzenie działalności gospodarczej nowym podmiotom. Usługi księgowe skierowane są zarówno do podmiotów o uproszczonej, jak i pełnej księgowości.

Oferta **usługi patentowej** polegająca na ochronie prawa własności przemysłowej i intelektualnej, doradztwie i konsultacjach. Doświadczony rzecznik patentowy przeprowadzi firmę przez cały proces analizy i oceny zdolności patentowej, dokona zgłoszenia i poprowadzi postępowanie.

Oferta atrakcyjnych – w pełni uzbrojonych – **terenów inwestycyjnych**, skierowana szczególnie do firm innowacyjnych działających w obszarze zaawansowanych technologii, przede wszystkim inwestorów prezentujących:

- ✔ technologie systemów informatycznych i sieci telekomunikacyjnych,
- ✔ elektronikę,
- ✔ technologie inżynierii materiałowej,
- ✔ technologie ochrony zdrowia i inżynierii medycznej,
- ✔ technologie związane z ochroną środowiska i wykorzystaniem odnawialnych i niekonwencjonalnych źródeł energii,

- automatykę, aparaturę pomiarową i laboratoryjną,
- mechanikę precyzyjną.

„BizneSówki – zaparkuj swój Biznes"

III edycję konkursu **„BizneSówki – zaPARKuj swój Biznes"** zorganizowano w terminie od 26 marca-15 czerwca 2018 r. Konkurs obejmował dwie kategorie:

- Kategoria I – Festiwal Wiedzy i konkurs drużynowy,
- Kategoria II – konkurs „Pomysł biznesowy".

Partnerami tego działania były firmy: Reso Europa Service, Code & Pepper, Cymes, Medica Vision oraz Logos Centrum Edukacyjne.

Kategoria I – Festiwal Wiedzy i konkurs drużynowy

Festiwal Wiedzy został poprzedzony „Warsztatami Wiedzy", które odbyły się w dniach 14.05.2018 r. i 18.05.2018 r. podczas których uczniowie uczestniczyli w dyskusjach z przedstawicielami partnerskich firm omawiając najistotniejsze kwestie umożliwiające osiągnięcie sukcesu oraz elementy, na które młodzi przedsiębiorcy muszą zwrócić uwagę przy zakładaniu i prowadzeniu biznesu. Do starcia drużynowego zakwalifikowało się 7 drużyn z największą ilością punktów.

W ramach Festiwalu Wiedzy (08.06.2018 r.) udział wzięło 17 drużyn z suwalskich szkół średnich:

- 4 drużyny I LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. M. Konopnickiej w Suwałkach,
- 3 drużyny III LO im. Alfreda Lityńskiego w Suwałkach,
- 9 drużyn Technikum nr 4 Zespołu Szkół nr 4 w Suwałkach,
- 1 drużyna Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach.

W finale zwyciężyła drużyna reprezentująca I LO w Suwałkach.

Podsumowanie konkursu „BizneSówki" 2018

Kategoria II – konkurs „Pomysł biznesowy"

W odpowiedzi na konkurs biznesowy do Parku Naukowo-Technologicznego wpłynęło 10 zgłoszeń. Do końcowego etapu konkursu zostało zakwalifikowanych pięć pomysłów biznesowych. Wręczono 3 nagrody o łącznej wartości 15 000 zł.

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości

Jest prywatną osobą prawną działającą od 1994 roku na zasadach non-profit. Działa na rzecz zwiększenia aktywności gospodarczej w regionie poprzez promocję i wspieranie małych przedsiębiorstw i innych przedsięwzięć gospodarczych organizowanych przez bezrobotnych lub dających im zatrudnienie w celu rozwoju gospodarczego regionu i likwidacji w ten sposób bezrobocia. W ramach realizacji celów statutowych Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości przygotowuje i realizuje programy ukierunkowane na wzmocnienie i rozwój przedsiębiorczości, rozwój gospodarczy, a także rozwój społeczności lokalnej i budowę społeczeństwa obywatelskiego. Uczestniczy w inicjatywach mających na celu rozbudowanie potencjału gospodarczego, w wyniku którego mogą powstać nowe miejsca pracy. Cele swoje Fundacja realizuje poprzez podejmowanie działań na rzecz wzrostu konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw m.in. poprzez następujące działania:

- wspieranie finansowe istniejących i nowo tworzonych firm,
- doradztwo konsultacyjno-prawno-ekonomiczne i wszelkie inne działania promujące działalność gospodarczą i rozwój regionalny,
- promocję przedsiębiorczości w postaci szkoleń, konferencji, misji gospodarczych, wizyt studyjnych, spotkań biznesowych.

Pożyczki udzielone ze środków własnych w ramach **Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości** dla sektora MŚP na działalność inwestycyjną, obrotową i inwestycyjno-obrotową oraz bezrobotnych rozpoczynających działalność gospodarczą: liczba – 418, kwota – 20 142 680 zł, oprocentowanie od 2,87% do 5,87%, prowizja od 1-3%, max. kwota – 120 000 zł.

Pożyczki udzielone dla sektora MŚP w ramach **Podlaskiego Funduszu Przedsiębiorczości** (działalność od 2011 r.) na działalność inwestycyjną, obrotową i inwestycyjno-obrotową: liczba – 145, kwota – 48 571 910,00 zł, oprocentowanie od 2,87% do 5,87%, prowizja od 1-3%, max kwota 1 300 000 zł.

Pożyczki na kształcenie dla osób dorosłych zamieszkujących terytorium Polski w ramach projektu **Fundusz OPEN** (realizacja od 01.2018), na sfinansowanie studiów podyplomowych, kursów, szkoleń (zarówno zawodowych jak i hobbystycznych): liczba – 819, kwota – 12 795 795,58 zł, oprocentowanie 0%, brak opłat i prowizji, możliwość 25% umorzenia pożyczki, max kwota 100 000 zł.

Dodatkowo aktualnie udziela wsparcia finansowego z pomocą de minimis w ramach umów podpisanych z Bankiem Gospodarstwa Krajowego:

- **Pożyczki na Inwestycje rozwojowe:** udzielane są dla firm z sektora MŚP z przeznaczeniem na finansowanie inwestycji rozwojowych w sektorze usług i produkcyjnym oraz inwestycji dotyczących zastosowanie technologii innowacyjno-komunikacyjnych. Oprocentowanie 0,5%, bez opłat i prowizji, okres spłaty 84 m-ce, karencja w spłacie do 6 m-cy, max. kwota 1 000 000 zł.
- **Pożyczki Termomodernizacyjne dla Przedsiębiorstw:** udzielane są dla firm

z sektora MŚP z przeznaczeniem na termomodernizację budynków i obiektów należących do przedsiębiorstwa, zastosowanie OZE, przebudowę systemów grzewczych, energooszczędne oświetlenie, przebudowę systemów wentylacji i klimatyzacji, oprocentowanie 0%, bez opłat i prowizji, okres spłaty 120 m-cy, karencja w spłacie do 12 m-cy, max. kwota 1 000 000 zł.

Dodatkowo Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości wraz z partnerami (Centrum Aktywności Społecznej Pryzmat oraz Stowarzyszeniem Euroregion Niemen) tworzy akredytowany przez MRPiPS Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej pn. **Podlaskie Centrum Wspierania Ekonomii Społecznej**.

Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES" S. A. w Suwałkach

Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES" S.A. w Suwałkach jest najstarszą agencją rozwoju regionalnego w Polsce. Swoją działalność rozpoczęła 16 stycznia 1991 roku.

Misją Agencji jest inspirowanie oraz aktywny udział w przemianach gospodarczych i społecznych regionu poprzez jego promocję, wspieranie small biznesu, realizację programów sprzyjających tworzeniu nowych miejsc pracy oraz organizację systemu edukacji ekonomicznej i zawodowej.

Agencja wspiera rozwój regionalny w różnych jego obszarach i jest ukierunkowana przede wszystkim na realizację inicjatyw gospodarczych w regionie Podlasia i Suwalszczyzny, a w szczególności:

- współdziała w opracowywaniu programów rozwoju regionu,
- tworzy korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza MŚP,
- oferuje instrumenty wsparcia finansowego poprzez funkcjonujące fundusze pożyczkowe i fundusz poręczeniowy,
- aktywnie wspiera biznes, współdziała w tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych,
- promuje podmioty gospodarcze i region,
- wdraża i realizuje programy aktywnej walki z bezrobociem,
- organizuje kształcenie zawodowe dorosłych i młodzieży,
- gromadzi i dystrybuuje informację na temat funduszy europejskich,
- przygotowuje i wdraża projekty współfinansowane ze środków unijnych.

W 2018 roku w strukturze Agencji działały m.in.:

- **Fundusze pożyczkowe**

  Fundusze Pożyczkowe funkcjonują w ARR „ARES" S.A. od 1998 roku przyczyniając się do rozwoju sektora MŚP poprzez udzielanie pożyczek na atrakcyjnych warunkach dla firm. Pożyczki przeznaczane są przede wszystkim na:

  - budowę lub nabycie nieruchomości, budynków, budowli, maszyn i urządzeń, zakup środków transportu i wyposażenia,
  - nabycie wartości niematerialnych i prawnych (w tym oprogramowania i licencji),
  - nabycie rzeczowego majątku obrotowego.

  W 2018 roku kontynuowano działalność Funduszy Pożyczkowych. Usługi finansowe świadczone były w oparciu o pięć funkcjonujących w Spółce Funduszy Pożyczkowych. Podstawowe założenia: okres kredytowania do 5 lat, karencja w spłacie rat kapitałowych, atrakcyjne oprocentowanie.

Funkcjonujące w Spółce Fundusze Pożyczkowe zwiększają dostęp dla MŚP z terenu województwa podlaskiego do zewnętrznych źródeł finansowania na bardzo korzystnych warunkach, mając na uwadze ofertę kredytową na rynku bankowym. Pozwalają na rozwój już istniejących firm oraz na finansowanie przedsięwzięć osób, które chcą rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Dofinansowanie sektora MŚP powoduje rozwój oraz wzrost konkurencyjności regionu podlaskiego poprzez nakłady na nowe technologie, zastosowanie innowacyjnych rozwiązań, co przekłada się na tworzenie nowych miejsc pracy.

- **Fundusz poręczeniowy**

Fundusz utworzony został w 2010 r. na podstawie umowy na realizację projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013. W 2018 roku kontynuowano działalność funduszu poręczeniowego. Celem funduszu jest wspieranie sektora MŚP województwa podlaskiego poprzez ułatwienie dostępu do finansowania w formie kredytów i pożyczek udzielanych przez banki lub inne instytucje finansujące.

- **Inkubator Przedsiębiorczości**

Inkubator Przedsiębiorczości funkcjonuje na terenie Domu Handlowego „ARKADIA" od 1992 roku. Aktualnie funkcjonuje w nim ok. 30 podmiotów gospodarczych korzystających z oferowanych przez Spółkę stoisk handlowo-usługowych na powierzchni ok. 6 tys. m^2 .

- **Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe**

Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe funkcjonuje w strukturze ARR „ARES" od 2018 roku. Centrum powstało w wyniku połączeniu dwóch działów Spółki, tj. Działu Rozwoju Regionalnego i Suwalsko-Mazurskiej Szkoły Biznesu i Zarządzania.

Do zadań Centrum należy m.in. gromadzenie i dystrybucja informacji o programach pomocowych Unii Europejskiej, przygotowywanie i wdrażanie projektów współfinansowanych ze środków unijnych oraz działalność edukacyjna prowadzona poprzez formy szkolne na poziomie średnim oraz formy pozaszkolne w postaci kursów i szkoleń organizowanych na zlecenie różnego rodzaju instytucji, z wolnego naboru oraz w ramach realizowanych przez Spółkę projektów.

W 2018 roku CES realizowało 11 projektów (w tym 4 jako partner) współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Ponadto zorganizowało szereg kursów i szkoleń zamkniętych i otwartych, w tym również szkolenia współfinansowane (bon na szkolenie) w ramach projektu „Rozwój kompetencji kadr subregionu suwalskiego" realizowanego przez Miasto Suwałki. Centrum prowadzi licencjonowany Ośrodek Egzaminacyjny telc oraz organizuje kursy językowe przygotowujące do egzaminów.

- **Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Suwałkach**

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Suwałkach jest ogólnopolskim projektem Ministerstwa Rozwoju „Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich" dofinansowanym ze środków budżetu państwa oraz środków Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach Pro-

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna, fot. ec studio

gramu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020. Prowadzony jest przez Spółkę począwszy od grudnia 2014 r.

Zakres usług świadczonych przez Lokalny Punkt Informacyjny:

- informowanie o projektach,
- informowanie o możliwości uzyskania dofinansowania oraz w zakresie ogólnych informacji o funduszach europejskich,
- konsultacje na etapie przygotowania projektu,
- konsultacje na etapie realizacji projektu.

Formy świadczenia usług Lokalnego Punktu Informacyjnego:

- konsultacja bezpośrednia,
- konsultacja telefoniczna,
- konsultacja pisemna,
- konsultacja mailowa,
- indywidualna konsultacja u klienta,
- spotkanie informacyjne/szkolenie,
- mobilny punkt informacyjny.

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna, już od 23 lat stanowi główny element rozwoju gospodarczego Suwałk. Nowoczesna dzielnica przemysłowa, zlokalizowana w południowej części miasta, skupia 36 prężnie funkcjonujących zakładów produkcyjnych. W większości tych firm dominuje kapitał polski, często lokalny. Wsparcie, z którego skorzystali inwestorzy, w dużej mierze przyczyniło się do rozwoju zarządzanych przez nich firm. Dzisiaj suwalscy przedsiębiorcy działający na terenie strefy są liderami w swoich branżach i często zajmują czołowe miejsca na liście największych eksporterów.

W Podstrefie Suwałki bardzo dobrze rozwinął się przemysł drzewny i metalowy. Te dwie branże reprezentowane są przez znane na świecie firmy, takie jak Malow (producent mebli metalowych, jeden z największych europejskich eksporterów), czy przedsiębior-

stwa z grupy kapitałowej Padma (produkcja ram do obrazów, luster oraz kartonów dekoracyjnych Passepartout – ich głównym odbiorcą jest szwedzka Ikea). Nie sposób także nie wspomnieć o spółce Tanne z grupy Fabryk Mebli Forte – największej inwestycji w historii Suwałk, której przedmiotem działalności jest produkcja płyt wiórowych, a docelowo również mebli do samodzielnego montażu. Podstrefa Suwałki okazała się również atrakcyjna dla przedstawicieli innych branż. Warto w tym miejscu wymienić stawiającego na innowację producenta profili wykończeniowych z PCV i aluminium czyli Salag, jednego z najbardziej rozpoznawalnych przedstawicieli branży akwarystycznej – Aquael, czy chociażby firmę Recman, znanego w całej Polsce wytwórcy garniturów i innych elementów męskiego ubioru.

W roku 2018, w Podstrefie Suwałki, wartość nowych inwestycji wyniosła 215 739 917 zł. Na dzień 31 grudnia 2018 roku łączna suma poniesionych nakładów od początku funkcjonowania wyniosła prawie 1,470 mld zł. Pozytywnie kształtuje się również sytuacja w przypadku miejsc pracy. W 2018 roku, przedsiębiorcy zadeklarowali utworzenie 77 nowych miejsc pracy. Ogólna liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach działających na obszarze Podstrefy Suwałki to 3 326.

Zadaniem Spółki zarządzającej specjalną strefą ekonomiczną jest nie tylko zachęcanie nowych przedsiębiorców do lokowania inwestycji w strefie, ale także dbałość o dobre warunki dla firm już działających. Dlatego też na modernizację infrastruktury w Podstrefie Suwałki w 2018 roku, SSSE S.A. wydała prawie 1,79 mln złotych. Wyremontowano ulicę Diamentową i część Wojska Polskiego. W ich obrębie wybudowano również chodniki, oświetlenie oraz sieć kanalizacyjną.

Podsumowując rok 2018 należy także wspomnieć o zmianach ustawodawczych w zakresie wsparcia przedsiębiorczości. Zdając sobie sprawę ze zmian gospodarczych oraz najaktualniejszych potrzeb przedsiębiorców, 30 czerwca 2018 roku Rząd podjął decyzję o zniesieniu dotychczasowych granic specjalnych stref ekonomicznych, umożliwiając uzyskanie wsparcia w każdym miejscu. Jedną ze zmian jest także wprowadzenie kryteriów jakościowych, których celem jest poprawa warunków zatrudnienia, a co za tym idzie – podniesienie poziomu życia mieszkańców.

Tabela 3.1.2 Nakłady inwestycyjne

	Nakłady inwestycyjne	
	Podstrefa Suwałki	
	Narastająco	Jednostkowy wynik za okres 12 miesięcy
2015	651 874 513	98 357 135
2016	904 772 085	252 897 572
2017	1 253 853 628	349 081 543
2018	1 469 593 545	215 739 917
Różnica pomiędzy końcem 2015 a końcem 2018		817 719 032

Tabela 3.1.3 Miejsca pracy

	Miejsca pracy (zatrudnienie łączne)	
	Podstrefa Suwałki	
	Narastająco	Jednostkowy wynik za okres 12 miesięcy
2015	2 923	118
2016	3 131	208
2017	3 207	76
2018	3 326	119
Różnica pomiędzy końcem 2015 a końcem 2018		403

Tabela 3.1.4 Zezwolenia

	Udzielone zezwolenia i decyzje o wsparciu Podstrefa Suwałki Jednostkowy wynik za okres 12 miesięcy
2015	wydane 3 zezwolenia
2016	wydanych 8 zezwoleń
2017	wydanych 5 zezwoleń
2018	wydanych 5 zezwoleń
Różnica pomiędzy końcem 2015 a końcem 2018	21

3.2. Rynek pracy

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Na koniec 2017 r. na terenie miasta Suwałki, w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób, pracowało 13 873 osoby (statystyki prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny nie obejmują zatrudnienia w podmiotach zatrudniających poniżej 9 osób). Najwięcej osób zatrudnionych było w przemyśle (3 405 osób), handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawach pojazdów (2 166 osób), edukacji (2019 osób), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (1 769 osób), a także administracji publicznej (1 247 osób). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na terenie Suwałk w roku 2017 wynosiło 3 716,16 zł i było o 222,5 zł (6%) wyższe niż w roku 2016 (3 493,66 zł). Najwięcej zarabiali zatrudnieni w administracji publicznej i obronie narodowej (5 482,25 zł miesięcznie), w sektorze finansowym i ubezpieczeniowym (4 887,12 zł miesięcznie) oraz w sektorze związanym z obsługą nieruchomości (4 826,23 zł miesięcznie).

Tabela 3.2.1 Przeciętne zatrudnienie oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto[1] według wybranych sekcji PKD 2007 w mieście Suwałki w 2018 r.

Wyszczególnienie	Przeciętne zatrudnienie	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł
Ogółem	14084	4006,38
Sektor publiczny	5809	4671,28
Sektor prywatny	8275	3539,62
Przetwórstwo przemysłowe	3417	3915,08
Budownictwo	662	2972,85
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2185	3098,75
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	105	2446,83
Transport i gospodarka magazynowa	645	3318,27
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	339	4946,85
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	253	4848,29
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	88	3457,95
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	#	#
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1296	5741,69
Edukacja	2084	4418,94
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1791	4048,49
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	278	3772,63

[1] Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób

Źródło: Tablice opracowane na podstawie Z-06 – Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy

Wykres 3.2.1 Struktura zatrudnienia wg sekcji w 2018 roku

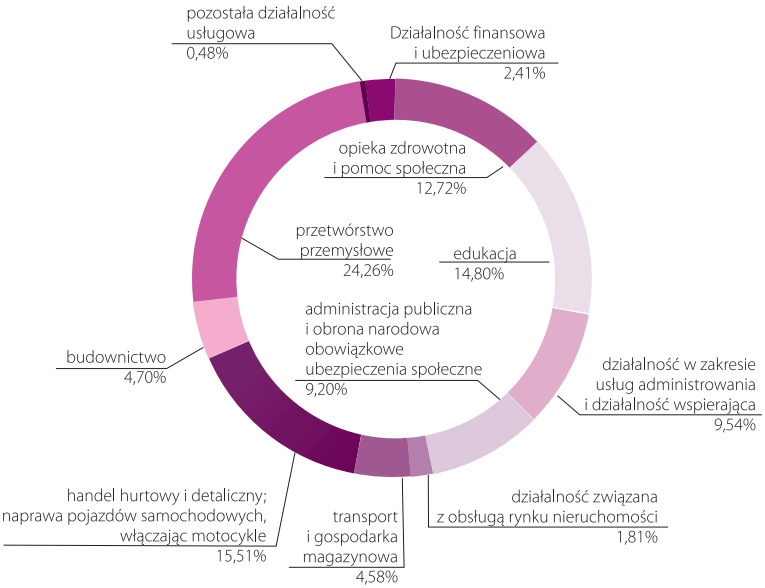

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Obwodnica Suwałk (sierpień 2018 roku)

Bezrobocie

Na koniec 2018 roku stopa bezrobocia w Suwałkach wyniosła 5,4% i była niższa od stopy bezrobocia w kraju (5,9%) i w województwie podlaskim (7,8%). Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie suwalskim spadła o 167 osób w porównaniu z grudniem 2017 roku i na koniec 2018 roku wynosiła 2 116 osób. Liczba bezrobotnych zamieszkałych w mieście Suwałki na koniec grudnia 2018 roku wynosiła 1 542 osoby, tj. 72,9% ogółu bezrobotnych w powiecie suwalskim. W liczbie tej, osoby do 30 roku życia stanowiły około 24,7%, a osoby długotrwale bezrobotne 44,7%. Spośród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Suwałkach na koniec 2018 roku, kobiety stanowiły 55,8% ogółu bezrobotnych z terenu miasta Suwałk (860 osób). Ponad 35,8% bezrobotnych nie posiadało kwalifikacji zawodowych.

Wykres 3.2.2 Stopa bezrobocia w latach 2016-2018 (w %)

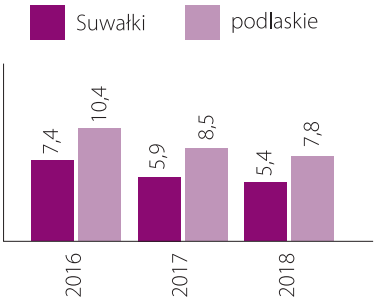

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

10. Fabryka Tanne w Suwałkach

3.3. Inwestycje

Struktura wydatków inwestycyjnych

Wykres 3.3.1 Struktura wydatków inwestycyjnych miasta Suwałki w 2018 roku

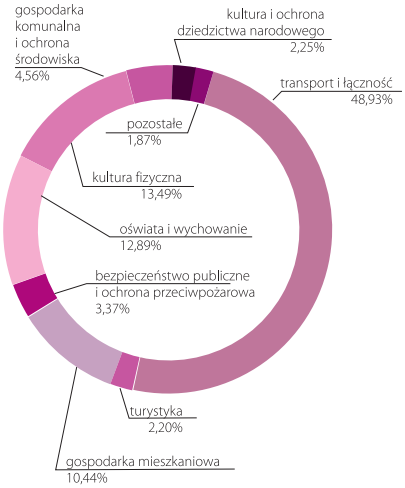

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Budżetu i Finansów Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Wykres 3.3.2 Budżet Miasta Suwałki w latach 2016-2018 (w mln zł)

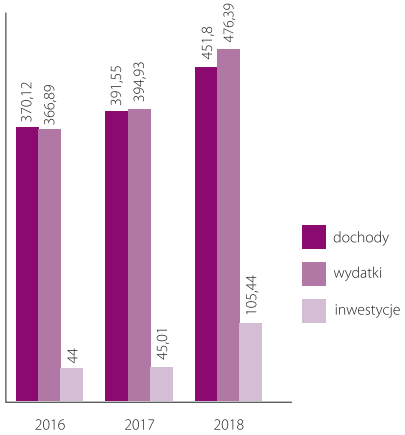

10. Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018.

Największe zadania inwestycyjne

W 2018 roku poziom wydatków inwestycyjnych wyniósł ponad 105 mln zł, co stanowiło 22,13% wszystkich wydatków miasta. Największy udział w wydatkach inwestycyjnych miasta (prawie 49%) miały działania

uwzględniające transport i łączność związane z największymi inwestycjami drogowymi w Suwałkach. W 2018 r. również duże nakłady zostały poniesione na kulturę fizyczną (ponad 31 mln zł), co związane było z wykupem nieruchomości i przebudową drogi wojewódzkiej nr 655 oraz budową hali sportowo – widowiskowej przy ul. Zarzecze 26. Ponadto ponad 150 mln zł wydano na oświatę i wychowanie, co było związane z wykonaniem termomodernizacji Zespołu Szkół Nr 2, Szkoły Podstawowej Nr 9, a także termomodernizacją przedszkoli oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Pozostałe kategorie budżetowe uwzględniały m. in. rewitalizację starej łaźni oraz bulwarów nad rzeką Czarna Hańcza oraz modernizację systemu oświetlenia ulicznego w Suwałkach.

Tabela 3.3.1 Wydatki miasta Suwałki na zadania inwestycyjne o wartości powyżej 500 tys. zł w 2018 roku

Lp	Nazwa zadania	Wartość wydatków w 2018 roku w zł	Zewnętrzne źródła finansowania
	Transport i łączność		
1.	Rozbudowa ulicy Zastawie w Suwałkach – II etap	1 198 500	środki finansowe Miasta Suwałki
2.	Przebudowa układu komunikacyjnego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 655 na terenie miasta Suwałki – IV etap (przebudowa fragmentu ul. Leśnej od ul. Krakowskiej do ul. W. Polskiego wraz z budową odcinka od ul. W. Polskiego do ul. Utrata)	15 283 562	w tym środki finansowe RPO WP na lata 2014-2020 w kwocie 10 077 118,32 zł
3.	Przebudowa układu komunikacyjnego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 655 na terenie miasta Suwałki – III etap (przebudowa ul. Sejneńskiej od granic administracyjnych miasta do torów wraz z budową odcinka od ul. Sejneńskiej do ul. Utrata z mostem i tunelem pod torami)	14 626 606	w tym środki finansowe RPO WP na lata 2014-2020 w kwocie 10 603 739 zł
4.	Przebudowa układu komunikacyjnego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 655 na terenie miasta Suwałki – V etap (odcinek od ul. Pułaskiego do ul. Północnej)	1 658 928	w tym środki finansowe RPO WP na lata 2014-2020 w kwocie 1 017 480,44 zł
5.	Budowa drogi 5KD za osiedlem Polna w Suwałkach	4 231 730	środki finansowe Miasta Suwałki i środki finansowe inwestora prywatnego
6.	Budowa ulicy Wrocławskiej, Legnickiej, Gorzowskiej i Katowickiej w Suwałkach	1 082 775	środki finansowe Miasta Suwałki
7.	Modernizacja ul. Klonowej na odcinku od bloku nr 43 do Zespołu Szkół nr 9 - BO	772 582	środki finansowe Miasta Suwałki
8.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z oświetleniem wzdłuż Ogrodu Działkowego "Jaćwing" i "Malinka" do Ogrodu Działkowego "Borówka" w Suwałkach – BO	1 561 637	środki finansowe Miasta Suwałki
9.	Budowa ulicy K. Wielkiego i W. Jagiełły w Suwałkach	928 643	środki finansowe Miasta Suwałki
10.	Budowa ulicy 7 KD i fragmentu ulicy 8 KD od ulicy Sikorskiego	570 083	środki finansowe Miasta Suwałki
11.	Budowa ulicy Mariana Piekarskiego w Suwałkach	1 917 317	środki finansowe Miasta Suwałki
12.	Budowa i rozbudowa lotniska lokalnego w Suwałkach	5 500 000	w tym środki finansowe z Urzędu Marszałkowskiego w Białymstoku w kwocie 3 000 000 zł i środki finansowe inwestora prywatnego
	Turystyka		
1.	Rewitalizacja starej łaźni oraz bulwarów nad rzeką Czarna Hańcza	1 959 326	w tym 333.286,22 zł w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020

	Gospodarka mieszkaniowa		
1.	Wykup nieruchomości	4 805 497	środki finansowe Miasta Suwałki
2.	Przebudowa układu komunikacyjnego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 655 na terenie miasta Suwałki – III etap (przebudowa ul. Sejneńskiej od granic administracyjnych miasta do torów wraz z budową odcinka od ul. Sejneńskiej do ul. Utrata z mostem i tunelem pod torami)	4 988 781	w tym środki finansowe RPO WP na lata 2014-2020
3.	Wykonanie instalacji CO i CWU w lokalach komunalnych	853 726	środki finansowe Miasta Suwałki
	Oświata i wychowanie		
1.	Kompleksowa modernizacja energetyczna Szkoły Podstawowej nr 9 w Suwałkach	2 545 622	w tym 356 122,95 zł w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
2.	Zadaszenie lodowiska przy Zespole Szkół nr 3 w Suwałkach	633 450	środki finansowe Miasta Suwałki
3.	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków oświatowych w Suwałkach (Przedszkole nr 1, 2, 5, 6, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna) – etap I	5 870 095	w tym 2 332 001,58 zł w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
4.	Kompleksowa modernizacja energetyczna Zespołu Szkół nr 2 przy ul. Kościuszki 36 w Suwałkach	3 668 058	w tym 1 087 678,28 zł w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
5.	Budowa kompleksu boisk wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym przy Zespole Szkół Technicznych w Suwałkach	630 599	środki finansowe Miasta Suwałki
	Gospodarka Komunalna i Ochrona Środowiska		
1.	Jasno, oszczędnie, bezpiecznie – modernizacja systemu oświetlenia ulicznego w Suwałkach (zadanie dofinansowane ze środków RPOWP)	2 197 849	w tym kwota 1 284 477,22 zł w ramach RPO WP na lata 2014-2020
	Kultura Fizyczna		
1.	Budowa hali sportowo-widowiskowej przy ulicy Zarzecze 26 w Suwałkach	7 071 934	w tym kwota 6 000 000,00 zł ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Inwestycji Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Plac zabaw (Putry 5)

3.4 Budżet Obywatelski

Zgodnie z przyjętą uchwałą Nr XXXII/387/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 kwietnia 2017 r. na terenie miasta Suwałki w dniach od 23 października do 7 listopada 2017 r. odbyły się konsultacje społeczne w sprawie Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego, jako części budżetu miasta na 2018 rok. Konsultacje miały formę głosowania.

Na realizację projektów w ramach Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego przeznaczono:

- na projekty kulturalne lub społeczne o wartości nieprzekraczającej 20 tys. zł – 100 tys. zł,
- na projekty inwestycyjne „małe" o wartości nieprzekraczającej 100 tys. zł – 500 tys. zł,
- na projekty inwestycyjne „duże" o wartości powyżej 100 tys. zł do 800 tys. zł – 2 mln zł.

Ogółem kart do głosowania było 8 624.

W 2018 roku zrealizowano:

- **„MAŁE" PROJEKTY**
  - Andrzej Wajda w Suwałkach (ul. Wojska Polskiego nr 27).
  - Plac zabaw (ul. Putry 5).
  - Aktywnie i zielono na Witosa (ul. W. Witosa 4A).
  - Utwardzenie nawierzchni ul. Szpitalnej (odcinek 7-9).
  - Al. O. Ha-Aleja Osiedla Hańcza (pas terenu za ul. Gołdapską, Giżycką, Olecką, przed ulicami Nowosądecką i Łódzką).
- **„DUŻE" PROJEKTY**
  - Budowa odcinka ulicy Knuta Olafa Falka w Suwałkach (ul. Knuta Olafa Falka).

Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z oświetleniem wzdłuż Ogrodu Działkowego „Jaćwing" i „Malinka" do Ogrodu Działkowego „Borówka" w Suwałkach (przedłużenie ul. K. Wyszyńskiego i ulicy Czarnoziem)

- Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z oświetleniem wzdłuż Ogrodu Działkowego „Jaćwing" i „Malinka" do Ogrodu Działkowego „Borówka" w Suwałkach (przedłużenie ul. K. Wyszyńskiego i ulicy Czarnoziem).

✔ **„KULTURALNE lub SPOŁECZNE" PROJEKTY**

- „Szkoła cukrzycy".
- Suwalski Fan Club Bluesa.
- Festyn rodzinny „PWSZ dzieciom".
- Dzień dla Naszych Dzieci – Manhattan zaprasza.
- Encyklopedia Suwalskiego Seniora.

Festyn Rodzinny PWSZ Dzieciom – gwiazda wieczoru Agnieszka Adamczewska, fot. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach

Tabela 3.4.1 Budżet Obywatelski w liczbach w latach 2016-2018

Rok	Liczba projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego	Liczba projektów ogółem dopuszczonych do głosowania	Liczba osób głosujących	Liczba zrealizowanych projektów	% udział Budżetu Obywatelskiego w całym budżecie Miasta
2016	34	21	7 510	8 (2 duże i 6 małych)	0,39
2017	27	26	8 801	8 (2 duże i 6 małych)	0,52
2018	30	24	12 202	12 (2 duże, 5 małych i 5 kulturalnych społecznych)	0,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Inwestycji Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Festyn Rodzinny PWSZ Dzieciom – strefy nauki i warsztaty prowadzone przez studentów oraz zaproszone instytucje, fot. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach

4 Infrastruktura techniczna

4.1. Infrastruktura drogowa

W granicach miasta Suwałki znajduje się 190,58 km dróg publicznych, z czego 78,99% stanowią drogi gminne i powiatowe, a 21,01% krajowe i wojewódzkie.

W 2018 roku kompleksowo przebudowano ul. Leśną (na odcinku do ul. Krakowskiej do ul. Wojska Polskiego) wraz z budową nowego odcinka ulicy od ul. Wojska Polskiego do ul. Utrata, ul. Sejneńską (na odcinku ul. Młyńskiej do granic administracyjnych miasta), ul. Zastawie (na odcinku od ogródków działkowych do drogi osiedlowej), skrzyżowanie ul. Gen. Z. Podhorskiego z ul. Grabową i ul. Papieża Jana Pawła II, ul. Wrocławską, ul. Legnicką, ul. Iławską, ul. Katowicką, ul. Gorzowską, ul. 7KD – sięgacz od ul. Gen. Wł. Sikorskiego, ul. Klonową (na odcinku od bloku nr 43 do Szkoły Podstawowej nr 5), ul. M. Piekarskiego, ul. Knuta Olafa Falka, ul. Władysława Jagiełły (po zachodniej stronie ul. Mieszka I), ul. Kazimierza Wielkiego (po zachodniej stronie ul. Mieszka I).

Ogółem w 2018 roku wybudowano, przebudowano i wyremontowano około 7,2 km dróg. Mając na uwadze potrzebę zwiększenia ilości miejsc postojowych wybudowano parkingi przy ulicach: Leśnej, Lubelskiej, Bydgoskiej, Klonowej, Gen. Wł. Andersa, Brzostowskiego. Ponadto wybudowano chodniki, drogi rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe na ulicach: Leśnej wraz z nowym odcinkiem, Utrata, Sejneńska, Zastawie, Wrocławskiej, Legnickiej, Iławskiej, Katowickiej, Gorzowskiej, Knuta Olafa Falka, Władysława Jagiełły, Kazimierza Wielkiego, Prymasa Stefana Wyszyńskiego, Papieża Jana Pawła II, klonowej, Mariana Piekarskiego, Gen. Wł. Andersa i Raczkowskiej.

Budowa ul. Leśnej

Mapa ścieżek rowerowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach

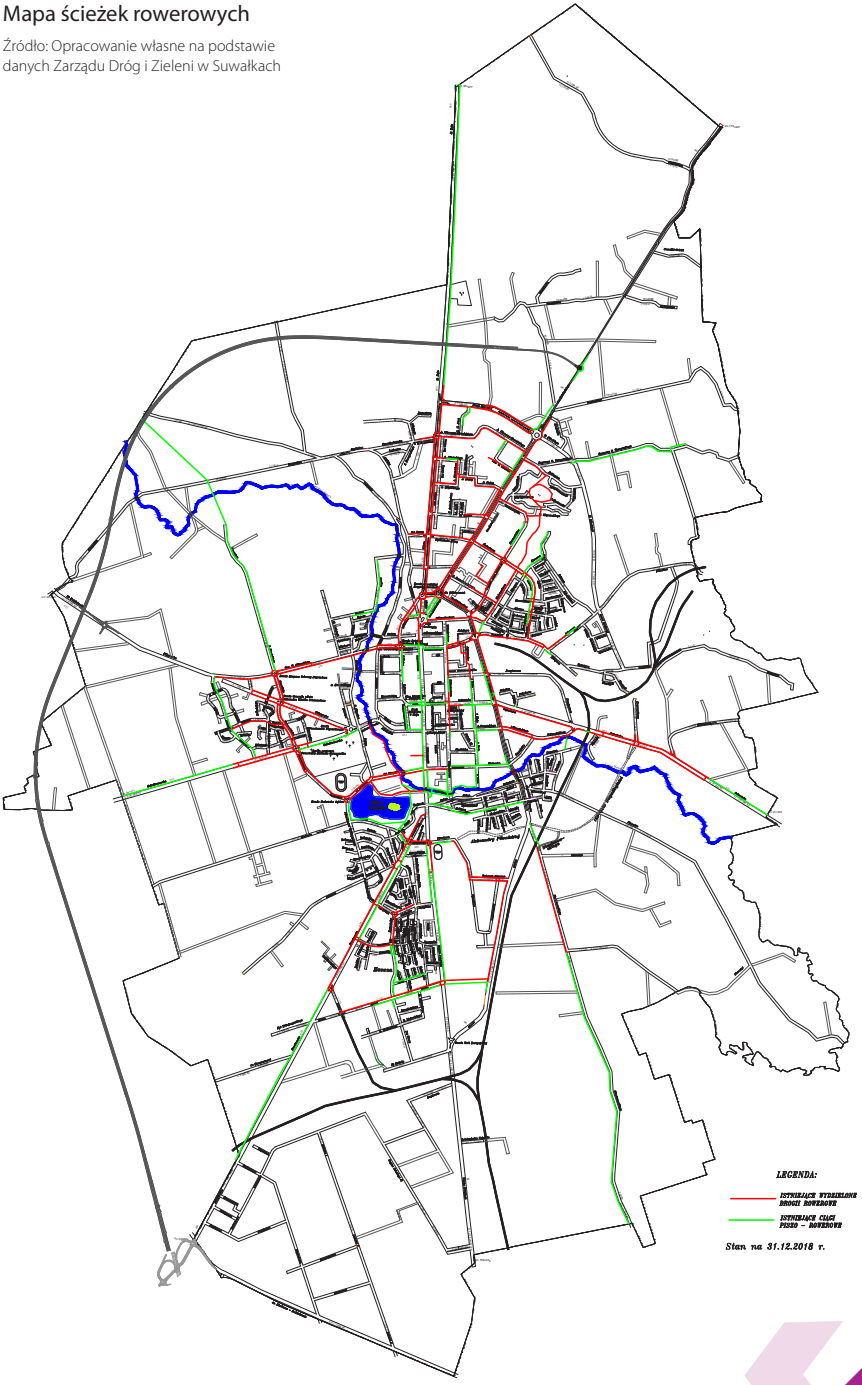

Tabela 4.1.1 Struktura i koszty utrzymania sieci drogowej w Suwałkach w latach 2016-2018

Klasyfikacja dróg	Długość drogi w 2018 roku [km]	Poniesione nakłady [tys. zł]		
		2016	2017	2018
Krajowe	15,34	1 382,45	2 464,40	4 097,19
Wojewódzkie	24,70	1 566,25	3 089,26	23 922,14
Powiatowe	38,42	11 001,87	13 382,40	20 877,19
Gminne	112,12	13 591,81	11 320,95	25 108,82
Ogółem	**190,58**	**27 542,38**	**30 257,01**	**74 005,34**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach

Wykres 4.1.1 Struktura długości sieci drogowej w Suwałkach w 2018 roku

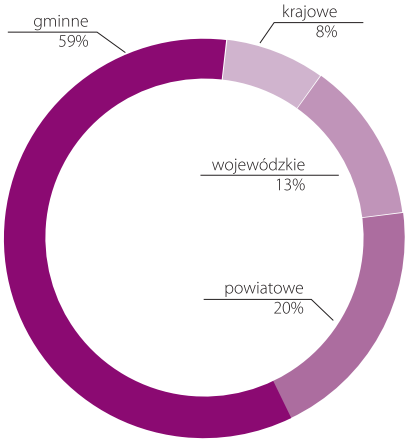

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach

Drogi rowerowe

W 2018 r. wybudowano 5,40 km wydzielonych dróg rowerowych i 5,28 km ciągów pieszo-rowerowych. Na koniec 2018 r. w Suwałkach funkcjonowało 50,20 km dróg rowerowych i 31,11 km ciągów pieszo – rowerowych (wraz z drogami rowerowymi i ciągami pieszo-rowerowymi na terenach spółdzielni mieszkaniowych).

4.2. Infrastruktura komunalna

Wodociągi i kanalizacja

Miasto posiada dobrze rozwiniętą gospodarkę wodno-ściekową prowadzoną przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Spółka z o.o.

Woda dostarczana do sieci miejskiej ujmowana jest z 21 studni głębinowych zlokalizowanych na terenie miasta. Spółka dodatkowo dysponuje 9 studniami awaryjnymi. W sytuacjach zwiększonego zapotrzebowania na wodę lub awarii możliwe jest uruchomienie części z nich. Woda w stanie naturalnym tylko warunkowo nadaje się do spożycia oraz potrzeb gospodarczych ze względu na przekroczenia dopuszczalnych stężeń żelaza i manganu. Dostosowanie jakości wody do obowiązujących wymagań odbywa się w powstałej w 2005 r. stacji uzdatniania wody, której budowa w 50% sfinansowana była ze środków unijnych – program ISPA.

Dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego w mieście determinuje rozbudowę miejskiej sieci wodociągowej. W efekcie przeprowadzonych inwestycji ponad 99% mieszkańców miasta zaopatrywanych jest w bieżącą wodę z sieci miejskiej. Rozbudowa systemu przesyłowego odbywa

Oczyszczalnia ścieków, fot. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach

się wraz z rozwojem przestrzennym miasta, zapewniając na bieżąco przyłączenie do sieci wodociągowej nowych budynków.

Tabela 4.2.1. Długość miejskiej sieci wodociągowej w Suwałkach (w km)

	2016	2017	2018
Długość sieci	158,3	159,9	162,2
Długość przyłączy	76,3	77,0	77,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWiK w Suwałkach Sp. z o.o.

Tabela 4.2.2 Ilość przyłączy do miejskiej sieci wodociągowej w Suwałkach (w szt.)

	2016	2017	2018
Ilość przyłączy wodociągowych	5 628	5 676	5 738

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWiK w Suwałkach Sp. z o.o.

Ścieki odprowadzane miejską siecią kanalizacji sanitarnej, dostarczane są do oczyszczalni ścieków spełniającej wymagania stawiane tego typu obiektom. Poziom objęcia mieszkańców Suwałk zbiorowym odbiorem ścieków siecią kanalizacji sanitarnej wynosi około 96%. Wysoki współczynnik skanalizowania miasta jest wynikiem wieloletnich starań spółki o współfinansowanie infrastruktury sieci kanalizacji z zewnętrznych źródeł krajowych, takich jak Ekofundusz, NFOŚiGW czy WFOŚiGW, jak również dotacji unijnych (ISPA, POIiŚ). Przedsiębiorstwo inwestuje w nowe technologie renowacji kanalizacji miejskiej, co pozwala znacznie obniżyć koszty eksploatacji i zapewnienie bezawaryjności sieci.

Tabela 4.2.3. Długość miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej w Suwałkach (w km)

	2016	2017	2018
Długość sieci	118,0	119,8	121,2
Długość przyłączy	40,0	40,5	40,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWiK w Suwałkach Sp. z o. o.

Tabela 4.2.4 Ilość przyłączy do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej w Suwałkach (w szt.)

	2016	2017	2018
Ilość przyłączy kanalizacji sanitarnej	4 823	4 868	4 929

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWiK w Suwałkach Sp. z o. o.

Od września 2012 r. PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. eksploatuje również kanalizację deszczową. Na koniec roku 2018 długość eksploatowanej sieci deszczowej wynosiła 153 km, a ilość separatorów substancji ropopochodnych na wylotach eksploatowanych przez spółkę, wynosiła 23 szt.

Tabela 4.2.5 Długość miejskiej sieci kanalizacji deszczowej w Suwałkach (w km)

	2016	2017	2018
Długość sieci	149,15	151,39	153,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWiK w Suwałkach Sp. z o. o.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością realizuje w latach 2017-2020 projekt pn.: „Modernizacja gospodarki osadowej i renowacja kanalizacji w PWiK w Suwałkach", w ramach działania 2.3 „Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach", oś priorytetowa II „Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu" Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Wartość inwestycji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia wynosi 14 494 114,10 zł netto, w tym 8 645 776,97 zł dotacji z UE. Projekt obejmuje 10 zadań inwestycyjnych:

Lp.	Nazwa zadania	Realizacja
1.	Modernizacja systemu mieszania osadów w komorach fermentacyjnych na oczyszczalni ścieków w Suwałkach	2019-2020
2.	Budowa przepompowni odcieków wraz z rurociągiem tłocznym na terenie oczyszczalni ścieków w Suwałkach	2018
3.	Przebudowa kanalizacji sanitarnej w ul. Klonowej w Suwałkach	2019
4.	Wykonanie renowacji kanałów sanitarnych metodą bezwykopową	2019-2020
5.	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Klasztornej	2019-2020
6.	Budowa sieci kanalizacji w ul. Jesionowej	2017
7.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Armii Krajowej na odcinku od ul. Falka do ul. Chopina wraz z odcinkiem kanalizacji sanitarnej w ul. Wyszyńskiego	2017
8.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej pod potrzeby nowej zabudowy jednorodzinnej w rejonie ul. Zastawie	2017-2018
9.	Budowa instalacji fotowoltaicznej na terenie PWiK w Suwałkach	2018
10.	System monitoringu szczelności sieci wodociągowej	2019

Wykonano zaplanowane na 2018 rok przedsięwzięcia, tj. budowę przepompowni na terenie oczyszczalni ścieków, dokończono budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Instalacja fotowoltaiczna przy ul. gen. W. Sikorskiego 1, fot. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach

w rejonie ul. Zastawie oraz wybudowano instalację fotowoltaiczną na terenie PWiK przy ul. Sikorskiego 14. Powstała farma fotowoltaiczna o mocy 200 kWp jest obecnie jedną z większych w regionie. Pozyskiwanie przez instalację fotowoltaiczną energii elektrycznej ogranicza emisję gazów cieplarnianych i dwutlenku węgla, a wyprodukowana energia wykorzystywana jest w 100% na potrzeby własne PWiK, do zasilania pomp i urządzeń na Stacji Uzdatniania Wody.

Fontanny miejskie

PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. zajmuje się również eksploatacją miejskich fontann. Zlokalizowane są one przy ul. Kowalskiego, w parku Konstytucji 3 Maja, przed budynkiem SOK oraz dwie na placu im. Marii Konopnickiej.

Edukacja ekologiczna

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach od lat wdraża działania, które mają na celu ochronę środowiska naturalnego i propagowanie prawidłowych postaw proekologicznych. Edukacja ekologiczna jest niezwykle ważna w procesie uświadomienia potrzeby i konieczności ochrony środowiska. Promowane jest picie wody z kranu - 22 marca 2018 r. obchodzono Światowy Dzień Wody. Uczestnicy mieli okazję zwiedzić niedostępne na co dzień miejsca. Zapoznali się z procesem uzdatniania wody na SUW oraz technologią oczyszczania ścieków. Mieli okazję dowiedzieć się, jak dużo czasu i pracy trzeba włożyć, żeby czysta woda pojawiła się w naszych kranach.

W październiku 2018 r. przedstawiciele PWiK w ramach projektu unijnego pn. „DOBRY ZAWÓD – FAJNE ŻYCIE – popularyzacja kształcenia zawodowego w województwie podlaskim", przeprowadzili lekcję pokazową w Zespole Szkół nr 5 w Suwałkach. Celem tego działania było propagowanie wśród młodzieży kształcenia zawodowego oraz zapoznanie ich z technologią ujmowania i uzdatniania wody.

PWiK włączył się w obchody Miejskiego Dnia Dziecka. Z myślą o najmłodszych mieszkańcach miasta przygotował moc atrakcji i niespodzianek w postaci ciekawych konkursów i firmowych gadżetów o tematyce związanej z wod-kan oraz działalnością Spółki. Informując dzieci i rodziców o korzyściach płynących z picia wody z kranu.

W 2019 roku planowana jest kampania informacyjna w szkołach na terenie Suwałk o zaletach korzystania z wody wodociągowej i promocji prozdrowotnych zachowań wśród dzieci i młodzieży. Szkoły będą wyposażane w źródełka wody pitnej.

Strategie i programy

- **Dokument Implementacyjny do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2020 z perspektywą do roku 2023.**

  W oparciu o Dokument Implementacyjny do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki, PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. rozbudowuje i modernizuje sieci wodociągowe i kanalizacyjne na terenie miasta oraz rozbudowuje i modernizuje sieć kanalizacji deszczowej wraz z wyposażeniem jej wylotów w separatory substancji ropopochodnych. Obecnie Spółka realizuje budowę sieci wodociągowej na os. Powstańców Wielkopolskich oraz w kwartale ulic pomiędzy E. Plater, Kościuszki i Hamerszmita. W planach do 2023 roku jest: budowa sieci w nowopowstających osiedlach (os. Staniszewskiego, Park Zastawie, os. Powstańców Wielkopolskich), wzdłuż nowopowstających (modernizowanych) ulic oraz jako uzbrojenie

działek pod tereny inwestycyjne (przyszłe zakłady produkcyjne/usługowe).

- **Program Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach na lata 2014-2020.**

Do chwili obecnej Spółka nie uczestniczyła w realizacji działań przewidzianych w Programie Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach na lata 2014-2020, jednakże jeżeli zajdzie taka potrzeba (i środki finansowe na to pozwolą) nie wyklucza swego udziału w realizacji dużych zamierzeń inwestycyjnych w sąsiedztwie SSSE, Parku NT oraz w strefie przemysłowej Papiernia. Główny cel tego zamierzenia to rozwój terenów inwestycyjnych w zakresie podniesienia oraz polepszenia standardu infrastruktury do terenów inwestycyjnych, które mają istotne oddziaływanie na rozwój przedsiębiorczości.

- **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Suwałki.**

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Suwałki zakłada następujący model zaopatrzenia w wodę dla miasta Suwałk:

- miasto korzysta z komunalnego ujęcia wód podziemnych, które będzie sukcesywnie rozbudowywane w miarę potrzeb,
- system przesyłu wody będzie rozbudowywany w miarę rozwoju terytorialnego miasta (nie ma żadnych technicznych ograniczeń jego rozwoju za wyjątkiem ograniczeń obowiązujących w strefach ochronnych ujęcia wód podziemnych, w celu ochrony jego zasobów).

Zaopatrzenie w wodę

Rozbudowa sieci wodociągowych odbywa się sukcesywnie (w zależności od możliwości finansowych Spółki) zgodnie z potrzebami rozwoju Miasta, m.in. wzdłuż nowobudowanych dróg oraz na terenach nowopowstających osiedli mieszkaniowych.

W najbliższych latach planowane jest również przeprowadzenie następujących prac w układzie przesyłowym wody:

- monitoring pracy sieci wodociągowej – kontynuacja rozbudowy,
- renowacja i budowa nowych studni na ujęciu wody,
- renowacja magistrali wodociągowej zasilającej miasto.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Obecnie dobowy dopływ ścieków na oczyszczalnię kształtuje się na poziomie ok. 12 000 m^3/d. Przy dopuszczalnej przepustowości oczyszczalni 26 500 m3/d posiada ona jeszcze rezerwę. Ponadto dzięki rozległemu obszarowi, na którym zlokalizowana jest oczyszczalnia istnieje możliwość dalszego inwestowania na jej terenie. Decyzja w sprawie rozbudowy będzie zależała od tempa przyrostu rzeczywistych potrzeb.

Konieczna jest rozbudowa istniejącego systemu kanalizacyjnego, a także renowacja kanałów, zwłaszcza tych wybudowanych w latach 70 i 80-tych XX wieku. Ze względu na konfigurację terenu znaczna część nowych układów będzie miała charakter tłoczno-grawitacyjny.

Ponadto naprawy, renowacji i/lub przebudowy wymaga ponad 10 km starej sieci kanalizacji sanitarnej, która będzie wykonywana metodami bezwykopowymi.

Dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnych będzie odbywała się sukcesywnie (w zależno-

ści od możliwości finansowych Spółki) zgodnie z potrzebami rozwoju miasta m.in. wzdłuż nowobudowanych dróg, na terenach nowopowstających osiedli mieszkaniowych oraz terenach zabudowy przemysłowej.

Odprowadzanie i oczyszczanie wód opadowych

W celu ochrony stanu czystości rzeki Czarnej Hańczy, a tym samym poprawy środowiska wodnego zlewni Niemna, do której odprowadzane są wody opadowe z terenu miasta, przewidziano oczyszczanie wód opadowych. Realizować to należy poprzez budowę na wylotach kanałów deszczowych już istniejących oraz nowych, urządzeń oczyszczających, tj. separatorów substancji ropopochodnych osadników i zawiesin. Niezbędna jest budowa kilku dodatkowych urządzeń podczyszczających.

W związku z przeciążoną kanalizacją deszczową w mieście spowodowaną postępującym procesem urbanizacji miasta oraz okresowo ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi (nawalne deszcze) należy na problem odprowadzania wód opadowych spojrzeć w inny, nowy sposób – tj. wykorzystując potencjał naturalny miasta dla retencji gruntowej, minimalizując w ten sposób negatywny wpływ inwestycji na system przyrodniczy i środowisko człowieka. Takie podejście ma sprzyjać poprawie jakości życia mieszkańców oraz podtrzymaniu funkcji regulacyjnych ekosystemów. Podstawową zasadą postępowania z wodami opadowymi powinno być zachowanie cyklu obiegu wody w mieście, czyli zatrzymanie części lub całości opadu na terenie, na którym spadł deszcz. Wszędzie tam gdzie sposób zagospodarowania terenu oraz warunki gruntowo-wodne na to pozwalają wskazane jest by wody opadowe i roztopowe były odprowadzane do ziemi bezpośrednio lub poprzez urządzenia podczyszczające (w zależności od stężenia zanieczyszczeń).

Dążąc do uporządkowania kwestii związanej z wodami opadowymi i roztopowymi oraz stawiając na politykę zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi, przewiduje się odprowadzanie wód opadowych do gruntu np. poprzez budowę kanałów lub zbiorników retencyjno-rozsączających i studni chłonnych.

W celu poprawy funkcjonowania najbardziej obciążonej zlewni na os. Hańcza zaplanowano budowę zbiornika retencyjno-rozsączającego na wody opadowe. Budowa zbiornika ma na celu odciążenie układu kanałów sieci deszczowej poprzez przejęcie nadmiaru wód opadowych do zbiornika, zapewniając tym samym odciążenie kanałów na os. Hańcza.

Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych

Prowadzenie spraw z zakresu zaopatrzenia w wodę oraz usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych należy do ustawowych zadań Miasta.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków podstawą racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej jest tworzenie wieloletnich planów rozwoju i modernizacji infrastruktury wodno-ściekowej.

Plan obejmuje okres czterech lat i wynika z ustawy z dnia 27 października 2017 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, ponieważ „taryfę określa się na okres 3 lat". Zgodnie z art. 20 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu WPI i koszty wynikające z jego realizacji powinny być uwzględnione w taryfie, także WPI powinien obejmować wydatki inwestycyjne w okresie obowiązywania taryfy, a więc 3 lat. Zgodnie z ustawą o zmianie ustawy (art. 9) nowe taryfy, po ich zatwierdzeniu przez tzw. organ regulacyjny najwcześniej będą obowiązywać w okresie

od 12 czerwca 2018 roku do 11 czerwca 2021 r., toteż WPI praktycznie musi obejmować okres 4 lat kalendarzowych (2018-2021) i jest jedną z podstaw do tworzenia taryf.

Wpływ na opracowanie Planu miały:

- zmiany kosztów zrealizowanych zadań w wyniku przetargów i opracowanej dokumentacji,
- konieczność uwzględnienia zadań planowanych przez Spółkę do realizacji przy wsparciu środków z nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej,
- uwzględnienie zadań inwestycyjnych niezbędnych do zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków z planowanego do realizacji budownictwa mieszkaniowego i usługowego,
- oraz konieczność uzupełniania brakujących fragmentów sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.

Gospodarka odpadami

W związku ze zmianą ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach od 1 lipca 2013 r. miasto Suwałki przejęło obowiązek odbioru odpadów od właścicieli nieruchomości.

Linia sortownicza odpadów komunalnych, fot. Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Suwałkach.

W 2018 roku odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców Suwałk zajmowało się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o. o.

Tabela 4.2.6 Główne inwestycje PGK w 2018 w zakresie odbioru odpadów komunalnych

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o. o.		
Specyfikacja	Nakłady	Zakres rzeczowy
Zakup środków transportowych do wywozu odpadów komunalnych	584 496,00 zł	1 pojazd specjalistyczny do wywozu odpadów komunalnych (śmieciarka)

Odpady odebrane od właścicieli nieruchomości z terenu Suwałk kierowane są do zagospodarowania do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych prowadzonej przez Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o. o.

Od 1997 r. funkcjonuje w Suwałkach selektywna zbiórka odpadów komunalnych, która objęła wszystkich mieszkańców miasta.

W ramach systemu utworzony został w Przedsiębiorstwie Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o. o. Punkt Selektywnego Odbioru Odpadów Komunalnych. (PSZOK)

Tabela: 4.2.7 Gospodarka odpadami komunalnymi w Suwałkach w latach 2016-2018 (w tonach)

	2016	2017	2018
Dostarczone	23 145,24	24 357,41	24 729,18
Odzyskane surowce wtórne	2 712,56	3 167,97	2 635,03
Odpady na składowisku	13 278,34	8 130,9	11 278,18
Kompost surowy (produkcja)	4 286,44	6 320,55	3 314,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o. o

Prowadzona w 2018 roku gospodarka odpadami komunalnymi przyczyniła się do wy-

pełnienia wymogów dotyczących osiągnięcia przez Suwałki właściwych poziomów selekcji:

- recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 63,43%, przy wymaganym min. poziomie 30%,
- recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzyski innymi metodami inne niż niebezpieczne, odpady budowlane i rozbiórkowe – 100% – przy wymaganym min. poziomie 50%,
- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 0% (zero), przy dopuszczalnym w 2018 r. poziomie max. 40%.

Ciepłownictwo i gazownictwo

Ciepłownictwo

Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej w Suwałkach Sp. z o.o. zaspokaja ok. 80% zapotrzebowania miasta na ciepło. Działania inwestycyjne Spółki ukierunkowane są na modernizację i rozbudowę sieci ciepłowniczej, węzłów cieplnych oraz dostosowywanie źródła ciepła do standardów emisyjnych.

Władze Miasta wspierają działania inwestycyjne spółki, wpływające na ograniczanie „niskiej emisji", a tym samym poprawę jakości powietrza w mieście poprzez program udzielania dotacji celowej osobom fizycznym i wspólnotom mieszkaniowym na dofinansowanie kosztów inwestycji związanych ze zmianą systemu ogrzewania na ogrzewanie proekologiczne. PEC w swoich działaniach, tam gdzie to technicznie możliwe, uwzględnia przede wszystkim przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej budynków zlokalizowanych w tych obszarach miasta, które wykazują średni lub zły stan powietrza w okresie grzewczym.

Instalacja oczyszczania spalin, fot. Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej w Suwałkach

W 2018 roku do miejskiej sieci ciepłowniczej podłączono 65 budynków, w tym 45 domków jednorodzinnych, głównie przy ulicach na Os. Kolejowym, gdzie występują przekroczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Kolejnymi działaniami, związanymi z poprawą jakości powietrza są inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej instalacji wytwarzania ciepła do nowych, zaostrzonych standardów emisyjnych. W związku z tym:

- wybudowano instalację oczyszczania spalin na kotle WR-25, a kolejne kotły będą modernizowane w następnych latach.

  Zmniejszenie emisji, w związku z tą inwestycją, dotyczyć będzie przede wszystkim dwutlenku siarki, azotu i pyłów.

  Na powyższą inwestycję Spółka otrzymała dofinansowanie w formie pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska w wysokości 8,3 mln zł. Wartość projektu – 11,2 mln zł.

- W listopadzie 2018 r. Spółka podpisała umowę z NFOŚiGW na dofinansowanie budowy dwóch kotłów opalanych biomasą.

  Celem projektu jest zwiększenie produkcji ciepła z odnawialnych źródeł energii, co pozwoli na ograniczenie emisji dwutlenku węgla i pyłu. Budowa rozpocznie się w kwietniu 2019 roku.

  Na powyższą inwestycję Spółka otrzyma dofinansowanie ze środków unijnych w wysokości 17,9 mln zł. Wartość projektu – 37,8 mln zł.

Ponadto, dążąc do poprawienia atrakcyjności oferty w zakresie przyłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej domów jednorodzinnych, Spółka wprowadziła dwa warianty zawierania umów przyłączeniowych, to jest:

- całkowicie nieodpłatne dla odbiorcy wówczas, gdy zobowiąże się on do likwidacji dotychczasowego pieca oraz do zakupu ciepła sieciowego minimum w skali roku około 40-60 GJ przez okres 10 lat;
- częściowo odpłatne dla odbiorcy, gdy ponosi on koszt opłaty przyłączeniowej i węzła cieplnego, ale wówczas nie ma obowiązku zakupu ciepła sieciowego przez 10 lat.

Spółka prowadzi także działania, służące poprawie efektywności przesyłania oraz dystrybucji energii cieplnej. W związku z tym:

- w ramach dofinansowania ze środków unijnych, w 2018 roku rozpoczęto przebudowę i termomodernizację 10 km sieci ciepłowniczej. Projekt zakończy się w 2020 roku.
- Projekt realizowany będzie w części północnej, północno-wschodniej i północno-zachodniej miasta. Wartość dofinansowania – 7,2 mln zł, wartość projektu – 16,1 mln zł.

Termomodernizacja sieci,
fot. Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej w Suwałkach

- W ramach dofinansowania ze środków unijnych zlikwidowanych zostanie 12 węzłów grupowych i wybudowanie w ich miejsce 49 węzłów indywidualnych.

  Realizacja projektu będzie prowadzona w północnej części miasta i rozpocznie się w 2019 roku. Wartość dofinansowania – 3,4 mln zł; wartość projektu – 6,7 mln zł.

Przedsiębiorstwo sukcesywnie modernizuje sieci ciepłownicze, wymieniając jej stare odcinki na rury preizolowane. Sieć preizolowana stanowi obecnie prawie 72% długości sieci ciepłowniczej w mieście.

Tabela 4.2.8 Długość miejskiej sieci ciepłowniczej w Suwałkach (w km) w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Długość sieci ciepłowniczej (km)	86,2	88,5	92,8
w tym: sieci preizolowanej (km)	58,4	61,6	67,1
Sieć przebudowana (termomodernizacja i preizolacja) w km	2,5	1,0	2,3
w tym: w ramach projektu unijnego	x	x	2,1
Sieć nowo wybudowana (km)	1,7	2,3	3,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej Sp. z o.o.

Wraz z budową nowych odcinków miejskiej sieci ciepłowniczej rośnie liczba budynków podłączanych do miejskiego systemu ciepłowniczego, a co za tym idzie również ilość węzłów cieplnych i ogrzewanej powierzchni.

Tabela 4.2.9 Budynki podłączone do Miejskiego systemu ciepłowniczego w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Liczba ogrzewanych budynków (szt)	1 334	1 372	1 435
Ogrzewana powierzchnia (m^2)	1 685 525	1 731 966	1 735 094
Liczba podłączonych budynków w danym roku	36	37	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej Sp. z o.o.

Nowobudowane węzły cieplne podłączane są do monitoringu, co pozwala na dostarczanie ciepła o odpowiednich standardach jakościowych oraz szybkie reagowanie w przypadku wystąpienia jakichkolwiek nieprawidłowości.

Węzeł cieplny, fot. Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej w Suwałkach

Tabela 4.2.10 Węzły cieple w Suwałkach w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Liczba węzłów cieplnych (szt.)	888	924	983
w tym: podłączonych do monitoringu	596	628	651
Węzły nowo wybudowane	33	36	59
Węzły zmodernizowane	10	7	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej Sp. z o.o.

Spółka osiąga wartości emisji zanieczyszczeń do powietrza na poziomie znacząco niższym od dopuszczalnych. W 2018 roku przedstawiały się one następująco:

- Dwutlenek siarki – **366,73Mg** (dopuszczalna wielkość emisji **631,40 Mg**)
- Pył – **38,12Mg** (dopuszczalna wielkość emisji **69,12 Mg**)
- Dwutlenek azotu – **162,98Mg** (dopuszczalna wielkość emisji **214,94 Mg**)

Strategie i plany

Strategia PEC w Suwałkach Sp. z o.o. opiera się na spełnianiu potrzeb i oczekiwań klientów przez ciągłość dostaw ciepła i jakości świadczonej usługi, jak również poprawianie pozycji konkurencyjnej firmy, mając na względzie przestrzeganie norm w zakresie ochrony środowiska naturalnego.

Wyznaczoną strategię przedsiębiorstwo realizuje poprzez następujące cele:

- Pozyskiwanie nowych odbiorców.
- Wysokie standardy świadczonych usług.
- Produkcję energii elektrycznej i cieplnej w skojarzeniu.
- Tworzenie warunków powszechnego dostępu do energii w zgodzie z ekologią i rachunkiem ekonomicznym.
- Prowadzenie działalności nastawionej na zadowolenie odbiorców i klientów.
- Ochronę środowiska naturalnego.

Długoterminowe cele strategiczne określane są i realizowane na podstawie „Planu rozwoju PEC w Suwałkach Sp. z o.o.".

Aktualny Plan Rozwoju zakłada główne kierunki rozwoju Spółki na lata 2016-2020:

- wzrost sprzedaży ciepła w wyniku pozyskania nowych odbiorców,
- zmniejszenie strat ciepła,
- poprawa jakości dostaw ciepła poprzez dalsze podwyższanie efektywności procesów i wydajności pracy,
- ciągła modernizacja źródeł ciepła, sieci i węzłów,
- sukcesywna modernizacja Ciepłowni Głównej oraz dostosowanie do nowych standardów emisyjnych,
- sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa – zwiększenie wartości i utrzymanie dobrej kondycji finansowej firmy.

Ponadto na każdy rok kalendarzowy opracowywany jest:

- **Plan rzeczowo-finansowy**, obejmujący m.in. planowany poziom sprzedaży, koszty działalności oraz inwestycje i remonty, które mają zapewnić bezpieczne dostawy ciepła mieszkańcom Suwałk.
- **Program zarządzania** obejmujący cele i zadania z zakresu jakości, środowiska i bhp, w którym na 2018 rok przyjęto:
  - poprawa jakości powietrza na terenie miasta – budowa instalacji oczyszczania spalin w ciepłowni,
  - zwiększenie udziałów odpadów biodegradowalnych w systemie segregacji odpadów komunalnych – wyposażenie nieruchomości przedsiębiorstwa w pojemniki do segregacji odpadów biodegradowalnych,
  - kampania edukacyjna na temat szkodliwości niskiej emisji dla środowiska i zdrowia człowieka – przeprowadzenie „lekcji ciepła" w suwalskich szkołach podstawowych,
  - zapobieganie wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym – m.in. poprzez profilaktykę zdrowotną pracowników,
  - poprawa efektywności przesyłania ciepła – przebudowa i termomodernizacja 2,2 km sieci.

Spółka uczestniczy również w **„Planie gospodarki emisyjnej dla miasta Suwałki"**, w którym określone zostały projekty przedsięwzięć mające na celu ograniczenie niskiej emisji w mieście, polegające na modernizacji i rozbudowie ciepłowni z zastosowaniem innego paliwa niż miał węglowy, montażu urządzeń ograniczających zanieczyszczenie powietrza, budowę sieci i przyłączy do domków jednorodzinnych na obszarach gdzie występuje niska emisja, modernizację infrastruktury ciepłowniczej oraz prowadzenie działań edukacyjnych w jednostkach oświatowych.

Poprzez powyższe działania PEC ma bezpośredni wpływ na poprawę warunków zdrowotnych mieszkańców oraz kształtowanie wizerunku Suwałk, jako miasta przyjaznego środowisku.

Gazownictwo

Sukcesywnej rozbudowie ulega infrastruktura gazowa. Miasto Suwałki nie jest jeszcze podłączone do systemu ogólnokrajowych gazowych sieci przesyłowych. Trwają przygotowania do budowy rurociągu integrującego systemy gazowe Polski i Litwy, które umożliwią przyłączenie Suwałk do krajowego systemu gazowego. Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. wychodząc naprzeciw potrzebom aglomeracji zrealizowała przy współfinansowaniu ze środków UE inwestycję pn.: „Umożliwienie dostępu do gazu ziemnego w m. Su-

wałki w oparciu o technologię LNG". Projekt funkcjonuje w sposób ciągły realizowane są założone w nim cele. Projekt spełnia swój cel gospodarczy i przynosi wymierne korzyści dla mieszkańców i przedsiębiorców Suwałk.

W ramach inwestycji wybudowano nowe sieci gazowe z rur PE na terenie miasta Suwałk wraz z dwiema stacjami redukcyjno-pomiarowymi. Rok 2014 zaowocował uruchomieniem pierwszych 40 odbiorców przyłączonych do nowych gazociągów. W roku 2015, na osiedlu Północ dokonano zamiany gazu z propanu-butanu rozprężonego na gaz ziemny – przestawionych zostało 4 496 odbiorców.

Na koniec 2018 roku z sieci gazowej o długości około 69 km zasilanej ze stacji regazyfikacji LNG zlokalizowanej w Zielonym Kamedulskim, korzystali dawni odbiorcy gazu propanu-butanu rozprężonego na osiedlu Północ oraz 389 nowych odbiorców przyłączonych do sieci gazowej.

W związku z umożliwieniem dostępu do sieci gazowej widoczny jest stały przyrost zainteresowania odbiorem paliwa gazowego wśród mieszkańców miasta Suwałk. Analiza kilku minionych lat wskazuje na roczne przyrosty w liczbie około 100-120 szt. przyłączy.

Na kolejne lata jest planowana dalsza zrównoważona rozbudowa sieci gazowej. Wówczas błękitnym paliwem można będzie zasilać większość mieszkańców i podmiotów działających na terenie miasta Suwałk.

Zieleń miejska

Powierzchnia terenów zieleni miejskiej w Suwałkach w roku 2018 wynosiła około 300 ha, w tym ok. 91 ha zieleni zorganizowanej. Tereny te przedstawiają różne formy funkcjonalne: parki, skwery, bulwary nadrzeczne, zieleń przyuliczna, kwietniki sezonowe i bylinowe, nieużytki. Utrzymaniem terenów zielonych zajmuje się jednostka budżetowa Miasta Suwałki – Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach.

Tabela 4.2.11 Prace na miejskich terenach zielonych w latach 2016-2018

Rodzaj prac	2016	2017	2018
Wykonanie i renowacja zieleńców (ha)	0,46	0,26	0,05
Nasadzenia drzew (szt.)	369	390	234
Nasadzenia krzewów (szt.)	436	178	1 667
Sadzonki drzew (szt.)	2 500	3 500	3 500

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Jednostki organizacyjne miasta Suwałki

Infrastrukturę techniczną w Suwałkach obsługują jednostki organizacyjne miasta. To one świadczą mieszkańcom usługi:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.- zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków oraz zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych z terenu miasta.
- Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej w Suwałkach Sp. z o.o. – zaopatrzenia w ciepło.
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o.o. w zakresie:
  - prowadzenia miejskiej komunikacji,
  - odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców,
  - prowadzenie na terenie miasta targowisk i hal targowych,
  - prowadzenie cmentarza komunalnego w Suwałkach.
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o. o. w Suwałkach w zakresie:
  - zagospodarowania odpadów komunalnych w ramach RIPOK (z wykorzystaniem funkcjonującego składowiska

odpadów, sortowni odpadów komunalnych, biostabilizatorów, bioreaktorów do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji),
- prowadzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) przeznaczonego do odbioru odpadów zebranych w sposób selektywny, bezpośrednio od mieszkańców Suwałk.

✔ Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Spółka z o.o. w zakresie:
- tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- zapewnienia lokali socjalnych, lokali zamiennych i zaspokajania potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach,
- gospodarowania nieruchomościami należącymi do gminnego zasobu nieruchomości,
- budowy i eksploatacji domów mieszkalnych, zarządzania nieruchomościami mieszkalnymi i niemieszkalnymi.

✔ Park Naukowo-Technologiczny Polska Wschód w Suwałkach Spółka z o. o., który realizuje misję propagowania postaw przedsiębiorczych, proinnowacyjnych oraz wspieranie tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, prowadzących innowacyjny, etyczny, oparty na wiedzy biznes.

✔ Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach Komunalna – jednostka budżetowa odpowiedzialna za:
- zarządzanie drogami publicznymi usytuowanymi w granicach administracyjnych Suwałk,
- zarządzanie ruchem na drogach publicznych, w tym wykonanie i konserwacja oznakowania dróg, sygnalizacji świetlnej ulic,
- zarządzanie zielenią miejską,
- zarządzanie oświetleniem dróg, parków i innych terenów miejskich,
- zarządzanie szaletami miejskimi.

Ponadto miasto jest udziałowcem w trzech innych spółkach:

✔ Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.,

✔ Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES" S. A. w Suwałkach,

✔ „Wigry" Suwałki S.A.

Tabela 4.2.10 Spółki z udziałem miasta Suwałk

Spółka	Wartość udziałów miasta Suwałk w kapitale podstawowym w zł		Udział miasta w kapitale podstawowym
	2017	2018	
PWiK w Suwałkach Sp. z o. o.	60 131 000	60 131 000	100%
PEC w Suwałkach Sp. z o. o.	31 043 000	31 043 000	100%
PGK w Suwałkach Sp. z o. o.	19 543 500	21 534 500	100%
PGO Spółka z o.o. w Suwałkach	7 200 000	7 200 000	100%
ZBM w Suwałkach TBS Sp. z o.o.	24 954 250	24 954 250	100%
Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.	10 100 000	10 110 000	99,60%
Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S. A. w Suwałkach	2 471 000	2 471 000	12,40%
Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES" S.A. w Suwałkach	200 000	200 000	14,74%
„Wigry" Suwałki S.A.	0	200 000	16,95%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach oraz Wydziału Oświaty, Wychowania i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach

4.3. Transport

Komunikacja miejska

Miejska sieć autobusowej komunikacji miejskiej składa się z 19 linii autobusowych o łącznej długości ok. 471 km.

Zgodnie z *Porozumieniem międzygminnym*, zawartym 12 grudnia 2007 r. z Gminą Suwałki, komunikacja miejska oprócz ruchu wewnątrzmiejskiego obsługuje także przyległe tereny podmiejskie, tj.: Białą Wodę, Krzywe, Lipniak, Małą Hutę, Nową Wieś, Okuniowiec, Płociczno, Poddubówek, Sobolewo, Wychodne, Zielone Kamedulskie, Zielone Królewskie, Żywą Wodę.

Dzienny przebieg autobusów na wszystkich liniach wynosi w dni robocze: 4 932,1 wozokilometrów, w soboty 1 756,2 wozokilometrów, w niedziele i święta 1 596,0 wozokilometrów. W godzinach szczytowych komunikację obsługuje 31 spośród 35 autobusów, będących w dyspozycji Spółki. Średni wiek taboru wynosi 10,1 lat. Łączna liczba przystanków na terenie miasta wynosi 240 szt., w strefie podmiejskiej znajduje się 89 szt. Operatorem komunikacji jest Zakład Komunikacji Miejskiej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o.o., który miasto Suwałki zobowiązało do świadczenia usług w zakresie lokalnego transportu zbiorowego.

Chcąc ułatwić pasażerom dostęp do suwalskiej komunikacji miejskiej, miasto Suwałki wprowadziło w ostatnich latach możliwość zakupu biletów przez telefon komórkowy za pomocą aplikacji: SkyCash, GoPay, mPay, moBilet oraz CallPay. Aplikacje służą do zakupu zarówno biletów okresowych (miesięcznych i dekadowych), jak i jednoprzejazdowych.

Transport indywidualny

Podobnie jak w latach poprzednich, rok 2018 był kolejnym rokiem wzrostu liczby pojazdów zarejestrowanych w Suwałkach. Według stanu na dzień 31.12.2018 r. w Suwałkach było zarejestrowanych 42 773 pojazdów, tj. o 0,8% więcej w stosunku do roku poprzedniego.

Otwarcia Sezonu motocyklowego

Tabela 4.3.1 Liczba pojazdów zarejestrowanych w Suwałkach w latach 2016-2018 (bez uwzględnienia naczep)

Rodzaj pojazdu	2016	2017	2018
Motocykle i motorowery	3 444	3 544	3 683
Samochody osobowe	31334	32 368	33 732
Autobusy	222	221	217
Samochody ciężarowe	4 610	4 610	4 752
Ciągniki siodłowe	822	890	960
Ciągniki rolnicze	763	782	793
Ogółem	41 195	42 415	44 137

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Wykres 4.3.1 Struktura zarejestrowanych pojazdów w 2018 roku

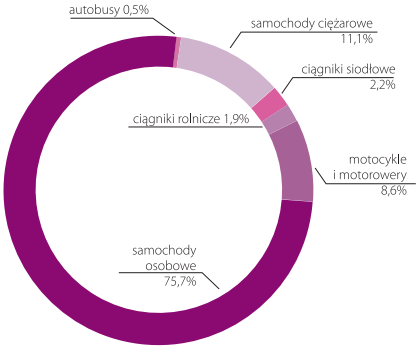

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Komunikacji Urzędu Miejskiego w Suwałkach

4.4. Zasoby mieszkaniowe

Budownictwo mieszkaniowe

Wieloletni zastój w budownictwie mieszkaniowym Suwałk spowodował duże zapotrzebowanie na nowe mieszkania. Rosnąca stabilizacja finansowa mieszkańców miasta wpłynęła na zauważalne ożywienie na rynku budowlanym.

W 2018 roku odnotowano spadek, w stosunku do roku poprzedniego, który był rekordowy, liczby mieszkań, na które wydano pozwolenia na budowę. Liczba mieszkań w 2018 roku (łącznie 421) przekracza jednak średnią z ostatnich sześciu lat.

Jak wynika z danych Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, w 2018 roku na terenie miasta oddano do użytku ogółem 288 mieszkań o łącznej powierzchni 19 464 m^2, w tym:

- 35 mieszkań w budownictwie indywidualnym (o łącznej pow. 6 470 m^2),
- 253 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (o łącznej pow. 12 994 m^2).

Tabela 4.4.1 Liczba wydanych wszystkich ogółem pozwoleń na budowę w latach 2012-2018

	Warunki zabudowy i zagospodarowania terenu	Pozwolenia na budowę
2012	110	290
2013	83	246
2014	57	311
2015	43	263
2016	49	318
2017	56	360
2018	55	440

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 4.4.2 Liczba mieszkań, na które wydano w Suwałkach pozwolenia na budowę w latach 2012-2018

	Indywidualne	Wielomieszkaniowe	Łącznie
2012	36	159	195
2013	39	190	229
2014	27	265	292
2015	44	519	568
2016	47	285	332
2017	48	692	740
2018	63	358	421

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Komunalny zasób mieszkaniowy

Budownictwo mieszkaniowe

Do realizacji zadań Miasta Suwałki w zakresie: tworzenia warunków zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej oraz zapewniania lokali socjalnych, zamiennych i zaspokajania potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach, a także realizowania zadania gminnego budownictwa mieszkaniowego, służy zasób mieszkaniowy zapewniający lokale mieszkalne dla 6,6 tys. mieszkańców Suwałk. Zasób ten obejmuje 2 186 lokali w 198 budynkach (dla porównania w 2017 r. było to 199 budynków) będących własnością i współwłasnością Miasta. Spośród 198 budynków, 108 – stanowią wspólnoty mieszkaniowe (w porównaniu z 2017 r. ilość ta nie uległa zmianie).

W 2018 r. liczba lokali komunalnych zmniejszyła się o 5 z powodu rozbiórki budynku położonego przy ul. Reja 51. W 2017 r. liczba lokali komunalnych zmniejszyła się o 2 z powodu rozbiórki obiektów przy ul. Utrata 56 i ul. Wesoła 28 A.

Liczba lokali użytkowych w 2018 r. pozostawała na tym samym poziomie, jak w roku poprzednim i wynosiła 125.

Tabela 4.4.3 Komunalne zasoby mieszkalne w Suwałkach w latach 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba mieszkań komunalnych	2 212	2 203	2 197	2 191	2186
w tym lokale socjalne	248	249	245	241	227
Liczba lokali użytkowych	284	278	285	125	125

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Budynek Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Spółka z o.o. przy ul. Putry 9 (Przychodnia Medyczna) po termomodernizacji

Zarządzanie gminnym zasobem mieszkaniowym

Gminnym zasobem mieszkaniowym zarządza Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Tabela 4.4.4 Gminny zasób mieszkaniowy (stan na dzień 31.12.2018 r.)

Lp.	Ilość budynków	Powierzchnia w m²	Ilość lokali mieszkalnych	Ilość lokali socjalnych	Ilość pomieszczeń tymczasowych
I	**Lokale mieszkalne i socjalne w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych**				
	108	65 240,93	1 218	87	-
II	**Lokale mieszkalne i socjalne w budynkach Gminnych**				
	70	36 926,88	689	140	-
III	**Lokale mieszkalne i socjalne w budynkach Spółdzielni Mieszkaniowych**				
	18	2 170,21	45	-	-
IV	**Pomieszczenia tymczasowe w budynku Gminy**				
	1	102,70	-	-	6
V	**Lokale mieszkalne w budynku Skarbu Państwa**				
	1	49,50	1	-	-
Ogółem	198	104 490,22	1953	227	6

Zawieranie umów na wolne lokale komunalne dokonywane jest zgodnie z Uchwałą nr XLIII/547/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 marca 2018 r. w sprawie zmiany Uchwały nr XI/91/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 21 czerwca 2011 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Suwałki z zachowaniem społecznej kontroli, którą w tym zakresie sprawowała Społeczna Komisja Mieszkaniowa.

W 2018 r. rozpatrzono 95 wniosków osób spełniających kryteria formalne do wynajęcia lokalu, z czego 15 ujęto na liście rocznej i 2 gospodarstwa domowe na „liście rezerwowej."

W ramach prowadzonej w 2018 roku gospodarki lokalami mieszkalnymi pozyskano ogółem 33 lokale od najemców, którzy: opuścili lokal komunalny – 20 (wyjazd za granicę, umieszczenie w placówkach opiekuńczych, eksmisja bez uprawnienia do lokalu socjalnego) oraz 13 po zmarłych najemcach.

Zasady polityki czynszowej

W mieszkaniowym zasobie Gminy Miasta Suwałki w ramach polityki czynszowej ustala się odrębne stawki czynszowe: za lokale mieszkalne i za lokale socjalne. Stawki czynszu miesięcznego za 1 m^2 powierzchni użytkowej lokali stanowiących zasób mieszkaniowy Gminy Miasto Suwałki przyjęte zostały uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Suwałki na lata 2016-2020. Wysokość stawki czynszu uzależnia się od położenia budynku, położenia lokalu w budynku, wyposażenia lokalu w urządzenia techniczne i ogólnego stanu technicznego budynków. Podstawę wyliczenia stawki czynszu stanowi wskaźnik przeliczeniowy kosztu odtworzenia 1 m^2 powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych ogłaszany przez Wojewodę Podlaskiego.

Przyjmuje się zasadę, że stawki czynszu mogą być ustalane na wyższym poziomie w sytuacji gdy: lokal należy do lokali wybudowanych lub nabytych przez Gminę oraz lokal został trwale ulepszony w sposób zwiększający jego wartość użytkową. Dotyczy to lokali, gdy ww. zdarzenia nastąpiły po dniu 1 stycznia 2007 r. Przyjmuje się zasadę, że odzyskane przez Gminę lokale mieszkalne o powierzchni użytkowej powyżej 80 m^2, mogą być oddane w najem w drodze przetargu, a w przypadku jego nie rozstrzygnięcia, w drodze negocjacji.

Dla wszystkich pozostałych zasobów uznaje się za konieczne dążenie do sytuacji, w której czynsz będzie zapewniać pokrycie kosztów ponoszonych na utrzymanie zasobu, w tym przede wszystkim kosztów bieżącego utrzymania technicznego budynków, konserwacji i przeglądów, remontów, kosztów zarządzania oraz kosztów utrzymania czystości i zieleni.

Gospodarowanie lokalami użytkowymi gminy

Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o. zarządza 125 lokalami użytkowymi stanowiącymi własność Miasta Suwałki, znajdującymi się w budynkach mieszkalno-użytkowych i 6 samodzielnymi użytkowymi.

Działania podejmowane przez Spółkę miały na celu zagospodarowanie wszystkich lokali, które znajdują się w jej zarządzie. Informacja o wolnych lokalach dostępna była na stronie internetowej Spółki, witrynach okiennych lokali, portalu internetowym i na stronie www.monitorurzedowy.pl.

Tabela 4.4.5 Remonty i budowa budynków i lokali komunalnych w 2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba budynków	Wartość prac (w tys.zł) (brutto)
Budynki będące własnością miasta Suwałki (GMS)		
Remonty pokryć dachowych	4	226 096
Remonty bieżące	51	757 184
Zagospodarowanie terenu – remonty nawierzchni i punktów gromadzenia odpadów stałych	-	52 497
Rozbiórki + PT	3	51 155
Konserwacja bieżąca	Zasoby GMS	296 071
Inwestycje (wykonanie instalacji co, cwu + PT)	7	906 000
Rozbiórki	3	113 696
Budynki Wspólnot Mieszkaniowych		
Termomodernizacje budynków, remonty elewacji	6	
Opracowanie audytów energetycznych i dokumentacji technicznej na poczet przyszłych termomodernizacji i remontów elewacji	20	1 765 205
Wykonanie i remont instalacji C.O. i C.W.U.	2	69 147
Remonty bieżące	69	557 495
Remonty ciągów pieszo-jezdnych	4	57 873
Wymiana urządzenia dźwigowego	1	126 252
Wymiana urządzenia dźwigowego	1	125 280

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Tabela 4.4.6 Wynajem komunalnych lokali mieszkalnych w latach 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba złożonych wniosków	242	217	228	194	156
Liczba wniosków spełniających kryteria	137	123	126	139	94
Ilość rodzin zakwalifiko-wanych	31	25	20	20	17
Liczba lokali wynajętych	28	18	15	14	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o

Budynek Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Waryńskiego 33 po termomodernizacji

Tabela 4.4.7 Inwestycje wykonane ze środków własnych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Lp.	Adres nieruchomości	Liczba budynków	Wartość prac w zł (brutto)
		I. ROBOTY REMONTOWE I KONSERWACYJNE	37 433
		II. ZADANIA INWESTYCYJNE	
1.	ul. Kościuszki 55	Wykonanie instalacji C.O. w 4 lokalach użytkowych	50 479
2.	ul. M. Konopnickiej 4	Wykonanie instalacji c.o. w lokalu użytkowym	14 857
3.	ul. Putry 9	Ocieplenie ścian zewnętrznych i ścian piwnicznych budynku z wymiana instalacji odgromowej	531 946
4.	ul. Pułaskiego – działka o nr geod. 221564/4	Budowa 2 budynków mieszkalnych 48 rodzinnych (po 24 lokale każdy)	9 953 345
5.	ul. Paca 4	Opracowanie wielobranżowej dokumentacji projektowej przebudowy i adaptacji budynku	48 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

W zasobie mieszkaniowym Gminy Miasta Suwałki aktualnie znajduje się 227 lokali socjalnych. W stosunku do 2017 r. ich liczba zmniejszyła się o 14 lokali, w związku z dokonaną rozbiórką niektórych budynków. Lokale socjalne są niezbędne do wywiązania się Miasta Suwałki z ustawowych obowiązków wobec mieszkańców i zarządców zasobów mieszkaniowych w zakresie realizacji wyroków sądowych o eksmisję przyznających prawo do lokalu socjalnego.

Struktura lokali pod względem ich wyposażenia oraz stanu technicznego systematycznie zmienia się w wyniku prowadzonych remontów i modernizacji. Lokale o pełnym wyposażeniu stanowią ok. 75% całości zasobu mieszkaniowego. Przeprowadzane remonty i modernizacje budynków komunalnych maja pozytywny wpływ na podniesienie standardu oraz warunków zamieszkiwania najemców lokali komunalnych.

W 2018 r. rozpoczęła się kolejna inwestycja związana z budową dwóch budynków wielorodzinnych 6-kondygnacyjnych po 24 mieszkania każdy (łącznie 48 mieszkań) zlokalizowanych pomiędzy ul. Pułaskiego a ul. Reja. W budynkach znajdować się będą mieszkania 2-3 pokojowe o pow. użytkowej od 42, 61 m^2 do 63,18 m^2 w stanie tzw. deweloperskim. Zakłada się, że lokatorzy wprowadzą się do nowych mieszkań w II kwartale 2020 r.

5 Przestrzeń miejska

5.1. Środowisko przyrodnicze

Na terenie Suwałk występują obszary o wysokich walorach przyrodniczych. Rzeźba terenu, na którym zlokalizowane jest miasto jest wynikiem działalności lodowca w okresie najmłodszego zlodowacenia bałtyckiego oraz erozyjnej działalności rzeki Czarnej Hańczy. Dominują dwie jednostki geomorfologiczne: wysoczyzna morenowa (w północnej części miasta) oraz równina sandrowa przecięta doliną Czarnej Hańczy. Mimo zubożenia flory i fauny tych obszarów w wyniku działalności człowieka część terenów miasta nadal stanowi obszar cenny przyrodniczo.

W granicach administracyjnych Suwałk 2. występują rezerwat przyrody, obszary chronionego krajobrazu, stanowisko dokumentacyjne i liczne pomniki przyrody.

W północnej części miasta na terenie leśnym znajduje się rezerwat archeologiczny „Cmentarzysko Jaćwingów". Utworzony został w 1959 roku, w celu ochrony fragmentu lasu (boru świeżego) z cmentarzyskiem Jaćwingów. Na niewielkiej powierzchni rezerwatu (4,1 ha) mieści się kilkanaście kurhanów pochodzących z II-IV wieku naszej ery, zbudowanych z kamieni w znacznej części przykrytych warstwą ziemi.

W granicach miasta znajdują się fragmenty dwóch, utworzonych w 1998 roku

Fontanna przy ul. Kowalskiego, fot. 3. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach

obszarów chronionego krajobrazu o łącznej powierzchni 960,2 ha. Obszary te obejmują wyróżniające się krajobrazowo tereny, których przeznaczenie może być związane z turystyką i wypoczynkiem lub z zapewnieniem stanu względnej równowagi ekologicznej (korytarze ekologiczne). W północnej części miasta znajduje się fragment obszaru „Pojezierza Północnej Suwalszczyzny", którego celem ochronnym jest zachowanie półnaturalnego krajobrazu o urozmaiconej rzeźbie terenu, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi. Drugim obszarem chronionego krajobrazu jest „Puszcza i Jeziora Augustowskie". Fragment tego obszaru znajduje się w południowej części miasta i obejmuje Las Suwalski, stanowiący część jednego z największych i najcenniejszych pod względem przyrodniczym kompleksów leśnych – Puszczy Augustowskiej (obszaru europejskiej sieci Natura 2000).

W północno-wschodniej części, przy ul. Czarnoziem 1, widnieje odsłonięcie geologiczne, które uchwałą Rady Miejskiej z 1995 roku uznane zostało za stanowisko dokumentacyjne „Szwajcaria". Ochrona tego miejsca ma na celu zachowanie interesującego stanowiska geologicznego z różnowiekowymi poziomami glacjalnymi (gliny zwałowe) i dzielącymi je osadami interglacjału emskiego (torfy i mułki), powstałymi 100 000 lat p.n.e. Jest jedynym w północno-wschodniej Polsce stanowiskiem osadów ziemskich, które odsłaniają się na powierzchni.

W 2010 r., na zlecenie Urzędu Miejskiego w Suwałkach, przeprowadzona została inwentaryzacja zlokalizowanych na terenie Suwałk obszarów charakteryzujących się wybitnymi walorami przyrodniczymi.

W Suwałkach znajdują się 22 egzemplarze drzew stanowiących pomniki przyrody chronione prawem.

Ochrona środowiska i działania proekologiczne

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Suwałki na lata 2016-2020 przywiązuje duże znaczenie do edukacji ekologicznej. Zapewnienie odpowiednich regulacji prawnych oraz niezbędnej infrastruktury nie przyniesie oczekiwanych efektów bez ukształtowania pożądanych postaw mieszkańców Suwałk. Ograniczeniem skali działań w tym zakresie jest nie wielkość środków finansowych, ale niedobór partnerów społecznych.

Program ochrony środowiska dla miasta Suwałki na lata 2016-2020, przyjęty Uchwałą nr XVIII/205/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 marca 2016 r. opracowany zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 519) organ wykonawczy gminy/powiatu, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza gminny/powiatowy program ochrony środowiska, uchwalany następnie przez organ stanowiący gminy/powiatu.

Realizując powyższy obowiązek, Prezydent Miasta Suwałk opracował Obszary interwencji Programu – do roku 2020 – obejmujące:

- ochronę powietrza,
- poprawę klimatu akustycznego,
- ochronę przed polem elektromagnetycznym,
- ochronę zasobów wód powierzchniowych i poprawę jakości wód,
- poprawę gospodarki wodno-ściekowej,
- racjonalne użytkowanie zasobów geologicznych,
- racjonalne użytkowanie gleby,
- poprawę systemu gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,

- ochronę zasobów przyrodniczych,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

Wymienione cele osiągane będą poprzez działania o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym. Część działań, będzie podejmowana przez władze miasta, bądź przez nie koordynowana. Inne zadania będą realizowane przez podmioty gospodarcze, właścicieli terenu, odpowiedzialne instytucje i organizacje.

Realizacja programu, ma na celu zminimalizowanie problemów dotyczących ochrony środowiska, m.in. takich jak:

- utrzymywanie się zanieczyszczeń komunikacyjnych, hałasu i wibracji,
- brak dróg omijających miasto, w szczególności dla tranzytowego ruchu ciężkich pojazdów,
- niedostateczny stan nawierzchni dróg,
- duży odsetek mieszkań ogrzewanych z indywidualnych źródeł ciepła, w większości z kotłami na węgiel, powodujących „niską emisję",
- zanieczyszczenie wód Czarnej Hańczy ze źródeł obszarowych, punktowych oraz niewystarczająca ilość urządzeń oczyszczających wody opadowe wpływające do rzeki,
- niepełne skanalizowanie miasta,
- istnienie zakładów stwarzających uciążliwość zapachową,
- brak skutecznych sposobów zagospodarowania osadów z oczyszczalni ścieków,
- straty ciepła w miejskiej sieci ciepłowniczej,
- niedostateczny postęp w rozwoju selektywnej zbiórki odpadów,
- duża ilość wyrobów zawierających azbest w obiektach budowlanych,
- odkrywkowa eksploatacja kopalin, przekształcająca naturalny krajobraz.

Dla prawidłowego wdrażania przyjętej polityki ochrony środowiska niezbędne jest monitorowanie zmian zachodzących w mieście poprzez okresową ocenę stopnia realizacji programu ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy gminy/powiatu co 2 lata, w celu umożliwienia weryfikacji i aktualizacji programu, przedstawia raport z realizacji gminnego/powiatowego programu ochrony środowiska.

Ostatni Raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla miasta Suwałki na lata 2016-2020 przedstawia stan realizacji Programu za okres 2016-2017.

Ww. raport wskazuje na prowadzenie wyznaczonych w programie działań. Większość zadań, w zależności od ich charakteru została zrealizowana lub jest na bieżąco realizowana. Podsumowując, działania w zakresie ochrony środowiska miasta należy stwierdzić, że traktowane są one z należną wagą, a proces ich wdrażania nie wskazuje istotnych zagrożeń realizacji ustalonych celów.

Najciekawszymi działaniami edukacyjnymi zrealizowanymi w 2018 roku były:

- „Przyroda moim przyjacielem" – X edycja międzyprzedszkolnego konkursu recytatorskiego, który zorganizowało Przedszkole nr 2 w dniu 11 kwietnia 2018 r. we współpracy z Wigierskim Parkiem Narodowym,
- widowisko ekologiczno-teatralne dla uczniów klas I-II w sali SOK-u pt. „Baron Smog" autorstwa krakowskiego Biura Promocji Kultury w dniu 17 kwietnia 2018 r.,
- XIV edycja konkursu plastycznego „Świat wokół nas", który zorganizowało Przedszkole nr 3 w maju 2018 r.,
- VIII Festyn Ekologiczny, który zorganizowało Przedszkole nr 7 w czerwcu 2018 r., na którym gościły służby miejskie (m.in. policja,

pogotowie, WOPR), Sanepid oraz pracownicy Wigierskiego Parku Narodowego,

- XVI edycja ekospotkania z cyklu „Zostawcie nam czysty kawałek świata" dla klas I-III oraz konkurs plastyczny o tematyce proekologicznej „Ziemia jest naszym domem", które zorganizowała Szkoła Podstawowa nr 6 im. A. Kujałowicz w dniu 25 października 2018 r.,
- X międzyszkolny konkurs „Rady na odpady", który przygotowała Szkoła Podstawowa nr 10 (Gimnazjum nr 7) pod patronatem Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej w Suwałkach w dniu 8 czerwca 2018 r.,

Wymienione, powyższe działania finansowane były ze środków budżetu miasta.

Szczególne znaczenie mają działania kontynuowane corocznie, takie jak:

- akcja „Sprzątanie świata" w dniach 26-27 kwietnia 2018 r., podczas której dzieci i młodzież sprzątała tereny zieleni, w ramach obchodu Dnia Ziemi, który przypada 22 kwietnia,

Europejski Dzień Bez Samochodu w Suwałkach, fot. Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

- festyn ekologiczny na Placu Marii Konopnickiej, realizowany wspólnie z Fundacją ARKA z Bielska-Białej w dniach 5-6 czerwca 2018 r.,
- XXII edycja konkursu „Gdzie te piękne ogrody i kwieciste balkony", który zorganizował Zarząd Dróg i Zieleni – rozstrzygnięcie odbyło się w dniu 15 września 2018 r.,
- „Europejski Dzień Bez Samochodu w Suwałkach" w dniu 16 września 2018 r., podczas którego odbywa się przejazd kolumny rowerowej ulicami miasta i minifestyn w Parku Konstytucji 3 Maja.

W ramach otwartego konkursu na realizację zadań publicznych w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego wsparto następujące działania:

- „Wszystkie zwierzęta są nasze! – edukacja ekologiczna" – podmiot realizujący Fundacja Zwierzęta Niczyje,
- „Poznajmy lepiej śmieci – działania na rzecz poprawy selektywnej zbiórki odpadów" – podmiot realizujący Stowarzyszenie „Polskie Telewizje Lokalne i Regionalne".

Ponadto, jak co roku Miasto Suwałki rozdawało mieszkańcom budki lęgowe dla ptaków i karmniki wykonane przez uczniów Zespołu Szkół Nr 6. Łącznie, w ramach działań na rzecz suwalskiej awifauny, przekazano w kwietniu i w grudniu 200 budek lęgowych i karmników.

W 2018 r. kontynuowano pomoc mieszkańcom Suwałk w usuwaniu niebezpiecznych dla zdrowia i życia wyrobów zawierających azbest. Łącznie zdemontowano i wywieziono na składowisko odpadów niebezpiecznych, płyty eternitowe o wadze 145,78 ton.

W latach 2006-2018 usunięto łącznie 2 209,5 tony odpadów zawierających azbest.

Tabela 5.1.1 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych (w tonach) w latach 2006-2018

L.p.	Rok	Waga usuniętych wyrobów azbestowych (w tonach)
1.	2006	167,1
2.	2007	165,25
3.	2008	189,48
4.	2009	286,79
5.	2010	278,07
6.	2011	389,76
7.	2012	125,36
8.	2013	189,17
9.	2014	111,92
10.	2015	100,79
11.	2016	109,59
12.	2017	51,23
13.	2018	145,78
Razem		**2 209,5**

Źródło: 6. Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W 2018 roku Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie na podstawie Umowy z Miastem Suwałki wykonał dokumentację do zadania naukowo-technicznego pn. „Opracowanie eksperckie w zakresie analizy przestrzennej gradientu zanieczyszczeń i ich charakteru w rzece Czarna Hańcza na odcinku Krzywólka – Sobolewo z wyszczególnieniem ośmiu stanowisk pomiarowych, a także analizy osadów dennych powyżej jazu z oceną ich wpływu na środowisko tej rzeki w granicach administracyjnych miasta Suwałki".

Rok 2018 był trzecim rokiem realizacji programu „Ograniczenia niskiej emisji na terenie Suwałk", polegającego na dofinansowaniu z budżetu miasta wymiany przez mieszkańców, nieekologicznych źródeł ciepła. Dofinansowaniu podlegają działania mające na celu podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej, sieci gazowej lub wymianę niskowydajnych kotłów, na kotły ekologiczne olejowe lub na ekogroszek. W 2018 r. zrealizowano 78 umów, w tym 10 na wymianę starego źródła ogrzewania na nowe, 26 na podłączenie nieruchomości do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz 42 na podłączenie nieruchomości do sieci gazowej. Łącznie w latach 2016-2018 programem ograniczenia niskiej emisji objęto 201 budynków na terenie Suwałk."

Tabela 5.1.2 Realizacja programu „Ograniczenia niskiej emisji na terenie Suwałk" w latach 2016-2018

Zadanie	2016		2017		2018	
	Umowy zrealizowane	Kwota dotacji [zł]	Umowy zrealizowane	Kwota dotacji [zł]	Umowy zrealizowane	Kwota dotacji [zł]
Wymiana kotła	12	36 000,00	28	83 688,00	10	30 000 zł
Podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej	13	54 853,38	10	33 928,6	26	79 712,80
Podłączenie do sieci gazowej	20	60 000,00	40	120 000,00	42	129 000,00
Łącznie	**45**	**150 853,38**	**78**	**237 616,60**	**78**	**238 712,80**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

5.2 Planowanie przestrzenne

Z dniem 1 stycznia 2003 roku z mocy prawa utraciły ważność miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalone przed 1 stycznia 1995 roku, które swoimi granicami pokrywały 100% powierzchni miasta. W dniu 1 stycznia 2003 roku na terenie miasta obowiązywało już tylko 9 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w latach 1998-2002, obejmujących swym zasięgiem obszar zaledwie 456 ha, co stanowiło 6,96% powierzchni terenu w granicach całego miasta.

Od sierpnia 2003 roku w Wydziale Architektury i Gospodarki Przestrzennej funkcjonuje Pracownia Urbanistyczna (od 2008 roku Referat Urbanistyki), zajmujący się przede wszystkim sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w granicach administracyjnych Miasta Suwałki. Dodatkowo w Referacie Urbanistyki wykonywane są różne opracowania studialne, dotyczące terenu miasta, analizy urbanistyczne oraz wydawane są opinie dotyczące inwestycyjnych zamierzeń przestrzennych. Ponadto w ramach zawartego porozumienia pomiędzy Prezydentem Miasta Suwałki, a Marszałkiem Województwa Podlaskiego, wykonywane są różne prace na rzecz Samorządu Województwa Podlaskiego, wynikające z ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Na terenie miasta Suwałki, zgodnie ze stanem na grudzień 2018 roku, obowiązywały 83 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące plany zajmowały powierzchnię 4271,80 ha, co stanowiło ok. 65,20% powierzchni miasta w granicach administracyjnych.

W trakcie opracowania było 17 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (w tym 7 zmian planów), obejmujących łącznie ok. 1353,08 ha, co stanowiło 20,65% powierzchni miasta w granicach administracyjnych.

Z ogólnej powierzchni miasta ok. 23% terenu stanowią tereny zurbanizowane jest to ok. 1 500 ha. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają ok. 86,16% powierzchni terenów zurbanizowanych w granicach miasta.

W okresie od stycznia do końca grudnia 2018 roku uchwalono 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni ok. 182,44 ha (z czego 167,61 ha powierzchni opracowań obejmowało zmiany obowiązujących planów).

Tabela 5.2.1. Pokrycie terenu miasta aktualnymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w latach 2012-2018

Koniec roku	Powierzchnia pokryta planami (ha)	Powierzchnia w stosunku do powierzchni całego miasta (%)	Powierzchnia planów w stosunku do terenów zurbanizowanych (%)
2012	1 892	28,90	55,33
2013	2 439	37,24	66,75
2014	2 960	45,18	70,66
2015	2 960	45,18	70,66
2016	3 600	54,96	76,53
2017	4 257	64,50	86,16
2018	4 271	65,20	86,16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałki

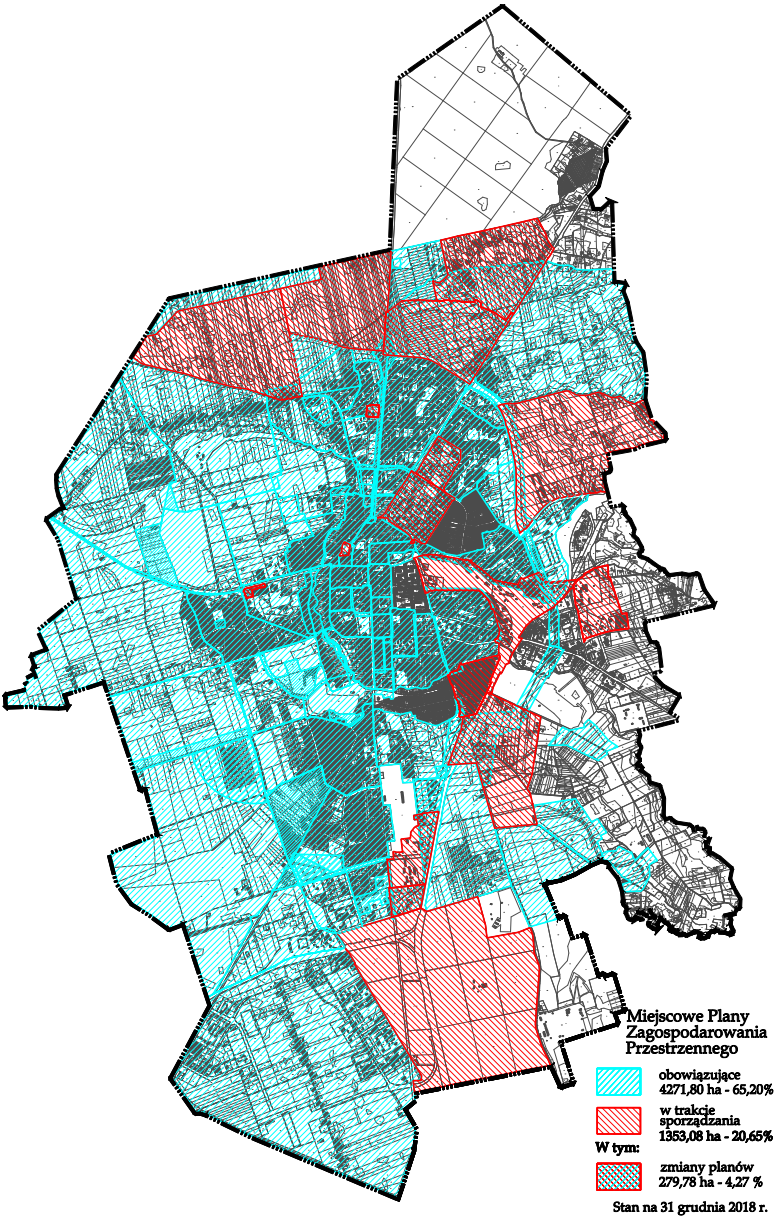

Źródło: Referat Urbanistyki Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 5.2.2 Obszary miasta, dla których w roku 2018 uchwalono miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Obszar planu	Powierzchnia (ha)	Powierzchnia w stosunku do powierzchni całego miasta
Północna część rejonu ulicy Franciszkańskiej	40,48	(%)
(zmiana części obowiązującego planu)	3,10	0,62
Teren położony na południe od GPZ" Reja" w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	113,80	0,47
Rejon południowej dzielnicy przemysłowej w Suwałkach (zmiana części obowiązujących planów)	11,76	1,73
Rejon południowej części ulicy Stanisława Staszica w Suwałkach (zmiana części obowiązujących planów)	12,30	0,17
Teren ograniczony ulicami: 24 Sierpnia, Zarzecze i Bakałarzewska oraz rzeką Czarną Hańczą w Suwałkach (zmiana obowiązującego planu)	1,0	0,18
Teren graniczący z cmentarzem komunalnym w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	205,00	0,01
Tereny rekreacyjne zalewu Arkadia w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	3,02	0,04
Teren w rejonie ulicy Północnej w Suwałkach	40,47	0,61
Teren położony między ulicami: M. Reja, Tysiąclecia Litwy i Gen. K. Pułaskiego w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	10,71	0,16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W 2018 roku, na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach Nr LI/626/2018 z dnia 25 września 2018 r., przystąpiono do opracowania **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk.**

Trwa procedura planistyczna mająca na celu zmianę w pełnym zakresie obowiązującego obecnie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk, uchwalonego uchwałą Nr XX/232/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 maja 2016 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest podstawowym aktem polityki przestrzennej miasta. Stanowi formę realizacji obowiązku prowadzenia polityki przestrzennej przez samorządowe władze lokalne. Oprócz założeń lokalnej polityki zaczerpniętych z przyjętych i obowiązujących na terenie miasta Suwałk strategii, planów i programów rozwoju, studium zawiera ustalenia wiążące przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz elementy regulacyjne w postaci lokalnych zasad zagospodarowania. Na jego podstawie organy wykonawcze gminy w zależności od uwarunkowań i potrzeb gminy sporządzają na wybranych obszarach miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Nowe osiedla mieszkaniowe z drona

5.3 Gospodarka nieruchomościami

Informacja o zasobie nieruchomości gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa

Zasób nieruchomości Gminy Miasta Suwałki zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami* (Dz.U.2018 poz. 2204 ze zm.) obejmuje nieruchomości, które stanowią przedmiot własności Gminy Miasta Suwałki i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego Gminy Miasta Suwałki.

Stan zasobu gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa

W zasobie nieruchomości gminy Miasta Suwałki na dzień 31.12.2018 r. znajdowało się:

- 4 406 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 1 157,6984 ha, stanowiących własność Gminy Miasta Suwałki, w tym:
- w trwałym zarządzie – 2 014 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 382,8347 ha;
- w dzierżawie 160 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 238,5947 ha;
- w użyczeniu 16 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 56,7174 ha;
- w bezpośrednim zarządzie Prezydenta Miasta Suwałk – 2 193 działki lub udziały do działek o łącznej powierzchni 431,2674 ha, w tym w gospodarowaniu Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o. znajdowały się 563 działki lub udziały do działek o powierzchni 40,7597 ha.
- 23 działki lub udziały do działek o łącznej powierzchni 48,2842 ha, których właścicielem jest Skarb Państwa, a prawo użytkowania wieczystego przysługuje Gminie Miasto Suwałki, w tym:
- w trwałym zarządzie 7 działek o pow. 0,7172 ha;
- w dzierżawie 2 działki o łącznej powierzchni 2,4427 ha;
- w bezpośrednim zarządzie Prezydenta Miasta Suwałk – 14 działek o pow. 45,1243 ha, w tym w gospodarowaniu Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o. znajdowały się 2 działki o łącznej powierzchni 0,3391 ha.

Ponadto w użytkowaniu wieczystym pozostają 2 182 działki i udziały do działek o łącznej powierzchni 222,1794 ha, w tym:

- w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych znajduje się 1 607 działek i udziałów do działek o pow. 42,1178 ha;
- w użytkowaniu wieczystym osób prawnych znajduje się 819 działek i udziałów do działek o pow. 198,3222 ha;
- w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych 615 działek i udziałów do działek o powierzchni 69,8355 ha.

Należność z tytułu opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntów wynosi 3 409 175,95 zł, w tym spółdzielnie mieszkaniowe wnoszą ją w wysokości 1 067 517,16 zł.

W zasobie nieruchomości Skarbu Państwa, położonych na terenie miasta Suwałki na dzień 31.12.2018 r. znajdowało się:

- 805 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 394,9120 ha, stanowiące własność Skarbu Państwa, w tym:
  - w trwałym zarządzie – 671 działek o łącznej powierzchni 241,6346 ha;

Ulica Muzyczna i III Liceum Ogólnokształcące z drona

- w dzierżawie – 23 działki o łącznej powierzchni 66,8402 ha;
- w użyczeniu – 4 działki o łącznej powierzchni 0,7331 ha;
- działki, które nie zostały rozdysponowane – 105 działek o łącznej powierzchni 85,0223 ha, w tym w gospodarowaniu Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o. znajdowało się 11 działek o łącznej powierzchni 1,2509 ha;
- posiadanie – Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych – 1 działka o powierzchni 0,6796 ha.

✔ 1 działka o powierzchni 0,0022 ha, której właścicielem jest Gmina Miasto Suwałki, a prawo użytkowania wieczystego przysługuje Skarbowi Państwa znajduje się w gospodarowaniu Zarządu Budynków – Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Ponadto, w użytkowaniu wieczystym pozostaje 451 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 315,9201 ha, w tym:

- w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych znajdują się 154 działki i udziały do działek o łącznej powierzchni 19,5388 ha;
- w użytkowaniu wieczystym osób prawnych znajduje się 297 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 296,3813 ha;
- w tym w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych 7 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 0,4087 ha.

Należność z tytułu opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntów wynosi 1 869 008,35 zł, w tym spółdzielnie mieszkaniowe wnoszą ją w wysokości 6 006,98 zł.

Sposób zarządzania nieruchomościami gminy i Skarbu Państwa

Zasobami nieruchomości gminy i Skarbu Państwa na terenie Miasta Suwałki gospodaruje Prezydent Miasta Suwałk.

Gospodarowanie zasobem polega na ewidencjonowaniu nieruchomości, ich wycenie, zabezpieczaniu nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem, sporządzaniu planu wykorzystania zasobu, regulowaniu stanu prawnego nieruchomości w zasobie, naliczaniu należności za nieruchomości udostępnione z zasobu oraz windykacji tych należności, współpracy z innymi organami gospodarującymi nieruchomościami gminy i Skarbu Państwa, zbywaniu i nabywaniu nieruchomości, a także ich wydzierżawianiu, wynajmowaniu i użyczaniu. Na część nieruchomości, będących w bezpośredniej dyspozycji Prezydenta Miasta Suwałk (tereny towarzyszące budownictwu mieszkaniowemu,

zabudowane, lokalowe i wydzierżawiane pod działalność inną niż rolnicza) zawarto umowę o gospodarowanie z Zarządem Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Główne kierunki gospodarowania nieruchomościami zasobu gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa

Pozyskiwanie nieruchomości przez Gminę Miasta Suwałki w celu wykonywania zadań własnych i celów publicznych następować będzie poprzez zakup własności nieruchomości bądź prawa wieczystego użytkowania, zamiany, darowizny, z mocy prawa w przypadku pozyskania gruntów pod drogi publiczne. Nabywanie dokonywane będzie zgodnie z potrzebami i zamierzeniami inwestycyjnymi, wynikającymi w szczególności z opracowań architektoniczno-przestrzennych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w celu realizacji zadań własnych i publicznych.

Udostępnianie nieruchomości zasobu gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa następować będzie poprzez sprzedaż użytkownikom wieczystym prawa własności nieruchomości, dokonywanie zamian, nieruchomości Skarbu Państwa i gminy Miasta Suwałki lub osób fizycznych i prawnych, wydzierżawianie, wynajmowanie i użyczanie nieruchomości gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa.

Struktura użytkowania terenów

W roku 2018 nastąpiły zmiany w strukturze własnościowej użytkowanych terenów. Powierzchnia gruntów gminy Miasta Suwałki zwiększyła się o 4 ha w porównaniu z rokiem 2017 (1 278 ha), o 9 ha zwiększył się również areał gruntów należących do Skarbu Państwa (w 2017 – 1 647 ha). O 14 ha zmniejszyła się powierzchnia gruntów należących do osób fizycznych w porównaniu z rokiem 2017 (3 038 ha). Zmiany w strukturze własnościowej były wynikiem nabycia gruntów przez Miasto Suwałki na cele publiczne związane z zakupem gruntów przez Miasto Suwałki pod budowę przyszłych dróg.

Tabela 5.3.1 Wartość transakcji obrotu nieruchomościami dokonywanych przez Miasto Suwałki w latach 2016-2018 (w zł)

	2016	2017	2018
Transakcja zbycia	3 270 522	2 470 849	5 186 435
Transakcja nabycia	6 517 089	2 655 906	1 039 558
Wartość obrotu nieruchomościami	9 787 611	5 126 755	6225993

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Zdjęcie Ogólnomiejskie z drona

Tabela 5.3.2 Struktura użytkowania gruntów w przekroju własnościowym w 2018 roku (w ha)

Rodzaj gruntów	Gmina Miasto Suwałki	Skarb Państwa	Osoby fizyczne	Spółdzielnie	Grunty osób prawnych	Kościoły i związki wyznaniowe	Razem
Użytki rolne	602	172	2 373	1	147	1	**3 296**
Użytki leśne	12	835	87	0	1	0	**935**
Grunty zabudowane i zurbanizowane	304	294	501	38	249	31	**1 417**
Tereny komunikacyjne	293	243	2	0	95	0	**633**
Wody	21	50	0	0	6	0	**77**
Tereny różne i nieużytki	50	62	61	0	20	0	**193**
Razem	**1 282**	**1 656**	**3 024**	**39**	**518**	**32**	**6 551**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Tabela 5.3.3 Struktura użytkowania budynków w przekroju własnościowym w 2018 roku (w szt.)

Rodzaj budynków	Gmina Miasto Suwałki	Skarb Państwa	Osoby fizyczne	Spółdzielnie	Budynki osób prawnych	Kościoły i zawiązki wyznaniowe	Razem
Budynki mieszkalne	125	4	4 338	233	36	14	**4 750**
Budynki przemysłowe	0	1	61	7	137	0	**206**
Budynki transportu i łączności	167	32	2 340	58	42	13	**2 652**
Budynki usługowo-handlowe	26	3	430	14	63	0	**536**
Zbiorniki, silosy, budynki magazynowe	3	2	57	15	89	0	**166**
Budynki biurowe	13	19	33	2	42	0	**109**
Budynki szpitali i zakładów opieki	0	2	1	1	14	1	**19**
Budynki oświaty, nauki i kultury oraz budynki sportowe	77	6	10	0	5	22	**120**
Budynki produkcyjno-usługowe i gospodarcze dla rolnictwa	7	3	333	0	0	0	**343**
Inne budynki niemieszkalne	111	54	2055	10	136	19	**2 385**
Razem	**529**	**126**	**9 658**	**340**	**564**	**69**	**11 286**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Suwałkach

6

Finanse Miasta

6.1. Finanse miasta

W 2018 roku dochody miasta Suwałki wyniosły 451 802 429,35 zł, a wydatki 476 390 176,34 zł, co oznacza zamknięcie budżetu deficytem w wysokości 24 587 746,99 zł.

Tabela 6.1.1. Wielkość i dynamika budżetu miasta Suwałki w latach 2016-2018 (w mln zł)

Budżet	2016	2017	2018
Dochody	370,12	391,55	451,80
Dynamika dochodów	118,63%	105,79%	115,39%
Wydatki	366,89	394,93	476,39
Dynamika wydatków	113,54%	107,64%	120,63%
Wynik	3,22	-3,38	-24,59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

Wykres 6.1.1 Budżet miasta Suwałki w latach 2016-2018 (w mln zł)

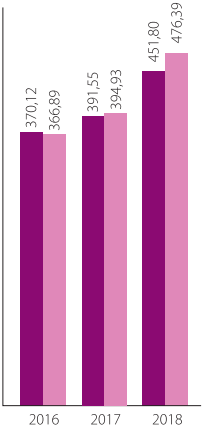

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Suwałki za 2017 rok

Dochody

Dochody miasta Suwałki za 2018 r. wyniosły 451 802 429,35 zł, co stanowi 98,92% założonego i uchwalonego przez Radę Miejską w Suwałkach rocznego planu dochodów.

W 2018 r. dochody budżetowe zostały wykonane w następujących kwotach:

- dotacje w kwocie 140 632 015,46 zł – 31,13% planu rocznego, w tym:
  - dotacje celowe z budżetu państwa – porozumienia z AR w kwocie 66 708,41 zł – 99,56% planu rocznego,
  - dotacje celowe – porozumienia z JST w kwocie 1 944 422,79 zł – 97,53% planu rocznego,
  - dotacje celowe na zadania zlecone w kwocie 87 457 461,15 zł – 98,13% planu rocznego;
- subwencje w kwocie 106 522 454,00 zł – 23,58% planu rocznego,
- dochody własne w kwocie 204 647 959,89 zł – 45,29% planu rocznego.

Wykres 6.1.2 Struktura dochodów budżetu miasta Suwałki w 2018 roku

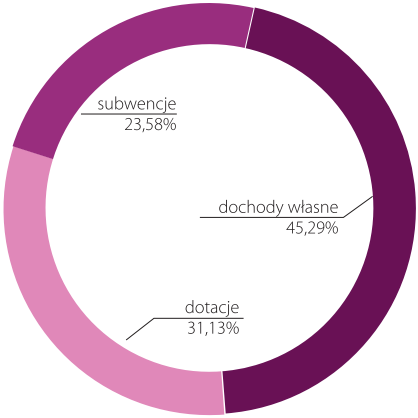

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2018 rok

Tabela 6.1.2 Struktura i dynamika dochodów budżetu miasta Suwałki w latach 2016-2018 (w tys. zł)

Dochody	2016	2017	2018	Dynamika 2018/2017
Dochody własne, w tym:	181 654	183 990	204 648	111,23%
wpływy z podatków i opłat lokalnych	51 972	53 559	56 047	104,65%
dochody z mienia komunalnego	5 715	10 631	8 650	81,37%
udziały w podatkach	64 616	68 889	79 226	115,01%
inne dochody	59 351	50 911	60 725	119,28%
Transfer z budżetu państwa, w tym:	188 463	207 558	247 154	119,08%
subwencje	100 145	103 576	106 522	102,84%
dotacje	88 318	103 982	140 632	135,25%
Dochody ogółem	**370 117**	**391 548**	**451 802**	**115,39%**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

Wpływy z podatków i opłat lokalnych

Wpływy z podatków i opłat lokalnych w 2018 r. wyniosły 56 047 tys. zł, co stanowiło wzrost o 4,65% w stosunku do roku 2017. Udział podatków i opłat lokalnych w ogólnej kwocie dochodów Suwałk wyniósł 12,41%.

Konferencja dotycząca projektu budżetu Miasta Suwałk na 2019 rok

Tabela 6.1.3 Wielkość i dynamika wpływów z podatków i opłat lokalnych miasta Suwałki w latach 2016-2018 (w tys. zł)

Rodzaj podatku lub opłaty	2016	2017	2018	Dynamika 2018/2017
Ogółem, w tym:	**51 972**	**53 559**	**56 047**	**104,65%**
podatki od nieruchomości	41 686	43 078	45 142	104,79%
opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	7 323	7 526	7 833	104,08%
podatki od środków transportowych	2 560	2 573	2 713	105,44%
opłaty targowe	403	382	359	93,98%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

W grupie podatków i opłat lokalnych największy udział miał podatek od nieruchomości (80,43%), a następnie wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (14,05%) oraz podatek od środków transportowych (4,80%).

Dochody z mienia komunalnego

Wpływy z gospodarowania mieniem komunalnym (sprzedaż, dzierżawa, użytkowanie) wykonano w kwocie 8 650 tys. zł, co stanowi 89,05% planu rocznego. W stosunku do 2017 roku wpływy z tego tytułu zmniejszyły się o 18,63%.

Tabela 6.1.4 Wielkość i dynamika dochodów z mienia komunalnego w latach 2016-2018 (w tys. zł)

Dochody z mienia komunalnego	2016	2017	2018	Dynamika 2018/2017
Ogółem, w tym:	**5 715**	**10 631**	**8 650**	**81,37%**
sprzedaż składników majątkowych, w tym działek i lokali	2 556	2 120	4 520	213,21%
zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości	2 148	2 146	2 232	104,01%
odszkodowania za przejęte nieruchomości pod inwestycje celu publicznego	-	4 320	997	23,08%
najem i dzierżawa składników majątkowych	173	212	201	94,81%
inne	838	1 833	700	38,19%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

Udziały w podatkach

Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych wykonano w kwocie 75 885 tys. zł, zaś udziały w podatku dochodowym od osób prawnych wykonano w kwocie 3 341 tys. zł. W 2018 roku wykonanie ww. kategorii dochodów było o 15,01% większe niż w roku 2017.

Tabela 6.1.5 Udziały miasta Suwałki w podatkach państwowych w latach 2016-2018 (w tys. zł)

Podatki	2016	2017	2018	Dynamika 2018/2017
Ogółem, w tym:	**64 616**	**68 889**	**79 226**	**115,01%**
dochodowe od osób fizycznych	61 402	66 359	75 885	114,36%
dochodowe od osób prawnych	3 214	2 530	3 341	132,06%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

Wydatki

Wydatki miasta Suwałki w 2018 r. wyniosły 476 390 176,34 zł, co stanowi 6,84 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W porównaniu do 2017 roku wydatki zwiększyły się o 20,63 %.

Tabela 6.1.6 Wydatki miasta Suwałki w latach 2016-2018 (w mln zł)

Wydatki	2016	2017	2018	Dynamika 2018/2017
Bieżące	322,83	349,91	370,95	106,01%
bieżące - udział w wydatkach ogółem (w %)	87,99%	88,60%	77,87%	-
Majątkowe	44,06	45,02	105,44	234,21%
majątkowe - udział w wydatkach ogółem (w %)	12,01%	11,40%	22,13%	-
Ogółem	**366,89**	**394,93**	**476,39**	**120,63%**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

Tabela 6.1.7 Wydatki miasta Suwałki w latach 2016-2018

Wydatki (w tys. zł) według działów klasyfikacji budżetowej	2016	2017	2018
Rolnictwo i łowiectwo	44,74	126,78	116,66
Leśnictwo	0,63	0,63	0,00
Transport i łączność	27 802,35	35 546,97	65 927,53
Turystyka	1 810,23	3 092,02	2 613,18
Gospodarka mieszkaniowa	18 704,57	15 890,14	23 745,80
Działalność usługowa	1 438,80	1 108,47	1 108,46
Administracja publiczna	18 329,46	18 370,49	19 603,10
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	153,06	13,63	340,05
Obrona narodowa	6,12	40,28	61,87
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	7 577,98	7 571,50	11 361,65
Wymiar sprawiedliwości	181,07	183,57	179,13
Obsługa długu publicznego	3 248,42	3 276,59	3 769,03
Oświata i wychowanie	132 748,17	134 078,14	150 738,27
Ochrona zdrowia	2 756,46	2 839,40	2 963,59
Pomoc społeczna	88 305,75	27 125,78	27 892,01
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6 703,00	2 740,38	2 763,86
Edukacyjna opieka wychowawcza	8 507,62	8 371,50	9 508,80
Rodzina	0,00	78 435,32	80 959,12
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	20 709,12	23 272,17	25 316,87
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	12 036,44	14 230,63	16 264,82
Kultura fizyczna	15 830,71	18 615,91	31 156,38
OGÓŁEM	**366 894,70**	**394 930,29**	**476 390,18**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

Wykres 6.1.3 Struktura wydatków inwestycyjnych w 2018 roku

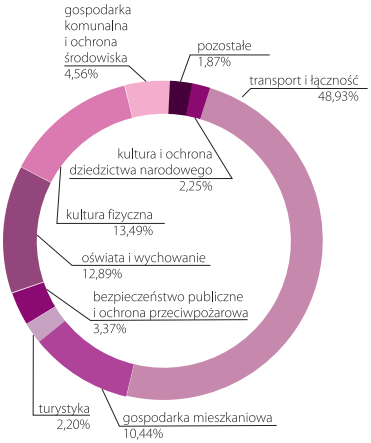

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2018 rok

Transport i łączność

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 65 927 528,83 zł, co stanowi 96,05% planu rocznego. W ramach powyższych środków finansowane były zadania związane z:

- zakupem usług od Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w zakresie lokalnego transportu zbiorowego w kwocie 6 334 599,47 zł,
- bieżącym funkcjonowaniem Zarządu Dróg i Zieleni w kwocie 7 989 969,61 zł,
- realizacją zadań inwestycyjnych w kwocie 51 579 769,88 zł.

Gospodarka mieszkaniowa

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 23 745 804,83 zł, co stanowi 94,41% planu rocznego. Ze środków tych sfinansowano m.in.:

- zadania z zakresu gospodarki nieruchomościami w kwocie 10 526 628,65 zł, w tym wykup nieruchomości na kwotę 10 073 517,08 zł,
- pozostałą działalność w kwocie 13 219 176,18 zł, w tym m.in. modernizację ciągów pieszych, wykonanie instalacji co i cwo w lokalach komunalnych oraz opracowanie dokumentacji aplikacyjnej dot. kompleksowej termomodernizacji 3 budynków: ul. Kościuszki 18, 20 i 26.

Drogi osiedlowe z drona

Administracja publiczna

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 19 603 096,64 zł, co stanowi 96,37% planu rocznego. W ramach powyższych środków finansowane były:

- wydatki związane z realizacją zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – 1 574 235,18 zł,
- wydatki związane z funkcjonowaniem Rady Miejskiej w Suwałkach – 449 958,11 zł,
- wydatki związane z funkcjonowaniem Urzędu Miejskiego w ramach zadań własnych – 16 710 351,42 zł,
- wydatki związane z funkcjonowaniem komisji poborowych – 29 558,08 zł,
- wydatki związane z promocją miasta – 508 332,43 zł.

Oświata i wychowanie

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 150 738 266,27 zł, co stanowi 94,91% planu rocznego. Wydatki dotyczą w szczególności:

- szkół podstawowych – 42 201 807,48 zł,
- szkół podstawowych specjalnych – 2 843 032,60 zł,
- oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych – 2 371 072,97 zł,
- przedszkoli – 24 518 758,25 zł,
- przedszkoli specjalnych – 1 914 291,48 zł,
- gimnazjów – 12 024 272,79 zł,
- gimnazjów specjalnych – 1 297 426,70 zł,
- techników – 13 656 905,67 zł,
- szkół policealnych – 1 444 618,52 zł,
- liceów ogólnokształcących – 17 800 363,53 zł,
- szkół zawodowych – 1 932 976,37 zł,
- szkół zawodowych specjalnych – 1 891 345,47 zł,
- centrów kształcenia ustawicznego i praktycznego – 1 365 167,49 zł,

Targi edukacyjno-zawodowe

- stołówek szkolnych i przedszkolnych – 8 046 286,44 zł,
- realizacji zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego – 2 244 028,71 zł,
- realizacji zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych – 5 172 173,79 zł,
- realizacji zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, klasach dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia i klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych szkołach I stopnia oraz szkołach artystycznych – 1 538 141,23 zł,
- oraz funkcjonowania ośrodków szkolenia, dokształcania i doskonalenia, dowożenia

uczniów do szkół, innych form wychowania przedszkolnego, funkcjonowania branżowych szkół I i II stopnia, zapewnienia uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników oraz kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

Edukacyjna opieka wychowawcza

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 9 508 803,77 zł, co stanowi 99,72% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in.:

- świetlice szkolne – 1 528 797,36 zł,
- specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze – 1 208 343,07 zł,
- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka – 738 184,69 zł,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne – 3 120 430,84 zł,
- internaty i bursy szkolne – 1 074 582,01 zł,
- pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym – 881 264,54 zł,
- pomoc materialną dla uczniów o charakterze motywacyjnym – 152 400,00 zł,
- ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze – 554 338,84 zł.

Pomoc społeczna

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 27 892 008,38 zł, co stanowi 99,18% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in.:

- domy pomocy społecznej – 9 810 597,12 zł,
- ośrodki wsparcia – 1 351 188,52 zł,
- zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze – 1 275 522,46 zł,
- dodatki mieszkaniowe – 2 515 103,67 zł,
- zasiłki stałe – 2 248 751,85 zł,
- ośrodki pomocy społecznej – 5 644 873,25 zł,
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – 2 493 848,62 zł,
- pomoc w zakresie dożywiania – 1 600 000,00 zł.

Rodzina

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 80 959 116,18 zł, co stanowi 98,13% pla-

Suwalski Ośrodek Kultury

Stadion piłkarski z drona

nu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in.:

- świadczenia wychowawcze – 43 595 611,37 zł,
- świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego – 25 747 645,77 zł,
- wspieranie rodziny – 2 648 003,76 zł,
- tworzenie i funkcjonowanie żłobków – 2 851 522,91 zł,
- rodziny zastępcze – 3 952 649,07 zł,
- działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych – 1 726 271,87 zł.

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 25 316 868,96 zł, co stanowi 98,63% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano:

- wydatki związane z gospodarką ściekową i ochroną wód w kwocie 2 036 499,27 zł,
- wydatki związane z gospodarką odpadami w kwocie 8 347 664,62 zł,
- oczyszczanie miasta w kwocie 3 465 427,58 zł,
- utrzymanie zieleni w kwocie 2 259 893,51 zł,
- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu w kwocie 241 528,90 zł,
- funkcjonowanie schroniska dla zwierząt w kwocie 530 828,77 zł,
- oświetlenie ulic, placów i dróg w kwocie 4 801 568,12 zł,
- pozostałą działalność w kwocie 3 633 458,19 zł.

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 16 264 819,84 zł, co stanowi 99,62% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in. dotacją wydatki bieżące oraz koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych:

- Suwalskiego Ośrodka Kultury – kwota 7 897 196,01 zł,
- Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej – kwota 2 952 094,00 zł,
- Muzeum Okręgowego – kwota 4 556 645,16 zł.

Kultura fizyczna

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 31 156 379,09 zł, co stanowi 99,95% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano funkcjonowanie m.in.:

- obiektów sportowych – 5 739 678,29 zł, co stanowi 99,92% planu rocznego,
- instytucji kultury fizycznej – 21 122 153,96 zł, co stanowi 99,96% planu rocznego.

Podpisanie umowy na rewitalizację Starej Łaźni

Tabela 6.1.8 Największe inwestycje w 2018 roku (w tys. zł)

Inwestycja	2018 r.
Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 653 na terenie miasta Suwałki – III etap (przebudowa ul. Sejneńskiej od granic administracyjnych miasta do torów wraz z budową odcinka od ul. Sejneńskiej do ul.Utrata z mostem i tunelem pod torami)	19 615,39
Przebudowa układu komunikacyjnego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 655 na terenie miasta Suwałki - IV etap (przebudowa fragmentu ul. Leśnej od ul. Krakowskiej do ul. W. Polskiego wraz z budową odcinka od ul. W. Polskiego do ul. Utrata)	15 283,56
Budowa hali sportowo - widowiskowej przy ulicy Zarzecze 26 w Suwałkach	12 367,00
Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków oświatowych w Suwałkach (Przedszkole nr 1, 2, 5, 6, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna) – etap I	5 870,09
Budowa i rozbudowa lotniska lokalnego w Suwałkach (pas startowy)	5 702,95
Budowa drogi 5KD za osiedlem Polna w Suwałkach	4 520,21
Kompleksowa modernizacja energetyczna Zespołu Szkół nr 2 przy ul. Kościuszki 36 w Suwałkach	3 668,06
Budowa Komendy Miejskiej PSP i jednostki ratowniczo - gaśniczej w Suwałkach	3 446,26
Kompleksowa modernizacja energetyczna Szkoły Podstawowej nr 9 w Suwałkach	2 545,62
Jasno, oszczędnie, bezpiecznie – modernizacja systemu oświetlenia ulicznego w Suwałkach (zadanie dofinansowane ze środków RPOWP)	2 197,85
Rewitalizacja starej łaźni oraz bulwarów nad rzeką Czarna Hańcza	1 959,33
Przebudowa układu komunikacyjnego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 655 na terenie miasta Suwałki - V etap (odcinek od ul. Pułaskiego do ul. Północnej)	1 938,17
Budowa ulicy Mariana Piekarskiego w Suwałkach	1 917,32
Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z oświetleniem wzdłuż Ogrodu Działkowego „Jaćwing" i „Malinka" do Ogrodu Działkowego „Borówka" w Suwałkach - BO	1 561,64
Przebudowa i rozbudowa budynku Muzeum im. Marii Konopnickiej w Suwałkach wraz z instalacjami oraz zagospodarowaniem terenu	1 518,31
Rozbudowa ulicy Zastawie w Suwałkach - II etap	1 198,50
Budowa ulic Wrocławskiej, Legnickiej, Gorzowskiej i Katowickiej w Suwałkach	1 082,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2018 rok

Deficyt budżetowy, poziom zadłużenia i obsługa długu

W roku 2018 i 2017 w wyniku wykonania budżetu odnotowano deficyt w kwotach odpowiednio 24,59 mln zł i 3,38 mln zł, natomiast w roku 2016 budżet miasta Suwałki zanotował nadwyżkę dochodów nad wydatkami w kwocie 3,22 mln zł.

Tabela 6.2.8 Dynamika zadłużenia miasta Suwałki w latach 2016-2018 (w tys. zł)

	2016	2017	2018
Dochody wykonane ogółem	370 117	391 548	451 802
Kredyty i pożyczki	134 048	145 649	167 269
Wskaźnik zadłużenia	36,22%	37,20%	37,02%

3. Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

Na dzień 31 grudnia 2018 roku kwota zadłużenia miasta Suwałki z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz zobowiązań wymagalnych z uwzględnieniem wyłączeń wyniosła kwotę 167 269 124,31 zł, tj. 37,02% zrealizowanych dochodów i w stosunku do roku 2017 (37,20%) zmniejszyła się o 0,18%. Na obsługę zadłużenia, spłatę kapitału i odsetek, przeznaczono 18 752 545,33 zł, co stanowi 4,15% wykonanych dochodów miasta.

Wykres 6.1.4 Wskaźnik zadłużenia miasta Suwałki w latach 2016-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2016-2018

Ulica Utrata i Leśna z drona

7 Zarządzanie miastem

7.1. Władze Suwałk

Prezydentem Miasta Suwałk wybranym 21 października 2018 roku, a następnie zaprzysiężonym 22 listopada 2018 roku, został ponownie Czesław Renkiewicz. Funkcje zastępców pełnią Łukasz Kurzyna oraz Ewa Beata Sidorek.

Rada Miejska VIII kadencji

W wyborach samorządowych w dniu 21 października 2018 roku mieszkańcy Suwałk wybrali nową Radę Miejską VIII kadencji. Mandaty radnych uzyskało 12 przedstawicieli KWW „Łączą nas Suwałki-Czesław Renkiewicz", 7 przedstawicieli KW „Prawo i Sprawiedliwość", 2 przedstawicieli KW „Platforma. Nowoczesna Koalicja Obywatelska", 2 przedstawicieli KWW „Mieszkańcy Suwałk". W dniu 22 listopada odbyła się pierwsza sesja nowej kadencji Rady Miejskiej w Suwałkach.

Przewodniczącym Rady Miejskiej w Suwałkach w kadencji 2018-2023 został wybrany Zdzisław Przełomiec. Wiceprzewodniczącymi Rady Miejskiej zostali wybrani: Jacek Juszkiewicz i Jacek Niedźwiedzki.

Liczba uchwał podjętych w 2018 r.: 134+32=166 uchwał (podjętych przez Radę Miejską w Suwałkach VII kadencji i przez Radę Miejską w Suwałkach VIII kadencji). Informacje szczegółowe na temat podjętych uchwał można znaleźć w Biuletynie Informacji Publicznej.

Sesja Rady Miejskiej w Suwałkach

Wykres 7.1.1 Liczba podjętych uchwał Rady Miejskiej w latach 2016-2018

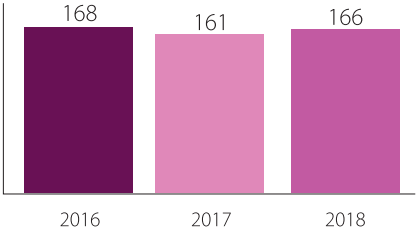

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Rady Miejskiej w Suwałkach

Tabela 6.1.1 Skład Rady Miejskiej w Suwałkach w kadencji 2018-2023

Klub „Łączą nas Suwałki"	Sylwester Cimochowski Zbigniew De Mezer Krystyna Gwiazdowska Kamil Klimek Stanisław Kulikowski Kamil Lauryn Adam Ołowniuk Wojciech Pająk Zdzisław Przełomiec Anna Ruszewska Andrzej Turowski Marek Lech Zborowski-Weychman
Klub Radnych „Prawo i Sprawiedliwość"	Bogdan Bezdziecki Tadeusz Czerwiecki Jacek Juszkiewicz Mariola Brygida Karpińska Zdzisław Koncewicz Jacek Roszkowski Jarosław Schabieński
Przedstawiciele ugrupowania „Platforma. Nowoczesna Koalicja Obywatelska"	Karol Korneluk Jacek Niedźwiedzki
Przedstawiciele ugrupowania „Mieszkańcy Suwałk"	Anna Maria Gawlińska Sławomir Sieczkowski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Rady Miejskiej w Suwałkach

Składy osobowe komisji Rady Miejskiej w Suwałkach w kadencji 2018-2023.

Stan na dzień 31.12. 2018 r.

Komisja Rewizyjna:

- Zbigniew R. De-Mezer – przewodniczący Komisji
- Stanisław Kulikowski – wiceprzewodniczący Komisji
- Kamil Klimek
- Jarosław Schabieński

Stałe Komisje Rady Miejskiej w Suwałkach

Komisja Finansowo-Budżetowa:

- Andrzej Turowski – przewodniczący Komisji
- Tadeusz Czerwiecki – wiceprzewodniczący Komisji
- Bogdan Bezdziecki
- Sylwester Cimochowski
- Jacek Niedźwiedzki
- Anna Ruszewska
- Sławomir Sieczkowski

Komisja Strategii i Rozwoju Gospodarczego:

- Zdzisław Koncewicz – przewodniczący Komisji
- Sławomir Sieczkowski– wiceprzewodniczący Komisji
- Sylwester Cimochowski
- Tadeusz Czerwiecki
- Karol Korneluk
- Wojciech Pająk
- Andrzej Turowski

Komisja Spraw Społecznych i Bezpieczeństwa:

- Kamil Lauryn – przewodniczący Komisji
- Adam Ołowniuk – wiceprzewodniczący Komisji
- Krystyna Gwiazdowska
- Jacek Juszkiewicz

- Zdzisław Koncewicz
- Karol Korneluk
- Stanisław Kulikowski

Komisja Kultury, Sportu i Turystyki:

- Bogdan Bezdziecki – przewodniczący Komisji
- Wojciech Pająk – wiceprzewodniczący Komisji
- Anna Maria Gawlińska
- Jacek Juszkiewicz
- Kamil Lauryn
- Jacek Niedźwiedzki
- Jacek Roszkowski
- Marek Lech Zborowski-Weychman

Komisja Oświaty i Wychowania:

- Anna Ruszewska – przewodnicząca Komisji
- Jarosław Schabieński – wiceprzewodniczący Komisji
- Anna Maria Gawlińska
- Mariola Brygida Karpińska
- Adam Ołowniuk
- Marek Lech Zborowski-Weychman

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji:

- Kamil Klimek – przewodniczący Komisji
- Krystyna Gwiazdowska – wiceprzewodnicząca Komisji
- Zbigniew R. De-Mezer
- Mariola Brygida Karpińska
- Jacek Roszkowski

Komisja Statutowa:

- Marek Lech Zborowski -Weychman
- Zbigniew Roman De-Mezer
- Anna Maria Gawlińska
- Jacek Juszkiewicz
- Kamil Klimek
- Zdzisław Koncewicz
- Karol Korneluk

7.2 Urząd Miejski

Struktura organizacyjna Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Organizację i zasady funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach określa Regulamin Organizacyjny nadany przez Prezydenta Miasta Suwałk. Zgodnie z Regulaminem strukturę Urzędu tworzą wydziały i równoważne komórki organizacyjne. Kierują nimi naczelnicy i kierownicy, na których spoczywa odpowiedzialność za właściwą organizację pracy, ustalanie zasad funkcjonowania oraz zakresy obowiązków pracowników.

Zatrudnienie w Urzędzie Miejskim w Suwałkach na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiło 221 osób.

Struktura zatrudnienia w Urzędzie Miejskim w Suwałkach ze względu na staż w 2018 roku przedstawiała się następująco:

- pracownicy ze stażem pracy do 10 lat – 20,91%,
- pracownicy zatrudnieni w okresie od 11 do 20 lat – 30,00%,
- pracownicy zatrudnieni w okresie od 21 do 30 lat – 16,36%,
- pracownicy ze stażem pracy po 30 latach – 32,73%.

Struktura wykształcenia pracowników Urzędu Miejskiego w Suwałkach w 2018 roku przedstawiała się następująco:

- pracownicy z wyższym wykształceniem – 82,72%,
- pracownicy ze średnim wykształceniem – 14,10%,
- pracownicy z wykształceniem zawodowym, podstawowym – 3,18%.

Strukturę organizacyjną w 2018 roku tworzyło 21 wydziałów i równorzędnych jednostek organizacyjnych:

- Biuro Rady Miejskiej

- Biuro Prezydenta Miasta
- Wydział Organizacyjny
- Wydział Budżetu i Finansów
- Wydział Podatków i Opłat
- Wydział Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych
- Wydział Architektury i Gospodarki Przestrzennej
- Wydział Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
- Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej
- Wydział Oświaty, Wychowania i Sportu
- Wydział Spraw Społecznych
- Wydział Kultury, Turystyki i Promocji
- Wydział Spraw Obywatelskich
- Urząd Stanu Cywilnego
- Straż Miejska
- Wydział Komunikacji
- Wydział Informatyki
- Wydział Inwestycji
- Wydział Zamówień Publicznych
- Wydział Audytu i Kontroli
- Biuro Konserwatora Zabytków

Kierownikiem Urzędu jest Prezydent Miasta, który kieruje jego pracą przy pomocy dwóch Zastępców Prezydenta, Sekretarza i Skarbnika.

Zastępcy Prezydenta zapewniają w powierzonym zakresie kompleksową merytoryczną realizację zadań oraz nadzorują wydziały i inne jednostki organizacyjne realizujące te zadania.

Sekretarz Miasta zapewnia warunki organizacyjne umożliwiające sprawne wykonywanie zadań przez Radę Miejską, Prezydenta i Urząd.

Skarbnik Miasta zapewnia prawidłową gospodarkę finansową miasta i jako główny księgowy budżetu realizuje wynikające z tego tytułu zadania określone w odrębnych przepisach. Koordynuje i nadzoruje prace dotyczące opracowania projektu budżetu miasta oraz czuwa nad prawidłową jego realizacją, opracowuje określone analizy i sprawozdania w tym zakresie, parafuje dokumenty, w których ustala się zobowiązania finansowe miasta i Urzędu Miejskiego.

Efekty działań ciał konsultacyjnych działających w Mieście

W Mieście działa kilka gremiów, reprezentujących różne środowiska, o charakterze konsultacyjnym, które uczestniczą w podejmowaniu kluczowych decyzji na poziomie miejskim. Na podstawie ustawy o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 506) działają dwie rady: Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki oraz Suwalska Rada Seniorów.

Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki

Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki została powołana Uchwałą nr XIX/215/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 kwietnia 2016 roku. Celem działania MRMS jest kształtowanie postaw prospołecznych, obywatelskich, demokratycznych i rozpowszechnianie idei samorządności. Działalność MRMS ma charakter konsultacyjny, lecz za cel bierze również aktywizację suwalskiej młodzieży. Kadencja Rady trwa 2 lata i rozpoczyna się we wrześniu. Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki reprezentuje interesy całej suwalskiej młodzieży. W skład Rady wchodzi do dwóch przedstawicieli każdego typu szkoły ponadpodstawowej znajdującej się na terenie Miasta, którzy są wybierani spośród członków społeczności uczniowskiej zgodnie z obowiązującą w szkole ordynacją wyborczą. Za przeprowadzenie wyborów odpowiadają szkolne Samorządy Uczniowskie.

Rada wybrana jesienią 2018 r. liczy 15 uczniów, reprezentantów wszystkich szkół średnich w Suwałkach.

Działania realizowane przez Radę to:

- opiniowanie Suwalskiej Karty Mieszkańca,
- udział w komisjach konkursowych,
- reprezentowanie suwalskiej młodzieży na obchodach świąt państwowych,
- przyjęcie wymiany hiszpańskiej młodzieży w Suwałkach,
- uczestnictwo w kongresach, warsztatach i szkoleniach (Białystok, Malbork, Warszawa),
- nawiązanie współpracy z innymi Młodzieżowymi Radami,
- rozwój współpracy z miejskimi instytucjami,
- zainicjowanie i udział w przeprowadzeniu konkursu #rzeczdlanas,
- wspieranie inicjatyw młodzieżowych,
- promocja wydarzeń kulturalnych wśród młodzieży,
- współpraca z PNT Polska-Wschód w zakresie konkursu „bizneSÓWKI",
- współpraca z Suwalską Radą Seniorów, udział we wspólnej debacie oksfordzkiej dotyczącej konfliktu pokoleń,
- koordynowanie na terenie miasta projektu „DeBBaty 2018",
- aktywizacja młodzieży poprzez konkursy (Dzień Matki, koncert happysad),
- pomoc w organizacji Młodzieżowego Marszu Niepodległości 2018.

Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki z Suwalską Radą Seniorów, fot. Teresa Wysocka – Kluczny

Skład Młodzieżowej Rady Miasta II kadencji 2018-2020

- Jakub Amelian – Przewodniczący Młodzieżowej Rady Miasta Suwałki
- Juliusz Błażewicz – Wiceprzewodniczący Młodzieżowej Rady Miasta Suwałki
- Aleksander Masłowski – Wiceprzewodniczący Młodzieżowej Rady Miasta Suwałki
- Kamil Raczkowski – Wiceprzewodniczący Młodzieżowej Rady Miasta Suwałki
- Kamila Siwicka – Sekretarz Młodzieżowej Rady Miasta Suwałki
- Rafał Dwojakowski
- Nicolas Agnello
- Magdalena Ofiarowicz
- Rafał Dwojakowski
- Daria Czerniawska
- Olaf Milewski
- Justyna Soroka
- Wiktor Pacewicz
- Julia Tkaczyk
- Bartosz Krankowski

Suwalska Rada Seniorów

Suwalska Rada Seniorów drugiej kadencji (2017-2018) została powołana Zarządzeniem Prezydenta Miasta Suwałk nr 382/2016 z dnia 8 grudnia 2016 r. w sprawie powołania Suwalskiej Rady Seniorów. Radę tworzy dziewięć osób, co najmniej pięcioro z nich musi mieć powyżej 60 lat. Siedmioro członków Rady zgłaszają i wybierają suwalskie organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz seniorów, dwoje to przedstawiciele Prezydenta Miasta Suwałk.

W 2018 roku Suwalska Rada Seniorów:

- Spotkała się na dziewięciu posiedzeniach. Opiniowała m.in. projekt uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach w sprawie przyję-

cia programu działań zmierzających do poprawy warunków życia mieszkańców miasta Suwałk, czyli wprowadzenia Suwalskiej Karty Mieszkańca.

- Zainicjowała i współorganizowała z Ośrodkiem Sportu i Rekreacji Suwalską Olimpiadę Seniorów. Seniorzy rywalizowali w pływaniu, strzelectwie, zawodach lekkoatletycznych i turnieju bowlingowym. Pierwsza edycja spotkała się z takim zainteresowaniem zarówno zawodników, jak i kibiców, że postanowiono o kontynuacji Olimpiady.
- Tworzyła wkładkę do DwuTygodnika Suwalskiego „Suwalski Głos Seniora", która ukazywała się co dwa miesiące. Współredagowała Suwalską Encyklopedię Seniora, wydaną w ramach Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego 2018. Inicjowała i współpracowała przy wydarzeniach kulturalnych, jak m.in. Środy Seniora w Suwalskim Ośrodku Kultury i Europejski Dzień Seniora.

Inne rady działające w Suwałkach

- **Rada Gospodarcza przy Prezydencie Miasta Suwałk**

  Rada Gospodarcza przy Prezydencie Miasta Suwałk jest niezależnym organem opiniodawczo-doradczym, działającym od kilkunastu lat na rzecz integracji środowiska przedsiębiorców i instytucji około biznesowych w Suwałkach. Celem Rady jest inicjowanie i wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz opiniowanie głównych zamierzeń inwestycyjnych i kierunków rozwojowych Suwałk.

  W 2018 r. odbyły się dwa posiedzenia Rady, na których konsultowano realizację: inwestycji miejskich w 2018 r., zwolnień z podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis za lata 2015-2018, wdrożenie Suwalskiej Karty Mieszkańca, rozwój budownictwa mieszkaniowego w Suwałkach, ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji, wydarzeń konferencyjnych w Mieście Suwałki, realizację Programu Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach na lata 2014-2020.

  2018 r. był ostatnim rokiem funkcjonowania tego organu kadencji 2015-2018.

  Nowa Rada została powołana zarządzeniem nr 449/2018 PMS z dnia 27 grudnia 2018 r. i liczy 14 członków. I posiedzenie Rady odbyło się 14 stycznia 2019 r.

- **Rada Sportu przy Prezydencie Miasta Suwałk**

  Została powołana zarządzeniem nr 22/2014 PMS z dnia 31 grudnia 2014 r. i liczy 12 członków.

  W 2018 r. Rada konsultowała najważniejsze problemy dotyczące suwalskiego sportu, rozwoju szkolnej i miejskiej bazy sportowej, projekty aktów prawnych dotyczących finansowania sportu w mieście, m. in. projekt zmian zapisów uchwały dotyczącej określenia zasad, trybu przyznawania i pozbawiania oraz rodzaju i wysokości stypendiów sportowych oraz nagród i wyróżnień w Mieście Suwałki. Rada Sportu omawiała też sprawy tworzenia oraz funkcjonowania oddziałów sportowych i współpracy szkół z klubami prowadzącymi szkolenie w sporcie czy sportach spójnych ze specjalizacją oddziałów sportowych.

- **Rada Kultury przy Prezydencie Miasta Suwałk**

  Została powołana zarządzeniem nr 72/2017 PMS z dnia 28 lutego 2017 r. i liczy 12 członków.

W 2018 roku odbyły się 2 posiedzenia Rady Kultury przy Prezydencie Miasta Suwałk, podczas których konsultowano działania dotyczące obchodów: jubileuszu 300-lecia Miasta Suwałk, 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę oraz wyzwolenia Suwałk i Suwalszczyzny, jak również stypendiów i nagród oraz tytułów: Zasłużony dla Miasta Suwałk i Honorowy Obywatel Suwałk. Konsultowano kalendarz wydarzeń kulturalnych i sportowych na 2018 r. i omawiano realizację Strategii Rozwoju Kultury Miasta Suwałk w latach 2016-2018 przez jednostki kultury, samorząd oraz organizacje pozarządowe.

Rada konsultowała również inne zagadnienia, m.in.:

- zabezpieczenie spuścizny artystów poprzez gromadzenie i opracowywanie prac artystów z Suwałk,
- prowadzenie działań w zakresie edukacji odbioru kultury – współpraca w tym zakresie z miastami partnerskimi,
- zapraszanie do Suwałk wybitnych suwalczan związanych z kulturą, celem promowania ich dorobku artystycznego,
- zorganizowanie konferencji dotyczącej wizji Suwałk z punktu widzenia architektoniczno-urbanistycznego,
- potrzebę opieki nad suwalskimi nekropoliami,
- sprawę obozu jenieckiego w Suwałkach poprzez zgłoszenie potrzeby umieszczenia tablicy informacyjnej.

✔ **Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego**

Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego trzeciej kadencji (2017-2019) została powołana Zarządzeniem Prezydenta Miasta Suwałk nr 332/2016 z dnia 27 października 2016 r. w sprawie powołania Suwalskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Radę tworzy 12 osób: sześcioro przedstawicieli organizacji pozarządowych, trzech radnych Miasta Suwałki i trzech przedstawicieli Prezydenta Miasta Suwałk.

W 2018 roku Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego spotykała się na siedmiu posiedzeniach, dodatkowo jedno posiedzenie odbyło się w trybie obiegowym. Zaopiniowała 12 dokumentów regulujących współpracę Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz najważniejszych dokumentów

Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego

miejskich o znaczeniu strategicznym dla wszystkich mieszkańców. SRDPP zgłosiła łącznie 33 uwagi, z czego przyjęto 25.

Udział Prezydenta w różnych ciałach lokalnych (powiatowych) i regionalnych

W 2018 r. Prezydent Miasta Suwałk uczestniczył w pracach następujących ciał doradczych:

- **Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**

  Komitet Monitorujący (KM) ustanowiony przez Instytucję Zarządzającą (IZ) programem działa jako niezależne ciało opiniodawczo-doradcze w kwestii zarządzania i wdrażania RPO WP. W jego skład wchodzą przedstawiciele strony rządowej, samorządowej oraz organizacji związkowych, organizacji pracodawców, izb gospodarczych oraz organizacji pozarządowych i środowiska naukowego. W pracach Komitetu Monitorującego mogą uczestniczyć przedstawiciele innych instytucji, w tym europejskich, a także osoby zaproszone przez przewodniczącego KM.
- **Podlaskie Forum Terytorialne**

  Podlaskie Forum Terytorialne pełni funkcję komitetu monitorującego wdrażanie Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020. W jego skład wchodzą przedstawiciele samorządów (w tym miast subregionalnych), administracji rządowej, organizacji pozarządowych, uczelni, środowisk gospodarczych.
- **Komitet Gospodarki Miejskiej Krajowej Izby Gospodarczej**

  Komitet Gospodarki Miejskiej jest strukturą ekspercką wspomagającą Prezydium Krajowej Izby Gospodarczej w procesie formułowania strategii KIG oraz dla wypracowywania stanowisk i opinii w zakresie gospodarki miejskiej. Celem Komitetu jest też podejmowanie inicjatyw dla wzmocnienia gospodarczej konkurencyjności polskich miast i potencjału intelektualnego komitetu poprzez udział w zespole ekspertów. Strategicznym celem Komitetu jest ciągła praca nad Modelem Gospodarczego Rozwoju Miast Polskich w obszarach: strategiczne zarządzanie gospodarczym rozwojem miast, konkurencyjność gospodarcza polskich miast, kapitały miasta, gospodarka cyfrowa, kompetencje i umiejętności oraz miasto w sieci.

Inne dane o pracy Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W Urzędzie Miejskim w Suwałkach obsługą klienta zajmują się wszystkie wydziały i równorzędne komórki organizacyjne. Najczęstszym sposobem załatwiania spraw w Urzędzie jest bezpośrednia obsługa w komórkach organizacyjnych.

Potrzeby klientów formułowane są poprzez:

- korespondencję kierowaną do Urzędu drogą pocztową i elektroniczną – łącznie liczba kierowanych spraw wyniosła 69 567,
- bezpośredni kontakt klienta z pracownikiem,
- rozmowy telefoniczne,
- media,
- wydawanie decyzji administracyjnych – 43 524,
- analizę skarg i petycji, w 2018 roku wpłynęło 17 skarg i 8 petycji,
- stronę internetową Urzędu www.um.suwalki.pl.

Na oficjalnej stronie Urzędu Miejskiego w Suwałkach, która została zaktualizowana

Chór dziecięcy „Ritsik" ze Szkoły Muzycznej w Võru z Estonii z koncertem w Suwałkach

w 2018 roku, znajdują się między innymi informacje dotyczące miasta, samorządu, gospodarki, kultury i turystyki, oświaty i sportu. Jest ona na bieżąco aktualizowana. Dodatkowo mieszkańcy miasta mogą uzyskać informacje dotyczące funkcjonowania miasta oraz Urzędu Miejskiego poprzez stronę Biuletynu Informacji Publicznej (BIP).

Szkolenia pracowników samorządowych

W 2018 roku z 520 zgłoszonych jednostek szkoleniowych zrealizowano 370 szkoleń na kwotę łączną 61 197 zł. Kwota zaplanowana na powyższy cel w 2019 roku to 71 400 zł. Ponadto zrealizowano 2 umowy na dofinansowanie studiów podyplomowych na kwotę łączną 1 665 zł.

System kontroli zarządczej w Urzędzie Miejskim w Suwałkach

Zasady organizacji i funkcjonowania kontroli zarządczej w Mieście Suwałki zostały określone zarządzeniem Nr 129/2017 Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania kontroli zarządczej w Mieście Suwałki.

Wydział Audytu i Kontroli w roku 2018 wykonał 11 kontroli, w tym 4 problemowe i 7 sprawdzających.

Wydziały Urzędu Miejskiego w Suwałkach prowadziły czynności sprawdzające z tytułu nadzoru nad podległymi jednostkami. W tym zakresie przeprowadziły łącznie 366 kontroli.

W Urzędzie Miejskim w Suwałkach w 2018 roku przeprowadzono 17 kontroli zewnętrznych.

7.3 Współpraca międzynarodowa w 2018 r.

Miasta partnerskie

Alytus (Litwa) – od 1996 roku

Od kilkunastu lat Suwałki wraz z Alytusem realizują wspólne projekty współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej w dziedzinie: gospodarki, edukacji, kultury, sportu i innych.

Mieszkańcy obu miast biorą udział w licznych imprezach kulturalnych, takich jak: Dni Miasta, Suwalski Jarmark Folkloru, Suwałki Blues Festiwal oraz w zawodach sportowych. Realizowane są wspólne projekty infrastrukturalne i tzw. „miękkie". W 2018 r. Miasto Suwałki wspólnie z Alytusem zakończyło realizację projektu pt.: „BĄDŹ ZDROWY – BĄDŹ AKTYWNY" z Programu Interreg V-A Współpracy Litwa-Polska 2014-2020.

Czerniachowsk (Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej) – od 2012 roku

Współpraca dotyczy kultury i sportu oraz inwestycji zrealizowanych w ramach projektu dotyczącego drugiego etapu przebudowy Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Suwałkach dofinansowanego z Unii Europejskiej. W 2018 roku współpraca dotyczyła głównie wymiany kulturalnej, dyskutowano również nt. możliwości realizacji wspólnych projektów z Programu Polska-Rosja 2014-2020.

Grande-Synthe (Francja) – od 1978 roku

W 2018 roku obchodzono 40. lecie współpracy miast, zorganizowano plenerową wystawę fotograficzną oraz wydano publikację podsumowującą dotychczasową współpracę. Współpraca Suwałk z Grande-Synthe rozpoczęła się w latach 70-tych ubiegłego wieku. Wtedy to powstało Towarzystwo Przyjaciół Grande-Synthe. W 1978 roku podpisano pierwszą umowę o współpracy. Rozpoczęły się wymiany turystyczne i kulturalne. Do Francji wyjeżdżały zespoły artystyczne, między innymi Zespół Pieśni i Tańca „Suwalszczyzna", grupy młodzieży, sportowcy i inni. W 2018 roku współpraca dotyczyła głównie wymiany w zakresie edukacji, kultury i sportu.

Marijampol (Litwa) – od 1995 roku

Wieloletnia współpraca w dziedzinie kultury, nauki, sportu, edukacji, turystyki i promocji. Od wielu lat Suwałki wraz z miastem Marijampol realizują wspólne projekty współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej. W 2018 r. Miasto Suwałki wraz z Punktem Informacji Turystycznej „Sveikatingumo idejos" w Marijampolu realizowały projekt pn.:„Sztuka i kultura w miastach pogranicza Litwy i Polski, jako atrakcja turystyczna", program Interreg Litwa-Polska 2014-2020.

Notodden (Norwegia) – od 2008 roku

Dzięki współpracy miast zapoczątkowanej w ramach projektu „Innovation Circle", INTERREG IIIB, Miasto Suwałki podjęło inicjatywę organizacji Suwałki Blues Festival. W latach 2009-2012 Suwałki i Notodden wraz z innymi partnerami z państw Regionu Morza Bałtyckiego 2007-2013 zrealizowały wspólny projekt pt.:„TRANS-IN-FORM". W 2016 r. przyznano tytuł Honorowego Obywatela Miasta Suwałk panu Bjørn'owi Frode Moen, doradcy ds. międzynarodowych w Notodden w latach 2007-2015.

Waren/ Müritz (Niemcy) – od 1999 roku

Współpraca dotyczy działań w dziedzinie edukacji, sportu, kultury i turystyki. Od 2009 r. realizowana jest wymiana młodzieży 10. Szkoły Podstawowej nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi im. W. Urbanowicza w Suwałkach i Friedrich-Dethloff-Schule finansowana z Programu Polsko-Niemieckiej Wymiany Młodzieży. Organizowane są wystawy malarskie i fotograficzne. Z roku na rok rozwija się też wymiana sportowa i udział w biegach organizowanych w Waren i w Suwałkach. W 2018 r. reprezentacja Waren wygrała konkurs kulinarny „Sąsiedzi przy stole" w Suwałkach.

Võru (Estonia) – 1999 roku

Współpraca Suwałk i Võru dotyczy głównie sportu i kultury. W 2018 r. chór dziecięcy ze szkoły muzycznej oraz chór żeński z Võru wystąpiły z koncertami w Suwałkach. Delegacje samorządowe obu miast uczestniczyły w Dniach Suwałk i w Dniach Võru.

Miasta współpracujące (na podstawie listów intencyjnych o współpracy)

Amata (Łotwa) – od 2009 roku

W 2009 roku Miasto Suwałki podpisało List intencyjny z Rejonem Cesis na Łotwie. W wyniku reformy administracyjnej na Łotwie w 2010 roku, kompetencje te przejęło Stowarzyszenie Samorządów Łotewskich AMATA. Współpraca dotyczy realizacji wspólnych projektów w ramach programów: Europa dla Obywateli, Region Morza Bałtyckiego, Erasmus+, a także współpracy samorządów w zakresie wymiany edukacyjnej, sportowej i kulturalnej.

Grodno (Białoruś) – od 2016 roku

List intencyjny dotyczący współpracy partnerskiej z Grodnem, (Białoruś) podpisano aby umożliwić realizację wspólnych przedsięwzięć w najistotniejszych dziedzinach życia, w szczególności w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina. W 2018 r. delegacja z Grodna wzięła udział w Dniach Miasta – Jarmarku Kamedulskim.

Poti (Gruzja) – od 2017 roku

List intencyjny pomiędzy zaprzyjaźnionymi miastami Suwałki i Poti podpisano w lipcu 2017 r. Strony postanowiły sprzyjać nawiązywaniu i rozszerzeniu współpracy międzynarodowej: gospodarczo-przemysłowej, sportowej, kulturalnej, edukacyjnej oraz w dziedzinie stosunków obu lokalnych samorządów w celu wspierania stabilnego rozwoju Miast Suwałki i Poti z uwzględnieniem interesów obu partnerów.

Tarnopol, (Ukraina) – od 2017 roku

List intencyjny dotyczący współpracy partnerskiej z Miastem Tarnopol, (Ukraina) podpisano aby umożliwić realizację wspólnych przedsięwzięć w najistotniejszych dziedzinach życia, w szczególności w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina.

Wołkowysk (Białoruś) – od 2016 roku

List intencyjny o współpracy Suwałk z Wołkowyskiem podpisano ze względu na możliwość realizacji wspólnych projektów w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020. W 2018 r. delegacje uczestniczyły w obchodach Dni obu Miast.

Innovation Circle Network – od 2007 roku

Miasto Suwałki przystąpiło do międzynarodowej sieci współpracy pn.: Innovation Circle Network (IC Network), zgodnie z Uchwałą Nr XVI/134/07 Rady Miejskiej w Suwałkach z dn. 31.10.2007 r. Stowarzyszenie Innovation Circle Network zostało powołane 21 września 2007 roku w Warszawie przez partnerów projektu „Innovation Circle" realizowanego w ramach Programu Interreg IIIB BSR, w tym m.in. Miasto Suwałki. W 2008 r. organizacja została zarejestrowana w Norwegii, jako stowarzyszenie i posiada numer rejestracji państwowej: NO 992 309 946. W 2011 r. uzupełniono procedurę, w ramach której w dniu 8 sierpnia 2011 r. Minister Spraw Zagranicznych wydał decyzję o wyrażeniu zgody na przystąpienie Miasta Suwałki do międzynarodowego zrzeszenia Innovation Circle Network (ICN). Miasto Suwałki uczestniczy w projektach realizowanych przez partnerów ICN. W listopadzie 2018 r. w Tallinnie zorganizowano 11. Roczną Konferencję ICN.

40-lecie współpracy Suwałki – Grande – Synthe

Tabela 7.3.1 Działania partnerskie w 2018 roku

GRANDE-SYNTHE (FRANCJA)

6-7 marca 2018 r.	3-os. oficjalna delegacja z Suwałk odwiedziła Grande-Synthe. W czasie wizyty podpisano plan działania Suwałki-Grande-Synthe 2018 r.
10-12 marca 2018 r.	18-os. delegacja (LO 2 i ZS4 z Suwałk) uczestniczyła w biegu na 5 km „Foulèe du Stadium" w Grande-Synthe.
17-21 maja 2018 r.	Piłkarze z Akademii Piłkarskiej Wigry uczestniczyli w Międzynarodowym Turnieju Piłkarskim w Grande-Synthe. Drużyna: 12 graczy do lat 10 i 1 trener oraz 16 graczy do lat 13 i 2 trenerów.
1-8 maja 2018 r.	Tancerze ze Szkoły Tańca EMAS z Grande-Synthe uczestniczyli w warsztatach „Modern jazz" w Suwalskim Ośrodku Kultury.
1-3 czerwca 2018 r.	13-os. delegacja z Grande-Synthe wzięła udział w 3. edycji RESO Suwałki 10,5 Miejskie Święta Biegania.
4-10 czerwca 2018 r.	16 os. grupa młodzieży wraz z 2 instruktorami z SOK uczestniczyła w warsztatach tanecznych „Modern jazz" w Grande-Synthe.
6-9 lipca 2018 r.	2-os. oficjalna delegacja z Grande-Synthe uczestniczyła w 11. edycji Suwałki Blues Festival. Z Francji wystąpił zespół YOKATTA BROTHERS feat. An Diaz (FR/ARG).
7 lipca 2018 r.	Obchodzono 40. Lecie współpracy miast Suwałki – Grande-Synthe. Odsłonięto wystawę fotograficzną i wydano publikację.
18-21 października 2018 r.	Wizyta studyjna 5-os. delegacji z Suwałk w Grande-Synthe nt. „Recycling i transport".
31 października - 2 listopada 2018 r.	Zespół Bang on Blues uczestniczył w Bay Car Blues Festival w Grande-Synthe.

WAREN/ MÜRITZ (NIEMCY)

11-17 marca 2018 r.	15 uczniów i 4 opiekunów ze SP 11 w Suwałkach odwiedziła Friedrich-Dethloff-Schule w Waren (Müritz). Szkoły współpracują od 2009 r. Rezultatami wymiany były: doskonalenie znajomości języka niemieckiego, poznawanie tradycji i kultury i nawiązywanie nowych przyjaźni.
6-9 lipca 2018 r.	6-os. delegacja z Waren/Müritz uczestniczyła w 11. edycji Suwałki Blues Festival.
13-15 lipca 2018 r.	4-os. delegacja z Suwałk uczestniczyła w święcie Müritz Fest. W Urzędzie Miejskim w Waren zaprezentowano zdjęcia suwalskiego fotografika - Krzysztofa Mierzejewskiego.
1-2 czerwca 2018 r.	7-os. delegacja z Waren/ Müritz uczestniczyła w Miejskim Święcie Biegania RESO Suwałki 10,5.
25 sierpnia 2018 r.	10-os. delegacja z Miasta Suwałk wzięła udział w XVIII edycji Międzynarodowych Biegów „MÜRITZ-LAUF 2018". Drużyna „Pogodnych Suwałk", w sztafetowym ultra maratonie wokół największego jeziora w Niemczech (75 km) zajęła najwyższe dotychczas, 2-gie miejsce.
9 września 2018 r.	Delegacja z Waren/ Müritz wzięła udział w V Międzynarodowym Konkursie Kulinarnym „Sąsiedzi przy stole" i zdobyła pierwszą nagrodę.

ALYTUS (LITWA)

16 lutego 2018 r.	4-os. delegacja z Suwałk uczestniczyła w wydarzeniu z okazji święta 100. lecia Niepodległości Litwy w Alytusie.
6 kwietnia 2018 r.	12-os. z Gimnazjum im. Adolfo Romanausko – Vanago w Alytusie wzięła udział w XIX Międzynarodowym Turnieju Koszykówki Chłopców w Zespole Szkół Technicznych w Suwałkach. Uczestniczyły w nim też drużyny Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach, I LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Suwałkach i LO z Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku.
15-16 czerwca 2018 r.	3-os. delegacja z Suwałk wzięła udział w obchodach Dni Alytusa.
2-10 lipca 2018 r.	2 artystów plastyków z Alytusa uczestniczyło w warsztatach malarsko-fotograficznych organizowanych w Suwałkach przez Suwalski Ośrodek Kultury.
10 sierpnia 2018 roku	4–os. delegacja z Alytusa wzięła udział w Dniach Suwałk – Jarmarku Kamedulskim.
12 listopada 2018 r.	Młodzież Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach oraz LO z Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku uczestniczyła w Międzynarodowym turnieju im. Tomasa Pačėsa, zwycięzcy Olimpijskich Igrzysk w Atlancie, zorganizowanym w Alytusie.
Styczeń-czerwiec 2018 r. 20 marca 2018 r.	Realizowano projekt pt.:„BĄDŹ ZDROWY – BĄDŹ AKTYWNY", Program Interreg V-A Współpracy Litwa-Polska 2014-2020. Liderem było: Przedszkole „Grinukas" w Alytusie, a Miasto Suwałki - jednym z partnerów. Inni beneficjenci to: Administracja Samorządu Miasta Alytus, Administracja Samorządu Okręgu Varena, Administracja Samorządu w Druskienikach, Przedszkole „Kregždutė" w Łoździejach. W ramach projektu:

MARIJAMPOLE (LITWA)

20 stycznia 2018 r.	3 os. delegacja z Suwałk uczestniczyła w wydarzeniu pn. „Marijampol – Litewska Stolica Kultury".
1 lutego – 31 grudnia 2018 r.	Miasto Suwałki we współpracy z Punktem Informacji Turystycznej „Sveikatingumo idejos" w Mariampolu realizowało projekt pt.: „Sztuka i kultura w miastach pogranicza Litwy i Polski, jako atrakcja turystyczna".
26 maja 2018 r.	3 os. delegacja z Suwałk uczestniczyła w obchodach Dni Marijampola.
12 października 2018 r.	9 osób z Marijampola wzięło udział w XV Międzynarodowych Animacjach Teatralnych organizowanych przez DPS „Kalina" oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej „Kalina" w Suwałkach.
11 sierpnia 2018 r.	3 os. delegacja z Marijampola wzięła udział w obchodach Dni Suwałk – Jarmarku Kamedulskim.
18 listopada 2018 r.	4 os. delegacja z Marijampola uczestniczyła w obchodach 100. rocznicy Święta Niepodległości Polski w Suwałkach.

VÕRU (ESTONIA)

8 marca 2018 r.	40-os. chór dziecięcy „Ritsik" ze Szkoły Muzycznej w Võru wystąpił z koncertem w Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia w Suwałkach. Koncert zorganizowano we współpracy z parafią Ewangelicko-Augsburską pw. Św. Trójcy w Suwałkach.
4 sierpnia 2018 r.	Żeński chór z Võru (35 os.) wystąpił z koncertem w kościele Ewangelicko-Augsburskim p.w. Świętej Trójcy w Suwałkach.
10-12 sierpnia 2018 r.	4-os. delegacja z Võru wzięła udział w obchodach Dni Suwałk – Jarmarku Kamedulskim.
16-18 sierpnia 2018 r.	5-os. delegacja z Suwałk, wzięła udział w Dniach Miasta Võru.

AMATA (ŁOTWA)

12 kwietnia 2018 r.	Delegacja nauczycieli i dyrektorów Szkół z Cesis na Łotwie odwiedziła Suwałki. Celem spotkania zrealizowanego w Suwalskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli było zapoznanie się z innowacyjnymi metodami pracy i strukturą systemu edukacji w Suwałkach.
1-2 czerwca 2018 r.	7-os. grupa młodzieży z Amaty uczestniczyła w III edycji imprezy: RESO Suwałki 10,5 Miejskie Święta Biegania.
13-15 lipca 2018 r.	7-os. delegacja z Suwałk złożona z przedstawicieli regionalnej kuchni, lokalnych producentów żywności oraz Urzędu Miejskiego w Suwałkach wzięła udział w Międzynarodowym Festiwalu Kulinarnym w Zaube, (Amata) na Łotwie.
10-12 sierpnia 2018 r.	4-osobowa delegacja z Amaty wzięła udział w Dniach Suwałk – Jarmarku Kamedulskim.
9 września 2018 r.	Reprezentacja kuchni łotewskiej z Amaty wzięła udział w Międzynarodowym Konkursie Kulinarnym „Sąsiedzi przy stole" w Suwałkach.
10-12 października 2018 r.	4-os. delegacja nauczycieli z Suwałk wzięła udział w wizycie studyjnej na Łotwie.

CZERNIACHOWSK (OBWÓD KALININGRADZKI FEDERACJI ROSYJSKIEJ)

1 marca 2018 r.	2-os. delegacja z Czerniachowska odwiedziła Suwałki. Podczas wizyty podpisano plan działania na 2018 r.
26 maja 2018 r.	9-os. zespół „Suwalskie Starszaki" oraz reprezentant Suwalskiego Ośrodka Kultury uczestniczyli w XVII Dniach Kultury Polskiej, organizowanych przez „Dom Polski" im. Fryderyka Chopina w Czerniachowsku.
25-30 czerwca 2018 r.	3 uczniów i 2 nauczycieli ze Szkoły Artystycznej z Czerniachowska uczestniczyło w II Plenerze Malarskim „ART. INSPIRACJE 2018" w Suwałkach przez Suwalski Ośrodek Kultury. Zorganizowano wystawę poplenerową i wydano katalog.
10-11 sierpnia 2017 r.	2-os. delegacja z Czerniachowska wzięła udział w Dniach Suwałk – Jarmarku Kamedulskim.
7-8 września 2018 r.	4-os. delegacja z Suwałk uczestniczyła w obchodach Dni Czerniachowska.

WOŁKOWYSK, BIAŁORUŚ

10-11 sierpnia 2018 r.	4–os. oficjalna delegacja z Wołkowyska wzięła udział w Dniach Suwałk – Jarmarku Kamedulskim.

POTI, GRUZJA

14-16 kwietnia 2018 r.	3-os. delegacja z Suwałk uczestniczyła w Dniach Miasta Poti.
6-9 lipca 2018 r.	3-os. delegacja z Poti uczestniczyła w 11. edycji Suwałki Blues Festival.
14-19 listopada 2018 r.	Zespół Pieśni i Tańca „Suwalszczyzna" wraz z Kapelą wzięły udział w Międzynarodowym Festiwalu Sztuki Tetri Tolia w Batumi, gdzie zdobył Grand Prix Festiwalu.

TARNOPOL, UKRAINA

24-27 maja 2018 r.	2-os. delegacja z Zespołu Szkół nr 1 w Suwałkach odwiedziła Szkołę Specjalistyczną nr 3 z rozszerzonym programem nauczania języków obcych w Tarnopolu. Dyskutowano nt. możliwości współpracy pomiędzy szkołami oraz propozycji wspólnych projektów edukacyjnych.
24-26 sierpnia 2018 r.	3-os. deleagacja z Suwałk uczestniczyła w Dniach Miasta Tarnopola.

Wspólne sadzenie drzew i krzewów w parku Konstytucji 3 Maja, akcja zorganizowana przez Centrum Aktywności Społecznej Pryzmat, dofinansowana przez Miasto Suwałki

INNOVATION CIRCLE NETWORK

9-14 września 2018 r.	5 uczniów wraz z nauczycielem j. angielskiego I Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Suwałkach uczestniczyło w Międzynarodowym obozie młodzieżowym w Galashiels w Szkocji, zorganizowanym przez Planning Aid for Scotland, (PAS). Hasłem obozu było: "Moje miasto: przeszłość, teraźniejszość, przyszłość".
21-23 listopada 2018 r.	W Tallinie zorganizowano 11. Roczną Konferencję Innovation Circle Network pn.: „Green smart mobility = green smart growth". Wydarzenie odbyło się we współpracy z projektem TENTacle, Program Regionu Morza Bałtyckiego. Uczestniczyło w niej ponad 40 osób z 7 krajów, w tym 2 os. z Suwałk.

7.4 Współpraca miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi

W 2018 roku wzmacniano i rozwijano współpracę miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi. Dobra współpraca samorządu z Organizacjami to jeden z fundamentów społeczeństwa obywatelskiego, mający wpływ także na aktywność i odpowiedzialność za lokalną wspólnotę pozostałych mieszkańców. Współpraca miała zarówno charakter finansowy - w postaci dofinansowania przez Miasto Suwałki zadań publicznych realizowanych przez Organizacje na rzecz mieszkańców Suwałk, jak i pozafinansowy, w ramach której między innymi użyczano lub wynajmowano na preferencyjnych warunkach lokale i obiekty miejskie na potrzeby działań prowadzonych przez Organizacje, konsultowano najważniejsze dokumenty, nie tylko regulujące współpracę samorządu z Organizacjami, ale także inne miejskie strategie, współpracowano przy organizacji miejskich wydarzeń.

Współpraca finansowa

Zasady współpracy finansowej miasta Suwałki z Organizacjami reguluje roczny **Program współpracy miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz dodatkowo Uchwała nr XXXVII/396/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28**

maja 2013 r. w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Mieście Suwałki, zmieniona Uchwałą nr IX/91/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Mieście Suwałki. Program jest każdorazowo konsultowany z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego i z Organizacjami. Określa on między innymi zadania priorytetowe współpracy i minimalne kwoty, jakie będą przyznane na wsparcie realizacji tych zadań. W wyniku tej współpracy w 2018 roku miasto przekazało Organizacjom dotacje w łącznej kwocie **3 905 201,68 zł** (plan 3 795 000,00 zł). Do każdego z zadań realizowanych z dofinansowaniem Miasta Suwałki Organizacje dołożyły wkład własny, z czego co najmniej 5% było wkładem finansowym.

W 2018 r. kontynuowano umowy wieloletnie na prowadzenie świetlic środowiskowych, Centrum Informacji Turystycznej, Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych, dwóch klubów seniora oraz Ośrodka Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych w Suwałkach.

Ogółem z dotacji skorzystało 79 organizacji.

Tabela 7.4.1 Dotacje na realizację zadań publicznych w latach 2016-2018

Priorytetowe zadania publiczne	2016	2017	2018
rozwój sportu oraz wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	1 851 303,78 zł (plan 1 500 000 zł)	1 927 637,56 zł (plan 1 500 000 zł)	1 643 844,79 zł (plan 1 500 000 zł)
przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym (w tym dofinansowanie świetlic środowiskowych oraz Ośrodka Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych)	539 714,99 zł 868 000 zł (plan 1 460 000 zł)	486 798,05 zł 835 808 zł (1 430 000 zł)	546 713,77 zł 866 000 zł (1 446 000 zł)
działania na rzecz osób w wieku emerytalnym, w tym działalność klubów seniora	159 568,95 zł (plan 180 000 zł)	177 940 zł (plan 180 000 zł)	179 904 zł (plan 175 000 zł)
turystyka, krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, w tym Centrum Informacji Turystycznej	126 656,72 zł (plan 150 000 zł)	149 690,35 zł (plan 150 000 zł)	146 353,38 zł (plan 150 000 zł)
kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	87 194 zł (plan 104 000 zł)	116 364,27 zł (plan 124 000 zł)	123 624,27 zł (plan 124 000 zł)
Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych	100 000 zł (plan 100 000 zł)	100 000 zł (plan 100 000 zł)	100 000 zł (plan 100 000 zł)
ochrona i promocja zdrowia oraz działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	61.168,70 zł (plan 60 000 zł)	79 234 zł (plan 80 000 zł)	79 580,63 zł (plan 80 000 zł).
dofinansowanie wkładów własnych do projektów dofinansowanych z innych źródeł niż budżet Miasta Suwałk	27 830 zł (plan 100 000 zł)	73 088,20 zł (plan 100 000 zł)	74 250 zł (plan 75 000 zł)
pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób	78 400 zł (plan 80 000 zł)	60 000 zł (plan 60 000 zł)	60 000 zł (plan 60 000 zł
nauka, edukacja, oświata i wychowanie	27 469,37 zł (plan 23 000 zł)	38 076,50 zł (plan 30 000 zł)	38 590,84 zł (plan 30 000 zł)
Suwalska Majówka Społeczna	-	-	15 000 zł (plan 15 000 zł)
ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego	7 963 zł (plan 8 000 zł)	15 499,99 zł (plan 18 000 zł)	11 360 zł (plan 20 000 zł)
rewitalizacja	-	-	19 980 zł (plan 20 000 zł)
Razem	**3 935 269, 51 zł (plan 3 765 000 zł)**	**4 060 136,92 zł (plan 3 772 000 zł)**	**3 905 201,68 zł (plan 3 795 000 zł)**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Pełnomocnika Prezydenta Miasta Suwałk ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi

Współpraca pozafinansowa miasta z Organizacjami

We współpracy pozafinansowej podejmowano wiele działań, mających na celu realizację zadań publicznych na rzecz mieszkańców Suwałk oraz poprawę współpracy miasta z Organizacjami. Bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach udostępniano lokale oraz obiekty miejskie na siedziby i działania organizacji.

Wspierano działania Suwalskiej Rady Seniorów, m.in. udostępniając jej na siedzibę lokal przy ul. Ciesielskiej 15, gdzie, oprócz cotygodniowych dyżurów członków Suwalskiej Rady Seniorów odbywały się zajęcia i spotkania starszych mieszkańców. Wspólnie z Suwalską Radą Seniorów w ramach Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego przygotowano „Suwalską Encyklopedię Seniora", zawierającą m.in. informacje o organizacjach senioralnych, działających w Suwałkach, przydatne adresy i porady.

Wspierano działalność Centrum Integracji Społecznej, którego celem było ułatwienie powrotu do pracy osobom wykluczonym społecznie.

Kontynuowano współpracę miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego. Tradycyjnie konsultowano z Organizacjami oraz z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego projekt uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach w tej sprawie oraz zaproszono pięcioro przedstawicieli suwalskich Organizacji pozarządowych do Zespołu ds. Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego.

Z Organizacjami i Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego konsultowano także projekty uchwał Rady Miejskiej w Suwałkach w sprawach dotyczących działalności pożytku publicznego: Program współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publiczne-

Europejski Dzień Seniora

go i o wolontariacie na rok 2019; Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach na 2019 rok; projekt uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach w sprawie zmiany uchwały w sprawie powołania Suwalskiej Rady Seniorów, a także w sprawach dotyczących mieszkańców, jak wspomniana uchwała regulująca zasady Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego, czy projekt uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach w sprawie przyjęcia programu działań zmierzających do poprawy warunków życia mieszkańców miasta Suwałki.

We współpracy z samorządem działały społeczne ciała opiniodawczo-konsultacyjne jak: Suwalska Rada Seniorów, Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki, Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Rada Sportu, Rada ds. Kultury, Miejska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych.

Współpracowano z Organizacjami przy realizacji drugiej Suwalskiej Majówki Społecznej – wydarzenia integrującego organizacje pozarządowe i inicjatywy obywatelskie, w którym wzięło udział ponad 30 organizacji oraz mieszkańcy zainteresowani działaniami społecznymi.

Wolontariusze nagrodzeni w konkursie „Barwy Wolontariatu" podczas Suwalskiego Forum Inicjatyw Pozarządowych, zorganizowanego przez CAS Pryzmat

Na głównej stronie internetowej miasta Suwałki www.um.suwalki.pl prowadzono podstronę dedykowaną Organizacjom pozarządowym. Publikowano tam informacje o działaniach podejmowanych przez Organizacje, o aktualnych konkursach dotacyjnych, możliwościach pozyskania innych funduszy na działalność, ofertach współpracy, konferencjach, szkoleniach, warsztatach, seminariach oraz działaniach mogących mieć znaczenie dla funkcjonowania i rozwoju Organizacji.

Obejmowano patronatem Prezydenta Miasta Suwałk wydarzenia społeczne, sportowe, turystyczne i kulturalne przygotowane przez Organizacje. Organizatorom przedsięwzięć pod patronatem Prezydenta Miasta Suwałk udzielano też wsparcia rzeczowego w postaci nagród, pucharów, statuetek itp.

Przekazywano Organizacjom materiały promocyjne miasta, celem wykorzystania ich do promocji Suwałk w trakcie organizowanych imprez i przedsięwzięć z udziałem uczestników spoza miasta i regionu.

Kontynuowano comiesięczne popołudniowe spotkania Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi z przedstawicielami Organizacji w Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych (Centrum Trójki) w czwartki po sesji Rady Miejskiej.

Przedstawiciele Miasta i Organizacji uczestniczyli wspólnie w szkoleniach, warsztatach i forach z zakresu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, jak: Forum Inicjatyw Pozarządowych w Białymstoku; IV Podlaskie Forum Aktywności Osób Starszych w Białymstoku; cykliczne Forum Pełnomocników w Białymstoku oraz „Bajkowa Kawiarenka Obywatelska" w Suwałkach, Suwalskie Forum Inicjatyw Pozarządowych i Senioralne Forum Wymiany Doświadczeń w Suwałkach.

Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego

Popularyzowano działalność suwalskich Organizacji w mediach regionalnych i lokalnych.

Realizacja Wieloletniego programu współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi na lata 2017-2020

Rok 2018 był drugim, kiedy obowiązuje Wieloletni program współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi na lata 2017-2020, wypracowany wspólnie przez suwalskie organizacje pozarządowe, przedstawicieli samorządu i miejskich instytucji. Jego głównym celem jest partnerska współpraca Miasta Suwałki i organizacji w działaniach na rzecz rozwoju Miasta i poprawy jakości życia mieszkańców poprzez wspólną realizację zadań publicznych, zwiększenie udziału w tworzeniu polityk publicznych i wprowadzanie nowych rozwiązań.

Osiągnięciu celu głównego sprzyja realizacja czterech celów strategicznych:

Rozwój partnerskiego dialogu pomiędzy organizacjami pozarządowymi a Miastem.

- Wzrost zaangażowania organizacji pozarządowych i poprawa efektywności realizacji zadań publicznych.
- Rozwój sektora pozarządowego w Suwałkach.
- Wspieranie innowacyjnych działań.

Wszystkie cele były realizowane w zadowalającym stopniu.

Rekomendacje

Rozwijając współpracę należy zastanowić się przede wszystkim nad tym, jakie zadania publiczne prowadzone przez Miasto wymagają jeszcze wsparcia i poszukać partnerów do ich realizacji wśród organizacji pozarządowych. Być może też niektóre z zadań prowadzonych przez Miasto warto w całości lub części powierzyć organizacjom, które niejednokrotnie pokazały, że potrafią nie tylko realizować zadania z należytą starannością i rzetelnością, ale przy tym z dużym społecznym zaangażowaniem i znajomością lokalnego środowiska.

8 Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi

8.1 Porozumienia międzygminne

Tabela 8.1.1 Porozumienia międzygminne zawarte przez Miasto Suwałki w 2018 r.

Lp.	Przedmiot porozumienia	Samorząd
1.	Wykonywanie zadań powiatowej biblioteki publicznej Powiatu Suwalskiego przez Bibliotekę Publiczną im. Marii Konopnickiej w Suwałkach	Powiat Suwalski
2.	Współfinansowanie kosztów Powiatowego Urzędu Pracy w Suwałkach	Powiat Suwalski
3.	Współfinansowanie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Suwałkach	Powiat Suwalski
4.	Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dzieciom i młodzieży niewidomym i słabo widzącym, niesłyszącym i słabo słyszącym oraz z autyzmem w tym z Zespołem Aspergera	Powiat Sejneński
5.	Lekcje religii w punkcie katechetycznym przy Parafii Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego w Suwałkach	Gmina Jeleniewo, Miasto Białystok, Gmina Olecko, Miasto Sejny, Powiat Sejneński
6.	Lekcje religii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w punkcie katechetycznym Suwałkach	Gmina Dubeninki, Gmina Przerośl, Gmina Gołdap
7.	Lekcje religii Kościoła Zielonoświątkowego w punkcie katechetycznym w Suwałkach	Powiat Augustowski, Miasto Sejny
8.	Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 - żłobek	Gmina Jeleniewo
9.	Wychowanie przedszkolne w niepublicznych przedszkolach na terenie Suwałk	Gmina Filipów, Gmina Raczki, Gmina Jeleniewo, Gmina Szypliszki, Gmina Nowinka, Gmina Wiżajny
10.	Organizacja zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 w Suwałkach	Gmina Wiżajny, Gmina Raczki, Miasto Sejny, Gmina Sejny, Miasto Sejny, Gmina Wiżajny, Gmina Filipów, Gmina Nowinka, Gmina Bakałarzewo
11.	Wychowanie przedszkolne – Przedszkole Specjalne nr 9 w Suwałkach w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 w Suwałkach	Gmina Wiżajny, Gmina Filipów
12.	- przygotowanie przedszkolne - obowiązek szkoły w publicznych szkołach podstawowych i gimnazjach - zajęcia świetlicowe	Gmina Suwałki

Źródło: Opracowanie własne Biura Prezydenta Miasta Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Rozstrzygnięcie „III edycji konkursu Prezydenta Miasta Suwałk na najlepszą pracę dyplomową o tematyce związanej z Miastem Suwałki"

8.2 Stowarzyszenia JST

Związek Miast Polskich

Miasto Suwałki jest członkiem Związku Miast Polskich od 8 marca 1995 r. (zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach nr IX/77/95).

Związek Miast Polskich jest organizacją zrzeszającą samorządy miejskie, powołaną do opracowywania wspólnego stanowiska wobec rządu i promocji miast członkowskich w Polsce i za granicą. Organizacja skupia 305 miast. Szczegóły: www.zmp.poznan.pl

Korzyści z przynależności do ZMP, to m.in.:

- Udział samorządów w lobbingu legislacyjnym.
- Wymiana doświadczeń samorządowych w ramach kongresów, seminariów tematycznych, warsztatów, spotkań organizowanych i współfinansowanych przez ZMP.
- Promocja osiągnięć samorządowych poprzez konkursy, wystawy, budowanie baz danych, publikacje i projekty realizowane przez ZMP.
- Wsparcie eksperckie poprzez udział w badaniach ankietowych i projektach badawczych prowadzonych przez ZMP oraz udostępnianie miastom członkowskim ekspertyz prawnych.
- Współpraca zagraniczna w ramach organizacji, w których ZMP jest członkiem (Rada Gmin i Regionów Europy) lub ma swoich przedstawicieli (Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Europy, Komitet Regionów UE, Stała Konferencja Współpracy Władz Lokalnych w Basenie Morze Śródziemnego, Światowy Związek Miast i Władz Lokalnych).
- Możliwość udziału w prestiżowych, krajowych i zagranicznych targach inwestycyjnych i gospodarczych na stoisku organizowanym przez ZMP oraz promocja w mediach samorządowych, publikacjach, stronie internetowej ZMP.

Konferencja „Mój pomysł na Suwałki"

Członkowska składka roczna za 2018 r. wynosiła: 22 028,39 zł.

Stowarzyszenie Samorządów Polskich „EUROREGIONU NIEMEN"

Miasto Suwałki jest członkiem Stowarzyszenia Samorządów Polskich „Euroregionu Niemen" od 1997 r.

Celem Stowarzyszenia Samorządów Polskich „Euroregionu Niemen" jest wszechstronna działalność na rzecz rozwoju społeczno – gospodarczego części polskiej Euroregionu Niemen, w tym wspieranie trwałego rozwoju, w zgodzie z prawami natury, poprawianie warunków życia mieszkańców, rozkwit wszelkich prawem dozwolonych form współpracy przygranicznej i transgranicznej z regionami sąsiednich krajów oraz promocja uczestnictwa Polski w strukturach Wspólnoty Europejskiej. Do Stowarzyszenia należy 35 gmin z terenu województw: podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

www.niemen.org.pl

Międzynarodowe Targi Turystyczne GLOBalnie, Katowice, 23-25 marca 2018 r.

Stowarzyszenie realizuje cele statutowe poprzez:

- organizowanie i koordynowanie całokształtu współpracy transgranicznej podmiotów strony polskiej z podmiotami regionu innych krajów w ramach Euroregionu Niemen,
- zarządzanie środkami UE w ramach popierania współpracy przygranicznej,
- prowadzenie Punktu Informacji Europejskiej Euroregionu Niemen,
- prowadzenie Sekretariatu Strony Polskiej Rady Euroregionu Niemen,
- realizacja projektów własnych w ramach programów pomocowych,
- prowadzenie działalności szkoleniowej i edukacyjnej.

Członkowska składka roczna za 2018 r. wynosiła: 7 500 zł.

Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna w Białymstoku

Miasto Suwałki jest członkiem zwyczajnym Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w Białymstoku od 8 lutego 2017 r. Z tego tytułu miasto opłaca roczną składkę, która w 2018 r. wyniosła 20 tys. zł.

W 2018 r. Miasto Suwałki, uczestniczyło aktywnie w dwóch zebraniach Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia, zgłaszając uwagi do działalności PROT. W 2018 r. wydano publikację „Podlaskie – Turystyka Pielgrzymkowa", w której umieszczono adresy suwalskich hoteli.

Powstała nowa strona PROT dedykowana turystyce weekendowej, uwzględniająca północną Suwalszczyznę. Suwalszczyzna była tematem pierwszego spotkania z cyklu „Podlaskie Lets Go Outside". Spotkaniu towarzyszyła wystawa fotografii z regionu.

Wykorzystana została specjalnie utworzona grupa dyskusyjna na FB – moderowana przez PROT do wpisów na temat tras, miejsc i mikrowypraw – w tym wpisów o Suwałkach.

Informacje o Suwałkach ukazywały się w newsletterze wydawanym przez PROT.

8.3 Miasto w rankingach, konkursach

Rankingi, konkursy i uzyskane tytuły

- 25. miejsce w Rankingu Polskich Miast Zrównoważonych, przygotowanym przez firmę doradczą Arcadis. Zestawienie przygotowano na podstawie 45 wskaźników, zgrupowanych w trzech obszarach: społecznym, środowiskowym i gospodarczym.
- 25. miejsce w Ogólnopolskim Rankingu Wydatków Komunalnych mieszkańców miast powiatowych (1. miejsce w rankingu najtańszych miast pod względem opłaty za odbiór odpadów komunalnych). Dane zebrano na podstawie 339 jednostek. Ocena dotyczyła przeciętnej polskiej rodziny w roku 2018 w pięciu obszarach: zaopatrzenie w wodę, odprowadzenie ścieków, odbiór odpadów, komunikacja publiczna i strefy płatnego parkowania. Miasto Suwałki zdobyło wysoką pozycję z wydatkami na poziomie 2 093,34 zł.
- Tytuł „Brązowej Szkoły 2018" w Ogólnopolskim Rankingu Techników – 1. miejsce w Suwałkach, 7. miejsce w województwie podlaskim i 237. miejsce w Polsce dla Zespołu Szkół Nr 4 w Suwałkach.
- 1. miejsce w grupie miast (od 50 tys. do 100 tys. mieszkańców) w II Makroregionalnym Sportowym Turnieju Miast i Gmin 2018,
- 2. miejsce w klasyfikacji powiatów w województwie podlaskim w Systemie Sportu Młodzieżowego 2018,
- 3. miejsce w V grupie (od 40 tys. do 100 tys. mieszkańców) w XXIV Sportowym Turnieju Miast i Gmin w ramach X Europejskiego Tygodnia Sportu dla Wszystkich,
- 3. miejsce w klasyfikacji powiatów województwa podlaskiego w sporcie dzieci i młodzieży szkolnej w roku szkolnym 2017/2018 w Wojewódzkiej Rywalizacji Sportowej.
- wyróżnienie w X edycji „Sportowa Gmina 2018" w ramach programu „Budujemy Sportową Polskę",
- Tytuł: Lider Polsko – Litewskiej Współpracy Transgranicznej w dziedzinie kultury, sportu i turystyki w kategorii samorządów powyżej 40 tys. mieszkańców.
- Tytuł: Wicelider Polsko – Litewskiej Współpracy Transgranicznej w dziedzinie infrastruktury i transportu w kategorii samorządów powyżej 40 tys. mieszkańców.
- „Orły Wprost". Laureatem nagrody zostało Miasto Suwałki oraz m.in. firma Malow, Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej i Zakład Produkcji Kruszyw Rupińscy.„Wprost", w oparciu o dane z ostatnich trzech lat, nagradza firmy w poszczególnych regionach. 6 kwietnia 2018 r. w suwalskim Parku Naukowo-Technologicznym odbyła się gala wręczenia nagród. Była to druga tego typu uroczystość w woj. Podlaskim (w 2017 r. gala odbyła się w Białymstoku). Podczas uroczystości wyróżnione zostały największe, najbardziej innowacyjne i dynamicznie rozwijające się firmy i przedsiębiorstwa z całego województwa. Byli w wśród nich europejscy i krajowi giganci – Pronar, Mlekovita, Mlekpol, Pfleiderer czy Unibep, ale też dopiero co wkraczające śmielej na rynek Mirage Boats, producent łodzi i jachtów, łomżyński wytwórca materaców Pianpol czy Olejowe Smaki, ściśle współpracujące z wydziałem chemii Uniwersytetu w Białymstoku.

NOTATKI